# Juridisko profesiju veidi

Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu atšķirīgajās juridiskajās un tiesu sistēmās darbojas dažādu juridisko profesiju pārstāvji — advokāti, notāri, tiesneši, prokurori un tiesu izpildītāji. Juridisko profesiju nosaukumi visās dalībvalstīs nav vienādi, un šo profesiju pārstāvju loma un statuss dažādās dalībvalstīs var ievērojami atšķirties.

Šajā sadaļā sniegta vispārīga informācija par juridiskajām profesijām un to lomu un funkcijām.

**Lai iegūtu papildu informāciju par konkrētu valsti, izvēlieties attiecīgās valsts karogu.**

Ja jums nepieciešama juridiska konsultācija vai jāatrod praktizējošs jurists kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, jums var noderēt sadaļā Meklēt juristu pieejamā informācija.

## Ievads

Eiropas Savienības tiesību akti nereglamentē praktizējošu juristu darbības nosacījumus — vienīgais izņēmums ir advokāti. Uz juridiskajām profesijām parasti attiecas dalībvalstu tiesiskais regulējums. Lai gan dažādu dalībvalstu tiesiskajā regulējumā, protams, var atrast zināmas līdzības, noteikumi dalībvalstīs tomēr diezgan ievērojami atšķiras, jo to pirmsākumi nereti ir meklējami senās tradīcijās.

Eiropas Padomes Ministru komiteja ir izdevusi virkni ieteikumu, kas attiecas uz juridiskajām profesijām. Viens no šiem ieteikumiem attiecas uz darbošanos advokāta profesijā. Cits ieteikums ir veltīts tiesnešu neatkarībai. Eiropas Padomes ieteikumi un cita informācija par šo tēmu ir pieejama Eiropas Padomes tīmekļa vietnē.

Turklāt saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas noteikumiem ikvienam, ko apsūdz noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlēta aizstāvja juridisku palīdzību, vai, ja apsūdzētajam trūkst līdzekļu, lai algotu aizstāvi, saņemt bezmaksas juridisku palīdzību, ja tas nepieciešams tiesvedības interesēs. Šis konvencijas pants attiecas galvenokārt uz krimināllietām, taču Eiropas Cilvēktiesību tiesa (*European Court on Human Rights — ECHR*) ir paplašinājusi tā darbības jomu, attiecinot to arī uz civillietām.

## Tiesneši

Tiesnesis jeb arbitrs ir viena no galvenajām tiesu amatpersonām, kas viena pati vai tiesnešu kolēģijas sastāvā vada tiesas sēdes. Tiesnešu pilnvaras, funkcijas, iecelšanas kārtība, disciplīnas noteikumi un izglītība dažādās jurisdikcijās ievērojami atšķiras. Tiesneša lomu tiesā, kur tiesneša uzdevums ir atklātā tiesas procesā objektīvi izskatīt lietu, var salīdzināt ar sporta arbitra lomu. Tiesnesis uzklausa visus lieciniekus un iepazīstas ar citiem lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem, novērtē pušu liecību ticamību un pieņem spriedumu, pēc saviem ieskatiem interpretējot tiesību aktus un pamatojoties uz savu personīgo vērtējumu.

Plašāka informācija par tiesneša profesiju ir pieejama šādās tīmekļa vietnēs:

Eiropas Administratīvo tiesnešu asociācija (*Association of European Administrative Judges – AEAJ*),

Eiropas Tiesnešu un prokuroru asociācija (*European Judges and Prosecutors Association – EJPA*),

Starptautiskā Tiesnešu asociācija (īpaši Eiropas nodaļa) (*International Association of Judges*),

Eiropas tiesneši par demokrātiju un pamatbrīvībām (*European Judges for Democracy and Liberty – MEDEL*)

## Prokurori

Kriminālprocesā ļoti svarīga loma ir prokuroriem un prokuratūrai. Dalībvalstu sistēmas ir ļoti dažādas arī attiecībā uz prokuroru lomu, uzdevumiem un pilnvarām.

## Tiesu darbinieki

Tiesu darbinieku loma un nosaukumi var būt ļoti atšķirīgi, piemēram, "greffier" Francijā, "Rechtspfleger" Vācijā.

Turklāt dažādās tiesību sistēmās ļoti atšķiras arī tiesu darbinieku funkcijas: viņi sniedz palīdzību tiesnešu vai prokuroru darbā, veic tiesu pārvaldību un pilda noteiktus procesuālus uzdevumus. Atkarībā no valsts, kurā tiesu darbinieki darbojas, viņiem var izvirzīt prasību kvalificēties tiesībzinātnēs, viņi var sniegt juridiskas konsultācijas un/vai turpināt celt savu kvalifikāciju.

Tiesu darbiniekiem ir svarīga loma tiesās, pateicoties viņu uzdevumiem saskarsmē gan ar cietušajiem, gan ar atbildētājiem, un viņu darbs ir ieguldījums tiesu sistēmas kopējā efektivitātē.

Šīs profesijas pārstāvjus Eiropas līmenī pārstāv Eiropas Tiesu amatpersonu savienība (*European Union of Rechtspfleger – E.U.R.*), kas ir nevalstiska organizācija, kura apvieno profesionālās asociācijas no vairākām valstīm. E.U.R. mērķi ietver līdzdalību tiesību aktu izstrādē, pilnveidošanā un saskaņošanā Eiropas un starptautiskā līmenī; sadarbību ar Eiropas iestādēm; tās dalībnieku profesionālo interešu pārstāvēšanu un profesijas sekmēšanu, lai panāktu labāk funkcionējošu tiesu sistēmu.

## Tiesu izpildītāji (tiesu varas amatpersonas)

Tiesu izpildītāju profesiju reglamentē dalībvalstu tiesību akti, kas dažādās dalībvalstīs atšķiras.

Šīs profesijas pārstāvjus Eiropas līmenī pārstāv Starptautiskā Tiesu izpildītāju apvienība (*International Union of Judicial Officers — UIHJ*). UIHJ pārstāv apvienības dalībniekus starptautiskās organizācijās un nodrošina sadarbību ar dalībvalstu profesionālajām organizācijām. Apvienības mērķis ir pilnveidot dalībvalstu procesuālās tiesības un starptautiskos līgumus, un tā velta pūles, lai atbalstītu idejas, projektus un ierosmes, kas palīdz sasniegt mērķus un nostiprināt tiesu varas amatpersonu neatkarību.

Tiesu varas amatpersonas pārstāv arī Eiropas Tiesu izpildītāju palāta (*The European Chamber of Judicial Officers* – jeb saīsinājumā no franču valodas *CEHJ*). CEHJ ir bezpeļņas apvienība, kam piemēro Beļģijas tiesisko regulējumu, un tās mērķis ir veicināt tiesu varas amatpersonu plašāku iesaisti juridisko profesiju pārstāvju saskaņotā darbībā Eiropas kontekstā noritošo diskusiju ietvaros.

## Advokāti

Neatkarīgi no tā, vai advokāts darbojas individuāli, pārstāv advokātu biedrību vai valsti, tas vienmēr ir klienta uzticams padomdevējs un pārstāvis, savas jomas speciālists, kura profesionalitāti respektē trešās puses un kura līdzdalība tiesas procesā lielā mērā nodrošina lietas taisnīgu izskatīšanu. Iemiesojot visas šīs īpašības, advokāts, kas uzticami darbojas savu klientu interesēs un aizstāv klientu tiesības, vienlaikus pilda advokāta funkcijas sabiedrībā — palīdz novērst un aizkavēt konfliktus, nodrošina strīdu izšķiršanu saskaņā ar atzītiem civiltiesību, publisko tiesību vai krimināltiesību principiem, pienācīgi ņemot vērā pušu tiesības un intereses, veicina tiesību normu izstrādi un aizstāv brīvību, tiesiskumu un likumību.

Advokātu darbību dalībvalstīs reglamentē profesionālās organizācijas vai iestādes (advokātu un juristu apvienības), kas pieņem advokātu profesionālās ētikas un disciplīnas noteikumus.

Eiropas Savienības tiesību akti nereglamentē praktizējošu juristu darbības nosacījumus. Izņēmums ir 1998. gadā pieņemtā direktīva, kurā ir izklāstīti nosacījumi, kas jāievēro, lai advokāti, kuri ir ieguvuši kvalifikāciju vienā dalībvalstī, varētu pastāvīgi praktizēt advokāta profesijā citās dalībvalstīs.
ES līmenī advokātus pārstāv 1960. gadā dibināta starptautiska bezpeļņas asociācija Eiropas Advokātu un juristu apvienību padome (*Council of Bars and Law Societies of Europe — CCBE*). Tā palīdz koordinēt advokātu un juristu apvienību darbību visos jautājumos, kas interesē advokātus un attiecas uz darbošanos advokāta profesijā.

**Notāri**

Notāri ir praktizējoši juristi, kas ir specializējušies un pilnvaroti risināt noteiktus juridiskus jautājumus. Atbilstoši uzticētajiem pienākumiem un kompetences jomai notāriem ir svarīga loma to 22 dalībvalstu likumdevējas varas īstenošanā, kuru tiesiskās kārtības pamatā ir romāņu-ģermāņu tiesību sistēma. Īrija ir vienīgā valsts Eiropas Savienībā, kura piemēro vispārējās tiesības (*Common Law*), un šajā valstī notāri sniedz plašu juridisko pakalpojumu loku un savas funkcijas un pilnvaras īsteno galvenokārt attiecībā uz tiesību aktiem un juridiskiem instrumentiem, ko piemēro ārvalstu tiesību sistēmās. Notāriem ir nozīmīga loma starptautiskajā tirdzniecībā un komercdarbībā savas valsts jurisdikcijā.
Notāru pienākumi ir šādi:
sagatavot privātus līgumus un konsultēt puses, vienlaikus ievērojot godīgu attieksmi pret katru no pusēm. Gatavojot oficiālus dokumentus, notārs atbild par šo dokumentu un sniegto padomu likumību. Notāra pienākums ir informēt puses par līgumpamatotu saistību nozīmi un sekām;
izpildīt sagatavotos autentiskos dokumentus. Izpildītos autentiskos dokumentus var tieši reģistrēt oficiālajā reģistrā vai bez iepriekšējas tiesneša iesaistīšanās izpildīt piespiedu kārtā, ja kāda no pusēm nepilda saistības;
uzņemties šķīrējtiesneša lomu, lai palīdzētu pusēm panākt abpusēji pieņemamu vienošanos, ievērojot neitralitāti un stingrā saskaņā ar likumu.
Notāri ir publiskas amatpersonas, kas kā brīvas profesijas pārstāvji pilda tiem uzticētās funkcijas — valstis piešķir notāriem dažas publiskas pilnvaras, kas ļauj tiem sniegt publiskus pakalpojumus.
Notāriem jāglabā profesionālais noslēpums. Notāru iecelšanas nosacījumi ir līdzīgi tiesnešu iecelšanas nosacījumiem, arī uz notāriem attiecas noteikumi par neatkarību, pastāvīgu amata vietu un objektivitāti, notāru lēmumi ir neapstrīdami un izpildāmi un notāru darbību uzrauga Tieslietu ministrija.
Tajās 22 Eiropas Savienības dalībvalstīs, kuru tiesību sistēmu pamatā ir romāņu-ģermāņu tiesību sistēma, ir apmēram 35 000 notāru.
To valstu notārus, kuras pieder romāņu-ģermāņu tiesību sistēmai, attiecībās ar Eiropas iestādēm pārstāv 1993. gadā izveidotā Eiropas Savienības Notariātu padome (*Council of the Notariats of the European Union — CNUE*). CNUE pārstāv notariātus visās ES dalībvalstīs, kurās pastāv romāņu-ģermāņu tiesību sistēmas notārs: Austrija, Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Čehija, Igaunija, Francija, Vācija, Grieķija, Ungārija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Spānija. Īrijai ir sava valsts pārstāvības organizācija, taču starptautiskā līmenī to pārstāv „Apvienotās Karalistes un Īrijas Notāru forums”.

Lapa atjaunināta: 11/09/2023

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.

## Juridisko profesiju veidi - Beļģija

Šajā iedaļā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Beļģijā.

**Juridiskās profesijas — ievads**

Šajā iedaļā ir sniegta noteikta informācija par šādām juridiskajām profesijām:
prokurori,
tiesneši,
advokāti,
notāri un
tiesu izpildītāji.

**Valsts prokuratūra**

**Organizācija**

**Valsts prokuratūru** veido tiesneši, kuri darbojas **valsts prokuratūras dienestā** vai **darba tiesas prokuratūras nodaļā** un kuri savā darbībā pilda dienesta pienākumus tās tiesas piekritības jomā, pie kuras tie darbojas.
**Tiesas rajona līmenī karaļa prokurors** un viņa pirmie vietnieki un vietnieki rīkojas kā valsts prokurors pirmās instances tiesā, īpaši nepilngadīgo tiesā, kas ir pirmās instances tiesas nodaļa, kā arī policijas tiesā(-ās) un Komerclietu tiesā savas piekritības robežās.
**Darba tiesās** šīs funkcijas pilda **prokurors, kas darbojas darba tiesās**, kuram palīdz vietnieki un attiecīgā gadījumā pirmie vietnieki. Tie šajā statusā darbojas arī kriminālties ās, kas ir pirmās instances tiesu nodaļas, un policijas tiesā(-ās) krimināllietās, kas ir to piekritībā.
**Apelācijas tiesu un darba apelācijas tiesu līmenī** valsts prokurora lomu pilda **ģenerālprokurors**, kurš vada un pārrauga valsts ģenerālprokuratūras dienesta un darba tiesu ģenerālprokuratūras nodaļas. Ģenerālprokuratūras dienesta gadījumā ģenerālprokuroram palīdz vecākais ģenerāladvokāts, ģenerāladvokāti un ģenerālprokurora vietnieki. Ģenerālprokuratūras nodaļā darbojas vecākais ģenerāladvokāts, ģenerāladvokāti un ģenerāladvokāta vietnieki.
**Kasācijas tiesā** valsts prokuratūras funkciju pilda **šīs tiesas ģenerālprokurors**, kuram palīdz vecākais ģenerāladvokāts un ģenerāladvokāti. Lai gan tiek izmantota vienāda terminoloģija, šeit valsts prokuratūrai ir cits uzdevums. Kasācijas tiesa nelemj par lietas būtību, bet nodrošina likumības ievērošanu tiesas procesā.
Prokurors, veicot atsevišķu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības, ir **neatkarīgs**, neskarot kompetentā ministra tiesības izdot rīkojumus par saukšanu pie atbildības un saistošus norādījums krimināpolitikas jomā, tostarp attiecībā uz izmeklēšanas un saukšanas pie atbildības stratēģiju.

**Loma un uzdevumi**

Valsts prokuratūras pārziņā ir vairāki uzdevumi un pienākumi. Šie uzdevumi un pienākumi ir aplūkojami **krimināllietu** un **civillietu izskatīšanas un uzraudzības** līmenī.
**Krimināllietās** valsts prokuratūras amatpersonas nodrošina (sabiedrības interesēs) krimināprocesa pareizu norisi un atrisinājumu. Tas tiek darīts gan attiecībā uz lietas izskatīšanu pēc būtības, gan iepriekšējā informēšanas un izmeklēšanas procesa posmā (izmeklēšanas tiesu gadījumā – pirmstiesas palāta un apsūdzības palāta). Iztiesāšanas laikā tās prasa ievērot krimināllikumu, un vienlaicīgi tās nodrošina nepieciešamo pasākumu īstenošanu, lai pienācīgi izpildītu piespriestos sodus. **Zvērināto tiesā** valsts prokuratūras uzdevumu pilda ģenerālprokurors, kas darbojas pie apelācijas tiesas, kurš arī var šīs funkcijas deleģēt prokuratūras dienesta amatpersonai.
**Civillietās** valsts prokuratūra pēc savas ierosmes iesaistās likumā paredzētos gadījumos un kad vien sabiedriska kārtība to prasa. Šādās lietās valsts prokuratūra sniedz atzinumu (rakstisku vai mutisku) par attiecīgo lietu. Valsts prokuratūrā obligāti jāvēršas pēc atzinuma lietās, kas ir saistītas ar Tiesu kodeksa (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) 764. panta 1. daļā uzskaitītajiem konkrētajiem jautājumiem. Valsts prokuratūra turklāt var sniegt atzinumu citās lietās, kad tā lemj, ka tas ir atbilstīgi, un atzinumu pēc savas iniciatīvas var lūgt arī tiesa (Tiesas kodeksa 764. panta 2. daļa).

Papildus šiem galvenajiem uzdevumiem valsts prokuratūras piekritībā ir arī **uzraudzīt un pienācīgi īstenot lēmumus un pamatnostādnes saistībā ar krimināpolitiku**.
Krimināpolitikas pamatnostādnes nosaka Tieslietu ministrs pēc apspriešanās ar Ģenerālprokuroru kolēģiju (kuru veido pieci ģenerālprokurori, kas darbojas pie apelācijas tiesām).
Šī Kolēģija ir pakļauta tieslietu ministram un tā pieņem lēmumus, kuru mērķis ir panākt maksimālu saskanību stratēģijas izveidē un koordinēšanā, kā arī valsts prokuratūras pienācīgu darbību kopumā.
Kolēģijas piekritībā ir visa Karalistes teritorija, un tās lēmumi ir saistoši ģenerālprokuroriem, kuri darbojas pie apelācijas tiesām, un visiem tās pakļautībā un vadībā esošajiem valsts prokuratūras locekļiem.
Papildu informācija ir pieejama valsts prokuratūras tīmekļa vietnē.

## Tiesneši

### Organizācija

Beļģijas valsts balstās uz varas dalīšanas principu, proti, likumdošanas varu, izpildvaru un tiesu varu. Tiesu vara ir neatkarīga.Pastāv nošķīrums starp tiesu tiesnešiem (tiesneši tiesās un apelācijas tiesās) un tiesu amatpersonām (valsts prokuratūra vai valsts prokuratūras dienests – skatīt iepriekš).Tiesu vara (tiesneši) lemj par strīdiem, un to īsteno tiesas. Tā arī pārbauda izpildvaras aktu likumību. Kopumā tos tiesu tiesnešus, kuri darbojas zemākā līmeņa tiesās, apzīmē ar terminu “tiesnesis”, savukārt tos, kuri darbojas apelācijas tiesās, apzīmē ar terminu “padomnieks”.Tiesu tiesnešu uzdevums ir piemērot likumu situācijai/strīdam, kas tiem jāizskata civillietā, kā arī personām, kuras izdarījušas pārkāpumu. Dažās tiesās kopā ar profesionāliem tiesnešiem darbojas tiesu piesēdētāji. Tiesu piesēdētāji darbojas šādās tiesās.
Komerclietu tiesa: profesionāli tiesneši un komerclietu tiesneši (tiesu piesēdētāji).
Darba tiesa: profesionāli tiesneši un tiesneši no sabiedrības vidus (tiesu piesēdētāji).
Sodu izpildes tiesa: profesionāli tiesneši un soda izpildes novērtētāji.
Tiesu varas ietvaros valsts prokuratūra pilda īpašu sabiedrisku uzdevumu, kas papildus krimināltiesību normu ievērošanai ietver arī civiltiesiskus uzdevumus, cita starpā sociālo tiesību, nepilngadīgo tiesību un komerctiesību jomā.

### Pārvaldība un atbalsts

#### Tiesu kolēģija

Tiesas ir daļa no tiesu varas. Tās demokrātiskas tiesiskas valsts un likumdevēja piešķirto pilnvaru ietvaros dod ieguldījumu konfliktu atrisināšanā vai novēršanā neatkarīgā, objektīvā un profesionālā veidā, vienlaikus ievērojot tiesību normas un izmantojot pieejamos līdzekļus, lai sasniegtu labāko iespējamo kvalitāti.
Kolēģija palīdz tiesām veikt to galveno uzdevumu:
pārredzamā, profesionālā un pamatotā veidā pieprasīt vajadzīgos resursus un nodrošināt to optimālu izmantošanu;
būt par tiesu vadības runaspersonu attiecībās ar ārējiem dalībniekiem;
sniegt atbalstu tiesu pārvaldībai.

#### Prokuroru kolēģija

Papildus pieciem prokuroriem Prokuroru kolēģiju veido federālais prokurors, trīs karaļa prokuroru padomes locekļi un viens prokurors no darba tiesu padomes. Tie kopā risina visus jautājumus, kas saistīti ar valsts prokuratūras labu pārvaldību.
Ģenerālprokuroru kolēģijas priekšsēdētājs ir arī Prokuroru kolēģijas priekšsēdētājs.
Pirmkārt, Prokuroru kolēģija sniedz administratīvu atbalstu krimināpolitikas īstenošanā, kā to noteikusi Ģenerālprokuroru kolēģija. Otrkārt, tā cenšas panākt pilnīgu kvalitāti valsts prokuratūrā, jo īpaši komunikācijas, zināšanu pārvaldības, datorizācijas, darba slodzes mērīšanas, darba procesu, statistikas un stratēģiskās cilvēkresursu pārvaldības jomā. Visbeidzot, tā nodrošina vadības atbalstu tiesu iestādēm, t. i., ģenerālprokuratūrām, darba tiesu ģenerālprokuratūrām, karaļa prokuratūrām, darba tiesu prokuratūrām un federālajai prokuratūrai.
Lai veiktu šos uzdevumus, Prokuroru kolēģija veic visus vajadzīgos pasākumus un var izdot saistošus ieteikumus un pamatnostādnes.
Tā sanāk kopā vienreiz nedēļā. Tā regulāri rīko apspriedes ar tieslietu ministru.

### Atzinumi

#### Tiesu iestāžu konsultatīvā padome

Tiesu iestāžu konsultatīvā padome pārstāv tiesu iestādes sarunās ar iestādēm visos jautājumos, kas saistīti ar tiesnešu statusu, darba apstākļiem un tiesībām.

### Autonomās un federālās tieslietu iestādes

#### Augstākā tieslietu padome

*Kontrole un atzinumi*

Augstākajai tieslietu padomei ir pienākums palīdzēt Beļģijas tiesām labāk darboties, uzņemoties izšķirošu lomu tiesnešu atlasē un iecelšanā, veicot ārēju kontroli pār tiesu darbību, jo īpaši veicot revīzijas, veicot konkrētas izmeklēšanas un izskatot sūdzības, kā arī sniedzot atzinumus.
Augstākā tieslietu padome ir neatkarīga no parlamenta, valdības un tiesu varas.

#### Tiesiskās apmācības institūts

*Apmācība*

Tiesiskās apmācības institūts ir neatkarīga federālā struktūra, kas ir atbildīga par tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku pilnīgas profesionālās attīstības un izglītības politikas izstrādi un īstenošanu ar mērķi veicināt kvalitatīvu tiesu sistēmu.

## Advokāti

### Loma un uzdevumi

Advokāti ir tiesību un tieslietu jomas profesionāļi. Viņiem ir jāievēro profesionālās rīcības noteikumi, kas garantē viņu **pilnīgu neatkarību**. Advokātu pienākums ir neizpaust profesionālos noslēpumus.Advokāti ir apmācīti darbību veikšanai dažādās tiesību jomās, kuras bieži vien pārklājas (uzņēmējdarbības tiesības, administratīvās tiesības, pilsētplānošanas tiesības, nodokļu tiesības, ģimenes tiesības u.c.). Prakses laikā advokāti var specializēties vienā vai vairākās no minētajām jomām, kurās viņi ir uzkrājuši īpašu pieredzi.
Advokātu uzdevums ir palīdzēt klientiem, ne tikai stājoties tiesas priekšā, bet jebkurā situācijā, kurā klientam var rasties nepieciešamība pēc juridiskas palīdzības, oficiāla pārstāvja, redaktora vai pat morāla atbalsta sniedzēja.
Kopumā advokātiem ir trīs uzdevumi.
Advokāti **konsultē**.
Advokāti **samierina**.
Advokāti **aizstāv**.

Advokāti var aizstāvēt un pārstāvēt klientus jebkurā karalistes tiesā (policijas tiesā, miertiesā, Komerclietu tiesā, Darba tiesā, apelācijas tiesā, Darba un sociālo lietu apelācijas tiesā, Zvērināto tiesā, Valsts padomē), gan citu Eiropas Savienības dalībvalstu tiesās.
Viņi palīdz arī šķīrējtiesas vai starpniecības procedūrās, jebkuras alternatīvās strīdu izšķiršanas metodes vai sanāksmes vai sapulces ietvaros.
Advokāti ne tikai palīdz risināt strīdus. Viņi, sniedzot konsultācijas un izstrādājot vai pielāgojot līgumus, bieži vien palīdz no tiem izvairīties.
Vēl advokāti var palīdzēt nekustamā īpašuma izīrēšanā vai iegādē, ja vēlaties izveidot uzņēmumu, ja vairs nespējat segt parādsaistības, ja vēlaties noslēgt līgumu ar jaunu darba devēju, ja esat kļuvis par negadījuma vai uzbrukuma upuri, ja esat saņēmis uzaicinājumu ierasties tiesā, ja šķiraties no dzīvesbiedra u. tml.

**Advokāts ikvienam**

Cilvēkiem ar maziem ienākumiem likumā ir paredzēts juridiskās palīdzības pakalpojums (iepriekš saukts par *pro deo*) un juridiskais atbalsts.
**Juridiskās palīdzības** ietvaros persona var saņemt bezmaksas vai daļēji apmaksātus advokāta pakalpojumus. Tās sniegšana tiek organizēta 2 līmeņos.
**Primārā juridiskā palīdzība** ir pieejama visiem neatkarīgi no ienākumu līmeņa. Šajā gadījumā tiek piedāvāti pakalpojumi, kuru ietvaros jūs varat tikties ar advokātu īsas konsultācijas saņemšanai: saņemt pirmo juridisko padomu, iesniegt informācijas pieprasījumu u.tml.Par primārās juridiskās palīdzības sniegšanu atbild juridiskās palīdzības komisijas (*Commissions d'Aide Juridique – C.A.J.*).
**Sekundārā juridiskā palīdzība** ir pieejama personām, kas atbilst noteiktiem finanšu nosacījumiem vai atrodas noteiktā situācijā. Šīs palīdzības sniegšana ir pilnībā vai daļēji bez maksas atkarībā no situācijas, un tās ietvaros var panākt, ka tiek norīkots advokāts, kas palīdzēs jums tiesas vai administratīvā procesā, sniegs padziļinātas konsultācijas vai pat pildīs starpnieka pienākumus.Par sekundārās juridiskās palīdzības sniegšanu atbild juridiskās palīdzības biroji (*Bureaux d'Aide Juridique – B.A.J.*).
**Juridiskā palīdzība** ļauj pilnībā vai daļēji segt procedūras izmaksas (kancelejas, reģistrācijas izdevumi, maksa par tiesu izpildītāja, notāra, eksperta pakalpojumiem u.tml.). Lai saņemtu šo palīdzību, klients pats vai ar advokāta starpniecību vēršas juridiskās palīdzības birojā.

**Atbildīgās iestādes**

Visi advokāti ir advokātu kolēģijas biedri. Pašlaik Beļģijā ir 25 advokātu kolēģijas.

Beļģijas franču valodā un vācu valodā runājošo advokātu kolēģiju apvienība (*Ordre des Barreaux Francophones et Germanophone – AVOCATS.BE*) ir organizācija, kurā apvienoti visi valsts franču valodas un vācu valodas kopienu tiesas rajoni (11 franču valodas kopienu tiesas rajoni un 1 vācu valodas kopienas tiesas rajons).
Beļģijas nīderlandiešu valodā runājošo advokātu kolēģiju apvienība (*Orde van Vlaamse Balies – O.V.B.*) ir organizācija, kurā apvienoti visi valsts nīderlandiešu valodas kopienu tiesas rajoni (13 tiesas rajoni).Informācija par advokāta profesiju ir pieejama šādās tīmekļa vietnēs:
Beļģijas franču valodā un vācu valodā runājošo advokātu kolēģiju apvienība
Nīderlandiešu valodā runājošo advokātu kolēģiju apvienība
Piekļuve šai datubāzei ir **bez maksas**.

**Notāri**

Notāri ir karaļa ieceltas **valsts amatpersonas**, kuru īpašais uzdevums ir apliecināt to klātbūtnē veiktu dokumentu vai darījumu patiesumu. Saskaņā ar likumu noteiktiem dokumentiem vai darbībām ir nepieciešams notāra apliecinājums, lai fiksētu pušu vienošanos (**publiski dokumenti**). Tādējādi, piemēram, notāra apliecinājums ir nepieciešams, pārdodot īpašumu. Papildus publisku dokumentu sagatavošanai notāra pakalpojumus var izmantot arī mantojuma lietu kārtošanai, privāta līguma sagatavošanai vai atzinuma iegūšanai u.c.
Notāru kompetencē ir trīs galvenās jomas:
**īpašuma tiesības** (nekustamā īpašuma pārdošana, aizņēmums u.c.),
**ģimenes tiesības** (laulību līgumi, mantošana, šķiršanās u.c.),
**komerctiesības** (uzņēmumu dibināšana u.c.).
Ir izveidota **Valsts notāru palāta**. Tās galvenie **uzdevumi** ir šādi:
kompetences ietvaros pārstāvēt Beļģijas notārus attiecībās ar valsts iestādēm,
izstrādāt profesionālās ētikas noteikumus,
sniegt derīgus ieteikumus notāru palātām saistībā ar disciplīnas ievērošanu.
Pastāv arī provinču līmeņa notāru palātas, kas ir šo profesiju pārstāvošas organizācijas, kuru galvenais uzdevums ir nodrošināt profesionālās ētikas noteikumu ievērošanu un atrisināt profesionālos strīdus (piemēram, izskatīt sūdzības). Attiecībā uz sūdzību izskatīšanu ir izveidots arī Valsts mediācijas dienests notāriem (www.ombudsnotaire.be).
Visbeidzot, notāri ir apvienoti Beļģijas Notāru karaliskajā federācijā (*Fédération Royale du Notariat Belge – Fednot*). *Fednot* ir profesionāla notāru apvienība, kas atbalsta notāru birojus ar juridiskiem atzinumiem, konsultācijām un ieteikumiem par notāru biroja pārvaldību, IT risinājumiem, apmācību un informāciju plašai sabiedrībai. *Fednot* attiecas uz 1150 notāru biroju tīklu, kas ietver 1550 notārus un 8000 darbinieku.
Papildu informācija ir pieejama Beļģijas Notāru karaliskās federācijas tīmekļa vietnē.

**Citas juridiskās profesijas**

**Tiesu izpildītāji**

Tiesu izpildītājs ir **valsts amatpersona**, kas pilda savas funkcijas **pašnodarbinātā statusā**. Citiem vārdiem sakot, tam piemīt divējāda profesionālā identitāte – no vienas puses, tas ir valsts amatpersona, un, no otras puses, tas ir **neatkarīgs** savu funkciju izpildē.
Tiesu izpildītājs ir **valsts amatpersona**, jo valsts tam ir deleģējusi atsevišķas valsts pilnvaras. Tādēļ tas nevar atteikties atbildēt uz pieprasījumu iesaistīties, izņemot gadījumus, kad to neļauj viņu profesionālās ētikas kodekss vai likums, kā, piemēram, interešu konflikta vai nelikumīga pieprasījuma gadījumā. Tādēļ tiesu izpildītājs nekad nerīkojas pēc savas iniciatīvas, bet vienmēr pēc pieprasījuma, kuru izteicis kāds, kas tam uztic oficiālu uzdevumu. Katra uzdevuma izpildē tam ir jāievēro dažādas juridiskās prasības. Turklāt tiesu izpildītājs par savu darbību var saņemt samaksu, lai pilnībā vai daļēji segtu savas izmaksas.
Kā **pašnodarbināta persona** tiesu izpildītājs darbojas neatkarīgi un objektīvi. Turklāt tā profesionālā pieredze ir visu personu rīcībā. Tas nozīmē, ka no valsts iestādēm tas nesaņem nekādu atalgojumu, piemaksu vai kompensāciju. Tam par visu jāmaksā pašam.
Tiesu izpildītāja iesaistīšanās jomas iedalās divās plašākās kategorijās: **"ārpustiesas" iesaistīšanās** (parādu piedziņa savstarpēji vienojoties, protokoli) un **"tiesas" iesaistīšanās** (proti, nolēmuma izpilde). Veicot šādas darbības, tam bieži ir jāsniedz jums informācija par to, kā jūs varat īstenot savas tiesības, un jāatbild uz jūsu jautājumiem par saviem pienākumiem. Atšķirību nerada tas, vai jūs izmantojat tā pakalpojumus, vai arī tā rīcība skar jūs.
Katrā tiesu rajonā ir **palāta**, kuru veido visi attiecīgā **rajona** tiesu izpildītāji. Tās galvenais uzdevums ir nodrošināt to, ka rajona tiesu izpildītāji ievēro disciplīnas noteikumus, likumus un noteikumus, kas uz tiem attiecas, un atrisina strīdus, kādi var rasties tiesu izpildītāju starpā.
Pastāv arī Beļģijas Tiesu izpildītāju nacionālā palāta, kuras galvenie **uzdevumi** ir šādi:
nodrošināt tiesu izpildītāju disciplīnas un profesionālās ētikas noteikumu vienveidīgumu,
aizstāvēt savu biedru intereses un

pārstāvēt viņus.
Papildu informācija ir pieejama Beļģijas Tiesu izpildītāju nacionālās palātas tīmekļa vietnē.

**Citas profesijas**

Tiesnešiem un valsts prokuratūras amatpersonām palīdz dažādu administratīvo un juridisko profesiju pārstāvji: tiesas sēžu sekretāri, juridiskie sekretāri, prokuratūras juristi, prokuratūras sekretāri un administratīvie darbinieki.
Visās tiesas sēdēs tiesnesim palīdz **tiesas sēžu sekretārs** (*greffier/griffier*). Tiesas sēžu sekretārs sagatavo tiesneša darbu, piemēram, sagatavojot tiesas sēdei nepieciešamos dokumentus. Tiesas sēdes laikā tiesas sēžu sekretārs protokolē tiesas sēdes norisi un dalībnieku izteikumus un nodrošina visu dokumentu pareizu sagatavošanu. Tiesas sēžu sekretārs turklāt nodrošina un koordinē tiesas kancelejas (*greffe/griffie*) administratīvo un grāmatvedības uzdevumu veikšanu. Katrā tiesā darbojas kanceleja, ko vada kancelejas vadītājs. Atkarībā no tiesas lieluma kancelejā strādā viens vai vairāki tiesu sēžu sekretāri. Tiesas sēžu sekretāriem palīdz administratīvie darbinieki.
**Juridiskie sekretāri** (*référendaires/referendarissen*) ir juristi, kas tiesnešiem palīdz sagatavot nolēmumus. Viņi palīdz lietu izskatīšanā, sekojot viena vai vairāku tiesnešu norādījumiem un viņu atbildības ietvaros. Juridiskie sekretāri iepazīstas ar lietām, analizē juridiskos jautājumus un no juridiskā viedokļa sagatavo nolēmumu projektus.
Valsts prokuratūras amatpersonas var piesaistīt juristus lietu juridiskai sagatavošanai. Šos juristus sauc par prokuratūras juristiem (*juristes du parquet /parketjuristen*). Tie veic juridisko analīzi, pārvalda informāciju vai no juridiskā viedokļa sagatavo pavēstes un uzaicinājumus, sekojot viena vai vairāku prokuratūras amatpersonu norādījumiem un viņu atbildības ietvaros.
Katrā prokuratūrā ir prokuratūras sekretariāts, ko vada galvenais sekretārs. Prokuratūras sekretāri palīdz prokuratūras amatpersonām darbā ar dokumentiem un prokuratūras reģistriem un lietu materiālu sagatavošanā. Prokuratūras sekretāri atjaunina prokuratūras dokumentus un reģistrus, uzglabā arhīvus utt. Prokuratūras sekretāru skaits ir atkarīgs no prokuratūras izmēriem. Prokuratūras sekretāriem palīdz administratīvie darbinieki.
Tiesu kancelejās un prokuratūru sekretariātos strādā liels skaits administratīvo darbinieku. Viņi nodrošina izskatīšanā esošo lietu materiālu administratīvo apstrādi un datu reģistrāciju datubāzēs. Administratīvie darbinieki kārto korespondenci un arhīvus un gādā par kancelejas vai prokuratūras apmeklētāju uzņemšanu.

Plašāka informācija par šīm profesijām atrodama šajā dokumentā (378 Kb) fr.

**Organizācijas, kas sniedz bezmaksas juridiskās konsultācijas**

Visi pilsoņi var iegūt **bezmaksas sākotnējās juridiskās konsultācijas**, ko sniedz tiesību profesionāļi. Tā ir **primārā juridiskā palīdzība**:
praktiska informācija,
juridiska informācija,
sākotnējs juridisks atzinums vai
norīkojums uz specializētu organizāciju.
Jautājums netiek tūlīt atrisināts, bet tiek sniegtas **sākotnējas vadlīnijas**. Juridiskās palīdzības kontaktpunkti ir izveidoti pie zemākā līmeņa tiesām, miertiesām, kopienas tiesu centriem, dažām pašvaldībām, vairuma publisko sociālās labklājības centru un dažādām bezpeļņas organizācijām, kurām ir juridiskais dienests.
Papildu informācija ir pieejama šādā tiešsaistes brošūrā: Juridiskā palīdzība: labāka tiesu pieejamība.

**Juridiskās datubāzes**

Papildu informācija ir pieejama Federālā publiskās pārvaldes dienesta tieslietās tīmekļa vietnē (Tieslietu ministrija).
Lapa atjaunināta: 28/07/2022
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Bulgārija**

Šajā vietnē ir sniegta informācija par juridiskajām profesijām Bulgārijā.
Juridiskās profesijas: ievads
Prokurori
Izmeklētāji
Tiesneši
Juridisko profesiju struktūra: advokāti
Notāri
Citas juridiskās profesijas

**Juridiskās profesijas: ievads**

Galvenās juridiskās profesijas Bulgārijā ir: **prokurors**, **izmeklētājs**, **tiesnesis**, **advokāts**, **notārs**, **privātais tiesu izpildītājs, valsts tiesu izpildītājs un reģistrācijas tiesnesis**. Šīs profesijas regulē Bulgārijas Republikas konstitūcija un Tiesu varas likums.

**Prokurori**

**Organizācija**

Apsūdzības dienests Bulgārijas Republikā sastāv no ģenerālprokurora, Augstākās kasācijas lietu prokuratūras, Augstākās administratīvo lietu prokuratūras, Valsts izmeklēšanas dienesta, apelācijas lietu prokuratūrām, Specializētās apelācijas lietu prokuratūras, Militārās apelācijas lietu prokuratūras, apgabala prokuratūrām, Specializētās prokuratūras, militārajām apgabala prokuratūrām un rajona prokuratūrām. Apgabala prokuratūru sastāvā ietilpst apgabala izmeklēšanas nodaļas, un Specializētās prokuratūras sastāvā ietilpst izmeklēšanas nodaļa. Apgabala prokuratūrās ir administratīvo lietu nodaļas, kuru prokurori piedalās administratīvā procesa lietu izskatīšanā.
Valsts apsūdzības dienests ir vienots un centralizēts. Visi prokurori un izmeklētāji ir pakļauti ģenerālprokuroram. Katrs prokurors atskaitās hierarhiski augstākstāvošam prokuroram, un visi prokurori un izmeklētāji ir pakļauti attiecīgās prokuratūras administratīvajam vadītājam. Militārie prokurori un izmeklētāji savu pienākumu izpildē ir neatkarīgi no militārajām struktūrām.
Ģenerālprokuroru amatā ieceļ un atceļ Bulgārijas Republikas prezidents, pamatojoties uz Augstākās tieslietu padomes (*Vissh Sadeben Savet*) (VSS) priekšlikumu. Ģenerālprokurora pilnvaru termiņš ir septiņi gadi, un tas nav atjaunojams.
Prokurorus ieceļ, paaugstina vai pazemina amatā, pārceļ vai atbrīvo no amata ar Augstākās tieslietu padomes lēmumu.
Prokuroru amati un tiem nepieciešamā iepriekšējā darba pieredze:
Augstākās kasācijas lietu prokuratūras prokurors un Augstākās administratīvo lietu prokuratūras prokurors – vismaz 12 gadus ilga juridiskā darba pieredze;

Apelācijas lietu prokuratūras prokurors, Militārās apelācijas lietu prokuratūras prokurors, Specializētās apelācijas lietu prokuratūras prokurors – vismaz 10 gadus ilga juridiskā darba pieredze, bet Specializētās apelācijas lietu prokuratūras prokuroram - vismaz 12 gadus ilga juridiskā darba pieredze, no kuriem vismaz 8 gadiem jābūt pavadītiem prokurora vai izmeklētāja amatā;
apgabala prokuratūras prokurors, militārās apgabala prokuratūras prokurors, Specializētās prokuratūras prokurors – vismaz 8 gadus ilga juridiskā darba pieredze, bet Specializētās prokuratūras prokuroriem - vismaz 10 gadus ilgs juridiskā darba pieredze, no kuriem vismaz 5 gadi ir pavadīti prokurora vai izmeklētāja amatā;
rajona prokuratūras prokurors – vismaz 3 gadus ilga juridiskā darba pieredze;
jaunākais prokurors – nav nepieciešama juridiskā darba pieredze.
Prokurorus ar Augstākās tieslietu padomes lēmumu ieceļ amatā uz pastāvīgu laiku pēc tam, kad tie ir nostrādājuši amatā 5 gadus un saņēmuši pozitīvu darba novērtējumu.

**Loma un pienākumi**

**Ģenerālprokurors** vada prokuratūru un izdod instrukcijas un norādījumus saistībā ar tās darbību; kopā ar ministriju vadītājiem un valsts iestādēm viņš vai viņa veido specializētas starpiestāžu vienības izmeklēšanas atbalstam, kuras procesuālos jautājumos vada viņa vai viņas iecelts prokurors. Ģenerālprokuroram ir tiesības vērsties Konstitucionālajā tiesā.
**Prokurors** vada izmeklēšanu kā uzraugošais prokurors. Viņš vai viņa iesniedz iebildumus par nelikumīgiem pasākumiem un pieprasa to atcelšanu vai grozīšanu likumā noteiktajā kārtībā un termiņos. Viņš vai viņa var apturēt pasākuma izpildi, līdz kompetentā iestāde nav izskatījusi iebildumus. Visus prokuratūras lēmumus un aktus var pārsūdzēt augstākstāvošā prokuratūrā, ja vien uz tiem neattiecas juridiskā kontrole. Hierarhiski augstākstāvošais prokurors vai augstākstāvošās prokuratūras prokurors var veikt darbības, kuras ir tam padoto prokuroru kompetencē, kā arī likumā noteiktajos gadījumos rakstiski apturēt vai atcelt viņu rīkojumus.
Prokurori, veicot savus pienākumus, rīkojas neatkarīgi un saskaņā ar likumu. Prokurori ir politiski neitrāli; pieņemot lēmumus, viņi pamatojas uz likumu un lietā savāktajiem pierādījumiem, un vadās pēc savas sirdsapziņas un iekšējās pārliecības.
Papildu informācija ir atrodama Bulgārijas Republikas Prokuratūras (*Prokuraturata na Republika Bulgaria*) tīmekļa vietnē.
Bulgārijas Prokuroru apvienība ir brīvprātīga, nepolitiska apvienība, kuras biedri ir Bulgārijas Republikas prokurori un bijušie prokurori. Apvienības mērķis ir apvienot apsūdzības dienesta prokurorus no visas valsts un nodrošināt nepieciešamo informāciju, kā arī ekspertu viedokļu apmaiņu par jautājumiem, kas saistīti ar prokuroru darbu, kā arī attīstīt apsūdzības dienesta un tā prokuroru starptautisko sadarbību. Papildu informācija ir atrodama Apvienības tīmekļa vietnē: - http://ecocrime.bg.

## Izmeklētāji

Kā noteikts Tiesu varas likumā, izmeklētājiem Bulgārijas Republikā ir “maģistrāta” statuss (tiesneši un prokurori).
Izmeklēšanas iestādes ir Valsts izmeklēšanas dienests (NIS), apgabala prokuratūru apgabala izmeklēšanas nodaļas, kā arī Specializētās prokuratūras izmeklēšanas nodaļa. Sofijas pilsētas prokuratūras izmeklēšanas nodaļai ir apgabala izmeklēšanas nodaļas statuss.
Valsts izmeklēšanas dienestu vada ģenerālprokurors, tieši vai ar dienesta direktora starpniecību, kurš aizvieto ģenerālprokuroru izmeklēšanas jomā. Valsts izmeklēšanas dienesta direktors ir atbildīgs par NIS izmeklētāju un amatpersonu darba administratīvo un organizatorisko vadību un sniedz metodoloģiskus norādījumus izmeklētājiem apgabala izmeklēšanas nodaļās, kas darbojas pie apgabala prokuratūrām.
Apgabala izmeklēšanas nodaļas, kas darbojas pie apgabala prokuratūrām, un izmeklēšanas nodaļa, kas darbojas pie Specializētās prokuratūras, sastāv no izmeklētājiem.
Apgabala izmeklēšanas nodaļu un Specializētās prokuratūras izmeklēšanas nodaļas izmeklētāji veic to lietu izmeklēšanu, ko tiem ir nodevis attiecīgās prokuratūras administratīvais vadītājs.
Īstenojot savas funkcijas kriminālprocesā, izmeklēšanas iestādes rīkojas saskaņā ar prokurora norādēm un tā uzraudzībā.
Rīkojumi, ko saistībā ar izmeklēšanu ir izdevuši izmeklēšanas tiesneši, ir juridiski saistoši visām valsts institūcijām, juridiskajām personām un iedzīvotājiem.

## Tiesneši

Bulgārijā tiesnešus ieceļ, paaugstina vai pazemina amatā, pārceļ vai atbrīvo no amata pēc Augstākās tieslietu padomes lēmuma.

**Organizācija**

Tiesneši ar atbilstošo darba pieredzi var ieņemt šādas amata vietas:
Augstākās kasācijas tiesas tiesnesis un Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis – vismaz 12 gadus ilga juridiskā darba pieredze;
Apelācijas tiesas tiesnesis, Militārās apelācijas tiesas tiesnesis, Specializētās apelācijas kriminmāltiesas tiesnesis – vismaz 10 gadus ilga juridiskā darba pieredze, bet Specializētās apelācijas krimināltiesas tiesnesim ir nepieciešama vismaz 12 gadus ilga darba pieredze, no kuriem vismaz 8 gadiem jābūt pavadītiem kriminālllietu tiesneša amatā;
apgabala tiesas tiesnesis, administratīvās tiesas tiesnesis, militārās tiesas tiesnesis, Specializētās krimināltiesas tiesnesis – nepieciešama vismaz 8 gadus ilga darba pieredze, bet Specializētās krimināltiesas tiesnesim ir nepieciešama10 gadus ilga darba pieredze, no kuriem vismaz 5 gadiem jābūt pavadītiem kriminālllietu tiesneša amatā;
rajona tiesas tiesnesis – nepieciešama vismaz 3 gadus ilga darba pieredze;
jaunākais tiesnesis – iepriekšējā darba pieredze nav nepieciešama.
Tiesnešus ar Augstākās tieslietu padomes lēmumu ieceļ amatā pastāvīgi, kad tie ir nostrādājuši 5 gadus un saņēmuši pozitīvu darba novērtējumu.
**Bulgārijas Tiesnešu savienība** (*SSB*) ir dibināta Sofijas pilsētā 1997. gada 28. martā, piedaloties 30 dibinātājiem, tostarp Augstākās kasācijas tiesas un apgabala un rajona tiesu tiesnešiem no visas valsts.
Šī savienība ir pēctecis Bulgāru tiesnešu savienībai, kas tika dibināta 1919. gadā un darbojās līdz 1945. gadam kā neformāla profesionālā organizācija, apvienojot tiesnešu kopienas pārstāvjus un tiecoties aizsargāt to profesionālās intereses, kā arī apspriest un risināt to problēmas.
Papildu informācija ir atrodama Bulgārijas Tiesnešu savienības (*Sayuzat na Sadiite v Bulgaria*) tīmekļa vietnē.
**Bulgārijas Tiesnešu apvienība tika izveidota**, lai iedzīvotājiem nodrošinātu taisnīgu tiesu un to pārredzamību un pieejamību.
Apvienības biedru mērķis ir tieslietu sistēmas ietvaros strādāt, ievērojot konstitūciju un tiesību normas un ievērojot profesionālās un cilvēciskās ētikas normas. Papildu informāciju var atrast Bulgārijas Tiesnešu apvienības tīmekļa vietnē - https://judgesbg.org.

**Loma un pienākumi**

Bulgārijas Tiesnešu apvienība ved lietas, tostarp par disciplinārlietām, kas ierosinātas pret tiesnešiem, darbojas kā mediators strīdu gadījumos starp tiesnešiem un citiem valsts civildienesta ierēdņiem, sniedz palīdzību likumdevējam likumdošanas procesa gaitā, veic uzskaiti un izdod savu laikrakstu.

**Tiesnešu palīgi un prokuroru palīgi**

Apgabala tiesās, administratīvās tiesās un apelācijas tiesās, kā arī Augstākajā kasācijas tiesā un Augstākajā administratīvajā tiesā pastāv tiesneša palīga amats.

Apgabala un apelācijas lietu prokuratūrās, kā arī Augstākajā kasācijas lietu prokuratūrā un Augstākajā administratīvo lietu prokuratūrā pastāv prokurora palīga amats.
Par tiesneša palīgu vai prokurora palīgu tiek iecelta persona, kas ir izpildījusi prasības, kuras noteiktas tiesneša, prokurora vai izmeklētāja amata ieņemšanai, un kas ir izturējusi tieslietu sistēmas amatpersonas konkursu.
Tiesnešu palīgus ieceļ attiecīgās tiesas administratīvais vadītājs. Prokuroru palīgus ieceļ ģenerālprokurors vai attiecīgās prokuratūras administratīvais vadītājs.

## Juridisko profesiju struktūra: Advokāti

### Advokāti

Bulgārijā advokāta profesija ir paredzēta Konstitūcijā. Par advokātu var būt tikai persona, kura ir devusi zvērestu un ir reģistrēta advokātu kolēģijas reģistrā.
Katras apgabala tiesas tiesu apgabalā ir viena advokātu kolēģija, kas ir Sofijā esošās Augstākās advokātu padomes padotībā. Bulgārijas Advokatūras likumā ir noteikts advokātu statuss, tiesības un pienākumi.
**Augstākā advokātu padome** ir juridiska vienība, kurā apvienojušies advokātu kolēģiju pārstāvji – tajā ir viens pārstāvis uz katriem 40 advokātiem.
Augstākā advokātu padome sasauc un organizē Bulgārijas Advokātu kopsapulces sanāksmes, pilda tās lēmumus, sagatavo un iesniedz ziņojumus kopsapulcei, nosaka advokātu sākotnējās un gada iemaksas tās budžetā, izdod rīkojumus saskaņā ar Advokatūras likumu, pieņem lēmumus par sūdzībām sakarā ar advokātu kolēģiju kopsapulču prettiesiskiem lēmumiem un advokātu padomju nelikumīgām vēlēšanām, izskata sūdzības un protestus pret advokātu padomju lēmumiem saistībā ar uzņemšanu advokāta-praktikanta statusā vai atteikumiem reģistrēt advokātu, nodrošina un apstiprina izdevumus saistībā ar Augstākās kontroles padomes un Augstākā disciplinārā tribunāla darbību.
Augstākā advokātu padome uztur vienotu advokātu reģistru, vienotu jaunāko advokātu un vienotu advokātu biroju reģistru, kā arī vienotu to ārvalstu advokātu reģistru, kuriem ir tiesības piedalīties Bulgārijas tiesās notiekošos procesos, nodrošinot aizstāvību.

### Juridiskā datubāze

Papildu informācija ir atrodama Augstākās advokātu padomes (*Visshiyat Advokatski Savet*) tīmekļa vietnē.

## Notāri

### Organizācija

Notārs ir persona, kurai valsts uzticējusi pienākumu izpildīt notariālos aktus likumā noteiktajā kārtībā. Notārs savu amata pienākumu izpildē ir neatkarīgs un ir pakļauts vienīgi likumam. Tieslietu ministrs uzrauga visu notāru darbības attiecībā uz likumu un Notāru padomes statūtu ievērošanu.
Notāru statuss, tiesības un pienākumi ir noteikti Bulgārijas Notāru un notariālo darbību likumā.

### Loma un pienākumi

Notāru palāta (*Notarialnata Kamara*) ir Bulgārijas Republikas notāru organizācija, kas dibināta saskaņā ar Notāru un notariālo darbību likumu. Visi notāri uz likuma pamata automātiski ir Notāru palātas locekļi, kas ir juridiska persona un atrodas Sofijā.
Notāru palātas regulējošās institūcijas ir Ģenerālā asambleja, Notāru padome, Uzraudzības padome un Disciplinārlietu komisija. Notāru palātu pārstāv Notāru padomes priekšsēdētājs.
Notāru palāta organizē un sniedz atbalstu notāru darbībai, aizsargā un sekmē profesijas prestižu un uztur sakarus ar starptautiskajām organizācijām, kuras veic līdzīgas darbības.
Papildu informācija ir atrodama Notāru palātas (*Notarialnata Kamara*) tīmekļa vietnē.

## Citas juridiskās profesijas

### Privātie tiesu izpildītāji

Privātais tiesu izpildītājs ir persona, kam valsts uzticējusi privātu prasījumu izpildes nodrošināšanu un publisku prasījumu piedziņu. Teritorija, kurā privātais tiesu izpildītājs darbojas, ir attiecīgās apgabaltiesas ģeogrāfiskā jurisdikcija.
**Privāto tiesu izpildītāju kolēģijas uzdevums** ir aizstāvēt profesijas intereses un uzlabot izpildes procesu Bulgārijā, vienlaikus sniedzot atbalstu tās locekļiem un aizsargājot sabiedrības intereses.

### Juridiskā datubāze

Privāto tiesu izpildītāju kolēģija (*Kamarata na Chastnite Sadebni Izpalniteli*) uztur privāto tiesu izpildītāju reģistru.
Reģistrs ir publiski pieejams, un tam var piekļūt, izmantojot kolēģijas tīmekļa vietni. Ikvienai personai ir tiesības ielūkoties reģistrā un saņemt izrakstus no tā (Privāto tiesu izpildītāju likums).
Privātajiem tiesu izpildītājiem ir jāiesniedz Tieslietu ministrijai pusgada un gada darbības ziņojumi, ko tieslietu ministrs izmanto par pamatu, lai veidotu, uzturētu un attīstītu tiesas nolēmumu izpildes informācijas sistēmu. Informācijas sistēmas lietošana ir par maksu, ko iekasē Tieslietu ministrija, saskaņā ar Ministru padomes noteiktu un apstiprinātu tarifu. Valsts iestādēm, pašvaldībām un pašvaldību iestādēm, kā arī personām, kam uzticēti valsts pārvaldes uzdevumi, piekļuve informācijas sistēmai ir bez maksas.

### Valsts tiesu izpildītāji

Valsts tiesu izpildītāju uzdevums ir nodarboties ar privātu prasījumu izpildes nodrošināšanu. Valsts var arī uzdot valsts tiesu izpildītājiem publisku prasījumu izpildes nodrošināšanu konkrētos likumā noteiktos gadījumos.
Valsts tiesu izpildītāju skaitu nosaka tieslietu ministrs.
Rajona tiesās, kur nav valsts tiesu izpildītāju, to funkcijas īsteno rajona tiesas tiesnesis, kuru ieceļ attiecīgās tiesas priekšsēdētājs, par to informējot tieslietu ministru.
Valsts tiesu izpildītājus konkursa kārtībā ieceļ tieslietu ministrs. Tieslietu ministrs var uzdot konkursa rīkošanu pēc rajona tiesas priekšsēdētāja priekšlikuma.
Bulgārijas Valsts tiesu izpildītāju apvienība (*Asotsiatsiyata na Darzhavnite Sadebni Izpalniteli v Bulgaria*) ir neatkarīga un brīvprātīga profesionālā organizācija, kurā apvienojušies Bulgārijas valsts tiesu izpildītāji un kura aizstāv viņu profesionālās, intelektuālās, kultūras, sociālās un materiālās intereses, veicina profesijas atpazīstamību un prestižu valstī un sabiedrībā.

### Juridiskā datubāze

Bulgārijas Valsts tiesu izpildītāju apvienības tīmekļa vietnē ir nodrošināta piekļuve Valsts tiesu izpildītāju reģistram (*Registarat na Darzhavnite Sadebni Izpalniteli*).

### Reģistrācijas tiesneši

Reģistrācijas tiesneši veic savas funkcijas rajona tiesās.
Reģistrācijas tiesnesis liek veikt vai atsaka ierakstus, atzīmes vai svītrojumus nekustamā īpašuma reģistrā un lemj par izziņu un apliecību izdošanu; veic notariālas un citas darbības likumā noteiktajā kārtībā. Reģistrācijas tiesnesis var rīkoties tikai savas teritoriālās jurisdikcijas apgabalā.
Reģistrācijas tiesnešu skaitu nosaka tieslietu ministrs.
Rajona tiesās, kur nav reģistrācijas tiesneša vai kur reģistrācijas tiesnesis nespēj pildīt savas funkcijas, tās veic rajona tiesas tiesnesis, par to informējot tieslietu ministru.

Tieslietu ministrs var uzticēt reģistrācijas tiesneša funkcijas valsts tiesu izpildītājam, kas darbojas tajā pašā jurisdikcijā.
Reģistrācijas tiesnešus konkursa kārtībā ieceļ tieslietu ministrs. Tieslietu ministrs var uzdot konkursa rīkošanu pēc rajona tiesas priekšsēdētāja priekšlikuma.
Bulgārijas Reģistrācijas tiesnešu apvienība ir neatkarīga un brīvprātīga profesionālā organizācija, kurā apvienojušies Bulgārijas reģistrācijas tiesneši un kura aizstāv viņu profesionālās, intelektuālās, kultūras, sociālās un materiālās intereses, veicina profesijas atpazīstamību un prestižu valstī un sabiedrībā. Papildu informācija ir atrodama Apvienības tīmekļa vietnē: http://www.basv.free.bg

Papildu informāciju par tiesu darbiniekiem var iegūt šeit (378 Kb) en

Lapa atjaunināta: 20/07/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Čehija

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Čehijas Republikā.

### Juridiskās profesijas – ievads

Juridiskās profesijas ir tiesneši, prokurori, advokāti, notāri un tiesu izpildītāji.

### Prokurori

#### Organizācija

Prokurori ir juristi, kas strādā prokuratūrā. Prokuratūras dienesti ir publiskas struktūras, kas pārstāv valsti nolūkā aizsargāt sabiedrības intereses konkrēti noteiktās jomās. Prokurori izskata lietas, kas ir prokuratūras kompetencē. Neviena cita struktūra vai persona nevar ierobežot viņu darbības jomu vai aizstāt, vai pārstāvēt prokurorus viņu pienākumu izpildē.
Prokuratūra ir organizēta tāpat kā tiesu sistēma (tā ir iedalīta apgabala, reģiona un augstākajā līmenī). Prokuratūru vada Ģenerālprokurora birojs, kas atrodas Brno; tas ir centrālais prokuratūras dienests un uzrauga prokuratūras darbu. Valdībai ir tiesības iecelt un atcelt Ģenerālprokuroru pēc tieslietu ministra ieteikuma.

#### Profesionālās apvienības

Čehijas Republikas Prokuroru savienība (*Unie státních zástupců České republiky*) ir brīvprātīga profesionāla apvienība, kuras mērķis ir palīdzēt prokuratūras dienestiem veikt to uzdevumus un veicināt tiesiskumu un neatkarību lēmumu pieņemšanā. Prokuroru savienība piedalās arī prokuroru un prokurora palīgu apmācībā, kā arī pārstāv prokuroru intereses.
Uz profesiju attiecas Prokuroru profesionālās ētikas kodekss.
Visu prokuroru saraksts, kurā norādīti dienesti, kuros tie darbojas, ir pieejams Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē: Tieslietu ministrija.

#### Prokuratūras uzdevumi un pienākumi

Prokurori ir valsts amatpersonas, kuru uzdevums ir pārstāvēt valsti nolūkā aizsargāt sabiedrības intereses, jo īpaši, uzturot apsūdzību, un nodrošināt likuma ievērošanu attiecībā uz apcietinājumu, ieslodzījumu, tiesas noteiktu ārstniecību, jauniešu brīvības atņemšanas vietām un aprūpes iestādēm, novērst noziedzību un sniegt palīdzību noziedzīgos nodarījumos cietušām personām.

#### Pilnvaras kriminālprocesā

Prokuroriem ir pilnvaras rīkoties jebkurā kriminālprocesa posmā. Prokuroriem ir noteiktas procesuālas tiesības un atbilstoši pienākumi.
Prokuratūra darbojas saskaņā ar Likumu Nr. 283/1993. Svarīgs prokuroru uzdevums ir apsūdzības uzturēšana kriminālprocesā un dažu citu Kriminālprocesa kodeksā paredzētu uzdevumu veikšana. Prokurori uzrauga arī likuma ievērošanu attiecībā uz apcietinājumu, ieslodzījumu, tiesas noteiktu ārstēšanu, jauniešu brīvības atņemšanas vietām un aprūpes iestādēm, kā arī citos gadījumos, kad tiesību aktos ir atļauta personas brīvības ierobežošana; tie darbojas arī citos procesos, kas nav kriminālprocesi, un veic tiesību aktos paredzētus uzdevumus.
Prokurori nodrošina likuma ievērošanu pirmstiesas kriminālprocesā. Saskaņā ar Krimināl kodeksu (Likums Nr. 141/1961) atsevišķas darbības šajā procesa stadijā var veikt tikai prokurors.
Pirms kriminālprocesa uzsākšanas ir nepieciešams, lai prokuroram tiktu paziņoti visi fakti, kas liecina par to, ka pastrādāts noziedzīgs nodarījums (Krimināl kodeksa 158. panta 2. punkts).
Prokurors uzrāda apsūdzību (ierosinot piemērojamo sodu); ar šo darbību tiek uzsākts process lietas izskatīšanai tiesā. Prokuroriem ir jāpiedalās galvenajā tiesas sēdē, kurā iztiesāšana tiek uzsākta, nolasot apsūdzību, un beigta ar noslēguma paziņojumu.
Prokuroriem ir arī tiesības panākt vienošanos par vainu un sodu.
Prokuroram ir tiesības pārsūdzēt nolēmumu, ja spriedums, viņaprāt, nav pamatots. Pārsūdzība var būt par labu vai par sliktu apsūdzētajam.
Turpmāku pārsūdzību var iesniegt Ģenerālprokurors.
Prokurors var arī ieteikt lietu izskatīt no jauna apsūdzētajam par labu vai sliktu.
Kriminālprocesā, kurā apsūdzība izvirzīta pret nepilngadīgu personu, prokuroram ir jāpiedalās visā procesā – ne tikai galvenajā tiesas sēdē, bet visās tiesas sēdēs (Likums Nr. 218/2003 "Par tiesvedību nepilngadīgo personu lietās").
Lēmumi par alternatīviem izlīgumiem pirmstiesas posmā ir prokurora ekskluzīvajā kompetencē.

#### Prokuratūras funkcijas ārpus kriminālprocesa

Prokuratūra likumā noteiktajos gadījumos var arī ieteikt uzsākt civilprocesu vai iesaistīties jau uzsāktā civilprocesā.
Pamats prokuratūras dalībai civilprocesā ir Čehijas Republikas Konstitūcijas 80. pants, kurā noteikts, ka prokuratūra papildus apsūdzības uzturēšanai var veikt citus tiesību aktos noteiktus uzdevumus. Saskaņā ar Prokuratūras likumu prokuratūra var rīkoties arī citos procesos, kas nav kriminālprocesi. Šīs pilnvaras sīkāk ir noteiktas Civilkodeksā, kurā paredzēts, kādos gadījumos prokuratūra var iesaistīties notiekošā civilprocesā.
Papildus iespējai kļūt par lietas dalībnieku civilprocesā prokuratūra var arī ieteikt Ģenerālprokuroram uzsākt procesu, piemēram, gadījumos, kad tiek noliegta paternitāte saskaņā ar Ģimenes likumu.

#### Prokuroru kvalifikācija un citas piemērojamās prasības

Prokurori sāk pildīt amata pienākumus pēc iecelšanas amatā. Prokurorus uz neierobežotu laiku ieceļ tieslietu ministrs pēc Ģenerālprokurora ieteikuma.
Prokurors nodod zvērestu tieslietu ministram.
*Lai personu varētu iecelt par prokuroru, tai ir jābūt Čehijas Republikas pilsonim un*:
jābūt rīcībspējīgai,
bez sodāmības,
vismaz 25 gadus vecai iecelšanas brīdī,
jābūt ieguvušai tiesību zinātņu maģistra grādu Čehijas Republikas universitātē,
jābūt nokārtojušai gala eksāmenu,

jāpiemīt rakstura īpašībām, lai atbilstoši veiktu amata pienākumus,
jāakceptē iecelšana prokurora amatā un nosūtīšana uz kādu no prokuratūras dienestiem.
Prokurorus amatā ieceļ uz neierobežotu laiku, taču tos var atstādināt no amata ar tieslietu ministra lēmumu. Prokurora amata pilnvaru laiks beidzas, kad viņš ir sasniedzis 70 gadu vecumu, viņa nāves gadījumā vai kad viņš tiek pasludināts par mirušu, vai arī ja viņš zaudē rīcībspēju vai tā tiek ierobežota, ja viņš atsakās nodot zvērestu, ja viņš zaudē Čehijas Republikas pilsonību, ja viņš uzņemas pienākumus, kas nav savietojami ar prokurora amatu, vai ja viņš tiek notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, ja tiek atzīts, ka viņš nespēj pildīt amata pienākumus, vai ja ilgstošu veselības problēmu rezultātā viņš nevar pildīt amata pienākumus. Prokurora amata pilnvaru laiks beidzas arī gadījumā, ja viņš tiek atcelts no amata disciplināru pārkāpumu dēļ vai ja viņš atkāpjas no amata.
Tieslietu ministrs nosaka prokuratūras budžetu. Uz prokurora amatu attiecas Likums Nr. 283/1993.

**Nesavietojamas darbības**

Izņemot tiesību aktos atļautos gadījumus, prokurors nevar darboties kā šķīrējtiesnesis vai mediators juridisku strīdu izšķiršanā, pārstāvēt puses tiesvedībā vai rīkoties kā prasītāja vai puses pārstāvis tiesvedībā vai administratīvajā procesā. Papildus prokurora amata pienākumiem galvenā prokurora vai galvenā prokurora vietnieka amata pienākumiem, vai pienākumu veikšanai saistībā ar nosūtīšanu uz ministriju vai Tieslietu akadēmiju, prokurori nedrīkst ieņemt nevienu amatu, par kuru tie saņem atlīdzību, vai veikt kādu citu atalgotu darbību, izņemot savas mantas pārvaldību, kā arī akadēmiska, pedagoģiska, literāra, žurnālistika vai mākslinieciska darba veikšanu un darbību ministrijas vai valdības padomdevēju struktūrās vai parlamenta struktūrās.

**Atlīdzība**

Prokuroru atalgojums ir noteikts tiesību aktos, un to izmaksā valsts.

**Profesionālā atbildība**

Tiesību aktos noteiktajā kārtībā valsts ir atbildīga par visiem zaudējumiem un kaitējumu, kas radies prokuroru prettiesisku lēmumu vai procesuālo kļūdu rezultātā.
Prokurori ir atbildīgi par izdarītajiem disciplinārajiem pārkāpumiem.

## Tiesneši

**Organizācija**

Galvenā tiesību norma, kas regulē tiesnešu darbību, ir Čehijas Republikas konstitūcijas 82. panta 1. punkts, kurā noteikts, ka tiesnešiem, veicot pienākumus, ir jābūt neatkarīgiem un neviena persona nedrīkst ietekmēt viņu neatkarību. Papildu noteikumi ir paredzēti Likumā Nr. 6/2002 "Par tiesām un tiesnešiem".

**Iecelšana amatā un amata pilnvaru termiņš**

Personas, kuras atbilst visiem nosacījumiem, amatā ieceļ Republikas Prezidents, un tiesnesis sāk pildīt amata pienākumus pēc zvēresta nodošanas. Tomēr nevienai personai nav tiesību prasīt tikt ieceltai par tiesnesi.
Lai kļūtu par tiesnesi, personai trīs gadus ir jāstrādā par tiesneša palīgu tiesā. Pēc sagatavošanas posma pabeigšanas tiesneša palīgiem ir jānokārto īpašs eksāmens.
Tiesneši amatā tiek iecelti uz neierobežotu laiku, taču tieslietu ministrs var viņus uz laiku atstādināt no amata. Tiesneša pilnvaru termiņš beidzas tā gada beigās, kurā viņam aprit 70 gadi, viņa nāves gadījumā vai kad viņš tiek pasludināts par mirušu, kad tiek oficiāli atzīts, ka viņš nespēj pildīt amata pienākumus, vai kad viņš atkāpjas no amata.

**Tiesnešu kvalifikācija un citas piemērojamās prasības**

Lai personu varētu iecelt par tiesnesi, tai ir jāizpilda šādi kritēriji:
personai ir jābūt Čehijas Republikas pilsonim,
jābūt rīcībspējīgai,
bez sodāmības,
vismaz 30 gadus vecai,
jābūt ieguvušai tiesību zinātņu maģistra grādu Čehijas Republikas universitātē,
jānokārto īpašs tieslietu eksāmens,
jābūt pieredzei un rakstura īpašībām, lai atbilstoši veiktu amata pienākumus, un
jāakceptē iecelšana tiesneša amatā un nosūtīšana uz kādu konkrētu tiesu.
Tiesu piesēdētājus ieceļ no sabiedrības locekļu vidus (ja tiem nav sodāmības). Tie nodod zvērestu tiesas priekšsēdētājam, un viņu amata pilnvaru termiņš ir četri gadi.

**Nesavietojamas darbības**

Papildus tiesas priekšsēdētāja vai tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata pienākumu izpildei tiesneši nedrīkst veikt nekādu atalgotu darbu, izņemot savas mantas pārvaldi, akadēmiska, pedagoģiska, literāra, žurnālistiska vai mākslinieciska darba veikšanu, vai darbību ministrijas vai valdības padomdevējstruktūrās vai parlamenta struktūrās.

**Atlīdzība**

Tiesnešu atalgojums ir noteikts tiesību aktos.

**Uzdevumi un pienākumi**

Svarīgākās tiesnešu tiesības un pienākums ir saglabāt neatkarību un, pildot pienākumus, būt pakļautiem tikai tiesību aktiem, interpretējot tos pēc labākās sirdsapziņas. Tiesneši nedrīkst pieļaut, ka to darbību ietekmē, piemēram, politiskās partijas, sabiedrības viedoklis vai plašsaziņas līdzekļi. Ir aizliegts ietekmēt vai apdraudēt tiesnešu neatkarību un objektivitāti.
Tiesnešiem nolēmumi ir jāpieņem saprātīgos termiņos un bez nevajadzīgas kavēšanās; tiesnešu pienākums ir sniegt procesa dalībniekiem un viņu pārstāvjiem iespēju aizstāvēt savas tiesības, taču tiesneši nedrīkst iesaistīties sarunās ar tiem par lietas saturu vai procesuāliem jautājumiem, kuri var ietekmēt lietu.
Pat pēc tam, kad tiesneši ir beiguši pildīt amata pienākumus, tie nedrīkst izpaust informāciju, kas tiem kļuvusi zināma, pildot amata pienākumus; atkāpes no šā pienākuma ir iespējamas tikai izņēmuma gadījumos.
Tiesnešu un tiesu saraksts, kurās tie strādā, ir pieejams Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē: Tieslietu ministrija.
Tiesnešu savienība (*Soudcovská unie*) nepārstāv visus tiesnešus, jo dalība šajā organizācijā ir brīvprātīga. Tās kopsapulce ir pieņēmusi tiesnešu rīcības kodeksu, kurā noteikti pamatprincipi, kas tiesnešiem jāievēro.

**Tiesnešu kategorijas un specializācija**

Papildus lietu izskatīšanai tiesneši var veikt arī tiesas priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka pienākumus. Tiesnešus šajos amatos ieceļ Republikas Prezidents (Augstākajā tiesā un Augstākajā administratīvajā tiesā) vai tieslietu ministrs (augstajās tiesās, reģionālajās tiesās un apgabaltiesās). Minēto tiesu amatpersonu galvenais uzdevums ir tiesu administrācija.
Tiesnesi var iecelt arī par Augstākās tiesas kolēģijas vai Augstākās administratīvās tiesas kolēģijas priekšsēdētāju, vai tiesas senāta priekšsēdētāju.

Apgabaltiesas, reģionālās tiesas un augstās tiesas ir iekšēji sadalītas specializētos krimināllietu, civillietu un administratīvo lietu departamentos, kas izskata atšķirīga veida lietas.

**Tiesnešu profesionālā atbildība**

Valsts atbild par visiem zaudējumiem un kaitējumu, kas radies kļūdaina nolēmuma, lēmuma par apcietinājumu, notiesājoša sprieduma vai aizsardzības pasākuma, vai procesuālas kļūdas rezultātā. Attiecīgais tiesnesis maksā kompensāciju tikai gadījumā, ja tiek konstatēta viņa vaina disciplinārā pārkāpumā vai noziedzīgā nodarījumā. Tiesneši ir atbildīgi par savu pienākumu profesionālu izpildi.

**Citi tiesu darbinieki**

Tiesneša vai prokurora palīgs (374 Kb) en

Palīgi (422 Kb) en

Augstās tiesas lietvedis vai prokuratūras lietvedis (372 Kb) en

## Notāri

**Organizācija**

Uz notāriem un viņu pienākumu izpildi attiecas Likums Nr. 358/1992 "Par notāriem un viņu darbību" (Notariāta kodekss).

Notāriem ir jābūt Notāru kolēģijas (*Notářská komora*) locekļiem, kura ir atbildīga par profesijas administrāciju. Notāru kolēģija rīko arī profesionālo apmācību un notāru amata kandidātu eksamināciju. Notāru saraksts, iedalīts pēc reģioniem, ir atrodams Notāru kolēģijas tīmekļa vietnē.

**Iecelšana amatā un amata pilnvaru termiņš**

Notārus amatā ieceļ tieslietu ministrs pēc Notāru kolēģijas ieteikuma un eksāmena nokārtošanas. Notārs sāk amata pienākumu pildīšanu, līdzko tas ir iekļauts notāru reģistrā, ko uztur Notāru kolēģija.

Notāra palīgs gatavojas amata pienākumu izpildei, strādājot pie notāra. Nākamais sagatavošanās posms tiek sasniegts, notāra palīgam iegūstot notāra amata kandidāta statusu; tas notiek pēc tam, kad notāra palīgs savus pienākumus ir pildījis vismaz trīs gadus un nokārtojis notāru eksāmenu.

Notāra amata pilnvaru termiņš nav ierobežots, taču to var pārtraukt. Notāra amata pilnvaru laiks beidzas, kad viņš sasniedz 70 gadu vecumu, viņa nāves gadījumā vai kad viņš tiek pasludināts par mirušu, tiek atcelts no amata, zaudē Čehijas Republikas pilsonību, zaudē rīcībspēju, vai, piemēram, atsakās nodot zvērestu vai viņa veselības stāvoklis neļauj tam ilgtermiņā veikt amata pienākumus.

Notāra biroju skaitu katras apgabaltiesas teritorijā nosaka tieslietu ministrs, apspriežoties ar Notāru kolēģiju.

Notāri savu pienākumu izpildē ir neatkarīgi. Notārus saista tikai likums. Notāra amats nav savietojams ar jebkādu citu algotu darbību (izņemot gadījumus, kad tiesību aktos noteikts citādi).

**Notāru kvalifikācija un citas piemērojamās prasības**

Lai personu varētu iecelt par notāru, tai ir jāizpilda šādi kritēriji:
jābūt Čehijas Republikas pilsonim,
jābūt rīcībspējīgai,
bez sodāmības,
jābūt augstākajai izglītībai,
jāpabeidz vismaz piecus gadus ilga notariālā prakse,
jābūt nokārtojušai gala eksāmenu.

Lai persona varētu sākt pildīt notāra pienākumus, jāveic šādas darbības:
persona ir jāieceļ notāra amatā,
personai ir jānodod zvērests tieslietu ministram, ja tas jau nav izdarīts,
personai ir jāiegūst oficiālais notāra zīmogs,
personai ir jānoslēdz apdrošināšanas polise, kura sedz visus zaudējumus un kaitējumu, kas var rasties notāra amata pienākumu pildīšanas rezultātā.

**Nesavietojamas darbības**

Notāri nevar veikt nekādu apmaksātu darbību, izņemot savas mantas pārvaldību. Tomēr notāri var veikt akadēmisku, žurnālistisku, pedagoģisku vai mākslinieciskū darbu, tulkot vai pildīt eksperta pienākumus, saņemot atlīdzību.

**Atlīdzība**

Saskaņā ar Notariāta kodeksu notāri par savu darbu saņem atlīdzību, kas galvenokārt sastāv no nodevas, atlīdzības par patērēto laiku un izdevumu atlīdzināšanas. Samaksu veic persona, kurai ir nepieciešami notāra pakalpojumi. Notāriem ir tiesības pieprasīt nodevas un izdevumu priekšapmaksu saprātīgā apmērā. Sīkāki noteikumi par notāru atlīdzību ir paredzēti speciālajos tiesību aktos.

**Notāru uzdevumi un pienākumi**

Veicot savus amata pienākumus, notāriem ir jāievēro likumu un citu vispārpiemērojamu tiesību aktu noteikumi; sniedzot juridisku palīdzību, viņiem jāievēro arī klientu norādījumi. Notāriem ir tiesības attiekties izpildīt klienta prasības tikai, ja tās ir pretrunā ar vispārpiemērojamiem tiesību aktiem, ja lietā ir iesaistīti notāru tuvinieki, ja notāri šajā lietā jau ir snieguši juridisko palīdzību citām personām, kurām ir konfliktējošas intereses, vai ja persona, kura vēlas saņemt palīdzību, bez attaisnojuma neveic priekšapmaksu saprātīgā apmērā. Notāram ir tiesības atkāpties no līguma ar klientu vai personu, kura vēlas saņemt palīdzību, ja ir zudusi savstarpējā uzticēšanās.

Notāri nedrīkst atklāt informāciju, ko tie iegūst, pildot savus amata pienākumus, un kas var ietekmēt viņu klientu vai personu, kas vēlas saņemt palīdzību, leģitīmās intereses; no šā pienākuma viņus var atbrīvot tikai attiecīgās personas.

Notāru sniegtie juridiskie pakalpojumi cita starpā ir šādi:
tiesas pilnvarnieka, t.i., tiesas pārstāvja, funkciju veikšana mantojuma lietās,
notariālu aktu sagatavošana – tiesību aktu, juridisku personu ikgadējo dalībnieku sapulču un sanāksmju, citu aktu un situāciju oficiāla reģistrēšana,
līgumu sagatavošana,
notariāls glabājums,
izpildāmu notariālu aktu sagatavošana,
testamentu sagatavošana un uzglabāšana,
laulības līgumu (kam jābūt notariāla akta formā) sagatavošana, galvojuma līgumu sagatavošana un galvojumu reģistrēšana,
dokumentu apliecināšana.

Notāri izsniedz arī izrakstus no Čehijas Republikas zemesgrāmatas u.c.

**Notāru profesionālā atbildība**

Notāri ir atbildīgi par jebkādiem zaudējumiem vai kaitējumu, ko tie, pildot savus pienākumus, ir nodarījuši klientiem, personām, kas vēlas saņemt palīdzību, vai citām personām; viņi ir arī atbildīgi pret darbiniekiem par visiem zaudējumiem un kaitējumu, kas var rasties notāra amata pienākumu pildīšanas rezultātā. Lai segtu šo risku, viņiem ir jāiegādājas juridiskās atbildības apdrošināšanas polise.
Notārus var saukt pie disciplināratbildības.
Valsts īstenoto notāru uzraudzību veic Tieslietu ministrija, Čehijas Republikas Notāru kolēģija un atsevišķās notāru kolēģijas.

**Profesionālās apvienības**

Notāru kolēģijās, kas uz tiesību aktu pamata izveidotas katras reģionālās tiesas un Prāgas pašvaldības tiesas teritorijā, ir apvienojušies visi attiecīgajā teritorijā praktizējošie notāri. Notāru kolēģijas ir juridiskas personas, un tām ir savi ienākumi un institūcijas.
Čehijas Republikas Notāru kolēģija (*Notářská komora ČR*) ir profesijas centrālā pašpārvaldes organizācija, kura sastāv no atsevišķām notāru kolēģijām. Tās ir juridiskas personas, un tām ir savi ienākumi un institūcijas. To uzdevumi cita starpā ir centrālā testamentu reģistra uzturēšana, kas ir publiski nepieejams reģistrs elektroniskā formā, kurā iekļauti testamenti, akti par atstumšanu no mantojuma un akti, ar kuriem atstumšana no mantojuma ir atcelta, kā arī ieraksti par testamenta izpildītāju iecelšanu un atcelšanu. Čehijas Republikas Notāru padome glabā arī galvojumu reģistru.

## Juridisko profesiju organizācija: praktizējoši juristi Praktizējoši juristi

**Advokāti**

Advokātiem ir jābūt Čehijas Republikas Advokātu kolēģijas (*Česká advokátní komora*) biedriem, kas ir centrāla, no valdības neatkarīga profesijas pašpārvaldes organizācija.
Advokātu pakalpojumu sniegšanas kārtība ir noteikta Likumā Nr. 85/1996 par juridiskajām profesijām.

**Prasības advokātiem**

Lai persona varētu praktizēt kā advokāts, tai ir jābūt iekļautai advokātu reģistrā, kuru uztur Čehijas Republikas Advokātu kolēģija. Lai personu iekļautu reģistrā, tai ir jāiesniedz pieteikums rakstveidā un jāizpilda šādi kritēriji:
jābūt rīcībspējīgai;
jābūt bez sodāmības,
jābūt ieguvušai tiesību zinātņu maģistra grādu;
jābūt strādājušai par advokāta palīgu vismaz trīs gadus;
jābūt nokārtojušai advokāta eksāmenu un
jābūt nodevušai zvērestu Čehijas Republikas Advokātu kolēģijas priekšsēdētājam.
Juridiskos pakalpojumus Čehijas Republikā regulāri un pret atlīdzību var sniegt tikai:
advokāti, kas ir reģistrēti Čehijas Republikas Advokātu kolēģijā;
Eiropas advokāti.
Čehijas Republikā darbojas tikai viena veida advokāti, citu veidu advokāti netiek nošķirti. Tikai prakses gaitā advokāti var specializēties kādā noteiktā tiesību jomā.

**Advokātu uzdevumi un pienākumi**

Advokāts var sākt pildīt amata pienākumus pēc iekļaušanas reģistrā.
Advokāta amata kandidāts gatavojas amata pienākumu izpildei, strādājot pie advokāta kā advokāta palīgs.
Reģistrācijas termiņš nav ierobežots, taču tiesības praktizēt kā advokātam var ierobežot tiesību aktos noteiktajos gadījumos vai pamatojoties uz Čehijas Republikas Advokātu kolēģijas lēmumu.
Tiesības praktizēt kā advokātam beidzas, ja advokāts tiek izslēgts no reģistra tiesību aktos noteiktajos gadījumos, piemēram, viņa nāves gadījumā vai kad viņš tiek pasludināts par mirušu, ja persona zaudē rīcībspēju vai rīcībspēja tiek ierobežota, personu var izslēgt no reģistra par disciplinārpārkāpumu, maksātnespējas gadījumā vai pēc paša advokāta pieprasījuma. Čehijas Republikas Advokātu kolēģija var nolemt svītrot advokātu no reģistra.

**Nesavietojamas darbības**

Saskaņā ar tiesību aktiem praktizējoši advokāti nevar vienlaikus ieņemt līdzīgu amatu vai tikt nodarbināti līdzīgā amatā, izņemot darbu kā pasniedzējam universitātē, un tie nevar veikt nekādas darbības, kas nav savietojamas ar advokāta amatu.

**Atlīdzība**

Advokāti parasti par saviem pakalpojumiem saņem atlīdzību no klienta; advokāts var prasīt priekšapmaksu saprātīgā apmērā. Metode, saskaņā ar kuru nosaka samaksas apmēru par advokāta pakalpojumiem, atlīdzināmo izdevumu apmēru un atlīdzību par patērēto laiku, ir noteikta normatīvajos aktos. Parasti samaksas apmērs par juridiskajiem pakalpojumiem tiek noteikts līgumā ar klientu (līgumā paredzēta samaksa). Ja atlīdzības apmērs līgumā nav noteikts, to nosaka atbilstoši pastāvošajiem tarifiem. Ja advokātu ieceļ juridiskās palīdzības sniegšanai, viņa darbu apmaksā valsts.

**Profesionālās apvienības**

Čehijas Republikas Advokātu kolēģijas juridiskā adrese ir Prāgā, un tai ir pārstāvniecība Brno; tā ir advokātu profesionālās pašpārvaldes organizācija. Tai ir savas institūcijas, un tā pieņem advokāta profesiju regulējošus noteikumus, kas tiek publicēti Čehijas Republikas *Oficiālajā laikrakstā*.
Šie noteikumi cita starpā attiecas uz profesionālo ētiku un noteikumiem par konkurenci starp advokātiem Čehijas Republikā.

**Profesionālā atbildība**

Advokāti atbild par visiem zaudējumiem un kaitējumu, ko viņi, viņu pārstāvji vai viņu darbinieki saviem klientiem nodarījuši amata pienākumu pildīšanas rezultātā. Šādai advokātu atbildībai ir jābūt apdrošinātai.
Advokāti ir atbild arī par disciplinārpārkāpumiem, kas saistīti ar būtiskiem vai atkārtotiem pārkāpumiem. **Juridiskās datubāzes**
Advokātu saraksts ir atrodams Čehijas Republikas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē. Tajā ir iespējams meklēt advokātus ne tikai pēc atrašanās vietas, bet arī pēc specializācijas un valodu zināšanām.

**Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?**

Jā, piekļuve šai datubāzei ir bez maksas.

**Privātadvokāti/juridiskās konsultācijas**

Čehijas Republikā darbojas tikai viena veida advokāti.

## Citas juridiskās profesijas

**Tiesu izpildītāji**

**Tiesu izpildītājs** ir neatkarīga juridiska profesija, kuras pārstāvji veic piespiedu izpildi saskaņā ar Piespiedu izpildes likumu. Visiem tiesu izpildītājiem jābūt Tiesu izpildītāju kolēģijas locekļiem.
Uz tiem attiecas Likums Nr. 120/2001 "Par tiesu izpildītājiem un piespiedu izpildi" (Piespiedu izpildes likums).
Tiesu izpildītājus ieceļ tieslietu ministrs.
Čehijas Republikā tiesu izpildītāji ir valsts amatpersonas, un to uzdevumi ir uzskatāmi par tiesas darbībām.

Lai personu varētu iecelt par tiesu izpildītāju, tai ir jābūt Čehijas Republikas pilsonim un
jābūt pilnīgai rīcībspējai;
jābūt ieguvušai juridisko izglītību Čehijas Republikas universitātē;
jābūt bez sodāmības;
jābūt vismaz trīs gadus ilgai profesionālajai pieredzei,
jābūt nokārtojušam tiesu izpildītāja eksāmenu.

**Iecelšana amatā un amata pilnvaru termiņš**

Pēc zvēresta nodošanas tiesu izpildītāju amatā ieceļ tieslietu ministrs pēc publicētas atlases procedūras. Pēc iecelšanas amatā persona kļūst par Tiesu izpildītāju kolēģijas biedru. Tiesu izpildītāja amata kandidāts gatavojas amata pienākumu izpildei, strādājot pie tiesu izpildītāja kā tiesu izpildītāja palīgs. Nākamais posms ir kļūšana par tiesu izpildītāja amata kandidātu; kandidātiem, pirms tos var iekļaut reģistrā, ir jāpabeidz vismaz trīs gadus ilga prakse un nokārto tiesu izpildītāja eksāmens.

Iecelšana amatā ir uz nenoteiktu laiku, taču tieslietu ministrs var atstādināt tiesu izpildītāju. Laikā, kamēr tiesu izpildītājs ir atstādināts no amata, tas nevar pildīt tiesu izpildītāja pienākumus, un tiek iecelts aizvietotājs tāpat kā citos gadījumos, kad tiesu izpildītājs nevar pildīt savus pienākumus (piemēram, slimības, atvaļinājuma gadījumā).

Persona zaudē tiesu izpildītāja amatu brīdī, kad tā vairs nav Tiesu izpildītāju kolēģijas loceklis. Tas notiek personas nāves gadījumā, kad persona tiek pasludināta par mirušu, zaudē Čehijas Republikas pilsonību, vai tās rīcībspēja tiek ierobežota vai zaudēta.

**Nesavietojamas darbības**

Tiesu izpildītāji nevar veikt nekādu apmaksātu darbību, izņemot savas mantas pārvaldību. Tomēr notāri var veikt akadēmisku, žurnālistisku, pedagoģisku vai mākslinieciskū darbu, tulkot vai pildīt eksperta pienākumus, saņemot atlīdzību.

**Atlīdzība**

Tiesu izpildītāji veic izpildes darbības un citas darbības par atlīdzību, kura galvenokārt sastāv no tiesu izpildītāju nodevas, izdevumu atlīdzināšanas un atlīdzības par patērēto laiku, kā arī atlīdzības par dokumentu piegādi. Par tiesu izpildītājam maksājamo summu var vienoties tiesu izpildītājs un attiecīgā persona. Ja šādas vienošanās nav, samaksu nosaka saskaņā ar piemērojamajām tiesību normām. Tiesu izpildītāji var prasīt izpildes izdevumu priekšapmaksu saprātīgā apmērā.

**Profesionālā atbildība**

Tiesu izpildītāji arī atbild par visiem zaudējumiem un kaitējumu, ko viņi vai viņu darbinieki saviem klientiem nodarījuši amata pienākumu pildīšanas rezultātā. Tiesu izpildītājiem ir nepieciešama juridiskās atbildības apdrošināšana.

Tiesu izpildītāji un tiesu izpildītāju amata kandidāti atbild par disciplinārpārkāpumiem, kas saistīti ar tiesību aktos noteikto pienākumu neizpildi vai būtiska un atkārtota kaitējuma nodarīšanu profesijas reputācijai.

Papildu informācija atrodama Tiesu izpildītāju kolēģijas tīmekļa vietnē

**Organizācijas, kas sniedz juridisko palīdzību *pro bono* (bez maksas)**

Pastāv vairākas nevalstiskas organizācijas, kas sniedz publisku juridisko palīdzību bez maksas dažādās jomās, piemēram, Ekologický právní servis, Iuridicum remedium.

Noteiktās lietās bezmaksas juridisko palīdzību sniedz arī Čehijas Republikas Advokātu kolēģija.

Čehijas Republikas Advokātu kolēģija sniedz juridiskās konsultācijas par izpildes jautājumiem.

Lapa atjaunināta: 10/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Dānija

Šajā sadaļa ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Dānija.

### Prokurori

**Organizācija**

**Dānijas prokuratūra (*den danske anklagemyndighed*)** ir Tieslietu ministrijas pakļautībā. Prokuratūras sastāvā ir prokuratūras direktors (*rigsadvokaten*), prokurori (*statsadvokaterne*) un policijas komisāri (*politidirektørerne*).

Prokuratūras direktors (ģenerālprokurors) vada kriminālprocesu izskatīšanu Augstākajā tiesā, kā arī piedalās **Īpašās disciplinārlietu tiesas (*Den Særlige Klageret*)** sēdēs.

Ģenerālprokurors ir vecākais prokurors attiecībā pret pārējiem prokuroriem un uzrauga viņu darbu. Ģenerālprokurors izskata arī apelācijas sūdzības par pirmās instances prokuroru pieņemtajiem lēmumiem.

**Loma un pienākumi**

Prokuratūras funkcijas un organizācija ir izklāstītas Likuma par tiesu administrāciju **(*retsplejeloven*) 10. nodaļā** (§§ 95.-107. pants).

Prokuratūras uzdevums ir ierosināt lietu par kriminālnoziegumiem, sadarbojoties ar policiju, saskaņā ar Likumā par tiesu administrāciju paredzētajiem noteikumiem. § 96. panta 2. punkts nosaka, ka prokuratūra izvēlas lietas izmeklēšanas tempu atbilstoši tās raksturam. Tādējādi prokuratūrai jānodrošina, lai lieta tiek ierosināta pret vainīgo personu, nevis nevainīgo personu (“objektivitātes princips”).

Seši rajona prokurori vada kriminālliet as — apelācijas un zvērināto lietas — augstajās tiesās un uzrauga policijas komisāru darbu kriminālliet u izmeklēšanā. Reģionālie prokurori izskata arī apelācijas sūdzības par policijas komisāru lēmumiem attiecībā uz kriminālvajāšanu. Visbeidzot, prokurori nodarbojas ar atlīdzības lietām saistībā ar kriminālvajāšanu un sūdzībām pret policiju.

Smagu ekonomisko noziegumu valsts prokurors (*Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet*) veic kriminālvajāšanu par smagiem ekonomiskiem noziegumiem visā valstī.

Īpašo starptautisko kriminālliet u prokurors (*Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager*) veic kriminālvajāšanu par starptautiskiem noziegumiem, tai skaitā par genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem.

Policijas komisāri darbojas kā prokurori rajona tiesās (pirmajā instancē) un tādējādi papildus policijas vadībai ir atbildīgi par policijas iecirkņa veikto izmeklēšanu un vietējās prokuratūras darbību.

### Tiesneši

**Organizācija**

Dānijas tiesnešu kvalifikācijas padome (*Dommerudnævnelsesrådet*) iesniedz ieteikumus **tieslietu ministram** par ikvienu tiesas amata kandidātu, izņemot Augstākās tiesas priekšsēdētāja amata kandidātu. Praksē tieslietu ministrs vienmēr ievēro padomes ieteikumus.

Disciplinārlietas pret tiesnešiem un citiem Dānijas tiesu darbiniekiem izskata Īpašajā disciplinārlietu tiesā (*Den Særlige Klageret*).
Dānijas tiesu administrācija (*Domstolsstyrelsen*) ir vispārīgi atbildīga par tiesu darbinieku apmācību.

**Loma un pienākumi**

Dānijā **tiesneši** parasti nav specializējušies kādā noteiktā tiesību jomā. Viņi var ieņemt pastāvīgu vai pagaidu (vietas izpildītāja) amatu. Tiesnešu palīgi (*retsassessorer*) un vietnieki (*dommerfuldmægtige*) parasti nodarbojas ar mazāk sarežģītām lietām (piemēram, tiesu izpildītāju lietām).
**Tiesu piesēdētāji (*lægdommere*)**, ja vien nav kādi būtiski izņēmuma gadījumi, piedalās visās krimināllietās, kuras izskata pirmās un otrās instances tiesas. Pirmās un otrās instances civillietās var pieaicināt tiesu ekspertus (*sagkyndige domsmænd*). Tiesu piesēdētāji un tiesu eksperti tiek iecelti uz četriem gadiem.

**Juridiskās datubāzes**

Lai uzzinātu vairāk, lūdzu, apmeklējiet:
Dānijas tiesnešu asociācijas (*Den Danske Dommerforening*) tīmekļa vietni
Dānijas tiesnešu asociācijas (*Dommerfuldmægtigforeningen*) mājaslapa

Informācija par tiesu ierēdņiem (361 Kb) en

**Juridisko profesiju organizācija: advokāti (*advokater*)**

**Advokāti**

**Privāti praktizējoši advokāti**

Visi Dānijas advokāti ir 1919. gadā dibinātās **Dānijas Advokātu kolēģijas (*Advokatsamfundet*)** biedri.

**Juriskonsulti un juristi praktikanti (*advokatfuldmægtige*)**

**Advokāti un juristi praktikanti ir apvienojušies Advokātu un juristu praktikantu asociācijā (*Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige – FAAF*)**, kas darbojas Dānijas advokātu un ekonomistu asociācijas (*Danmark Jurist- og Økonomforbund – Djøf*) ietvaros. *Djøf* ir Dānijas lielākā tiesību zinātņu, pārvaldības, valsts pārvaldes, pētniecības, izglītības, komunikācijas, ekonomikas un politikas zinātņu studentu un šajās jomās nodarbināto personu arodbiedrība un interešu aizstāvības organizācija. Arodbiedrībā ir aptuveni 50 000 biedru, kuri strādā minētajās jomās. *FAAF* ir 1 500 biedri, no kuriem aptuveni 900 ir privāti praktizējoši advokāti.

**Juriskonsulti**

Juriskonsulti ir Dānijas Advokātu kolēģijas biedri, bet var kļūt arī par Dānijas juriskonsultu asociācijas (*Danske Virksomhedsjurister – DVJ*) biedriem. Pašlaik aptuveni divas trešdaļas *DVJ* asociācijas biedru ir juristi ar profesionālo kvalifikāciju. Kopumā *DVJ* pārstāv juriskonsultu profesionālās intereses. Asociācijas mērķis ir arī veicināt juriskonsultu darba atzīšanu un izpratni par tā pieaugošo nozīmi uzņēmumiem, valsts iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un sabiedrībai kopumā. *DVJ* ir **Eiropas juriskonsultu asociācijas** (*ECLA*) locekle.

**Atšķirība starp privāti praktizējošiem advokātiem un juriskonsultiem**

Dānijā uz **juriskonsultiem** ar Dānijas profesionālo kvalifikāciju attiecas tieši tādi paši noteikumi kā uz privāti praktizējošiem advokātiem. Likumā par tiesu administrāciju abas grupas nav nošķirtas un ir iekļautas Dānijas Advokātu kolēģijā.
Tas būtībā nozīmē, ka juriskonsultiem ir tāds pats juridiskais statuss kā pārējiem advokātiem attiecībā uz profesionālās ētikas kodeksu (*advokatetiske regler*), dienesta noslēpumu, klienta-advokāta konfidencialitāti utt. Tomēr profesionālās ētikas kodekss ir grozīts, lai tajā iekļautu juriskonsultus, ņemot vērā īpašos apstākļus, kādos viņi strādā.
Tādējādi klienta un advokāta konfidencialitāti regulē tie paši noteikumi, kādus piemēro privāti praktizējošiem advokātiem. Tomēr tiesā vēl jāpārbauda, vai slieksnis, kādu piemēro juriskonsultiem, ir tāds pats vai zemāks nekā pārējiem advokātiem.
Statusa līdzvērtības vienīgais izņēmums ir tas, kādu klientu juriskonsults var pārstāvēt kā advokāts. Iespēja darboties kā juriskonsultam tiek aplūkota kā izņēmums atbilstīgi Tieslietu administrācijas likuma 124. §pantam, kas nosaka uzņēmumu veidus, kuriem advokāts var sniegt pakalpojumus.
Tāpēc, ja vien juriskonsultam papildus darbvietai nav arī atsevišķas advokāta prakses, viņš/viņa, var izmantot "advokāta" titulu tikai tad, ja viņš/viņa pārstāv darba devēju uzņēmumu vai organizāciju. Tas nozīmē, ja darba devējs lūdz juriskonsultu sniegt juridisku konsultāciju klientam vai organizācijas loceklim, juriskonsults nevar darboties kā advokāts, ja vien viņam papildus darbvietai nav arī atsevišķas advokāta prakses un viņš/viņa konsultē klientu vai organizācijas locekli savas privātās prakses ietvaros.
Taču, ja štata juriskonsultam papildus darbvietai nav atsevišķas advokāta prakses un ja viņš/viņa sniedz klientam vai organizācijas loceklim juridisku konsultāciju un klients vai organizācijas loceklis ir patērētājs, un konsultācija tiek sniegta komerciālā nolūkā, Likumu par juridiskām konsultācijām (*lov om juridisk rådgivning*) piemēro štata juriskonsulta darbībai ar vienu izņēmumu: tas nav piemērojams juridiskai konsultācijai, kuru sniedz arodbiedrības un nevalstiskas organizācijas. Šāda izņēmuma pamatojums ir tāds, ka šāda konsultācija netiek sniegta komerciālā nolūkā un parasti tiek uzskatītas par pakalpojumu, kas pārsniedz arodbiedrības vispārējo pakalpojumu tās biedriem, īstenojot arodbiedrības galvenos mērķus.
Tāpēc juridisko konsultāciju, ko patērētājam sniedz arodbiedrības darbinieks, regulē tikai vispārējie kompensācijas noteikumi attiecībā uz neatļautu darbību vai kvazideliktu un tikai netiešā veidā regulē profesionālās ētikas kodekss. Saskaņā ar minēto kodeksu, sk. Likuma par tiesu administrāciju 126. §panta 4. punktu, advokātam (ārpus viņa vai viņas profesionālās advokāta prakses) nav jāiejaucas komerciāla vai finansiāla rakstura jautājumos, kas nav advokāta kompetencē.

**Likums par juridiskajām konsultācijām**

Kopš 2006. gada jūlija uz juridiskajām konsultācijām, kas tiek sniegtas patērētājiem komerciālos nolūkos, attiecas atsevišķs likums, ko piemēro neatkarīgi no juridiskā konsultanta izglītības. Likumā ir skaidri noteikts, ka tas neattiecas uz juridiskajām konsultācijām, ko sniedz advokāti, īstenojot neatkarīga advokāta profesiju. Tas neattiecas arī uz juridiskajām konsultācijām, ko sniedz arodbiedrības vai nevalstiskās organizācijas, jo šādas konsultācijas netiek uzskatītas par sniegtām komerciālos nolūkos (sk. iepriekš). Turklāt likums neattiecas uz juridiskām konsultācijām, ko sniedz finanšu uzņēmumi, uz kuriem attiecas Likums par finanšu darījumdarbību, ar nosacījumu, ka ekonomikas un darījumdarbības ministrs ir izdevis noteikumus par labu praksi attiecīgajā jomā. Tomēr, kā jau iepriekš minēts, tas nenozīmē, ka likums nereglamentē juridiskās konsultācijas, ko sniedz persona ar profesionālo kvalifikāciju. Ja juriskonsults ar profesionālo kvalifikāciju sniedz klientam juridisku konsultāciju (tas ir kādam citam, kas nav viņa/viņas darba devējs) un juriskonsultam nav oficiālas advokāta prakses, uz šādu pakalpojumu attiecas Likums par juridisko konsultāciju, ja tiek uzskatīts, ka konsultācijas sniegtas komerciālos nolūkos.

**Likuma par juridiskajām konsultācijām galvenās iezīmes ir šādas:**

Juridiskais padomnieks rīkojas saskaņā ar labu juridiskā padomnieka praksi. Tas nozīmē, ka padomdevējam ir jāveic savi pienākumi rūpīgi, apzinīgi un saskaņā ar klienta interešu likumīgajām prasībām. Konsultācija jāsniedz bez liekas kavēšanās .
Līgumus par juridisko konsultāciju sniegšanu noformē rakstveidā.
Juridiskajam padomniekam nav obligāti jāapdrošina civiltiesiskā atbildība, taču noslēgtajā līgumā jāiekļauj informācija par šiem jautājumiem.
Juridiskajam padomniekam jāinformē klients par juridiskās konsultācijas cenu.
Juridiskais padomnieks nedrīkst uzņemties aizgādnību par mantu.
Juridiskais konsultants nedrīkst uzņemties pienākumus, kuros viņš ir personīgi vai finansiāli ieinteresēts.

Juridiskais padomnieks ievēro juridisko padomnieku labas prakses kodeksu, kuru izdevusi Tieslietu ministrija. Patērētāju tiesībsargs uzrauga to, kā juridiskie padomnieki ievēro likumu un labas prakses kodeksu.

**Juridiskās datubāzes**

Šī informācija ir pieejama Dānijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē.

Tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par advokāta profesiju Dānijā un praktizējošo advokātu saraksts.

**Citas juridiskās profesijas**

**Organizācijas, kas sniedz juridisko palīdzību**

**Iestādes, kas sniedz juridisko palīdzību, ir pieejamas** visā Dānijā. Ikviens, kam nepieciešama juridiskā palīdzība, var vērsties Civillietu aģentūrā (*Civilstyrelsen*), kas norādīs personai tuvāko juridiskās palīdzības biroju. Adrese:

Civillietu aģentūra

*Toldboden 2, 2. floor.*

*8800 Viborg.*

Tālr.: +45 33 92 33 34

E-pasts: civilstyrelsen@civilstyrelsen.dk

Lapa atjaunināta: 15/05/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Vācija

Šajā lapā ir sniegta informācija par juridiskajām profesijām Vācijā.

**Prokurors**

**Amats un uzdevumi**

**Prokuratūra** ir patstāvīga, tiesām pielīdzināma tiesībaizsardzības iestāde. Prokuratūra vada izmeklēšanas procesu, izvirza un uztur apsūdzību krimināprocesā un veic izpildi krimināprocesā. Ja likumā nav noteikts citādi, prokuratūra krimināprocesa ietvaros ir atbildīga arī par saukšanu pie atbildības par administratīviem pārkāpumiem.

Ja pastāv pietiekams pamats, prokuratūrai ir pienākums rīkoties jebkāda noziedzīga nodarījuma gadījumā (likumības princips). Tas nozīmē, ka prokuroram, pirms tas pieņem lēmumu par apsūdzības izvirzīšanu, ir jāveic jebkuru faktu kopuma, kas tam kļuvis zināms, izpēte un tiesiskā pārbaude. To darot, prokuroram ir pienākums būt objektīvam un neitrālam. Prokuroram ir jāizmeklē gan fakti, kas ir par labu apsūdzētajam, gan fakti, kas tam ir par sliktu. Ja ir izpildīti likumā noteiktie priekšnoteikumi, ir jāizvirza apsūdzība. Ja tiesvedība notiek par nelielu krimināpārkāpumu, prokuratūra var atturēties no krimināvajāšanas, ja vainīgā vaina būtu uzskatāma par nelielu un krimināvajāšana nebūtu sabiedrības interesēs. Ievērojot konkrētus likumā noteiktus priekšnoteikumus, krimināvajāšanai nepieciešama arī tās tiesas piekrišana, kuras kompetencē ir pamatlieta. Apsūdzētajam var noteikt arī pienākumus un dot norādījumus, pēc kuru izpildes tiesvedību izbeidz.

Veicot izmeklēšanu krimināprocesā, prokuratūrai ir pilnvaras izmantot citu izmeklēšanas amatpersonu palīdzību. Šādas amatpersonas ir, piemēram, policisti, nodokļu inspektori un muitas amatpersonas. Šīm amatpersonām ir jāievēro prokuratūras norādījumi.

Apsūdzības izvirzīšana krimināprocesā ir priekšnoteikums, lai tiesa veiktu turpmāku izmeklēšanu. Izņemot administratīvos pārkāpumus, apsūdzību vienmēr izvirza prokuratūra. Galvenajā tiesas procesā prokurors piedalās ka apsūdzību izvirzījušās iestādes pārstāvis.

Prokuratūra tiesā rīkojas gan pirmajā instancē, gan pārsūdzības (apelācijas un kasācija) instancē.

Galvenajā tiesas procesā prokuroram ir jānolasa apsūdzība. Prokuroram ir tiesības iztaujāt apsūdzēto un lieciniekus. Prokurors var arī iesniegt lūgumus sniegt pierādījumus. Lietas iztiesāšanas noslēgumā prokurors uzstājas ar noslēguma runu, kurā tas novērtē faktisko un tiesisko situāciju. Regulāri tiek lūgts piemērot apsūdzētajam noteiktu sodu vai viņu atbrīvot.

Ar prokurora, tiesas un apsūdzētā piekrišanu arī šajā procesa stadijā tiesvedību var izbeigt, piemēram, ja pēc galvenā tiesas procesa pabeigšanas apsūdzētā vaina uzskatāma par nelielu.

Ja prokuratūra ir pārliecināta, ka tiesas nolēmums ir jāpārskata faktisku vai tiesisku apstākļu dēļ, tā var izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus – arī par labu apsūdzētajam.

**Organizācija**

Prokuratūras darbojas katrā reģionālajā tiesā (*Landgericht*) un augstākajā reģionālajā tiesā (*Oberlandesgericht*), kā arī Federālajai tiesā (*Bundesgerichtshof*). Tā kā Vācija ir federāla valsts, ir nepieciešams nošķirt federācijas un zemju pilnvaras.

**Federālo zemju prokuratūras**

Izņemot noziedzīgus nodarījumus, kuri ir Federālā ģenerālprokurora Federālajā tiesā kompetencē, par krimināvajāšanu ir atbildīgas federālo zemju prokuratūras. Federālais ģenerālprokurors Federālajā tiesā federālajā līmenī un prokuratūras federālo zemju līmenī ir dažādas, viena no otras nošķirtas iestādes. Nav hierarhiskas saiknes starp federālo līmeni un zemju līmeni. Tomēr izņēmuma gadījumos Federālais ģenerālprokurors Federālajā tiesā var viņa kompetencē esošas tiesvedības nodot federālo zemju prokuratūrām vai pārņemt no tām tiesvedību kādā lietā.

Katrā no 16 federālajām zemēm ir sava prokuratūra, kas ir organizēta šādi.

Katrai reģionālajai tiesai (*Landgericht*) ir piesaistīta viena prokuratūra, kas ir atbildīga arī par attiecīgās reģionālās tiesas teritoriālajā jurisdikcijā esošajām apgabaltiesām (*Amtsgerichte*).

Prokuratūras ir pakļautas attiecīgās Augstākās reģionālās tiesas (*Oberlandesgericht*) ģenerālprokuratūrai, kura savukārt ir pakļauta attiecīgās zemes tieslietu ministrijai.

Ģenerālprokuratūra ir atbildīga par kasācijas procesiem augstākajās reģionālajās tiesās. Ja šāds process ir piekritīgs Federālajai tiesai, prokurora funkcijas veic federālais ģenerālprokurors.

Papildu informācija par prokuratūru ir pieejama sadaļā Tiesas un prokuratūras Vācijas Federālās tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijas tīmekļa vietnē. Daudzām prokuratūrām ir sava tīmekļa vietne, kurai var piekļūt, izmantojot zemju tieslietu portālus.

**Federālais ģenerālprokurors Federālajā tiesā**

Vācijas Federatīvajā Republikā tiesu vara principā ir federālo zemju kompetencē (Pamatlikuma 30., 92. un 96. pants). Federālais ģenerālprokurors Federālajā tiesā vienīgais pilda prokuratūras funkcijas. To sauc arī par Federālo ģenerālprokuratūru (*Bundesanwaltschaft*). Tajā darbojas federālais ģenerālprokurors, federālie prokurori, valsts virsprokurori un prokurori, kā arī citi darbinieki. Federālais ģenerālprokurors vada Federālo ģenerālprokuratūru (*Bundesanwaltschaft*), kas darbojas pie Federālās tiesas.

Federālais ģenerālprokurors veic prokurora pienākumus visās nozīmīgajās krimināllietās, kas būtiski skar valsts iekšējās (jo īpaši teroristu nodarījumus) vai ārējās drošības jautājumus (valsts nodevība un spiegošana). Citu noziedzīgu nodarījumu gadījumā Federālais ģenerālprokurors Federālajā tiesā pārņem kriminālvajāšanu, ievērojot konkrētus nosacījumus, kas noteikti Likuma par tiesu varu (*Gerichtsverfassungsgesetz*) 120. paragrāfa 2. punktā (t.s. pārņemšanas tiesības). Federālā ģenerālprokurora uzdevumos ietilpst arī kriminālvajāšana par Starptautisko krimināltiesību likumā (*Völkerstrafgesetzbuch*) paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un piedalīšanās kasācijas un sūdzību procesos, ko izskata Federālās tiesas krimināllietu senāti.
Federālo ģenerālprokuroru pēc federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministra priekšlikuma ieceļ federālais prezidents. Priekšlikums ir jāapstiprina Bundesrātam. Federālais ģenerālprokurors ir federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministra pakļautībā. Taču federālo zemju prokurori nav federālā ministra padotībā un ministram nav tiesību sniegt viņiem norādījumus.

### Tiesneši

#### Organizācija

Tiesneša amats gan federālajās, gan zemju tiesās ir noteikts **Vācijas tiesnešu likumā (*Deutsches Richtergesetz – DriG*)**. Papildu noteikumi ir paredzēti atsevišķo zemju tiesnešu likumos.
Federālo zemju tieslietu ministrijas veic uzraudzību pār tiesnešiem zemju tiesās. Federālajās tiesās, izņemot konstitucionālo tiesu, strādājošo tiesnešu uzraudzību veic attiecīgais federālais ministrs.

#### Amats un uzdevumi

##### Profesionāli tiesneši un piesēdētāji

**Profesionāli tiesneši** strādā vai nu federālajā, vai zemju līmenī. Tiesneši federālajās zemēs amata pienākumus veic, piemēram, apgabaltiesā, reģionālajā tiesā vai augstākajā reģionālajā tiesā. Lielākā daļa tiesnešu strādā federālo zemju tiesās.
Federālajā līmenī tiesneši strādā Federālajā konstitucionālajā tiesā (*Bundesverfassungsgericht*), Federālajā tiesā (*Bundesgerichtshof*), Federālajā darba tiesā (Bundesarbeitsgericht), Federālajā finanšu tiesā (*Bundesfinanzhof*) un Federālajā Sociālo lietu tiesā (*Bundessozialgericht*), Federālajā administratīvajā tiesā (*Bundesverwaltungsgericht*) un Federālajā patentu tiesā (*Bundespatentgericht*).
Kriminālprocesā papildus profesionālajiem tiesnešiem ir arī piesēdētāji (*Schöffen*). Tas ir sabiedrisks amats, kuru pildīt aicina pilsoņus. Teorētiski tas var notikt arī bez attiecīgās personas piekrišanas. Pilsoni, kuru aicina par piesēdētāju, no šā pienākuma var atbrīvot īpašos apstākļos. Piesēdētāji darbojas apgabaltiesās un reģionālo tiesu krimināllietu un jauniešu lietu palātās.
Principā piesēdētājiem ir tādas pašas balsstiesības kā profesionāliem tiesnešiem. Tas nozīmē, ka viņi kopīgi lemj par apsūdzētā vainu un piemērojamo sodu. Saskaņā ar **Likuma par tiesu varu 36. paragrāfu** piesēdētājus ievēl reizi piecos gados. Piesēdētāja amatu var ieņemt tikai Vācijas pilsoņi **(*GVG* 31. paragrāfs)**. Par piesēdētāju nevar aicināt personu **(*GVG* 31. paragrāfs)**, kura
ir jaunāka par 25 gadiem vai pilnvaru termiņa sākumā ir vecāka par 70 gadiem,
nedzīvo attiecīgajā pašvaldībā,
nav piemērota amata pienākumu veikšanai ar veselību saistītu iemeslu dēļ,
nav piemērota amata pienākumu veikšanai nepietiekamu vācu valodas zināšanu dēļ,
ir kļuvusi maksātnespējīga,
nespēj pildīt piesēdētāja pienākumus,
saskaņā ar tiesas spriedumu nevar ieņemt valsts amatu vai kurai par tīšu noziedzīgu nodarījumu piespriests brīvības atņemšanas sods, kas ilgāks par sešiem mēnešiem,
vai pret kuru tiek veikta izmeklēšana par nodarījumu, kuras rezultātā var zaudēt spēju ieņemt valsts amatu **(*GVG* 32. paragrāfs)**.
Piesēdētājiem pienākas atlīdzība, kuras apjoms ir noteikts Tiesu sistēmas algu un atlīdzības likumā (*Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz*) **(*GVG* 55. paragrāfs)**. Federālās zemes ir sagatavojušas brošūras, kurās ir sniegta informācija par piesēdētāju pienākumiem. Šīs brošūras ir publicētas arī internetā. Federālās zemes piedāvā piesēdētāju apmācības kursus.

##### Tiesu amatpersona (*Rechtspfleger*)

Tiesu amatpersonas ir tiesu sistēmai piederīgas amatpersonas. Tās (kā "trešā varas atzara otrais pīlārs") galvenokārt veic uzdevumus t.s. bezstrīdus procesā (t.sk. mantojuma lietās, aprūpes tiesību lietās, aizgādības un adopcijas lietās, zemesgrāmatu lietās, lietās, kuras saistītas ar komercsabiedrību, kooperatīvu un sabiedrību reģistriem, biedrību lietās, mantas reģistru lietās, kuģu reģistru lietās u.c.), taču tās ir atbildīgas arī par vairāku citu tiesas uzdevumu veikšanu, piemēram, saistību izpildes procesā brīdinājuma kārtībā, valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanā, piespiedu izpildē, piespiedu izsolē un mantas pārvaldīšanā piespiedu izpildes procesā, izmaksu noteikšanā, izpildē krimināprocesā, tiesvedībā Federālajā Patentu tiesā (*Bundespatentgericht*), kā arī starptautiskajā tiesiskajā sadarbībā.
Pašlaik apgabaltiesās (*Amtsgerichte*) tiesu amatpersonu skaits jau pārsniedz tiesnešu skaitu. Tiesu amatpersonu darbību nosaka Tiesu amatpersonu likums (*Rechtspflegergesetz – RPflG*). Tiesu amatpersonas, veicot savas funkcijas un pieņemot lēmumus, ir neatkarīgas un pakļautas tikai likumam un tiesību aktiem. Pret viņu lēmumiem var vērsties, izmantojot vispārējos procesuālajos tiesību aktos paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

#### Datubāzes

Sabiedrībai ir pieejamās šādas tiesu varai piederīgajām profesijām veltītas datubāzes:
Vācijas Federālās tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijas tīmekļa vietne
Federālo zemju (piem., Hamburgas, Berlīnes vai Bavārijas) Tieslietu ministriju tīmekļa vietnes:
tīmekļa vietnes, kurās pieejama atsevišķu tiesu publicētā informācija,
kopīgais Federācijas un federālo zemju tieslietu portāls.
Informācija ir pieejama arī Vācijas Tiesnešu apvienības vai Vācijas Tiesu amatpersonu apvienības tīmekļa vietnēs.

#### Advokāti

Vācijā ir apmēram 166 000 advokātu. Advokātiem ir nepieciešama tāda pati izglītība kā tiesnešiem, un viņiem ir tiesības sniegt konsultācijas saviem klientiem un pārstāvēt viņus visos juridiskajos jautājumos. Visi advokāti var pārstāvēt personu tiesā un ārpus tiesas; saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem nav īpašu advokātu pārstāvībai tiesas procesā. Visiem advokātiem ir tiesības pārstāvēt personas visās Vācijas tiesās. Vienīgais izņēmums ir pārstāvība civillietās Federālajā tiesā – lai varētu to veikt, ir nepieciešams izpildīt īpašas prasības. Vēl viens izņēmums ir juriskonsulti (*Syndikusrechtsanwälte*) – tie ir advokāti, kas strādā pie juridiskām personām, kuras nav advokātu biroji, un sniedz minētajām juridiskajām personām juridiskas konsultācijas un pārstāv tās juridiskos jautājumos. Viņi nav tiesīgi pārstāvēt savu darba devēju dažās tiesās.
Advokātu darbībai piemērojamie noteikumi ir paredzēti Federālajos advokātu noteikumos (*Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO*). Turklāt advokāti pašpārvaldes ceļā pieņem papildu noteikumus, kas reglamentē profesiju, proti, Advokātu profesionālās darbības kārtību (*Berufsordnung für Rechtsanwälte – BORA*) un Specializēto advokātu darbības kārtību (*Fachanwaltsordnung – FAO).* Advokātu atlīdzība ir noteikta Advokātu atlīdzības likumā (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz – RVG*).

Advokatūra ir organizēta 27 reģionālās advokātu kolēģijās, kā arī advokātu kolēģijā, kas pastāv pie Federālās tiesas. Kolēģijas ir atbildīgas par uzņemšanu advokatūrā. Tās uzrauga arī to, kā advokāti pilda profesionālos pienākumus.

**Datubāzes**

Plaša **informācija par advokatūru** ir pieejama Federālās Advokātu kolēģijas (*Bundesrechtsanwaltskammer – BRAK*) tīmekļa vietnē. Arī Vācijas Advokātu biedrība (*Deutsche Anwaltverein – DAV*), plašākā Vācijas advokātu interešu aizstāvības organizācija, sniedz plašu informāciju par advokāta profesiju arī angļu un franču valodā.

Advokātus var meklēt Federālajā advokātu sarakstā – *Bundesweite Amtliche Anwaltsverzeichnis*, kurā uzskaitīti visi advokāti (saraksts pieejams vācu un angļu valodā), kā arī Vācijas advokātu biedrības informācijas vietnē – *Deutsche Anwaltauskunft*.

**Patentu advokāti**

Vācijā darbojas apmēram 3 500 patentu advokāti. Viņi ir pabeiguši studijas dabaszinātņu vai tehniskā jomā un ir ieguvuši juridisku papildizglītību. Viņiem ir pilnvaras konsultēt un īstenot pārstāvību rūpnieciskā īpašuma tiesību jomā (jo īpaši attiecībā uz patentiem, funkcionālajiem modeļiem, dizainparaugiem un preču zīmēm), īpaši attiecībā uz to reģistrāciju un uzraudzību. Viņiem ir tiesības pārstāvēt klientus Vācijas Patentu un preču zīmju iestādē (*Deutsches Patent- und Markenamt*), Federālajā patentu tiesā (*Bundespatentgericht*) un īpašos gadījumos arī Federālajā tiesā. Reģionālajās un Augstākajās reģionālajās tiesās patentu advokāti var paust sava klienta pozīciju, taču nevar iesniegt pieteikumus.

Patentu advokātu darbībai piemērojamais regulējums ir paredzēts Patentu advokātu noteikumos (*Patentanwaltsordnung – PAO*). Patentu advokāti ir apvienojušies patentu advokātu kolēģijā.

**Datubāzes**

Informāciju par patentu advokātiem var iegūt Patentu advokātu kolēģijas – *Patentanwaltskammer* tīmekļa vietnē. Turpat atrodams Valsts patentu advokātu oficiālais reģistrs – *Bundesweite Amtliche Patentanwaltsverzeichnis*.

**Notāri**

Vācijā pašlaik darbojas gandrīz 7000 notāru, kuriem pamatā nepieciešams iegūt tādu pašu izglītību kā tiesnešiem. Notāri sniedz neatkarīgas un objektīvas konsultācijas un palīdzību, slēdzot svarīgus tiesiskus darījumus, un preventīvās tiesībaizsardzības jomā. Svarīgākais uzdevums ir tiesisku darbību apliecināšana.

Vācijas federālās struktūras dēļ pastāv dažādu veidu notāri. Lielākajā daļā federālo zemju notāri savus pienākumus veic kā pamatdarbu (*Nurnotariat*). Atsevišķās federālajās zemēs notāra pienākumus īsteno papildus advokāta darbībai (*Anwaltsnotariat*). Visos gadījumos notārus ieceļ attiecīgās zemes tieslietu pārvalde un tie darbojas šīs pārvaldes uzraudzībā.

Notāru profesionālo darbību regulē Federālā notāru darbības kārtība (*Bundesnotarordnung – BnotO*). Notāru amata atlīdzība ir noteikta Atlīdzības kārtībā (*Kostenordnung – KostO*).

Notāri ir attiecīgās reģionālās notāru kolēģijas biedri.

**Datubāzes**

Plaša informācija par dažādiem ar notāriem saistītiem jautājumiem ir pieejama Federālās notāru kolēģijas – *Bundesnotarkammer* tīmekļa vietnē. Tur atrodamais notāru saraksts var būt noderīgs, meklējot notāru. Informācija ir pieejama vācu, angļu, franču un spāņu valodā.

**Citas juridiskās profesijas**

**Juridiskās profesijas saskaņā ar Juridisko pakalpojumu likumu (*Rechtsdienstleistungsgesetz*)**

Juridisko pakalpojumu likumā (*Rechtsdienstleistungsgesetz – RDG*) ir sniegta iespēja inkaso pakalpojumu sniedzējiem, pensiju konsultantiem un juridisko pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ar īpašas zināšanas par kādas citas valsts tiesību sistēmu, sniegt juridiskos pakalpojumus ārpustiesas jautājumos. Inkaso pakalpojumu sniedzējiem un pensiju konsultantiem noteiktos gadījumos ir tiesības pārstāvēt savus klientus tiesā. Priekšnoteikums ir reģistrēšana, ko pēc personas pieprasījuma veic tiesa. Informācija par reģistrēšanu tiek publicēta Juridisko pakalpojumu reģistrā.

Šādiem juridisko pakalpojumu sniedzējiem nav pienākuma būt par kolēģijas vai citas profesionālas organizācijas biedru. Daļa inkaso pakalpojumu sniedzēju un pensiju konsultantu ir apvienojušies profesionālās organizācijās; lielākās apvienības ir Vācijas Inkaso uzņēmumu federālā apvienība (*Bundesverband Deutscher Inkassounternehmen*), Vācijas juridisko konsultantu/juridisko pakalpojumu sniedzēju federālā apvienība (*Bundesverband Deutscher Rechtsbeistände/Rechtsdienstleister*) un Pensiju konsultantu federālā apvienība (*Bundesverband der Rentenberater*).

**Datubāzes**

Juridisko pakalpojumu reģistru, kurā iekļauts juridisko pakalpojumu sniedzēju saraksts un par reģistrāciju atbildīgās tiesas, var aplūkot Vācijas Tieslietu portālā. Papildu informācija ir atrodama Vācijas Inkaso uzņēmumu federālās apvienības – *Bundesverband Deutscher Inkassounternehmen*, Vācijas juridisko konsultantu/juridisko pakalpojumu sniedzēju federālās apvienības – *Bundesverband Deutscher Rechtsbeistände/Rechtsdienstleister* un Pensiju konsultantu federālās apvienības – B*undesverband der Rentenberater* tīmekļa vietnē.

**Organizācijas, kas sniedz bezmaksas juridiskus pakalpojumus**

Vācijā juridiskas konsultācijas bez maksas sniedz liels skaits labdarības organizāciju (ievērojot **Juridisko pakalpojumu likuma 6. un 8. paragrāfu**). Svarīgākās organizācijas ir turpmāk minētās:

- Vācijas strādnieku labklājības biedrība “Arbeiterwohlfahrt Bundesverband e.V.”
- Katoļu labdarības organizācija “Caritas”
- Protestantu labdarības organizācija “Diakonie”
- Vācijas ebreju labklājības centrs “Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland”
- Vācijas Sarkanais Krusts
- Labklājības organizācija “Paritätischer Wohlfahrtsverband”

**Saistītās tīmekļa saites**

- Federācijas un federālo zemju tieslietu portāls
- Informācija par tiesām un prokuratūrām, Vācijas Federālo tieslietu un patērētāju aizsardzības ministriju
- Federālā Tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija
- HamburgasTieslietu ministrija
- Berlīnes Tieslietu ministrija
- Bavārijas Tieslietu ministrija
- Vācijas Tiesnešu asociācija
- Federālā Advokātu kolēģija
- Federālais advokātu saraksts
- Vācijas Advokātu biedrība
- Vācijas advokātu biedrības informācijas vietne
- Patentu advokātu kolēģija

Notāru saraksts
Federālā notāru kolēģija
Juridisko pakalpojumu reģistrs
Vācijas strādnieku labklājības biedrība “Arbeiterwohlfahrt Bundesverband e.V.”
Katoļu labdarības organizācija “Caritas”
Protestantu labdarības organizācija “Diakonie”
Vācijas ebreju labklājības centrs “Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland”
Vācijas Sarkanais Krusts
Labklājības organizācija “Paritätischer Wohlfahrtsverband”

Lapa atjaunināta: 10/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Igaunija

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par juridisko profesiju organizāciju Igaunijā.

## Juridiskās profesijas — ievads

### Igaunijā ir šādas juridiskās profesijas:

prokurori;
tiesneši;
tiesas piesēdētāji;
tiesneša palīgi un tiesas sekretāri;
advokāti;
notāri;
tiesu izpildītāji un
maksātnespējas administratori.

## Prokurori

### Organizācija

Prokuratūra ir valsts iestāde, kas darbojas Tieslietu ministrijas pārraudzībā. Tai ir divi līmeņi — Ģenerālprokuratūra (ģenerālprokurora birojs) un četras apgabala prokuratūras.
Ģenerālprokuratūras jurisdikcijā ietilpst visa Igaunijas teritorija, un katras apgabala prokuratūras jurisdikcija ir tāda pati kā attiecīgajām policijas prefektūrām.
Prokuratūru vada ģenerālprokurors, kuru, pamatojoties uz tieslietu ministra priekšlikumu, pēc Igaunijas parlamenta Juridiskās komitejas atzinuma uzklausīšanas amatā uz pieciem gadiem ieceļ Igaunijas valdība.
Ģenerālprokurors katru gadu Igaunijas parlamenta pavasara sesijā iesniedz Konstitucionālo lietu komitejai pārskatu par to, kā iepriekšējā kalendārā gada laikā izpildīti tiesību aktos noteiktie prokuratūras pienākumi.
Apgabala prokuratūras vada virsprokurori, kurus, pamatojoties uz ģenerālprokurora priekšlikumu, amatā uz pieciem gadiem ieceļ tieslietu ministrs.
Igaunijā ir astoņu veidu prokurori — ģenerālprokurors, valsts virsprokurori, valsts prokurori un prokuroru palīgi, kas strādā Ģenerālprokuratūrā, un virsprokurori, vecākie prokurori, īpašie prokurori, apgabala prokurori un prokuroru palīgi, kas strādā apgabala prokuratūrās.
Sk. arī Prokuratūras likumu.

### Uzdevumi un pienākumi

Saskaņā ar Prokuratūras likumu prokuratūra:
piedalās noziedzības novēršanai un atklāšanai nepieciešamās uzraudzības plānošanā;
virza pirmstiesas kriminālprocesu, nodrošinot tā likumību un efektivitāti;
tiesā uztur valsts apsūdzību;
pilda citus saskaņā ar tiesību aktiem prokuratūrai noteiktos pienākumus.
Prokuratūra savus Prokuratūras likumā noteiktos pienākumus īsteno neatkarīgi.
Prokurors kā kriminālprocesa virzītājs vada izmeklēšanas iestādes darbu pierādījumu iegūšanas procesā un, pamatojoties uz noskaidrotajiem faktiem, lemj par apsūdzības celšanu pret personu.
Saskaņā ar prokuratūras reglamentu
Ģenerālprokuratūra:
nodrošina pirmstiesas kriminālprocesa likumību un efektivitāti un uztur valsts apsūdzību visu instanču tiesās saistībā ar amatnoziegumiem, ekonomiskiem noziegumiem, nodarījumiem bruņoto spēku dienestā, noziegumiem pret vidi, nodarījumiem pret jurisdikciju un ar organizēto noziedzību saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem, pārrobežu noziedzīgiem nodarījumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem, kam pievērsta liela sabiedrības uzmanība, kā arī noziegumiem pret cilvēci un starptautisko drošību, smagākiem noziedzīgiem nodarījumiem pret valsti, prokuroru izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem un citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir ģenerālprokurora kompetencē;
analizē un pārrauga apgabala prokuratūru darbību un sniedz tām konsultācijas, kā arī analizē juridisko un prokuratūras praksi un izstrādā vispārīgus secinājumus;
pilda pienākumus, kas izriet no starptautiskās sadarbības, tostarp no dalības *Eurojust* darbā;
piedalās tādu likumu, valdības noteikumu, administratīvo rīkojumu un tieslietu ministra noteikumu un rīkojumu izstrādē, kuri attiecas uz prokuratūras darbību;
piedalās ar prokuratūru un tās uzdevumiem saistītu attīstības plānu izstrādē;
organizē prokuratūras sabiedrisko attiecību pasākumus un informē sabiedrību par prokuratūras darbu;
organizē prokuratūras cilvēkresursus un apmācību, risina jautājumus, kas ir saistīti ar ierēdņu un darbinieku darba aizsardzību, kā arī veic personāla uzskaiti;
organizē prokuroru atlases komisijas administratīvos uzdevumus;
sagatavo prokuratūras budžeta projektu un nodrošina budžeta līdzekļu mērķtiecīgu izmantošanu;
organizē prokuratūras rīcībā nodoto valsts līdzekļu pārvaldību;
pilda citus uzdevumus, kas tai ir uzticēti ar likumu, parlamenta (*Riigikogu*) lēmumu, Valsts prezidenta dekrētu, valdības noteikumiem vai rīkojumu vai tieslietu ministra noteikumiem vai rīkojumu.

## Tiesneši

### Organizācija

Par tiesnesi var kļūt Igaunijas pilsonis, kas ir ieguvis Igaunijā atzītu maģistra grādu tiesību zinātnēs, līdzvērtīgu kvalifikāciju Igaunijas Republikas Izglītības likuma 28. panta 2.2 punkta nozīmē vai līdzvērtīgu ārvalstīs iegūtu kvalifikāciju, pārvalda igauņu valodu augstākajā līmenī un kam piemīt augsta morālā stāja un tiesneša amatam nepieciešamās spējas un personiskās rakstura iezīmes. Tiesnešus ieceļ amatā uz mūžu. Tieslietu ministram nav tiesību dot tiesnešiem rīkojumus vai vērst pret tiem disciplinārpasākumus. Tiesnesi var atcelt no amata, vienīgi pamatojoties uz tiesas nolēmumu, kas ir stājies spēkā. Tiesneši var palikt amatā līdz 67 gadu vecumam, bet šo termiņu var arī pagarināt.
Par tiesnesi nevar iecelt šādas personas:
personas, kas ir notiesātas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
personas, kas ir atceltas no tiesneša, notāra vai tiesu izpildītāja amata;
personas, kas ir izslēgtas no Igaunijas Advokātu kolēģijas;
personas, kas ir atbrīvotas no valsts dienesta disciplināra pārkāpuma dēļ;
personas, kam ir pasludināts bankrots;
personas, kas ir zaudējušas profesionāla revidenta pilnvaras, ja vien šīs pilnvaras nav atsauktas pēc paša revidenta lūguma;
personas, kas ir zaudējušas tiesības strādāt par patentpilnvarnieku, ja vien šīs pilnvaras nav atsauktas pēc paša patentpilnvarnieka lūguma;
personas, kurām ir atņemtas tiesības strādāt par zvērinātu tulkotāju, pamatojoties uz Zvērinātu tulkotāju likuma 28. panta 3. punkta 3. apakšpunktu.
Par apriņķa vai administratīvās tiesas tiesnesi var iecelt personu, kura pēc attiecīgās kvalifikācijas iegūšanas ir ieguvusi vismaz piecu gadu pieredzi jurisprudencē vai kura vismaz trīs gadus ir strādājusi par tiesas lietvedi vai tiesas sekretāru un ir nokārtojusi tiesneša kvalifikācijas eksāmenu vai ir tikusi atbrīvota no tā.
Par apgabaltiesas tiesnesi var iecelt pieredzējušu un atzītu juristu, kurš ir nokārtojis tiesneša kvalifikācijas eksāmenu. Personām, kuras tieši pirms iecelšanas amatā ir strādājušas tiesneša amatā, nav jākārto tiesneša kvalifikācijas eksāmens.
Par Augstākās tiesas tiesnesi var iecelt pieredzējušu un atzītu juristu.
Tiesnešus ieceļ amatā atklāta konkursa kārtībā.
Tiesnesis papildus tiesneša pienākumiem nedrīkst būt nodarbināts nekur citur, izņemot akadēmisko vai pētniecības jomu. Tiesnesim ir jāinformē tiesas priekšsēdētājs par visiem amatiem, ko tas ieņem papildus tiesneša amatam. Amati, kuros tiesnesis darbojas papildus saviem tiesneša amata pienākumiem, nedrīkst traucēt tiesneša amata pienākumu pildīšanai vai tiesneša neatkarībai tiesas spriešanā. Tiesnesim nav atļauts darboties kā parlamenta deputātam vai pašvaldības padomes vai pilsētas domes deputātam, politiskās partijas biedram, uzņēmuma dibinātājam, pārvaldošajam partnerim, valdes vai padomes loceklim, ārvalstu uzņēmuma filiāles direktoram, maksātnespējas administratoram, maksātnespējas komisijas loceklim, piespiedu kārtā ieceltam nekustamā īpašuma pārvaldniekam vai strīda dalībnieka izraudzītam šķīrējtiesnesim.
Tiesnesi var atcelt no amata vienīgi ar tiesas nolēmumu. Krimināltiesisku apsūdzību pret pirmās vai otrās instances tiesas tiesnesi viņa amata pilnvaru laikā var celt vienīgi pēc Augstākās tiesas tiesnešu pilnsapulces (*en banc*) ierosinājuma un ar Valsts prezidenta piekrišanu. Krimināltiesisku apsūdzību pret Augstākās tiesas tiesnesi viņa amata pilnvaru laikā var celt vienīgi pēc tieslietu kanclera (tiesībsarga) ierosinājuma un ar Igaunijas parlamenta deputātu vairākuma piekrišanu.
Tiesnešiem izvirzītās prasības, noteikumi par stažēšanos un tiesnešu pienākumi ir izklāstīti Tiesu likumā.

**Uzdevumi un pienākumi**

Juridiskās profesijas regulē tiesību akti. Visu Igaunijas tiesnešu pilnsapulce (*en banc*) ir pieņēmusi ētikas kodeksu. Sīkāku informāciju var atrast Igaunijas tiesu tīmekļa vietnē un Augstākās tiesas tīmekļa vietnē.
Tiesneša uzdevums ir spriest tiesu atbilstoši konstitūcijai un tiesību aktiem un, balstoties uz tiem, pieņemt lēmumu par lietas dalībniekiem taisnīgu risinājumu. Tiesnesis pilnveido tiesību sistēmu, interpretējot tiesību aktus un veicot pētniecību.
Tiesnesis savus amata pienākumus pilda neatkarīgi un nesavtīgi un ievēro amata intereses arī ārpus savas profesionālās darbības. Tiesneša uzvedībai jābūt nevainojamai gan profesionālajā darbībā, gan ārpus tās, un tiesnesim jāatturas no darbībām, kas varētu kaitēt tiesas reputācijai. Tiesnesis nedrīkst izpaust ziņas, kuras viņš uzzinājis slēgtā tiesas sēdē vai mierizlīguma apspriešanas gaitā. Klusēšanas pienākums ir beztermiņa un jāievēro arī pēc tiesneša pilnvaru laika beigām. Tiesnesim ir jāuzrauga pirmās instances tiesneši, kuriem ir mazāk nekā trīs gadu pieredze, stažieri, kuri vēlas kļūt par tiesneša palīgiem, un augstskolu studenti praktikanti. Tiesnesis vienlaicīgi nevar uzraudzīt vairāk par divām personām. Tiesnesim ir pastāvīgi jāpapildina savas profesionālās zināšanas un prasmes un jāpiedalās apmācībā.

**Tiesnešu sociālās garantijas**

Saskaņā ar tiesību aktiem tiesnešiem pienākas dažādas sociālās garantijas, ieskaitot amatalgu, piemaksas, izdienas pensiju, atvaļinājumu, mantijas un citas sociālās garantijas.
Tiesnešu amatalgas ir noteiktas Likumā par augstāko valsts ierēdņu atalgojumu.
Tiesneša pensijas aprēķināšanas pamatojums ir izklāstīts Tiesu likumā.
Tiesneša pensiju veido izdienas pensija, vecuma pensija, invaliditātes pensija un apgādnieka zaudējuma pensija, ko var izmaksāt tiesneša ģimenes locekļiem. Kamēr tiesnesis pilda tiesneša amata pienākumus, tiesneša pensiju viņam nemaksā. Ja pensionēts tiesnesis strādā citur, tiesneša pensiju viņam izmaksā pilnā apmērā neatkarīgi no ienākumiem. Tiesneša pensiju neizmaksā personām, kas ir atceltas no amata par disciplināru pārkāpumu vai notiesātas par tīši izdarītu noziedzīgu nodarījumu. Tiesneša pensiju atņem personām, kas ir notiesātas par nodarījumu pret jurisdikciju.
Tiesnesim ir tiesības uz ikgadējo atvaļinājumu. Ikgadējā atvaļinājuma ilgums ir 35 kalendārās dienas, un par laiku, kas ir pavadīts tiesneša amatā, piešķir papildu atvaļinājumu kopumā ne vairāk kā 7 kalendārās dienas, ievērojot Tiesu likumā paredzētos nosacījumus.

**Tiesas piesēdētāji**

Tiesas piesēdētāji piedalās tiesas spriešanā vienīgi apriņķa tiesās izskatītajās krimināllietās par pirmās pakāpes (t. i., smagiem) noziedzīgiem nodarījumiem. Tiesas piesēdētājiem tiesas spriešanā ir tāds pats statuss, tiesības un pienākumi kā tiesnešiem. Par tiesas piesēdētājiem uz laiku līdz 4 gadiem var iecelt personas, kas ir rīcībspējīgi Igaunijas pilsoņi vecumā no 25 līdz 70 gadiem, kuri dzīvo Igaunijā, pārvalda igauņu valodu C1 līmenī, kā tas noteikts Valodas likumā, vai līdzvērtīgā līmenī un kuriem ir tiesas piesēdētāja pienākumu veikšanai piemērota morālā stāja. Tiesas piesēdētājs nedrīkst ieņemt šo amatu ilgāk par diviem pilnvaru termiņiem pēc kārtas.
Par tiesas piesēdētāju nevar iecelt šādas personas: personas, kas ir notiesātas par noziedzīgu nodarījumu; personas, kam ir pasludināts bankrots; personas, kas nespēj veikt amata pienākumus veselības stāvokļa dēļ; personas, kas pastāvīgajā dzīvesvietā (t. i., Iedzīvotāju reģistrā norādītajā adresē) tās pašvaldības teritorijā, kura šo personu izvirzījusi kā tiesu piesēdētāja kandidātu, ir bijušas reģistrētas mazāk nekā gadu; personas, kas strādā tiesās, prokuratūrā vai Iekšējās drošības dienestā; personas bruņoto spēku dienestā; juristus, notārus un tiesu izpildītājus; Igaunijas valdības, pašvaldības padomes vai pilsētas domes locekļus; Valsts prezidentu un parlamenta deputātus. Personas, kas ir apsūdzētas noziedzīgā nodarījumā, nevar iecelt par tiesas piesēdētājiem kriminālprocesa izskatīšanai.
Īsumā, tiesas piesēdētāja uzdevums ir tiesas spriešanā pārstāvēt ierindas pilsoņa viedokli, vērtējot tiesvedību vairāk no humānā, nevis juridiskā skatpunkta.
Par tiesas piesēdētāju kandidātu izvirzīšanu ir atbildīgas pašvaldību padomes.

**Tiesneša palīgi un tiesas sekretāri**

Tiesneša palīgs ir tiesas darbinieks, kurš veic tiesību aktos noteiktos pienākumus. Tiesneša palīgs ir objektīvs, taču tam ir likumā noteiktajā mērā jāievēro tiesneša norādījumi. Tiesneša palīgam ir pilnvaras veikt ierakstus reģistros (piemēram, Zemes reģistrā vai Komercreģistrā) un izdot noteikumus par reģistru uzturēšanu, ieskaitot rīkojumus, ar ko nosaka sodus. Tiesneša palīgs drīkst veikt paātrinātā maksājuma rīkojuma procedūru. Ierobežojumus, kas attiecas uz iecelšanu tiesneša amatā, piemēro arī tiesneša palīgiem.

Par tiesneša palīgu var iecelt personu, kas ir ieguvusi Igaunijā atzītu maģistra grādu tiesību zinātnēs, līdzvērtīgu kvalifikāciju Igaunijas Republikas Izglītības likuma 28. panta 2.2 punkta nozīmē vai līdzvērtīgu ārvalstīs iegūtu kvalifikāciju, pārvalda igauņu valodu C1 līmenī, kā tas noteikts Valodas likumā, vai līdzvērtīgā līmenī, kam piemīt augsta morālā stāja un kas ir pabeigusi stažēšanos tiesneša palīga amatam, ja vien atlases komisija nav konkrēto personu atbrīvojusi no prasības par stažēšanos. Par tiesneša palīgu var iecelt arī ikvienu, kas ir nokārtojis tiesneša kvalifikācijas eksāmenu.

Par tiesneša palīgu nevar iecelt šādas personas: personas, kas ir notiesātas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu; personas, kas ir atceltas no tiesneša, notāra vai tiesu izpildītāja amata; personas, kas ir izslēgtas no Igaunijas Advokātu kolēģijas; personas, kas ir atbrīvotas no valsts dienesta disciplināra pārkāpuma dēļ; personas, kam ir pasludināts bankrots; personas, kas ir zaudējušas profesionāla revidenta pilnvaras, ja vien šīs pilnvaras nav atsauktas pēc paša revidenta lūguma; personas, kas ir zaudējušas tiesības strādāt par patentpilnvarnieku, ja vien šīs pilnvaras nav atsauktas pēc paša patentpilnvarnieka lūguma; personas, kas ir zaudējušas tiesības strādāt par zvērinātu tulkotāju, pamatojoties uz Zvērinātu tulkotāju likuma 28. panta 3. punkta 3. apakšpunktu; personas, kas ir atbrīvotas no tiesneša amata kā nepiemērotas tiesneša amatam, kamēr kopš to iecelšanas amatā nav pagājuši trīs gadi.

Tiesneša palīgus ieceļ atklāta konkursa kārtībā.

Tiesneša palīgiem izvirzītās prasības ir noteiktas Tiesu likumā.

Tiesas sekretārs ir tiesas darbinieks, kas neatkarīgi vai tiesneša pārraudzībā piedalās lietu sagatavošanā iztiesāšanai un to izskatīšanā tādā mērā, kā noteikts Likumā par tiesvedības kārtību. Tiesas sekretāram ir pilnvaras veikt visas tās pašas darbības un pieņemt tādus pašus lēmumus kā tiesneša palīgam vai citam tiesas darbiniekam, ievērojot Likumu par tiesvedības kārtību. Tiesas sekretārs savu pienākumu veikšanā ir neatkarīgs, taču tam ir likumā noteiktajā mērā jāievēro tiesneša norādījumi.

Tiesas sekretāra amatam ir izvirzītas tādas pašas prasības kā tiesneša palīga amatam. Tiesas sekretāra amata vakances aizpilda atklāta konkursa kārtībā.

Par tiesas sekretāru nevar iecelt šādas personas: personas, kas ir notiesātas par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu; personas, kas ir notiesātas par tīša nodarījuma izdarīšanu pret valsti, arī tad, ja sodāmība ir dzēsta; personas, kam saskaņā ar tiesas nolēmumu, kurš ir stājies spēkā, ir atņemtas tiesības strādāt par tiesas sekretāru; par tiesas sekretāra darba tiešu uzraudzību atbildīgas personas tuvākos radiniekus vai dzīvesbiedru.

Papildus tiesas sekretāriem (521 Kb) en un tiesneša palīgiem (373 Kb) en tiesās strādā arī tiesas direktori (367 Kb) en un tiesas lietveži (364 Kb) en.

**Advokāti**

Advokāta profesijā strādā zvērināti advokāti un zvērināta advokāta palīgi.

Advokāti ir Igaunijas Advokātu kolēģijas biedri, un viņu darbību reglamentē Advokātu kolēģijas likums. Par Advokātu kolēģijas biedru var kļūt personas, kas atbilst Advokātu kolēģijas likumā noteiktajām prasībām un ir nokārtojušas advokāta eksāmenu.

Igaunijas Advokātu kolēģija ir pašpārvaldīta profesionāla apvienība, kas dibināta nolūkā sniegt juridiskus pakalpojumus gan privātpersonu, gan sabiedrības interesēs un aizsargāt advokātu profesionālās tiesības. Igaunijas Advokātu kolēģija uzrauga savu biedru profesionālo darbību un profesionālās ētikas principu ievērošanu. Turklāt Advokātu kolēģija organizē advokātu kvalifikācijas paaugstināšanas mācības un valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu. Valsts nodrošināto juridisko palīdzību sniedz Igaunijas Advokātu kolēģijas biedri.

Igaunijas Advokātu kolēģijas darbību nodrošina tās struktūras. Starp tām ir kopsapulce, valde, priekšsēdētājs, revīzijas komiteja, ētikas komiteja un profesionālās piemērotības novērtējuma komiteja.

Zvērinātiem advokātiem ir šādas pilnvaras:

pārstāvēt un aizstāvēt klientus tiesā, pirmstiesas izmeklēšanā un citos procesos Igaunijā un ārvalstīs;

vākt pierādījumus;

sniedzot juridiskos pakalpojumus, brīvi izvēlēties un izmantot likumīgus līdzekļus un metodes;

saņemt no valsts un pašvaldības iestādēm juridisko pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo informāciju, iepazīties ar dokumentiem un saņemt to norakstus un izrakstus, ja vien tiesību akti neaizliedz sniegt šādas ziņas un dokumentus advokātiem;

apstrādāt saskaņā ar līgumu vai tiesību aktu iegūtus citu personu (nevis klientu) personas datus, arī īpašu kategoriju personas datus, bez šīs personas piekrišanas, ja tas ir nepieciešams juridisko pakalpojumu sniegšanai;

klientam sniedzamo juridisko pakalpojumu ietvaros apliecināt parakstus un tiesai un citām iestādēm iesniedzamo dokumentu norakstus;

sniegt kontaktpersonas pakalpojumus;

darboties šķīrējtiesnešu un samierinātāju statusā Samierināšanas likumā noteiktajā kārtībā;

darboties kā maksātnespējas administratoriem, ja viņi ir Maksātnespējas administratoru palātas biedri.

Tiesību aktos noteiktajā apmērā zvērināta advokāta palīgu pilnvaras atbilst zvērinātu advokātu pilnvarām.

Zvērināta advokāta palīgiem nav tiesību darboties šķīrējtiesneša un samierinātāja statusā Samierināšanas likumā noteiktajā kārtībā. Viņi nav tiesīgi pārstāvēt vai aizstāvēt klientu Augstākajā tiesā, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Zvērināta advokāta palīgi nav tiesīgi darboties kā maksātnespējas administratori.

Zvērināta advokāta palīgi drīkst sniegt juridiskos pakalpojumus vienīgi sava priekšnieka, proti, zvērinātā advokāta, uzraudzībā.

Sniedzot juridiskos pakalpojumus, advokāts ir neatkarīgs un rīkojas saskaņā ar tiesību aktiem, Advokātu kolēģijas struktūru pieņemtajiem tiesību aktiem un lēmumiem, advokātu profesionālās ētikas normām, paraugpraksi un sirdsapziņu.

Advokātam uzticētā informācija ir konfidenciāla. Liecinieka statusā nopratināmu advokātu, Igaunijas Advokātu kolēģijas vai advokātu biroja darbinieku nedrīkst pratināt un tam nedrīkst pieprasīt sniegt paskaidrojumus par apstākļiem, ko tas uzzinājis, sniedzot juridiskos pakalpojumus.

Datu nesēji ar informāciju, kas ir saistīta ar advokāta sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem, ir neaizskarami.

To, ka advokāts pilda savus profesionālos pienākumus, nedrīkst uztvert kā atbalstu klientam vai klienta nostājai tiesas procesā.

Advokātu nedrīkst aizturēt, pārmeklēt vai apcietināt ar viņa profesionālo darbību saistītu iemeslu dēļ, izņemot uz apriņķa tiesas nolēmuma pamata. Advokātu birojā, kurā advokāts sniedz juridiskos pakalpojumus, nedrīkst veikt kratīšanu ar advokāta profesionālo darbību saistītu iemeslu dēļ.

Advokātu un advokātu biroju saraksts, kā arī cita noderīga informācija ir pieejama Igaunijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē. Funkcija “Meklēt juristu” ļauj meklēt advokātu visā Eiropas Savienībā.

**Juridiskās datubāzes**

Pastāv tikai iepriekš minētās datubāzes.

**Juridiskie konsultanti**

Tiesību akti nereglamentē juridisko konsultantu profesionālo darbību Igaunijā.

## Notāri

### Organizācija

Visiem notāriem Igaunijā ir vienādas pilnvaras. Notāru profesionālo darbību regulē Notariāta likums. Par notāru profesionālās darbības reglamentēšanu un pārvaldību atbild Tieslietu ministrija un Notāru palāta. Notāru palāta ir publisko tiesību juridiskā persona, un tā apvieno visas notāra amatā ieceltās personas. Notāru palātas uzdevumi ietver uzraudzību pār notāru profesionālās darbības rūpību un pareizību, notāru profesionālās darbības saskaņošanu, notāru apmācības organizēšanu, notāra amata kandidātu stažēšanās organizēšanu, ar notāru darbību saistītās elektroniskās informācijas sistēmas pārvaldīšanu un pilnveidošanu, atbalstu tieslietu ministram uzraudzības funkciju veikšanā u. c. Informācija par notāriem un notāru pienākumiem ir pieejama Notāru palātas tīmekļa vietnē.

### Uzdevumi un pienākumi

Notāri ir oficiālas amatpersonas. Valsts viņiem ir piešķīrusi pilnvaras pēc personas pieprasījuma apliecināt faktus un apstākļus, kam ir juridiska nozīme, un veikt citas notariālās darbības, lai nodrošinātu juridisko noteiktību.

Notāriem savā darbībā jābūt objektīviem, uzticamiem un neatkarīgiem. Notāru pienākums ir noskaidrot darījuma dalībnieku patieso gribu un korekta darījuma veikšanai nepieciešamos apstākļus, kā arī izskaidrot darījuma dalībniekiem dažādus darījuma realizācijas variantus un darījuma sekas.

Notāri pēc pieprasījuma veic šādas notariālās darbības:

sniedz notariālos apstiprinājumus (dažādiem līgumiem, pilnvarām, testamentiem) un notariālos apliecinājumus (norakstiem, parakstiem, izrakstiem u. c.);

kārto mantojuma lietas;

izdod apliecības par Igaunijā izpildāmu notariālu dokumentu sagatavošanu, pamatojoties uz 60. pantu vai II pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV L 351, 20.12.2012., 1. lpp.);

izdod apliecības par notariālu dokumentu juridisko spēku Igaunijā, pamatojoties uz 59. panta 1. punktu un II pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.), kā arī apliecības par Igaunijā izpildāmu notariālu dokumentu sagatavošanu, pamatojoties uz 60. panta 2. punktu un II pielikumu;

izdod izrakstus par Igaunijā izpildāmu notariālu dokumentu sagatavošanu, pamatojoties uz 48. panta 3. punktu un III un IV pielikumu Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.);

pasludina pilnvaras par spēkā neesošām, pamatojoties uz Notariālo darbību likumu;

atzīst par nododamām izpildei vienošanās, kas ir noslēgtas ar advokāta (samierinātāja statusā) vai cita notāra starpniecību;

izdod konsulārās legalizācijas (*apostille*) apliecinājumus;

pēc juridiskās personas pieprasījuma iesniedz tās gada finanšu pārskatus par reģistra uzturēšanu atbildīgajai tiesai;

apstiprina laulības slēgšanu un laulības šķiršanu un sagatavo dokumentus laulības slēgšanas un laulības šķiršanas reģistrācijai;

pieņem glabāšanā naudu, vērtspapīrus un dokumentus;

nodrošina piekļuvi zemesgrāmatu nodaļas vai reģistrācijas nodaļas reģistrā iekļautajiem datiem vai reģistrā glabātam dokumentam;

pēc uzņēmuma pieprasījuma iesniedz paziņojumus un pieteikumus saimnieciskās darbības uzraudzības iestādēs, saņem no šādām iestādēm dokumentus vai citu informāciju un nodod uzņēmumam administratīvos aktus;

pēc uzņēmuma pieprasījuma ieraksta informāciju reģistrā;

pēc juridiskas personas vai pilnvarotās personas pieprasījuma sniedz informāciju par faktisko īpašnieku.

Par minētajām darbībām klientam jāmaksā notāram likumā noteiktā nodeva.

Notāri var piedāvāt šādus oficiālus pakalpojumus:

juridiskas konsultācijas, kas neietilpst apliecināšanas procedūrā;

ar nodokļu un ārvalstu tiesībām saistītas konsultācijas apliecināšanas procedūras ietvaros vai ārpus tās;

samierināšana saskaņā ar Samierināšanas aktu;

darbība šķīrējtiesneša statusā, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksu;

izsoļu, balsojumu, loteriju un izložu organizēšana un to rezultātu apstiprināšana;

nozvērināšana un ar zvērestu apstiprinātu paziņojumu apliecināšana;

ar amata pienākumiem nesaistītu lūgumrakstu un paziņojumu nosūtīšana un apliecinājumu izsniegšana par šādu lūgumrakstu un/vai paziņojumu nosūtīšanu vai neiespējamību tos nosūtīt adresātam;

kontaktpersonas pakalpojumi;

naudas (izņemot skaidru naudu), vērtspapīru, dokumentu un citu priekšmetu pieņemšana glabāšanā, ja tas nav notariāls akts vai ar to saistīts amata pienākums;

paskaidrojumu sniegšana, atbildot uz uzņēmuma iesniegtu pieprasījumu.

Informāciju par notāru sniegtajiem oficiālajiem pakalpojumiem var atrast Notāru palātas tīmekļa vietnē. Par atlīdzību, kas būs jāmaksā par notāra pakalpojumiem, klients un notārs vienojas pirms pakalpojuma sniegšanas.

## Citas juridiskās profesijas

### Tiesu izpildītāji

Igaunijā šī ir brīva juridiskā profesija — tiesu izpildītāji rīkojas neatkarīgi un ir atbildīgi par savām darbībām. Tiesu izpildītājam savā darbībā jābūt objektīvam un atbildīgam. Tiesu izpildītāju oficiālās darbības reglamentē Tiesu izpildītāju likums.

Tiesu izpildītājiem un maksātnespējas administratoriem ir kopīga profesionālā organizācija — Tiesu izpildītāju un maksātnespējas administratoru palāta (turpmāk “Palāta”), kas darbojas kopš 2010. gada janvāra. Tiesu izpildītāju oficiālās darbības, to uzraudzību, tiesu izpildītāju disciplināro atbildību un profesionālās apvienības darbību reglamentē Tiesu izpildītāju likums. Palātas uzdevums ir pilnveidot un veicināt brīvās juridiskās profesijas, tostarp izstrādāt labas oficiālās un profesionālās darbības principus un uzraudzīt to ievērošanu, sagatavot ieteikumus profesionālās prakses saskaņošanai, organizēt apmācību, izstrādāt informācijas sistēmas u. c. Palātā darbojas arī ētikas komisija. Sīkāka informācija par Palātas darbību ir pieejama tās tīmekļa vietnē.

Tiesu izpildītāja profesionālie pienākumi ir šādi:

veikt piespiedu izpildes procedūras saskaņā ar Piespiedu izpildes procedūras kodeksu;

izsniegt dokumentus saskaņā ar procesuālajiem kodeksiem;

veikt mantojuma inventarizāciju un pārvaldīšanu saskaņā ar Mantošanas likumu;

tiesību aktos noteiktajos gadījumos un tiesību aktos paredzētajā kārtībā pēc tiesas vai administratīvas iestādes pieprasījuma rīkot ar piespiedu izpildes procedūru nesaistītas izsoles;

rīkoties kā starpniekam attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas saņemti no citas valsts, pamatojoties uz Ģimenes pabalstu likumu;

sagatavot parādnieku saistību dzēšanas plānus.

Atlīdzība, ko tiesu izpildītājs saņem par šo amata pienākumu veikšanu, ir noteikta Tiesu izpildītāju likumā.
Pēc personas pieprasījuma tiesu izpildītājs var sniegt šādus profesionālos pakalpojumus:
rīkot kustamā un nekustamā īpašuma izsoles;
izsniegt dokumentus;
sniegt juridiskas konsultācijas un sagatavot juridiskus dokumentus, ja viņa izglītība atbilst Tiesu likuma 47. panta 1. punkta 1. apakšpunkta noteikumiem;
sniegt juridiska fakta konstatēšanas pakalpojumus ārpus tiesvedības;
rīkoties samierinātāja statusā saskaņā ar Samierināšanas likumu;
rīkoties šķīrējtiesneša statusā, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksu.
Tiesu izpildītājiem ir tiesības atteikties sniegt profesionālu pakalpojumu.
Profesionālo pakalpojumu sniegšanas noteikumi un atlīdzības kārtība ir rakstiski jāsaskaņo ar pakalpojuma pieprasītāju pirms pakalpojuma sniegšanas.
Saskaņotajiem noteikumiem un atlīdzībai ir jāatbilst labai profesionālajai praksei.
Sniedzot profesionālus pakalpojumus, tiesu izpildītāji nedrīkst izmantot tās tiesības, kuras ar tiesību aktiem ir tiem piešķirtas profesionālo pienākumu pildīšanai vai izriet no viņu amata.
Informāciju par tiesu izpildītāju sniegtajiem pakalpojumiem var atrast Palātas tīmekļa vietnē.
Tiesu izpildītāju amata pienākumu valsts uzraudzību īsteno Tieslietu ministrija un Palāta.
Tiesu izpildītāji ir atbildīgi par kaitējumu, kas ir nepamatoti nodarīts profesionālās darbības gaitā, arī gadījumos, kad kaitējumā ir vainojams viņu biroja darbinieks. Ja prasījumus par tiesu izpildītāja profesionālās darbības rezultātā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu nesedz tiesu izpildītāja vai citas kaitējumā vainojamas personas manta vai ar šo mantu nepietiek prasījumu segšanai pilnā apmērā, atbildību par kaitējuma atlīdzināšanu uzņemas Palāta. Galīgo atbildību par tiesu izpildītāju darbībām uzņemas valsts. Gan Palātai, gan valstij ir regresa prasījuma tiesības pret kaitējumā vainojamo personu, turklāt valstij ir arī regresa prasījuma tiesības pret Palātu.

**Maksātnespējas administratori**

Maksātnespējas administrators ir tiesas iecelta persona, kura savu pilnvaru ietvaros veic darījumus un citas darbības saistībā ar maksātnespējīgā parādnieka mantu, kā arī pārstāv parādnieku tiesā strīdos, kas ir saistīti ar maksātnespējīgā parādnieka mantu. Maksātnespējas administratora galvenais pienākums ir aizsargāt visu kreditoru un parādnieka tiesības un intereses un nodrošināt likumīgu, ātru un finansiāli lietderīgu maksātnespējas procedūru.
Maksātnespējas administrators pilda savus pienākumus personiski. Maksātnespējas administratori var būt fiziskas personas, ko Palāta ir pilnvarojusi veikt maksātnespējas administratora pienākumus, kā arī advokāti, apstiprinātie revidenti un tiesu izpildītāji. Palāta veido maksātnespējas administratoru sarakstu. Sarakstā iekļauj datus par visām personām, kam ir tiesības veikt maksātnespējas administratora pienākumus, un šis saraksts ir publiski pieejams Palātas tīmekļa vietnē. Sarakstā iekļautajiem maksātnespējas administratoriem ir jānodrošina norādīto ziņu pareizība.
Maksātnespējas administratora galvenie pienākumi maksātnespējas procedūrā ir:
noskaidrot kreditoru prasījumus, pārvaldīt maksātnespējīgā parādnieka mantu, organizēt šīs mantas apzināšanu un pārdošanu, kā arī kreditoru prasījumu apmierināšanu no parādnieka mantas;
noskaidrot parādnieka maksātnespējas rašanās iemeslus un laiku;
vajadzības gadījumā organizēt parādnieka saimnieciskās darbības turpināšanu;
vajadzības gadījumā veikt parādnieka likvidāciju, ja parādnieks ir juridiska persona;
tiesību aktos noteiktajos gadījumos sniegt informāciju kreditoriem un parādniekam;
sniegt pārskatu par savu darbību un informāciju par maksātnespējas procedūru tiesai, uzraudzības amatpersonai un maksātnespējas komitejai.
Maksātnespējas administratorus administratīvi uzrauga Tieslietu ministrija, ņemot vērā sūdzības vai citu informāciju, kas ir saņemta par administratoru un dod pamatu uzskatīt, ka administrators nav izpildījis savus pienākumus. Uzraugot administratoru darbību, Tieslietu ministrijai ir tiesības pārliecināties, ka administratoru profesionālās darbības ir atbilstošas un likumīgas. Tieslietu ministrs var saukt pie disciplināratbildības maksātnespējas administratoru, kas nav izpildījis savus pienākumus, kuri izriet no tiesību aktiem par maksātnespējas administratoru profesionālajām darbībām. Tieslietu ministrs nevar saukt pie disciplināratbildības zvērinātus advokātus, kuri darbojas kā maksātnespējas administratori. Tomēr tādā gadījumā ministram ir tiesības pieprasīt šā jautājuma izskatīšanu Advokātu kolēģijas ētikas komisijā.
Papildus administratīvajai uzraudzībai maksātnespējas administratoru darbību atbilstoši savai kompetencei uzrauga arī maksātnespējas komiteja, kreditoru pilnsapulce, tiesa un Palāta.

**Noderīgas saites**

Tieslietu ministrija
Bezpeļņas organizācija “Juristu apvienība”
Fonds “Juridisko pakalpojumu birojs”
Igaunijas Advokātu kolēģija
Prokuratūra
Notāru palāta
Tiesu izpildītāju un maksātnespējas administratoru palāta

Lapa atjaunināta: 20/04/2023
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Īrija

Šajā lapā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Īrijā.

**Juridiskās profesijas — ievads**

Valsts tiesu varu īsteno tiesas saskaņā ar Konstitūcijas 34. pantu un konkrētiem tiesību aktiem: galvenokārt 1961. gada Likumu par tiesām (izveide un sastāvs) un 1961. gada Likumu par tiesām (papildu noteikumi) ar grozījumiem. Tiesnešus ieceļ no pretendentu vidus, kas visi ir juridisko profesiju pārstāvji. Tiesneši, pildot savas funkcijas, ir pilnīgi neatkarīgi. Šī neatkarība ir nostiprināta Konstitūcijā. Juridiskās profesijas tiek iedalītas juriskonsultos (kuri koncentrējas uz tiešu darbu ar klientu) un advokātos (kuru specializācija ir aizstāvība un tiesvedība).

**1. Tiesneši**

Tiesnešu iecelšanas konsultatīvā padome (*Judicial Appointments Advisory Board, JAAB*) nosaka personu piemērotību iecelšanai tiesneša amatā un par to informē valdību. Tiesnešu iecelšanas konsultatīvā padome tika izveidota saskaņā ar 1995. gada Likumu par tiesām un tiesu amatpersonām (*Court and Courts Officers Act*). Padomes sastāvā ir Galvenais tiesnesis, Apelācijas tiesas, Augstās tiesas, Apgabaltiesas un Rajona tiesas priekšsēdētāji,

ģenerālprokurors, Advokātu padomes un Juristu biedrības iecelti pārstāvji un trīs tieslietu un tiesību reformas ministra ieceltas personas. Tiesnešus amatā ieceļ prezidents pēc valdības ieteikuma. Tiesneši ir neatkarīgi un uz tiem attiecas vienīgi Konstitūcija un tiesību akti. Saskaņā ar Konstitūciju tiesnešu skaitu regulāri nosaka tiesību aktos.
Augstākās tiesas sastāvā ir Galvenais tiesnesis, kurš ir tiesas priekšsēdētājs, un septiņi tiesneši, kurus sauc par „Augstākās tiesas tiesnešiem". Augstākās tiesas sastāvā *ex officio* ir arī Augstās tiesas priekšsēdētājs. Augstās tiesas sastāvā ir tās priekšsēdētājs, kurš ir atbildīgs par Augstās tiesas darba vispārējo organizāciju, un tiesneši, kurus sauc par „Augstās tiesas tiesnešiem". Augstās tiesas sastāvā *ex officio* ir arī Galvenais tiesnesis un Apgabaltiesas priekšsēdētājs. Augstās tiesas sastāvā ir priekšsēdētājs un 35 tiesneši. Apgabaltiesas sastāvā ir tās priekšsēdētājs un 37 tiesneši, kurus sauc par „Apgabaltiesas tiesnešiem". Apgabaltiesas sastāvā *ex officio* ir arī Rajona tiesas priekšsēdētājs. Rajona tiesas sastāvā ir tās priekšsēdētājs un 63 citi tiesneši, kurus sauc par „Rajona tiesas tiesnešiem". Tiesnešu algas regulāri nosaka tiesību aktos.
Tiesnešu amatā ieceļ juridisko profesiju pārstāvjus – kvalificētus juriskonsultus vai advokātus –, kuriem ir noteikta gadu laikposma juridiskās prakses (izņemot pētniecību) pieredze. Attiecībā uz Rajona tiesu 1961. gada Likuma par tiesām (izveide un sastāvs) 29. panta 2. punktā ir noteikts, ka iecelšanai Rajona tiesas tiesneša amatā ir kvalificētas personas, kurām ir vismaz desmit gadu prakse kā advokātam vai juriskonsultam. 1995. gada Likuma par tiesām un tiesu amatpersonām 30. pantā ir noteikts, ka iecelšanai Apgabaltiesas tiesneša amatā ir kvalificēti juriskonsulti un advokāti ar vismaz desmit gadu pieredzi. Saskaņā ar 2002. gada Likumu par tiesām un tiesu amatpersonām iecelšanai Augstās tiesas vai Augstākās tiesas tiesneša amatā ir kvalificētas personas ar vismaz 12 gadu juriskonsulta vai advokāta pieredzi. Kā minēts iepriekš, tiesneši ir neatkarīgi un uz viņiem attiecas tikai Konstitūcija un tiesību akti, stājoties amatā, tiesneši sniedz Konstitūcijas 34. panta 5. punkta 1. apakšpunktā paredzēto deklarāciju:
"Visvarenā Dieva priekšā svinīgi un godīgi apsolos un paziņoju, ka savus pienākumus Galvenā tiesneša (vai cita tiesneša) amatā veikšu pienācīgi un pareizi, pielietojot visas savas zināšanas un spējas un nepakļaujoties bailēm vai labvēlībai, patikai vai ļauniem nodomiem pret jebkuru personu, un piemērošu Konstitūciju un likumus. Lai mani vada un atbalsta Dievs!"
Saskaņā ar Konstitūciju Augstās tiesas un Augstākās tiesas tiesnešus var atcelt no amata tikai konstatētu disciplināru pārkāpumu un profesionālās nekompetences gadījumos, pamatojoties uz rezolūcijām, ko atbalstījušas abas Parlamenta (*Oireachtas)* palātas. Attiecībā uz Apgabaltiesu un Rajona tiesu tiesnešiem līdzīgi noteikumi ir ietverti 1924. gada Likumā par tiesām un 1946. gada Likumā par tiesām (Rajona tiesām).

**2. Ģenerālprokurors un Valsts prokuratūras direktors**

Saskaņā ar Konstitūcijas 30. pantu ģenerālprokurors ir "valdības padomnieks tiesību un juridiskajos jautājumos". Ģenerālprokuroru ieceļ prezidents pēc Īrijas ministru prezidenta (*Taoiseach*) ieteikuma, un viņam amats ir jāatstāj reizē ar *Taoiseach*. Ģenerālprokurors parasti ir praktizējošs advokāts un vecākais padomnieks. Nav tādu noteikumu, saskaņā ar kuriem ģenerālprokuroram būtu jāpārtrauc sava privātprakse, tomēr pēdējos gados tas tiek darīts.
Kā valdības juridiskais padomnieks ģenerālprokurors pārbauda visus tiesību aktu projektus, kurus valdība ir paredzējusi iesniegt abu Parlamenta (*Oireachtas* ) palātu izskatīšanai pirms pieņemšanas. Turklāt ģenerālprokurors konsultē valdību par starptautiskiem jautājumiem, piemēram, starptautisku līgumu ratificēšanu. Vēl viens ģenerālprokurora pienākums ir pārstāvēt sabiedrību, aizstāvot sabiedrības tiesības. Tas tiek darīts, uzsākot tiesvedību vai iebilstot pret to. Lai gan ģenerālprokuroru ieceļ *Taoiseach*, viņš ir neatkarīgs no valdības. Saskaņā ar Konstitūciju ģenerālprokurors vienmēr ir galvenais aizstāvis, ja tiek apstrīdēta tiesību aktu atbilstība Konstitūcijai.
Līdz 1976. gadam lietas par visiem smagajiem noziegumiem tiesā tika ierosinātas ģenerālprokurora vārdā. Konstitūcijā paredzēts, ka šo funkciju var izpildīt arī cita persona, kurai ar tiesību aktiem piešķirtas šādas pilnvaras. Tāpēc saskaņā ar 2. pantu 1974. gada Likumā par apsūdzību par noziedzīgiem nodarījumiem, kas stājās spēkā 1976. gadā, tika izveidots Valsts prokuratūras direktora birojs – tā mērķis bija radīt no politiskajām saiknēm neatkarīgu amatpersonu, kura pildītu šos pienākumus. Direktoru ieceļ valdība, bet viņš ir ierēdnis, tāpēc direktors atšķirībā no ģenerālprokurora neatkāpjas no amata līdz ar valdības krišanu. Tas nodrošina nepārtrauktību apsūdzībai par noziedzīgiem nodarījumiem. 1974. gada likumā noteikts arī tas, ka Valsts prokuratūras direktoram savu pienākumu veikšanā ir jābūt neatkarīgam. Direktoru no amata var atcelt valdība, gan tikai pēc tam, kad komisija, kas sastāv no Galvenā tiesneša, Augstās tiesas tiesneša un ģenerālprokurora, ir sniegusi ziņojumu par viņa veselības stāvokli vai rīcību.
Valsts prokuratūras direktors (VPD) tādējādi izlemj, vai persona ir jāapsūdz smaga nozieguma izdarīšanā un kādai ir jābūt apsūdzībai. Visas apsūdzības tiek izvirzītas un uzturētas VDP vārdā, bet par lielāko daļu mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu apsūdzības var izvirzīt un uzturēt *Gardaí* (Īrijas policija), nenosūtot lietu VDP. Šajos gadījumos VDP ir tiesības sniegt ieteikumus *Gardaí* par lietas virzību. Lai gan VDP ir pārņēmis ģenerālprokurora lomu attiecībā uz apsūdzību izvirzīšanu un uzturēšanu lietās, ģenerālprokurors šo lomu saglabā starptautiskās lietās, piemēram, izdošanas gadījumā.

**3. Tiesu dienesta darbinieki**

Tiesu dienestā strādā tiesu sekretāri (*Court Registrars*) un **tiesu ierēdņi** (*Court Clerks*).
Tiesu ierēdņi ir atbildīgi par tiesu vispārējo darbību. Tiesu sekretāra galvenais uzdevums ir palīdzēt tiesnešiem tiesas sēžu laikā un nodrošināt, lai tiesas efektīvi darbotos,kā nepieciešams netraucētai tiesas spriešanai.
Tiesu dienests ir neatkarīga organizācija, kas uzsāka savu darbību 1999. gada novembrī un ko izveidoja valdība saskaņā ar 1998. gada Likumu par Tiesu dienestu. Tiesu dienests ir pakļauts tieslietu un līdztiesības ministram un ar ministra starpniecību – valdībai.
Tiesu dienestam ir pieci uzdevumi:
pārvaldīt tiesas;
sniegt atbalsta pakalpojumus tiesnešiem;
sniegt sabiedrībai informāciju par tiesu sistēmu;
nodrošināt, pārvaldīt un uzturēt tiesu ēkas;
nodrošināt telpas un aprīkojumu tiesu lietotājiem.

**4. Šerifs**

Īrijā katrā apgabalā darbojas šerifs, kas ir ierēdnis, un viņa atbildībā ir izņemt un pārdot preces, lai piedzītu parādu pēc tiesas sprieduma. Šerifus ieceļ amatā saskaņā ar 1945. gada Likumu par tiesu ierēdņiem, un šā likuma 12. panta 5. punktā ir noteikti ierobežojumi: proti, šo amatu var ieņemt tikai personas, kuras ir piecus gadus praktizējušas kā advokāti vai juriskonsulti vai vismaz piecus gadus darbojušās kā šerifa vai šerifa vietnieka vadošie ierēdņi vai galvenie palīgi. Minētā likuma 12. panta 6. punkta g) apakšpunktā ir paredzēts, ka, ievērojot likuma iepriekšējo pantu noteikumus, visus nosacījumus šerifu pieņemšanai darbā regulāri nosaka finanšu ministrs, apspriežoties ar tieslietu un līdztiesības ministru.

**5. Juriskonsulti (*solicitors*)**

Īrijas Juristu biedrība pārrauga to studentu izglītību, kuri vēlas kļūt par juriskonsultiem, un īsteno disciplināro uzraudzību pār kvalificētiem juriskonsultiem. Lai kļūtu par juriskonsultu, jānokārto gala eksāmens (*FE*-1), kas notiek divreiz gadā, parasti pavasarī un rudenī. *FE*-1 eksāmens ietver astoņas tēmas: komerctiesības, konstitucionālās tiesības, līgumu tiesības, krimināltiesības, Eiropas Savienības tiesības, nekustamā īpašuma tiesības un saistību tiesības. Pēc tam, lai sāktu pirmo profesionālās prakses kursu (*PPC* I), ir jāatrod piemērots (praktizējošs) juriskonsults, kas darbotos kā juriskonsults-kurators. *PPC* I ilgst no septembra līdz martam, un mācību kursa laikā tiek apgūtas šādas tēmas: zemes lietojuma tiesības, testamentārās un nodokļu tiesības, uzņēmējdarbības tiesības, ievadkurss, process (civiltiesībās un krimināltiesībās), juridiskā prakse Īrijā *(LPI*) un profesionālās iemaņas, tai skaitā pilsoniskās prasmes un interešu pārstāvēšana, iztaujāšana un konsultēšana, juridiskā pētniecība, juridiskās prezentācijas prasmes, juridiskās rakstīšanas un

formulēšanas prasmes, sarunu vešanas prasmes un profesionālā attīstība. Kandidāta apmācības līgums sākas 14 dienas pēc *PPC* I galaeksāmena. Pirms kandidāts tiek pielaists pie *PPC* II kursa, viņam jāiegūst Izglītības komitejas atzinums par sekmīgi nokārtotu *PPC* I kursu. Kad 24 mēnešu mācību periodā ir pagājuši 11 mēneši, kandidāts atgriežas Juridiskajā skolā *PPC* II kursa apgūšanai. *PPC* II kursā tiek apgūtas šādas tēmas: profesionālā prakse, vadīšana un pārvaldība (obligāti) un virkne izvēles priekšmetu no trim tēmām – uzņēmējdarbība, prakse un procedūras un privātais klients. Kurss parasti sākas katra gada aprīlī un ilgst 11 nedēļas, ieskaitot eksāmenus. Pēc *PPC* II kursa pabeigšanas personām jāatgriežas juriskonsulta-kuratora birojā un jānostrādā tur atlikušais laiks — desmit mēneši, ja praktikants nav saņēmis kredītpunktu par darbu, kas veikts pirms *PPC* I, vai seši mēneši, ja ir saņemts kredītpunkts.
Praktikanti var pieteikties viņu vārda iekļaušanai advokātu sarakstā, kad:
viņi ir nokārtojuši visus eksāmenus,
viņi ir sekmīgi pabeiguši apmācības periodu un
juriskonsults-kurators ir apliecinājis, ka praktikants ir gatavs un piemērots tam, lai kļūtu par juriskonsultu.
Visbeidzot, apliecību juriskonsulta darbībai var pieprasīt pēc tam, kad personas vārds ir iekļauts advokātu sarakstā.
Ikviens kvalificēts juriskonsults ir pakļauts Juristu biedrības īstenotajai disciplinārajai uzraudzībai. Saskaņā ar 1954. gada līdz 1994. gada Likumiem par juriskonsultiem Juristu biedrības tribunālam ir pilnvaras izmeklēt apgalvojumus par amatpārkāpumiem, piemēram, naudas līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos.Ja tiek konstatēts amatpārkāpums, tribunāls pēc savas iniciatīvas var piemērot juriskonsultam sankcijas (kas var būt rīkojums kompensēt summu, kura nepārsniedz 15.000 EUR, ikvienai skartai pusei) vai tribunāls savus konstatējumus un ieteikumus var iesniegt Augstās tiesas priekšsēdētājam, kurš beigās pieņems lēmumu par juriskonsultam piemērojamajām sankcijām. Priekšsēdētājam ir pilnvaras juriskonsultam uz laiku liegt tiesības praktizēt, kā arī atcelt šādu aizliegumu. Ja tiek konstatēts, ka juriskonsults ir klientam pieprasījis pārāk augstu samaksu, disciplinārajam tribunālam ir pilnvaras pieprasīt, lai klientam tiktu atmaksāti naudas līdzekļi.
2003. gada Likumdošanas aktā Nr. 732 un 2003. gada Eiropas Kopienas Regulās (par advokātu darbību) noteikts, ka dalībvalstu advokātiem, kuri vēlas turpināt profesionālo darbību kā advokāti vai juriskonsulti, šajā nolūkā ir jālūdz atļauja Advokātu padomē vai Juristu biedrībā. Pieteikumu izskata un, ja to akceptē, tiek izsniegta reģistrācijas apliecība. Apelācijas sūdzības par Advokātu padomes vai Juristu biedrības atteikumiem izskata Augstajā tiesā.

**6. Advokāti (*barristers*)**

Īrijas Advokātu padome (*Honorable Society of King's Inns*) piedāvā maģistra līmeņa apmācību tiesību zinātnēs, pēc kuras apgūšanas iegūst advokāta kvalifikāciju, un tās ieguvēji var darboties advokatūrā (profesijas kopīgais nosaukums). Īrijas Advokātu padome ir brīvprātīga biedrība, ko pārrauga šīs padomes pārvaldnieki (*Benchers of the Honorable Society of King's Inns*), kurus ieceļ no tiesnešu un pieredzējušāko advokātu vidus. Minētajos kvalifikācijas kursos uzņem Advokātu padomes tiesībzinātņu diploma vai citu tiesībzinātņu diplomu ieguvējus, kuriem jākārto iestājeksāmens. Programma Tiesībzinātņu diploma iegūšanai ilgst divus gadus (nepilna laika studijas), bet Profesionālo advokātu programma ir pilna laika programma viena gada garumā vai moduļu veidā organizētas studijas divu gadu garumā. Pēc programmas sekmīgas pabeigšanas Galvenais tiesnesis studējošos uzaicina uz Augstāko tiesu, lai viņi pievienotos advokatūrai, un pēc svinīgās ceremonijas advokāti parakstās Advokātu padomes biedru reģistrā. Pirms sākt apmaksātu darbību profesijā, tomēr vēl ir jāizpilda arī citas prasības.
Lai praktizētu, tiesu advokātam ir jābūt Juridiskās bibliotēkas biedram. Juridiskā bibliotēka par gada maksu piedāvā vietu, lai strādātu ar juridiskajiem tekstiem, kā arī pieeju tiem un citiem materiāliem. Pirms kļūt par Juridiskās bibliotēkas biedru, advokātam ir jāizraugās „aizgādnis" (*master*) – praktizējošs advokāts ar vismaz piecu gadu pieredzi. Kamēr advokāts ir aizgādņa uzraudzībā, kas parasti ilgst gadu, jaunkvalificētais advokāts darbojas kā „māceklis" ( *devil*). Aizgādnis mācekli iepazīstina ar advokātu praktisko darbu un parasti māceklim lūdz palīdzēt sagatavot aizgādņa uzstāšanos tiesā, veikt juridisko izpēti un aizgādņa vārdā piedalīties tiesas sēdēs.
Īrijas Advokatūras ģenerālpadome, kas nav tiesību aktos paredzēta struktūra, pārrauga advokātu darbību. Šo ģenerālpadomi katru gadu ievēl no advokatūras biedriem, un tā izdod Profesionālās darbības kodeksu, kuru regulāri papildina advokatūras biedri. Šajā Profesionālās darbības kodeksā nosaka advokātiem izvirzītās prasības.
Ziņojumus par Profesionālās darbības kodeksa pārkāpumiem izmeklē Advokatūras padomes Profesionālās prakses komiteja, kurā ir iekļautas arī personas, kuras nav advokatūras biedri. Komitejai ir pilnvaras noteikt sodus un izteikt brīdinājumus, kā arī biedru uz laiku atstādināt no Juridiskās bibliotēkas vai no tās izslēgt pavisam. Sūdzības par komitejas lēmumiem var iesniegt Apelāciju padomē, kuras sastāvā ir apgabaltiesas tiesnesis un nespeciālists.
Tradicionāli advokātiem norādes bija jāsaņem ar juriskonsultu starpniecību, un tiešs kontakts ar advokātiem bija aizliegts. Šo praksi izskatīja Godīgas tirdzniecības komisija, kura savā 1990. gada ziņojumā norādīja, ka strikts tieša kontakta aizliegums ir ierobežojoša prakse, un ieteica to svītrot no Profesionālās darbības kodeksa. Komisija piekrita, ka dažos gadījumos var būt vēlama juriskonsulta iesaistīšana. Komisija ieteica, ka nevajadzētu pastāvēt tiesību aktos noteiktiem vai citiem noteikumiem ar prasību par juriskonsulta fizisku klātbūtni tiesā, lai sniegtu norādes advokātam. Šie ieteikumi nav pilnībā izpildīti, taču ir veikti vairāki Profesionālās darbības kodeksa papildinājumi, lai atsevišķu apstiprinātu profesionālu struktūru pārstāvjiem atļautu tiešu piekļuvi.
Tiesu advokāti darbojas kā jaunākie vai kā vecākie padomnieki. Advokatūras biedri parasti vairākus gadus praktizē kā jaunākie padomnieki, pirms viņi kļūt par vecākajiem padomniekiem. Paaugstināšana nenotiek automātiski, un daži jaunākie padomnieki izvēlas uz to nepieteikties vispār. Parasti lielākā daļa advokātu izvēlas kļūt par vecākajiem padomniekiem pēc 15 prakses gadiem. Tie, kuri vēlas kļūt par vecākajiem padomniekiem, iesniedz pieteikumu apstiprināšanai ģenerālprokuroram, bet iecelšanu veic valdība pēc ģenerālprokurora ieteikuma, kurš turklāt par to sazinās ar Galveno tiesnesi, Augstās tiesas priekšsēdētāju un Advokātu padomes priekšsēdētāju.
Parasti jaunākie padomnieki sagatavo aizstāvības runu projektus un vada atsevišķas lietas, galvenokārt zemāko instanču tiesās, bet ne tikai tajās. Vecāko padomnieku pienākumos ietilpst jaunāko padomnieku sagatavoto aizstāvības runu projektu rūpīga pārbaude un darbs ar sarežģītākām lietām Augstajā un Augstākajā tiesā.

**7. Apgabala sekretāri**

Apgabala sekretāri ir kvalificēti juriskonsulti, un viņus ieceļ valdība. Viņi veic tiesu funkcijām pielīdzināmas funkcijas saistībā ar Apgabaltiesām un ir atbildīgi par Apgabaltiesu kanceleju vadību.
Viņi darbojas arī kā apgabala šerifi (izņemot Dublinas un Korkas apgabalu).

**8. Notāri**

Notārus ieceļ Galvenais tiesnesis atklātā tiesas sēdē. Notāri pilda šādas galvenās funkcijas:
dokumentu autentiskuma noteikšana,
parakstu uz dokumentiem apliecināšana un pārbaude,
notariālu protesta aktu noformēšana par komerciāliem dokumentiem, piemēram, vekseļiem un parādzīmēm, un jūrlietu jautājumiem,
apliecinājumu, deklarāciju un ar zvērestu apliecinātu paziņojumu apliecināšana (izņemot gadījumos saistībā ar tiesvedību Īrijas tiesās).
Par iecelšanu amatā jāiesniedz pieteikums, kurā jānorāda pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta un nodarbošanās, valsts notāru skaits un iedzīvotāju skaits attiecīgajā apgabalā un apstākļi, kas liecina par nepieciešamību pēc valsts notāra un/vai kā vakance ir izveidojusies. Pieteikumu apstiprina ar tā iesniedzēja rakstisku apliecinājumu, kurā ietver profesionālās piemērotības deklarāciju, ko parasti paraksta seši vietējie juriskonsulti un seši vadītāji no vietējām uzņēmējdarbības aprindām. Pieteikumu iesniedz Galvenajam tiesnesim līdz ar paziņojumu par lūgumu, ko Augstākās tiesas kanceleja nosūta Īrijas Valsts

notāru fakultātei, Juristu biedrības sekretariātam un visiem valsts notāriem, kas praktizē pieteikuma iesniedzēja apgabalā un tam kaimiņos esošajos apgabalos.
Saskaņā ar vispārējo praksi par valsts notāriem ieceļ tikai juriskonsultus. Ja valsts notāra amatam piesakās persona, kas nav juriskonsults, Juristu biedrība pieprasīs, lai pieteikuma iesniedzējs Galvenajam tiesnesim apstiprinātu, ka viņš neuzņemsies nekādu darbību saistībā ar īpašumtiesību pāreju vai juridisko darbību, ko parasti veic juriskonsults. Visām personām, kas iesniegušas pieteikumu par iecelšanu valsts notāra amatā, vispirms jānokārto eksāmens, kuru organizē Īrijas Valsts notāru fakultāte.

**Piezīme.**

Jautājumus par ģenerālprokurora, Valsts prokuratūras direktora, tiesu ierēdņu un šerifu pašreizējo atalgojumu var iesniegt:
pa e-pastu vai
pa pastu, nosūtot uz šādu adresi:
Human Resources
Department of Finance
Merrion Street
Dublin 2

Advokāti ir pašnodarbinātie, un viņu ienākumi ir ļoti atšķirīgi.
Juriskonsulti var būt pašnodarbinātie (ja viņiem ir savs birojs) vai algoti darbinieki, un arī viņu ienākumi ir ļoti atšķirīgi.
Notāri iekasē nodevu par katru notariāli apliecinātu dokumentu. Nav tiesību aktu, kas reglamentētu iekasēto nodevu, bet notāri maksu parasti iekasē, pamatojoties uz laiku, nobraukto attālumu un summu, kādu profesionālis varētu iekasēt par pakalpojuma sniegšanu.

Lapa atjaunināta: 18/01/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Grieķija

Šajā lapā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Grieķijā.

### Prokurori

#### Darba organizācija

Prokuratūra, būdama tiesu struktūra, pieder pie «tiesu varas», un tai ir neapšaubāma loma tiesiskuma nodrošināšanā. Prokurori (εισαγγελείς) gan savā darbībā, gan personiskā ziņā ir neatkarīgi.
Visās tiesās, izņemot pirmās instances kriminmāltiesas, ir prokuratūras nodaļa, kas darbojas kā neatkarīga tiesu struktūra. Tās pilnvaras būtībā ir saistītas ar kriminālprocesa sagatavošanu. Prokurora galvenais uzdevums ir īstenot kriminālvajāšanu, pārraudzīt izmeklēšanu un iesniegt pārsūdzības.
Grieķijā prokurori nav specializējušies noteiktās jomās.
Tieslietu ministrija (Υπουργείο Δικαιοσύνης) atbild par vispārējiem dienesta nosacījumiem prokuratūrā.
Nav īpašas tīmekļa vietnes, kurā būtu ziņas par minētajiem tiesu sistēmas darbiniekiem. Informācija par viņu dienesta nosacījumiem ir pieejama Tieslietu ministrijā.

#### Uzdevums un galvenie pienākumi

Prokurori ir atbildīgi par:
sākotnējo kriminālizmeklēšanu;
kriminālvajāšanu;
pirmstiesas izmeklēšanu;
tiesībaizsardzības iestāžu uzraudzību un kontroli noziedzības novēršanas un kriminālvajāšanas jomā;
priekšlikumu iesniegšanu tiesu padomēm un tiesām;
pārsūdzību iesniegšanu;
ieslodzījuma vietu uzraudzību un kontroli un pārējo tiesību aktos paredzēto pienākumu veikšanu.
Prokuroru darbu pārrauga Augstākās tiesas tiesneši un vecākie prokurori, kā noteikts tiesību aktos.

### Tiesneši

#### Darba organizācija

Tiesiskumu nodrošina tiesas, kuru sastāvā ir parastie tiesneši, kas gan savā darbībā, gan personiskā ziņā ir neatkarīgi.
Tiesneši, pildot savus pienākumus, ir pakļauti tikai Konstitūcijai un likumiem, un viņiem nekādā gadījumā nav jāievēro noteikumi, kas ir pretrunā Konstitūcijai.
Parasto tiesnešu darbu pārrauga augstāka ranga tiesneši un Augstākās tiesas (Αρείος Πάγος) prokurori un prokuroru vietnieki, kā noteikts tiesību aktos.
Par tiesu sistēmas darbinieku dienesta nosacījumiem atbild Tieslietu ministrija.
Nav īpašas tīmekļa vietnes, kurā būtu ziņas par minētajiem tiesu sistēmas darbiniekiem. Informācija par viņu dienesta nosacījumiem ir pieejama Tieslietu ministrijā.

### Pārskats par juridiskajām profesijām: advokāti

#### Advokāti

Grieķijā advokātiem (δικηγόροι) ir neatkarīgu civildienesta ierēdņu statuss, un viņiem nav jāspecializējas noteiktās jomās.
Par šīs profesijas dienesta nosacījumiem atbild Tieslietu ministrija.
Grieķijā ir 63 advokātu kolēģijas – pa vienai pie katras pirmās instances tiesas.
Valstī visas advokātu kolēģijas ir tieslietu ministra pārraudzībā.

#### Juridiskās datubāzes

Informācija ir pieejama Advokātu kolēģiju plenārasamblejas tīmekļa vietnē, tomēr tai piekļūt var tikai katras kolēģijas biedri.

#### Juriskonsulti

Advokāti Grieķijā darbojas arī kā juriskonsulti.

#### Juridiskās datubāzes

Informācija ir pieejama Advokātu kolēģiju plenārasamblejas tīmekļa vietnē, tomēr tai piekļūt var tikai katras kolēģijas biedri.

#### Notāri

Notāriem (συμβολαιογράφοι) ir neatkarīgu civildienesta ierēdņu statuss, un viņu galvenais pienākums ir sagatavot un glabāt konstatējošus vai apliecinošus aktus un ieinteresēto personu deklarācijas, ja šādu dokumentu sagatavošana ir obligāta saskaņā ar tiesību aktiem vai ja attiecīgās personas vēlas šādus dokumentus noformēt oficiāli.

Grieķijā notāri nespecializējas noteiktās jomās.
Ar Valsts Prezidenta dekrētu katrā miertiesā (ειρηνοδικείο) ir iedibināta vismaz viena notāra vieta.
Par notāru civildienesta nosacījumiem atbild Tieslietu ministrija.
Grieķijā ir deviņas notāru biedrības, kas darbojas pie apelācijas tiesām.
Notāru biedrības pārrauga Tieslietu ministrija.
Informāciju par notāru profesiju var atrast Atēnu, Pirejas, Egejas jūras un Dodekanēsas salu Apelācijas tiesas Notāru biedrības oficiālajā tīmekļa vietnē un Eiropas Savienības Notariātu padomes (*C.N.U.E.*) Eiropas Notāru direktorija tīmekļa vietnē.

**Citas juridiskās profesijas**

**Tiesu izpildītāji**

Tiesu izpildītājiem (δικαστικοί επιμελητές) ir neatalgotu civildienesta ierēdņu statuss.
Tiesu izpildītāji ir atbildīgi par:
tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu;
turpmāk uzskaitīto Grieķijas Civilprocesa kodeksa (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας) 904. panta 2. punktā minēto izpildrakstu izpildi, proti: a) galīgie spriedumi un tādi spriedumi, kurus pasludinājusi un par provizoriski izpildāmiem atzinusi kāda Grieķijas tiesa, b) arbitrāžas spriedumi, c) Grieķijas tiesu sēžu protokoli, kuros ietverts izlīgums vai noteikti tiesas izdevumi, d) notariāli dokumenti, e) Grieķijas tiesnešu izdoti maksājuma rīkojumi un "izlikšanas rīkojumi", f) ārvalstu akti, kas pasludināti par izpildāmiem, un g) rīkojumi un akti, kas likumīgi atzīti par izpildāmiem, un
visiem citiem tiesību aktos noteiktajiem pienākumiem.
Par tiesu sistēmas darbinieku dienesta nosacījumiem atbild Tieslietu ministrija.
Grieķijā ir astoņas tiesu izpildītāju asociācijas.

**Tiesu darbinieki**

Tieslietu ministrija atbild par Grieķijas tiesās strādājošo darbinieku dienesta nosacījumiem.

Tiesu izpildītāji (377 Kb) el
Tiesu darbinieki (376 Kb) el

**Līdzīgas saites**

Advokātu kolēģiju plenārasambleja
Tieslietu ministrija
Atēnu, Pirejas, Egejas jūras un Dodekanēsas salu Notāru biedrība
Saloniku Apelācijas tiesas Notāru biedrība
Trāķijas Apelācijas tiesas Notāru biedrība
Grieķijas Tiesu izpildītāju federācija

Lapa atjaunināta: 24/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Spānija**

Spānijā juridiskā profesija ir tāda profesija, kuras pārstāvjiem ir nepieciešama īpaša juridiskā izglītība, jo tās pārstāvji darbojas tiesību aktu piemērošanas jomā.
Tiesneši un miertiesneši
Prokurori
Tiesu sekretāri
Advokāti
Juriskonsulti
Notāri
Reģistratori
Juridiskie pārstāvji
Padomnieki darba tiesību un sociālās drošības jautājumos

**Juridiskās profesijas – ievads**

Spānijā juridiskā profesija ir tāda profesija, kuras pārstāvjiem ir nepieciešama īpaša juridiskā izglītība, jo tās pārstāvji darbojas tiesību aktu piemērošanas jomā.
Spānijā juridiskās pamatprofesijas ir prokurors (*fiscales*), tiesneši (*jueces*) un miertiesneši (*magistrados*), advokāti (*abogados*), notāri (*notarios*), tiesas sekretāri (*letrados de la administración de justicia*), īpašumu un uzņēmumu reģistratori un juridiskie pārstāvji (*procuradores*).

**Tiesneši un miertiesneši**

**Organizācija**

Tiesiskumu, kas izriet no tautas, karaļa vārdā īsteno tiesneši un miertiesneši, kas veido tiesu varu. Viņi ir vienīgie, kas var spriest tiesu, proti, tikai viņi var pieņemt spriedumus un nodrošināt to izpildi.
Tiesneši ir neatkarīgi no pārējiem valsts varas atzariem un ir pakļauti tikai Konstitūcijai un tiesību aktiem.
Piekļuve amatiem tiesā balstās uz **nopelnu un spēju principiem**. Atlases process objektīvi un pārredzami nodrošina vienlīdzīgu amata pieejamību visiem iedzīvotājiem, kuri atbilst nosacījumiem, kuriem ir nepieciešamās prasmes un kuri ir attiecīgi piemēroti un ar pietiekamu profesionālo kvalifikāciju tiesneša funkciju veikšanai.
Tiesu varas pamatlikums nosaka trīs amata kategorijas:
Augstākās tiesas tiesnesis *(magistrado del Tribunal Supremo),*
Miertiesnesis *(magistrado),*
Tiesnesis *(juez).*
Kategorija, kurā ir vislielākais kandidātu skaits, ir tiesneši. Tiesu varas pamatlikums paredz, ka kandidātiem, lai kļūtu par tiesnesi, ir konkursa kārtībā jānokārto eksāmens personām ar augstāko juridisko izglītību un jāiziet mācību kurss juridiskajā koledžā (*Escuela Judicial*).
Tikai daži kandidāti pievienojas tiesu sistēmai jau kā miertiesneši un Augstākās tiesas tiesneši.

Visbeidzot, Augstākās tiesas tiesnešus amatā ieceļ Tiesu ģenerālpadome (*Consejo General del Poder Judicial*), izvēloties starp miertiesnešiem, kuriem ir vismaz 15 gadu darba pieredze, tostarp 10 gadu pieredze miertiesneša amatā. Vienu piekto daļu no Augstākās tiesas tiesnešiem amatā ieceļ, izvēloties starp atzīti spējīgiem juristiem, kuriem ir vismaz 15 gadu darba pieredze.

**Funkcijas un uzdevumi**

Tiesas un tribunāli izskata lietas tikai tādos gadījumos, kur to jurisdikcija ir noteikta Tiesu varas pamatlikumā vai citos likumos.

Lai uzzinātu vairāk par atšķirīgām jurisdikcijas jomām, skatīt sadaļu „Tiesas Spānijā".

Tiesu varas īstenošanā tiesneši un miertiesneši ir neatkarīgi no visām tiesu varu pārvaldošajām struktūrām un citiem tiesnešiem.

Tiesneši un miertiesneši ir civiltiesiski un krimināltiesiski atbildīgi tādos gadījumos un tādā veidā, kā noteikts likumā, un ir disciplināri atbildīgi saskaņā ar Tiesu varas pamatlikumu.

Lai iegūtu papildu informāciju, skatīt Tiesu ģenerālpadomes tīmekļa vietni.

## Prokurori

**Organizācija**

Prokuratūra (*Ministerio Fiscal*) ir konstitucionāli ļoti svarīga iestāde, kurai ir juridiskās personas statuss un kurai ir funkcionāla autonomija tiesu varas ietvaros. Tā veic savas funkcijas ar savu struktūru palīdzību saskaņā ar darbības vienotības principu un ievērojot hierarhijas principu, turklāt tā vienmēr ir pakļauta tiesiskuma un objektivitātes principiem.

Valsts ģenerālprokurors (*Fiscal General del Estado*) ir prokuratūras vadošā amatpersona un pārstāv iestādi visā Spānijas teritorijā. Viņa pienākumos ir izdot attiecīgus rīkojumus un norādes attiecībā uz prokuratūru un tās iekšējo darba kārtību, kā arī vadīt un uzraudzīt tās darbu.

Prokurori ir ierēdņi, kas amatā iecelti, pamatojoties uz rezultātiem, kas sasniegti eksāmenā personām ar augstāko juridisko izglītību un tiesību zinātņu doktoriem. Organizatoriskajā ziņā viņi ir pakļauti Ģenerālprokuratūrai un attiecīgajai autonomo apgabalu prokuratūrai.

**Funkcijas un uzdevumi**

Spānijas 1978. gada Konstitūcijas 124. pantā ir noteikts, ka „prokuratūras uzdevums, neskarot citām struktūrām uzticētās funkcijas, ir saskaņā ar likumu veicināt tiesiskumu iedzīvotāju tiesību un valsts interešu aizsardzības vārdā, vai nu pēc savas iniciatīvas (*ex officio*) vai pēc ieinteresēto pušu lūguma, kā arī aizstāvēt tiesu neatkarību un nodrošināt sabiedrības interešu ievērošanu".

Prokuratūras funkcijas ir šādas:

nodrošināt efektīvu tiesu funkciju īstenošanu saskaņā ar likumiem un noteiktajos termiņos, ar nepieciešamo prasību, pārsūdzību un citu pasākumu palīdzību;

iesaistīties krimināprocesos, gādājot, lai tiesu iestādes izvēlas piemērotus drošības pasākumus un veic izmeklēšanas faktu noskaidrošanai;

iesaistīties tādos tiesību aktos noteiktajos civilprocesos, kas skar sabiedrības intereses vai nepilngadīgo, invalīdu vai tādu personu, kuras nespēj sevi pašas aizstāvēt, intereses līdz brīdim, kamēr tiek nodrošināti parastie pārstāvības mehānismi;

veikt funkcijas, kas tai uzticētas attiecīgos tiesību aktos lietās saistībā ar nepilngadīgo kriminālatbildību, darbojoties nepilngadīgo labākajās interesēs.

Lai iegūtu papildu informāciju, skatīt Prokuratūras tīmekļa vietni.

## Tiesu sekretāri

**Organizācija**

Tiesu sekretāri ir augstākā institūcija tiesu administrēšanas sistēmā. Viņi ir Tieslietu ministrijai piederīgi valsts ierēdņi un patstāvīgi pilda savas publiskās funkcijas.

Tiesu sekretāriem ir jābūt augstākai juridiskai izglītībai un tiem ir konkursa kārtībā jānokārto eksāmens, pēc kura jāapmeklē mācību kurss Tieslietu studiju centrā *Centro de Estudios Judiciales*), kurā arī uzņem tikai konkursa kārtībā.

Tiesu sekretāri ir hierarhiska struktūra, kas ir pakļauta Tieslietu ministrijai un katras augstās tiesas administratoriem (*Secretarios de Gobierno*), un uz viņiem attiecas praktiski tādi paši amatu nesavienojamības nosacījumi un aizliegumi kā uz tiesnešiem.

**Funkcijas un uzdevumi**

Tiesu sekretāru funkcijas ietver, ka viņiem ir jānodrošina, ka tiek ievēroti visi tie tiesnešu vai tiesas pieņemtie lēmumi, par kuriem viņi ir atbildīgi. Viņiem vienmēr jāievēro tiesiskuma un neitralitātes principi, autonomija un neatkarība, apstiprinot tiesiskos instrumentus, un pildot citas likumā noteiktās funkcijas viņiem jāvadās no rīcības vienotības principa un jāievēro hierarhijas struktūra.

Tiesu sekretāri ir atbildīgi par dokumentāciju un uzskaiti. Viņiem ir jādokumentē tiesas nolēmumi, un viņi ir atbildīgi par tiesvedības ierosināšanu un tās pareizas norises nodrošināšanu un tiesas darbinieku darba uzraudzību. Viņi ir atbildīgi arī par sadarbību ar citām organizācijām un valsts pārvaldes iestādēm, un par tiesu statistikas sagatavošanu.

Plašākai informācijai par tiesas darbiniekiem Spānijā, apmeklējiet:

Tiesu sekretāri (*letrados de administración de justicia*) (381 Kb) es

Procesuālie līdzekļi (*gestores procesales*) (371 Kb) en

Juridiskie dokumentētāji (*tramitadores procesales*) (371 Kb) en

Tiesu palīgi (*auxilio judicial*) (374 Kb) en

**Juridisko profesiju organizācija**

## Advokāti

Advokāti ir neatkarīgi brīvās profesijas pārstāvji, kuras pārstāvji sniedz pakalpojumus sabiedrībai. Viņi nav valsts ierēdņi un praktizē brīvas un godīgas konkurences sistēmā (Spānijas Advokatūras likuma 1. pants - *Estatuto General de la Abogacía Española*).

Advokātu pamatuzdevums ir vadīt un aizstāvēt puses jebkāda veida tiesu procesos, sniegt padomus juridiskos jautājumos un pārstāvēt savus klientus, izņemot gadījumos, kad šis uzdevums saskaņā ar likumu ir uzticēts citas profesijas pārstāvjiem.

**Lai kļūtu par advokātu, personai ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:**

jābūt Spānijas vai kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonim, vai tādas valsts pilsonim, kas ir parakstījusi 1992. gada 2. maija Eiropas Ekonomikas zonas līgumu.

jābūt pilngadīgam, un personai nedrīkst būt liegts praktizēt kā advokātam jebkāda iemesla dēļ;

jābūt kvalificētam advokātam vai jābūt Spānijā iegūtam grādam tiesību zinātnēs (gadījumos, ko neregulē 2006. gada 30. oktobra likums 30/2006 par uzņemšanu tādās profesijās kā advokāts vai juridiskais pārstāvis un par saistītajām īstenošanas regulām) vai līdzvērtīgam citā valstī iegūtam grādam, kas ir oficiāli atzīts saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem;

jābūt tā rajona Advokātu kolēģijas (*Colegio de Abogados*) loceklim, kurā reģistrēta vienīgā vai galvenā prakses vieta, lai varētu strādāt par advokātu jebkurā vietā Spānijā.

Advokāti saņem **honorāru** par to sniegtajiem pakalpojumiem, kā fiksētu maksu, stundas likmi vai periodiskus maksājumus. Klients un advokāts brīvi vienojas par honorāra apmēru, allaž ievērojot ētikas normas un godīgas konkurences principu.

Plašāka informācija pieejama Spānijas Advokatūras ģenerālpadomes tīmekļa vietnē.

**Juridiskās datubāzes**

Par tiesību aktiem: Valsts Oficiālais Vēstnesis.

Par judikatūru: Tiesu dokumentācijas centrs.

**Vai piekļuve šīm datubāzēm ir bezmaksas?**

Jā, piekļuve ir bez maksas.

## Juriskonsulti

Skatīt sadaļu „Advokāti”.

## Notāri

**Organizācija, funkcijas un uzdevumi**

Notāriem ir divas neatdalāmas lomas: tie ir valsts amatpersonas un praktizējoši juristi, kuru galvenais uzdevums ir apliecināt juridiskos instrumentus un citus ārpustiesas dokumentus; viņiem ir jāsagatavo šie dokumenti atbilstoši pušu vēlmēm un saskaņā ar likumu, kas viņiem ir jāpārbauda un jāinterpretē, vienlaikus informējot puses par tā ietekmi.

Notāra kā valsts amatpersonas loma nozīmē, ka dokumentiem, ko viņš ir apliecinājis (notariālie akti - *escrituras publicas*; komerciāli nolīgumi - *pólizas mercantiles*; vai apliecinātas kopijas - *testimonios)* ir īpašas tiesiskas vai ārpustiesiskas sekas atkarībā no dokumenta veida.

Visi Spānijas notāru lomas aspekti tiek stingri regulēti (iecelšana amatā, ko veic Tieslietu ministrija; uzņemšana konkursa kārtībā; ierobežots vietu skaits; amata atlīdzība kā fiksēta samaksa, ko nosaka valdība; pensionēšanās; disciplinārsodi). Paaugstināšana amatā ir balstīta uz darba stāžu vai konkursiem, ko Tieslietu ministrija organizē notāriem.

Konkursos uzņemšanai par notāru var piedalīties tikai personas, kas pabeigušas studijas vai pēcdiploma studijas tiesību zinātnēs.

Notāri ir iedalīti Notāru kolēģijās (*Colegios Notariales*) - viena katrā autonomajā apgabalā. Kolēģiju darbu koordinē Notāru ģenerālpadome (*Consejo General del Notariado*), kurai valsts ir piešķīrusi konkrētas uzraudzības pilnvaras.

Notāri atrodas tiešā Tieslietu ministrijas Reģistru un notāru ģenerāldirektorāta pakļautībā (*Dirección General de los Registros y del Notariado*), kas ir atbildīgs par pārbaudēm un notāru pakalpojumu uzraudzību.

Plašāka informācija pieejama Notāru ģenerālpadomes tīmekļa vietnē (www.notariado.org).

**Citas juridiskās profesijas**

## Reģistratori

Zemes reģistrs, Uzņēmumu reģistrs un Kustamās mantas reģistrs ir valsts reģistri, kuros reģistrē konkrētas juridiskas tiesības, instrumentus vai aktus ar materiālām sekām *erga omnes*, kas ļauj prezumēt leģitimitāti, pareizību, pilnīgumu un precizitāti. Tas nozīmē, ka nav nepieciešamas citas garantijas (īpašuma tiesības apliecinoši dokumenti, garantijas u.t.t.), lai pierādītu šādas tiesības; tādējādi tā ir drošāka un rentablāka sistēma, kurā ir tikai vienreizēja reģistrācijas maksa un kurai ir tūlītēja un neatgriezeniska ietekme.

Zemes, uzņēmumu un kustamās mantas reģistratori ir valsts ierēdņi, kas ir atbildīgi par zemes, uzņēmumu un kustamās mantas reģistru uzturēšanu Spānijā. Tie ir vienlaikus valsts amatpersonas un praktizējoši juristi: rīkojoties uz savu atbildību, viņi veic noteiktas publiskas funkcijas, kas viņiem piešķirtas ar likumu, jo īpaši ar hipotēku, uzņēmējdarbības un administratīvo likumu; un, rīkojoties kā valsts amatpersonas saskaņā ar Hipotēku likumu *(Ley Hipotecaria),* viņi īsteno ar administratīvo likumu piešķirtās pilnvaras.

Valdība regulē visus jautājumus, kas saistīti ar viņu uzņemšanu, vietu skaitu, atalgojumu, disciplinārsodiem un pensionēšanos. Lai kļūtu par reģistratoru, personām, kas pabeigušas studijas vai pēcdiploma studijas tiesību zinātnēs, ir jāpiedalās valsts rīkotajos konkursos.

Amata atlīdzība ir fiksēta samaksa, ko nosaka valdība.

Zemes, uzņēmumu un kustamās mantas reģistratori ir biedri Spānijas Nacionālajā reģistratoru asociācijā *(Colegio Nacional de Registradores de España)*, kurai valsts ir piešķīrusi konkrētas uzraudzības pilnvaras.

Viņi atrodas tiešā Tieslietu ministrijas Reģistru un notāru ģenerāldirektorāta pakļautībā (*Dirección General de los Registros y del Notariado*), kas ir atbildīgs par reģistratoru pārbaudēm un uzraudzību.

Reģistratoru funkcijas ir: klasificēt dokumentus, kas iesniegti reģistrācijai reģistros, par kuriem viņi ir atbildīgi; sniegt sabiedrībai informāciju jautājumos, kas attiecas uz reģistriem, un nodrošināt publisku piekļuvi reģistros iekļautajai informācijai; pārbaudīt, ja nepieciešams, vai personām, kuras pieprasījušas piekļuvi, ir leģitīmas intereses, un pienācīgi aizsargāt konfidenciālu informāciju.

Plašāka informācija pieejama Spānijas Nacionālās reģistratoru asociācijas tīmekļa vietnē.

## Juridiskie pārstāvji

Juridiskie pārstāvji (*procuradores*) pārstāv pušu tiesības un intereses tiesās, pamatojoties uz pilnvaru, ko piešķir īpaši šim nolūkam, nodrošina, ka saziņa starp tiesām un pusēm norisinās pienācīgi un veic citus pienākumus saskaņā ar likumu.

Lai praktizētu kā juridiskais pārstāvis, personai ir jābūt iegūtai juridiskā pārstāvja vai tiesas juridiskā pārstāvja kvalifikācijai (saskaņā ar 2006. gada 30. oktobra Likumu 34/2006 par uzņemšanu tādās profesijās kā advokāts vai juridiskais pārstāvis), jābūt reģistrētai Juridisko pārstāvju kolēģijā (*Colegio de Procuradores*), jāiemaksā garantija un jādod zvērests vai apliecinājums.

Juridiskie pārstāvji atrodas Juridisko pārstāvju kolēģijas pakļautībā, kuras pārvaldes struktūra nodrošina, ka dalībnieki pienācīgi veic savus pienākumus.

Amata atlīdzība ir fiksēta samaksa, ko iepriekš noteikusi Tieslietu ministrija.

Plašāka informācija pieejama Spānijas Juridisko pārstāvju ģenerālpadomes tīmekļa vietnē.

## Padomnieki darba tiesību un sociālās drošības jautājumos

Padomnieki darba tiesību un sociālās drošības jautājumos (*graduados sociales*) ir speciālisti, kas var darboties tiesās attiecībā uz tiesvedību darba tiesību un sociālās drošības jomā.

Tie var piedalīties tiesvedībā zemākās un augstākās instances tiesās un iesniegt apelācijas sūdzības. Tomēr, lai iesniegtu apelācijas sūdzību Augstākajā tiesā, ir nepieciešama advokāta klātbūtne.

Spānijā ir vairāk nekā 25 000 padomnieku, kas šajā jomā sniedz konsultācijas gan uzņēmumiem, gan darbiniekiem.

**Saistītās saites**

SPĀNIJAS TIESLIETU MINISTRIJA

SPĀNIJAS TIESU ĢENERĀLPADOME

SPĀNIJAS PROKURATŪRA

SPĀNIJAS NACIONĀLĀ TIESU SEKRETĀRU ASOCIĀCIJA

SPĀNIJAS ADVOKATŪRAS ĢENERĀLPADOME

SPĀNIJAS JURIDISKO PĀRSTĀVJU ĢENERĀLPADOME

SPĀNIJAS NOTĀRU ĢENERĀLPADOME

Lapa atjaunināta: 26/02/2024
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas fr versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

# Juridisko profesiju veidi - Francija

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par dažādām juridiskajām profesijām.

## Juridiskās profesijas. Ievads

### Maģistrāti

#### Struktūra

Francijā **profesionālos maģistrātus** (*magistrats*) iedala divās daļās: **tiesneši, kas iztiesā lietas**, un juristi, kas pārstāv **prokuratūru** (*ministère public* jeb *parquet* ). Tiesnešus bieži sauc par "tiesas maģistrātiem" (*magistrats du siège*), savukārt juristus, kas pārstāv prokuratūru, — par "prokuratūras maģistrātiem" ( *magistrats du parquet*).

**Tiesneši izskata strīdus**, kas tiem tiek nodoti, savukārt **prokuratūras uzdevums ir pārstāvēt sabiedrības intereses un nodrošināt tiesību aktu pareizu piemērošanu**. Maģistrātu profesionālā darbība tiek reglamentēta ar 1958. gada 22. decembra Rīkojumu (*ordonnance*) Nr. 58-1270, ar ko pieņem institucionālo tiesību aktu (*loi organique*) par maģistrātu statusu. Saskaņā ar šā rīkojuma 1. pantu maģistrātus dažādos viņu karjeras posmos var iecelt pildīt tiesneša vai prokurora funkcijas. Tas atbilst tiesu amatpersonu korpusa vienotības principam, kuru ir atkārtoti apstiprinājusi Konstitucionālā padome, jo īpaši savā 1993. gada 11. augusta lēmumā. Visi maģistrāti ir daļa no tiesu varas, kuras pienākums saskaņā ar Konstitūcijas 66. pantu ir aizsargāt personu brīvību. Tomēr attiecībā uz viņiem piemērojamie reglamentējošie noteikumi vairākos aspektos ir atšķirīgi. Tiesneši nav iekļauti hierarhiskā padotības sistēmā, un attiecībā uz viņiem piemēro nepārceļamības principu, t. i., viņus nevar norīkot uz jaunu darba vietu bez viņu piekrišanas. Atšķirīga ir arī viņu amatā iecelšanas kārtība. Tiesnešus ieceļ amatā ar Maģistratūras augstās padomes (*Conseil supérieur de la magistrature*) piekrišanu. Kasācijas tiesas tiesnešus, apelācijas tiesu pirmos priekšsēdētājus un tiesu priekšsēdētājus ieceļ amatā saskaņā ar Maģistratūras augstās padomes ierosinājumu. Visbeidzot, Maģistratūras augstajai padomei ir disciplinārās pilnvaras attiecībā uz visiem tiesnešiem. Savukārt prokuratūras maģistrātus ieceļ amatā pēc Maģistratūras augstās padomes apspriešanās, un par kandidātu izvirzīšanu un disciplināro pilnvaru izmantošanu atbild tieslietu ministrs.

Lielākā daļa maģistrātu ir **pieņemti darbā konkursa kārtībā** (*concours*). Lai izturētu pirmo konkursu, kurā var piedalīties studenti, kandidātiem ar diplomu ir jāapliecina, ka pēc vidējās izglītības iegūšanas viņi ir pabeiguši vismaz četru gadu augstākās izglītības programmu (līdz maģistra līmenim). Kandidātus, kas izturējuši konkursu, ieceļ par tiesas praktikantiem (*auditeurs de justice*), un pēc tam viņi visi saņem vienādu apmācību, ko nodrošina Francijas Nacionālā maģistrātu skola (*École nationale de la magistrature — ENM*). Pastāv arī iespējas kļūt par maģistrātu tieši. Kad apmācība Nacionālajā maģistrātu skolā (*ENM* ) beidzas, tiesas praktikantus ar dekrētu (*décret*) norīko darbā tiesā vai prokuratūrā.

Papildus tiesvedības funkcijām **tiesu vadītājiem** (atkarībā no tiesas: priekšsēdētājam un prokuroram vai pirmajam priekšsēdētājam un ģenerālprokuroram) ir jāpilda arī administratīvie pienākumi, piemēram, jāplāno tiesas sēdes.

Francijā 2018. gada 1. janvārī **bija 8412 praktizējoši maģistrāti**, no kuriem tiesās vai prokuratūrā bija nodarbināts 7881 maģistrāts.

#### Maģistratūras augstā padome

Attiecībā uz Maģistratūras augsto padomi (*Conseil supérieur de la magistrature — CSM*) noteikumi ir paredzēti **Konstitūcijas 65. pantā**. Ar 2008. gada 23. jūlija konstitucionālo likumu tika mainīts tās sastāvs un pilnvaras attiecībā uz iecelšanu amatā, kā arī tika paredzēta iespēja tiesību subjektiem vērsties Maģistratūras augstajā padomē. Tagad Francijas Republikas prezidents vairs nav *CSM* loceklis.

Attiecībā uz **tiesnešiem Maģistratūras augstās padomes kompetento sastāvu** vada Kasācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs. Šajā sastāvā ietilpst arī pieci tiesneši, viens prokuratūras maģistrāts, viens Valsts padomes (*Conseil d'État*) iecelts valsts padomnieks, viens advokāts (*avocat*), kā arī sešas kvalificētas personas, kas nepārstāv ne parlamentu, ne vispārējās piekritības tiesas, nedz arī administratīvās tiesas. Republikas prezidents, Nacionālās asamblejas ( *Assemblée nationale*) priekšsēdētājs un Senāta priekšsēdētājs katrs ieceļ divas kvalificētas personas.

Attiecībā uz **prokuratūras maģistrātiem Maģistratūras augstās padomes kompetento sastāvu** vada Kasācijas tiesas ģenerālprokurors (*procureur général*). Tajā arī ietilpst pieci prokuratūras maģistrāti un viens tiesnesis, kā arī valsts padomnieks, advokāts un iepriekš minētās sešas kvalificētās personas.

Maģistratūras augstās padomes sastāvs, kura kompetencē ietilpst jautājumi par tiesnešiem, izvirza kandidātus Kasācijas tiesas tiesnešu, apelācijas tiesu ( *cours d'appel*) pirmo priekšsēdētāju un apgabaltiesu (*tribunaux de grande instance*) priekšsēdētāju amatiem. Citus tiesnešus var iecelt tikai ar viņu **piekrišanu** .

Šis Maģistratūras augstās padomes sastāvs darbojas kā **disciplinārlietu padome** attiecībā uz tiesnešiem. Šajā jomā šīs padomes sastāvā darbojas tiesnesis, kurš piedalās minētās padomes darbā un kura kompetence attiecas uz prokuratūras maģistrātiem.

Attiecībā uz prokuratūras maģistrātiem — Maģistratūras augstās padomes kompetentais sastāvs sniedz atzinumu par viņu iecelšanu. Šis Maģistrātu augstās padomes sastāvs sniedz atzinumu arī par disciplinārajām sankcijām, ko piemēro prokuratūras maģistrātiem. Šajā jomā papildus Konstitūcijas 65. panta trešajā rindkopā minētajiem locekļiem šīs padomes sastāvā ietilpst prokuratūras maģistrāts, kurš piedalās tā sastāva darbā, kura kompetence attiecas uz tiesnešiem.

### Prokuratūra

#### Struktūra

**Prokuratūras maģistrāti** pārstāv sabiedrības intereses, un viņiem ir attiecīgi jārīkojas, cenšoties nodrošināt tiesību aktu piemērošanu.

Francijas prokuratūra veido hierarhisku struktūru tieslietu ministra padotībā, izņemot Kasācijas tiesas ģenerālprokuratūru (*parquet général*), kas no šīs struktūras ir nodalīta. Kriminālprocesa kodeksa 30. pantā ir paredzēts, ka tieslietu ministrs īsteno valdības noteikto kriminālās tiesvedības politiku. Viņam ir jāgarantē, ka šī politika tiek konsekventi piemērota visā valsts teritorijā. Šajā nolūkā tieslietu ministrs var izdot prokuratūras maģistrātiem paredzētas vispārējas vadlīnijas par kriminālās tiesvedības politiku.

Katrā **apgabaltiesā** (*tribunal de grande instance*) ir prokuratūra, ko vada **republikas prokurors** (*procureur de la République*) un kas sastāv no vairākiem viņam hierarhiski padotiem prokuratūras maģistrātiem. Republikas prokurors organizē šīs prokuratūras darbību, sadalot uzdevumus un pienākumus starp pakļautībā esošajiem prokuroriem (*procureurs adjoints*), prokuroru vietniekiem (*vice-procureurs*) un aizstājējiem (*substituts*). Savukārt minētās prokuratūras vadītāja — republikas prokurora — darbību kontrolē un tam norādījumus sniedz ģenerālprokurors (*procureur général*).

Neraugoties uz šo **hierarhisko organizāciju**, prokuratūra ir **nedalāma vienība**: aizstājējam pienākumu veikšanai nav nepieciešams augstākstāvošās amatpersonas pilnvarojums, un katra viņa darbība ir saistoša prokuratūrai kopumā.

**Loma un funkcijas**

Prokuratūras funkcijas galvenokārt ir saistītas ar izpildes panākšanu **krimināltiesību jomā**. Tā vada **izmeklēšanas** un veic vai uzdod veikt visas kriminālvajāšanai nepieciešamās darbības, vai arī pārrauga, lai tiktu veikti pasākumi šajā nolūkā. Tā lemj par rīcību krimināllietās (piem., par pirmstiesas izmeklēšanas uzsākšanu (*ouverture d'une information judiciaire*), lietas nodošanu iztiesāšanai (*renvoi devant une juridiction de jugement*) vai lietas izbeigšanu (*classement sans suite*)). Prokuratūras maģistrātam ir jāpiedalās tiesas sēdē, un viņš var sniegt tādus mutiskos apsvērumus (par lietas faktiem, apsūdzētās personas raksturu un sodu), kādus uzskata par vajadzīgiem, lai veicinātu taisnīgas tiesas spriešanu. Prokuratūra arī nodrošina, ka sodi tiek izpildīti.

Prokuratūra ir atbildīga par apdraudētu **nepilngadīgu personu aizsardzību** un pilda atsevišķas funkcijas civiltiesību jomā (piem., saistībā ar personu statusu dzimšanas, laulības un miršanas reģistros), administratīvo tiesību jomā (piem., saistībā ar valsts mājokļiem, periodiskajiem izdevumiem vai tiešo tirgvedību) un komerctiesību jomā (piem., saistībā ar dažām maksātnespējas procedūrām).

Tiesnešu loma un funkcijas ir izklāstītas nodaļā, kas veltīta vispārējās piekritības tiesām.

**Tiesas piesēdētāji (*juges non professionnels*)**

**Uz laiku iecelti tiesas piesēdētāji (*magistrats exerçant à titre temporaire*)**

Lai tiesvedību tuvinātu sabiedrībai, uz laiku tiesas piesēdētāja (*magistrat exerçant à titre temporaire — MTT*) amatā var iecelt pilsoniskās sabiedrības pārstāvi, kuram ir jāsniedz pagaidu palīdzība tieslietu sistēmai saskaņā ar 41.10. pantu un turpmākajiem pantiem grozītajā 1958. gada 22. decembra Rīkojumā (*ordonnance*) Nr. 58-1270, ar ko pieņem institucionālo tiesību aktu (*loi organique*) par maģistrātu statusu.

Uz laiku iecelto tiesas piesēdētāju amata īpašā iezīme ir tas, ka viņi noteiktā periodā var veikt instances tiesas tiesneša, policijas tiesas tiesneša un/vai konsultējošā eksperta pienākumus lietās, ko apgabaltiesās izskata triju tiesnešu sastāvā, vienlaikus veicot arī ar saviem tiesas pienākumiem savietojamu profesionālo darbību.

Pēdējā laikā vērojamais uz laiku iecelto tiesas piesēdētāju skaita pieaugums tieši izriet no vietējo tiesnešu (*juges de proximité*) amata likvidēšanas. Vietējo tiesnešu amats sākotnēji tika izveidots ar 2002. gada 9. septembra likumu un tika likvidēts saskaņā ar 15. pantu 2016. gada 18. novembra Likumā Nr. 2016-1547 par tieslietu sistēmas modernizāciju 21. gadsimta vajadzībām un saskaņā ar 2017. gada 28. aprīļa Dekrētu Nr. 2017-683.

Vietējā tiesneša un uz laiku ieceltā tiesas piesēdētāja funkcijas tika apvienotas saskaņā ar 2016. gada 8. augusta Institucionālo tiesību aktu (*loi organique*) Nr. 2016-1090, kas stājās spēkā 2017. gada 1. jūlijā.

Uz laiku ieceltie tiesas piesēdētāji tiek nolīgti regulāri, pamatojoties uz pieteikumu (nevis konkursu).

Atbilstības nosacījumi, kas jāievēro, lai varētu pildīt uz laiku iecelta tiesas piesēdētāja pienākumus

Personai ir jābūt Francijas valstspiederīgajam vecumā no 35 līdz 75 gadiem, jābauda visas pilsoņa tiesības, jābūt ar labu reputāciju, jāatbilst visām valsts dienesta prasībām un jābūt fiziski spējīgai veikt noteiktos pienākumus, ņemot vērā pielāgojumus, ko var veikt invaliditātes gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējam ir jāatbilst arī vienam no šādiem nosacījumiem:

ar diplomu ir jāapliecina, ka pēc vidējās izglītības iegūšanas viņš ir pabeidzis vismaz četrus gadus ilgu papildu apmācību (vai ieguvis līdzvērtīgu kvalifikāciju), kā arī ir jāpierāda, ka viņam ir vismaz septiņu gadu profesionālā pieredze, kas nodrošina nepieciešamo kvalifikāciju pienākumu veikšanai tiesā;

pieteikuma iesniedzējs ir tiesas sekretariāta direktors*, un viņam ir pierādāma septiņu gadu darba pieredze tiesas ierēdņa amatā;

pieteikuma iesniedzējs ir A kategorijas ierēdnis Tieslietu ministrijā** ar pierādāmu vismaz septiņu gadu darba pieredzi šajā amatā;

pieteikuma iesniedzējs pašlaik ir vai agrāk ir bijis piederīgs tādai juridiskai vai tieslietu profesijai, kas ir reglamentēta vai kuras nosaukums ir aizsargāts, un viņam ir pierādāma vismaz piecu gadu profesionālā pieredze.

Uz laiku ieceltu tiesas piesēdētāju statuss

Attiecībā uz tiesnešiem kompetentais Maģistratūras augstās padomes sastāvs sniedz atzinumu par tieslietu ministra ierosinātajiem kandidātiem.

Uz tiesas piesēdētājiem, kurus uz laiku amatā ieceļ ar republikas prezidenta dekrētu (*décret*), attiecas noteikumi, ar ko reglamentē profesionālo maģistrātu darbu.

Viņus ieceļ uz pieciem gadiem, un šo periodu var pagarināt vienu reizi, bet pēc 75 gadu vecuma piesēdētāja pienākumus vairs nav atļauts veikt.

Papildus piesēdētāja pienākumu veikšanai viņi var turpināt savu profesionālo darbību, ja vien tā nav iekļauta piemērojamajā nesaderīgo darbību sarakstā.

Uz laiku ieceltu tiesas piesēdētāju pienākumi

Uz laiku iecelti tiesas piesēdētāji veic šādus pienākumus:

apgabaltiesā izskata civillietas un krimināllietas kā konsultējošie eksperti triju tiesnešu sastāvā. Viņi var juridiski apstiprināt izlīgumus krimināllietās attiecībā uz vienu trešdaļu no viņiem uzticētā tiesas darba. Piesēdētāji arī piedalās policijas tiesas sēdēs, izskatot ierobežotu skaitu lietu, kas saistītas ar pirmajām četrām ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu kategorijām un noteikto sodu piekto kategoriju, kā arī apstrādā rīkojumus par soda piemērošanu par iepriekš minētajiem pārkāpumiem;

instances tiesās piesēdētāji izskata civillietas attiecībā uz vienu trešdaļu no tās instances tiesas darba, uz kuru viņi ir norīkoti.

Uz laiku ieceltu tiesas piesēdētāju apmācība

Uz laiku iecelti tiesas piesēdētāji apgūst desmit dienu teorētisko apmācību Nacionālajā maģistrātu skolā (*ENM*).

Saskaņā ar Maģistratūras augstās padomes lēmumu viņiem vai nu piemēro pārbaudes laiku tiesā (40 līdz 80 dienas sešos mēnešos), vai arī 40 dienu apmācības periodu tiesā, kuru izņēmuma kārtā var saīsināt, ņemot vērā kandidāta profesionālo pieredzi.

Uz laiku ieceltu tiesas piesēdētāju atalgojums

Uz laiku ieceltiem tiesas piesēdētājiem izmaksā atalgojumu par sniegtajiem pakalpojumiem, pamatojoties uz nostrādāto pienākumu izpildes periodu.

Samaksas likme par pienākumu izpildes periodu ir 106,28 EUR bruto (atbilstoši indeksa punktam attiecībā uz atalgojumu publiskajā sektorā 2017. gada 1. februārī), un maksimālais pienākumu izpildes periodu skaits gadā ir 300.

Uz laiku iecelti tiesas piesēdētāji nesaņem piemaksas ceļojuma izdevumu segšanai no viņu mājām līdz tiesai, uz kuru viņi ir norīkoti.

**Darba tiesu tiesneši**

Darba tiesas tika izveidotas 1806. gadā, un tās ir pirmās instances tiesas, kas specializējas ar darba līgumiem saistītu individuālu strīdu risināšanā starp darba ņēmējiem vai mācekļiem un darba devējiem. Darba tiesu tiesneši pārstāv rūpniecības un tirdzniecības nozari.

Darba tiesu sistēmas pamatā ir izpratne, ka darba attiecības pēc būtības ir īpašas un sarežģītas un ar tām saistītās domstarpības ir jārisina tiesnesim, kuram ir pieredze šādu attiecību kontekstā vai nu kā darba ņēmējam, vai kā darba devējam,

Tāpēc darba tiesās noteikti darba devēju un darba ņēmēju pārstāvju skaits ir vienāds (kopīgi sastāvi). Tiesas locekļi ir iedalīti divās kolēģijās (darba ņēmēji un darba devēji), kā arī piecos specializētos sastāvos (rūpniecība, tirdzniecība, lauksaimniecība, citas darbības un pārvaldība).

Francijas kontinentālajā daļā un aizjūras teritorijās ir 210 darba tiesas, kurās savus pienākumus pilda 14 512 tiesas locekļi, gadā izskatot aptuveni 142 500 lietas.

Viņu galvenais uzdevums ir pušu samierināšana un — gadījumā, ja tas nav iespējams, — lēmumu pieņemšana pušu strīdos.

**Iecelšanas metode**

Darba tiesu locekļus kopš 1979. gada reizi piecos gados ievēlēja viņu kolēģi tiešās vispārējās vēlēšanās. Ņemot vērā to, ka balsotāju skaits samazinājās un attiecīgi samazinājās arī darba tiesu sistēmas leģitimitāte, tika izskatītas jaunas tiesas locekļu iecelšanas metodes.
Saskaņā ar 2016. gada 31. marta Rīkojumu (*ordonnance*) Nr. 2016-388 tika apstiprināts darba tiesas sistēmas specifiskais raksturs un tiešās balsošanas metode tika aizstāta ar tiesas locekļu iecelšanu, pamatojoties uz arodbiedrību un darba devēju apvienību priekšlikumu. Tiesas locekļus ieceļ pēc tam, kad ir veikts viņu reprezentativitātes aprēķins, izmantojot procedūru arodbiedrību un darba devēju organizāciju reprezentativitātes noteikšanai.
Tagad darba tiesu locekļus ieceļ reizi četros gados vispārējas iecelšanas kārtas ietvaros. Iecelšanu veic ar tieslietu ministra un nodarbinātības ministra kopīgu lēmumu (*arrêté*). Ja tiesas locekļu vietas atbrīvojas pilnvaru perioda laikā, informāciju par tām publicē papildu iecelšanas kārtu ietvaros un tās aizpilda, izmantojot tādu pašu procedūru kā vispārējo iecelšanas kārtu gadījumā.

### Apmācība

2015. gada 6. augusta Likums Nr. 2015-990 par izaugsmi, darbību un vienlīdzīgām ekonomiskajām iespējām tika pieņemts ar mērķi stiprināt darba tiesu locekļu profesionālo statusu, jo īpaši ieviešot obligātu sākotnēju un turpmāku apmācību.
Tādējādi darba tiesu locekļi pirms darba sākšanas tiesās apgūst obligātu sākotnējo apmācību un vēlāk piedalās turpmākā apmācībā.
Sākotnējā apmācība ir vienāda gan locekļiem, kuri pārstāv darba devējus, gan locekļiem, kuri pārstāv darba ņēmējus. Šo apmācību organizē un nodrošina Nacionālā maģistrātu skola (*ENM*), un tā ietver vairākus teorētiskus un praktiskus moduļus. Mācību kopējais ilgums ir piecas dienas. Ikvienam darba tiesas loceklim ir jāpabeidz sākotnējā apmācība 15 mēnešos, sākot no otrā mēneša pirmās dienas pēc iecelšanas amatā. Ja šī prasība netiek izpildīta, uzskata, ka attiecīgais tiesas loceklis ir atteicies no pienākumu pildīšanas.
Darba tiesu locekļiem savā četru gadu pilnvaru periodā ir jāpiedalās arī turpmākā apmācībā, kuras ilgums ir sešas nedēļas. Par šīs apmācības nodrošināšanu atbild Nodarbinātības ministrija.

### Profesionālās ētikas normas

Darba tiesu locekļi nodod zvērestu. Uz viņiem attiecas tiesnešiem piemērojamās profesionālās ētikas normas, proti, neatkarība, objektivitāte, cieņa un godīgums, un viņiem ir jārīkojas tā, lai šajā sakarā par viņiem nerastos nekādas pamatotas šaubas. Darba tiesu locekļiem arī ir jāievēro konfidencialitāte saistībā ar lēmumu pieņemšanu.
Ar 2016. gada 28. decembra Dekrētu Nr. 2016-1948 par darba tiesu locekļu profesionālo ētiku un disciplinārajām procedūrām attiecībā uz viņiem, kas tika pieņemts, piemērojot 2015. gada 6. augusta Likumu Nr. 2015-990 par izaugsmi, darbību un vienlīdzīgām ekonomiskajām iespējām, Darba kodeksā tika iekļauts jauns R.1431-3-1. pants, ar kuru Darba tiesu locekļu Augstākajai padomei (*Conseil supérieur de la prud'homie*) tika noteikts uzdevums izstrādāt rīcības kodeksu tiesas locekļiem, paredzot prasību šo kodeksu publicēt.
Darba tiesu locekļu Augstākā padome apstiprināja šo rīcības kodeksu 2018. gada 26. janvārī.

### Statuss

Uz nodarbinātajiem darba tiesu locekļiem attiecas aizsargāta darba ņēmēja statuss. Tas nozīmē, ka viņus nevar atbrīvot no pienākumu veikšanas bez iepriekšējas darba inspekcijas atļaujas un ka viņiem ir tiesības darba laikā nebūt darbā.
Šāds prombūtnes laiks ir uzskatāms par faktiski nostrādātu darba laiku, un darba ņēmējam par to ir jāaizmaksā atalgojums, kā arī uz to attiecas sociālais nodrošinājums. Tādējādi laiks, kas oficiālajā darba laikā pavadīts, strādājot darba tiesā, neizraisa darba algas samazinājumu vai pabalstu zaudējumu. Valsts atlīdzina darba devējam attiecīgo izmaksāto atalgojumu.
Darba devēju pārstāvjiem un tiesā nodarbinātajiem darba ņēmējiem, kuri neietilpst iepriekš minētajā kategorijā (darba meklētāji, pensionāri, tiesas locekļi, kuri pienākumus tiesā veic ārpus darba laika), izmaksā atlīdzību par pienākumu izpildes periodiem saskaņā ar likmi, kas noteikta dekrētā (*décret*).
Var atlīdzināt arī viņu ceļa izdevumus.

### Komerctiesu tiesneši

Francijas kontinentālajā daļā, izņemot Elzasu Mozeli (kur saskaņā ar vietējā regulējumā noteiktu izņēmumu komerciālos strīdus izskata apgabaltiesas sastāvs), darbojas 134 pirmās instances komerctiesas, un Francijas aizjūras teritorijās darbojas deviņas jauktas komerctiesas.
Komerctiesas izskata strīdus starp tirgotājiem vai starp tirgotājiem un komercuzņēmumiem, kā arī strīdus saistībā ar komerciāliem darījumiem.
Komerctiesu tiesneši (*juges consulaires*) ir tirgotāji vai uzņēmumu vadītāji. Tāpēc viņiem ir profesionāla pieredze uzņēmējdarbības jomā.
Pašlaik ir vairāk nekā 3400 komerctiesas tiesnešu.
Viņus ievēl viņu kolēģi ikgadējās divu posmu vēlēšanās.
Komerctiesu tiesnešus ievēl uz sākotnējo divu gadu pilnvaru periodu. Pēc tam viņus var atkārtoti ievēlēt uz četru gadu pilnvaru periodu tajā pašā tiesā vai citā komerctiesā, bet viņi drīkst kalpot ne ilgāk kā četrus pilnvaru periodus, izņemot priekšsēdētāju, kuru var atkārtoti ievēlēt uz piekto periodu, bet tikai kā sastāva locekli.
Komerctiesu tiesneši nodod zvērestu, un uz viņiem attiecas tas pats rīcības kodekss, kas uz profesionāliem maģistrātiem.
Viņi veic darbu kā brīvprātīgie. Lai veiktu tiesneša pienākumus, viņiem ir jābūt pieejamiem un gataviem sniegt personīgu ieguldījumu, jo īpaši piedaloties obligātā sākotnējā un turpmākā apmācībā.
Ar 2016. gada 18. novembra Likumu Nr. 2016-1547 par tieslietu sistēmas modernizāciju 21. gadsimta vajadzībām tika ieviesta vērienīga reforma attiecībā uz komerctiesas tiesnešu statusu. Konkrētāk, ar minēto likumu tika pārskatīti komerctiesu tiesnešu rīcības kodeksa noteikumi un disciplinārās procedūras un tika nostiprināts viņu profesionālais statuss, ieviešot obligātu sākotnēju un turpmāku apmācību, ko nodrošina Nacionālā maģistrātu skola.

### Konsultējošie eksperti sociālā nodrošinājuma lietu tiesās

Konsultējošos ekspertus sociālā nodrošinājuma lietu tiesās (*tribunaux des affaires de la sécurité sociale*) uz trim gadiem ieceļ apelācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs no saraksta, ko konkrētajai tiesai sagatavo jaunatnes lietu, sporta un sociālās kohēzijas reģionālais direktors, balstoties uz visreprezentatīvākajiem tirdzniecības un profesionālo organizāciju priekšlikumiem.
Ar 2016. gada 18. novembra Likumu par tieslietu sistēmas modernizāciju 21. gadsimta vajadzībām sociālā nodrošinājuma lietu tiesas tika likvidētas un to kompetencē esošās lietas, sākot no 2019. gada 1. janvāra, tika nodotas īpaši noteiktām apgabaltiesām. Konsultējošie eksperti izskatīs lietas šajās tiesās.

### Konsultējošie eksperti darba nespējas strīdu tiesās

Konsultējošos ekspertus darba nespējas strīdu tiesās (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) uz trim gadiem ieceļ tās apelācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā teritorijā, un jaunatnes lietu, sporta un sociālās kohēzijas reģionālais direktors no sarakstiem, kuri sagatavoti, balstoties uz visreprezentatīvāko tirdzniecības un profesionālo organizāciju priekšlikumiem.
Ar 2016. gada 18. novembra Likumu par tieslietu sistēmas modernizāciju 21. gadsimta vajadzībām darba nespējas strīdu tiesas tika likvidētas un to kompetencē esošās lietas, sākot no 2019. gada 1. janvāra, tika nodotas īpaši noteiktām apgabaltiesām. Konsultējošie eksperti izskatīs lietas šajās tiesās.
Konsultējošie eksperti apgabaltiesas sastāvos sociālā nodrošinājuma jautājumu izskatīšanai
No 2019. gada 1. janvāra šie konsultējošie eksperti veic pienākumus apgabaltiesas sastāvos, kas īpaši paredzēti ar sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību saistītu strīdu izskatīšanai.

Viņus uz trīs gadu pilnvaru periodu ieceļ apelācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs pēc apspriešanās ar apgabaltiesas priekšsēdētāju, izraugoties no sarakstiem, kurus konkrētās tiesas vajadzībām sagatavo prefekts, ņemot vērā visreprezentatīvāko arodbiedrību un profesionālo organizāciju izvirzītos kandidātus.
Kandidātiem ir jābūt Francijas valstspiederīgajiem, vismaz 23 gadus veciem, viņiem ir jāatbilst nosacījumiem attiecībā uz dalību zvērināto tiesā, viņi nedrīkst būt atzīti par vainīgiem pārkāpumā saskaņā ar Lauku un jūras zvejniecības kodeksu vai Sociālā nodrošinājuma kodeksu un nedrīkst būt valdes locekļi sociālā nodrošinājuma organizācijā vai savstarpējās apdrošināšanas sabiedrībā. Viņu pienākumi ir savietojami ar darba tiesas locekļa pienākumiem.

**Konsultējošie eksperti nepilngadīgo tiesās**

Konsultējošos ekspertus nepilngadīgo tiesās (*tribunaux pour enfants*) uz četru gadu pilnvaru periodu ieceļ tieslietu ministrs, izvēloties no kandidātu saraksta, ko iesniedzis tās apelācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs, kurai ir piederīga nepilngadīgo tiesa.
Kandidātiem ir jābūt Francijas valstspiederīgajiem, vismaz 30 gadus veciem, un viņiem ir jābūt ar īpašu interesi par jautājumiem saistībā ar jauniešiem.

**Konsultējošie eksperti lauku īpašumu nomas paritārajās tiesās**

Konsultējošos ekspertus lauku īpašumu nomas paritārajās tiesās (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) uz sešu gadu pilnvaru periodu ieceļ apelācijas tiesas pirmais priekšsēdētājs, izraugoties no sarakstiem, kurus konkrētās tiesas vajadzībām sagatavo prefekts, ņemot vērā visreprezentatīvāko profesionālo vai zemes īpašnieku organizāciju izvirzītos kandidātus.
Šo ekspertu vidū ir īpašnieki, kuri vienlaikus nav arī īrnieki, un īrnieki, kuri vienlaikus nav arī īpašnieki. Vajadzības gadījumā viņi ir iedalīti kopīgās tiesas divās palātās — vienā darbojas īpašnieki un īrnieki, uz kuriem attiecas īres līgumi, bet otrā — īpašnieki un īrnieki, uz kuriem attiecas pusgraudnieecības līgumi.
Kandidātiem ir jābūt Francijas valstspiederīgajiem, vismaz 26 gadus veciem, viņiem nedrīkst būt liegtas civilās, pilsoņa vai profesionālās tiesības, un viņiem vismaz piecus gadus ir jābūt saimnieka vai īrnieka statusā saskaņā ar īres vai pusgraudnieecības līgumu.

## Kancelejas pārziņi

Kancelejas pārziņi (*greffiers*) ir speciālisti tiesas procedūras jautājumos un sniedz palīdzību tiesnešiem saistībā ar tiesas dokumentu sagatavošanu, kā arī atbild par tiesas dokumentu autentifikāciju, ja tas paredzēts tiesību aktos.
Kancelejas pārziņi sadarbojas ar maģistrātiem, palīdzot viņiem sagatavot un apstrādāt lietas un veicot juridisko izpēti. Saskaņā ar maģistrātu norādījumiem viņi sagatavo lēmumus un prasības. Saistībā ar informācijas un atbalsta pakalpojumu sniegšanu plašai sabiedrībai kancelejas pārziņiem arī var noteikt pienākumu nodrošināt informāciju, norādes vai palīdzību lietotājiem par tiesas formalitāšu vai procedūru izpildi. Viņiem arī var noteikt pienākumus saistībā ar profesionālo apmācību.
Kancelejas pārziņa **funkcijas** tiek pildītas galvenokārt **dažādās tiesu iestādēs**. Atkarībā no tiesas lieluma un organizācijas, kancelejas pārziņiem var būt piešķirta pārraudzības kompetence kā tiesas kancelejas vadītājam vai vadītāja vietniekam vai dienesta vadītājam.

Galvenais kancelejas pārzinis (378 Kb) en

Kancelejas pārzinis (375 Kb) en

**Tieslietu ministrijas Tiesu sekretariātu cilvēkresursu departaments 2018. gada 1. janvārī pārvaldīja 10 931 darbinieku, un 9368 no tiem bija norīkoti darbā tiesās.**

## Advokāti

Advokāti (*avocats*) ir tiesas amatpersonas, un advokāta profesija ir neatkarīga brīvā profesija. Advokāta statuss ir noteikts galvenokārt 1971. gada 31. decembra Likumā Nr. 71-1130, ar ko reformē noteiktus amatus tiesās un juridiskās profesijas, un 1991. gada 27. novembra Dekrētā (*décret*) Nr. 91-1197 par advokāta profesiju. 1990. gada 31. decembra Likums Nr. 90-1259, ar ko tika grozīts 1971. gada likums, kopā ar tā īstenošanas rīkojumiem radīja jaunu advokāta (*avocat*) profesiju, apvienojot jau pastāvošās advokāta (*avocat*) un juridiskā konsultanta (*conseil juridique*) profesijas. Savukārt ar 2011. gada 25. janvāra likumu, ar ko tika īstenotas reformas attiecībā uz juridisko pārstāvību apelācijas tiesās, tika apvienotas advokāta un juridiskā pārstāvja funkcijas apelācijas tiesā (*avoué près les cours d'appel*).
Advokātiem ikdienas darbā ir divas funkcijas: sniegt atbalstu klientiem un pārstāvēt viņus tiesā (ar tiesvedību saistītā funkcija), kā arī sniegt juridiskās konsultācijas un sagatavot juridiskus dokumentus (juridiskā funkcija).
Saskaņā ar 1971. gada 31. decembra likuma 4. panta 1. daļu advokātiem ir piešķirts gandrīz pilnīgs monopols palīdzības sniegšanā un lietas dalībnieku pārstāvībā, prasības celšanā un mutvārdu paskaidrojumu sniegšanā visu veidu tiesās un tiesu vai disciplinārajās iestādēs.
Nepastāv valsts līmeņa advokātu asociācija, jo advokāti vēlas, lai būtu taisnīgi pārstāvētas visas advokātu asociācijas. Advokāti pieder kādai no 16 advokātu asociācijām (*barreaux*), kas pastāv Francijas kontinentālajā daļā un tās aizjūras teritorijās; katra asociācija ir piesaistīta apgabaltiesai (*tribunal de grande instance*), un to vada advokātu asociācijas vadītājs (*bâtonnier*) un administrē advokātu asociācijas padome (*conseil de l'ordre*), kuras pienākumos ietilpst izskatīt visus ar šīs profesijas praktizēšanu saistītos jautājumus un garantēt, ka advokāti pilda savus pienākumus, kā arī aizsargāt viņu tiesības.
Nacionālā advokātu asociāciju padome (*Conseil national des barreaux — CNB*), kas izveidota saskaņā ar 1990. gada 31. decembra Likumu (15. pants), ir struktūra, kurai uzticētas valsts pārvaldes funkcijas (*établissement d'utilité publique*), ar juridiskas personas statusu; tās uzdevums ir pārstāvēt advokāta profesijas intereses valsts iestādēs un nodrošināt profesijas noteikumu un paražu saskaņošanu.
Nacionālajai advokātu asociāciju padomei ir tīmekļa vietne, kurā visiem ir brīvi pieejama informācija par profesijas organizāciju un aktuālie jautājumi par profesiju, kā arī visu to advokātu saraksts, kuri ir reģistrēti Francijas advokātu asociācijās. Gandrīz visām lielākajām advokātu kolēģijām pašām ir savas brīvi un bez maksas pieejamas tīmekļa vietnes, kuru adreses ir atrodamas Nacionālās advokātu asociāciju padomes tīmekļa vietnē publicētajā advokātu kolēģiju sarakstā.
*CNB* izstrādā valsts līmeņa profesionālās ētikas normas, pieņemot regulatīvus lēmumus, kuri tiek publicēti "Oficiālajā Vēstnesī" un kuri ir tieši piemērojami advokātiem.
Francijas divu augstāko tiesu, Valsts padomes un Kasācijas tiesas advokāti pārstāv atsevišķu profesiju: viņi ir valsts pārvaldes amatpersonas, kuras ar tieslietu ministra rīkojumu ir ieceltas pildīt savas funkcijas, un viņiem ir piešķirtas ekskluzīvas pušu pārstāvības tiesības augstākajās tiesās gadījumos, kad tā ir obligāta prasība. Viņu statuss galvenokārt ir noteikts 1817. gada 10. septembra rīkojumā (*ordonnance*), ar ko izveido advokātu kolēģijas Valsts padomē un Kasācijas tiesā, 1991. gada 28. oktobra Dekrētā (*décret*) Nr. 91-1125 attiecībā uz piekļuvi šai profesijai un 2002. gada 11. janvāra Dekrētā (*décret*) Nr. 2002-76 par disciplinārajiem noteikumiem attiecībā uz šo profesiju.
Augstākajās tiesās advokāti veido autonomu advokātu asociāciju vai kolēģiju, ko vada priekšsēdētājs, kuram palīdz advokātu asociācijas padome 11 locekļu sastāvā. Šī struktūra atbild par to, lai tiktu nodrošināta profesionālā disciplīna, kā arī pārstāv šo profesiju.
Plašāka informācija pieejama tīmekļa vietnē Valsts padomes un Kasācijas tiesas Advokātu kolēģija.

**Vai šajā jomā ir izveidota datubāze?**

Nacionālā advokātu asociāciju padome pārvalda datubāzi, kurā ir iekļauts to **advokātu saraksts, kuri ir reģistrēti kādā no Francijas advokātu asociāciju sarakstiem**.

**Vai šī informācija ir pieejama bez maksas?**

Nacionālās advokātu asociāciju padomes tīmekļa vietnē izvietotajai datubāzei var piekļūt bez maksas.

### Notāri

#### Struktūra

Notāri (*notaire*) ir publiskas valsts amatpersonas, kuras ieceļ amatā ar tieslietu ministra lēmumu (*arrêté*). Tomēr šai profesijai ir piemērojams neatkarīgas brīvās profesijas regulējums. Viņu statusu galvenokārt nosaka ar XI gada 25. *ventôse* likumu (datēts saskaņā ar Francijas Republikānisko kalendāru), 1945. gada 2. novembra Rīkojumu (*ordonnance*) Nr. 45-2590 un 1945. gada 19. decembra Dekrētu (*décret*) Nr. 45-0117 par notāra profesijas organizāciju, 1973. gada 5. jūlija Dekrētu (*décret*) Nr. 73-609 par profesionālo apmācību un piekļuvi notāra profesijai un 1978. gada 8. marta Dekrētu (*décret*) Nr. 78-262 par notāra pakalpojumu tarifiem.

Šī profesija ir **organizēta notāru kolēģijās** departamentu līmenī un reģionālajās padomēs, kuru uzdevums ir to notāru kontrole un disciplīnas uzraudzīšana, kuri darbojas viņu teritorijā. Valsts iestādēs šo profesiju pārstāv **Notariāta augstākā padome** (*Conseil supérieur du notariat*).

Papildus savai profesijas pārstāvības lomai valsts iestādēs Notariāta augstākās padomes uzdevums ir novērst un risināt ar profesionālo darbību saistītas domstarpības starp notāriem, kuri pieder dažādām reģionālajām padomēm. Notariāta augstākajai padomei ir sava tīmekļa vietne, kas ir pieejama bez maksas un kurā ir sniegta svarīgākā informācija par šo profesiju, kā arī **saraksts, kurā uzskaitīti notāri un viņu kolēģijas un padomes departamentos un reģionos.**

#### Loma un funkcijas

Notāriem ir piešķirtas **pilnvaras izdot autentificētus dokumentus**, kuri ir izpildāmi bez nepieciešamības saņemt tiesas nolēmumu.

Notāru uzdevums ir arī **konsultēt** fiziskas personas un uzņēmumus par jautājumiem, kas saistīti ar oficiālu dokumentu sagatavošanu, un citiem jautājumiem, un papildus savai pamatdarbībai viņi var ņemt dalību **īpašumu pārvaldībā un darījumos ar īpašumu.**

#### Citas juridiskās profesijas

### Tiesu izpildītāji

Tiesu izpildītāji (*huissiers de justice*) ir publiskas valsts amatpersonas, kuras amatā ieceļ ar tieslietu ministra lēmumu (*arrêté*). Tomēr šai profesijai ir piemērojams neatkarīgas brīvās profesijas regulējums. Viņu statusu galvenokārt nosaka ar 1923. gada 27. decembra likumu, 1945. gada 2. novembra Rīkojumu (*ordonnance*) Nr. 45-2592, 1956. gada 29. februāra Dekrētu (*décret*) Nr. 56-222 un 1975. gada 14. augusta Dekrētu (*décret*) Nr. 75-770.

Viņiem vienīgajiem ir piešķirtas pilnvaras izsniegt tiesas dokumentus un izpildīt tiesas nolēmumus un izpildrakstus vai izpildu dokumentus. Turklāt pēc tiesu rīkojuma vai fizisku personu pieteikuma viņi var sagatavot ziņojumus par oficiālu faktu vākšanu. Papildus savai pamatdarbībai viņi drīkst arī darboties kā mediatori, īpašumu administratori vai apdrošināšanas aģenti, pirms tam informējot tiesu izpildītāju reģionālo kolēģiju, kurai tie pieder, un tās apelācijas tiesas ģenerālprokuroru (*procureur général*), kurai ir jurisdikcija teritorijā, kurā atrodas viņu birojs.

Par darbību, kas ir viņu kompetencē, civillietās un komerclietās tiesu izpildītāji saņem atlīdzību pēc fiksēta tarifa, kas noteikts ar 1996. gada 12. decembra Dekrētu (*décret*) Nr. 96-1080.

Šo profesiju katras apelācijas tiesas ģeogrāfiskajā jurisdikcijā pārstāv kolēģijas departamentu un reģionu līmenī. Turklāt ir arī nacionālā kolēģija, kas pārstāv visu profesiju kopumā valsts iestādēs un risina strīdus, kuri radušies starp kolēģijām un starp tiesu izpildītājiem, kuri pieder dažādām reģionālajām kolēģijām. Tiesu izpildītāju nacionālajai kolēģijai ir sava tīmekļa vietne, kas pieejama bez maksas un kurā sniegts vispārējs profesijas apraksts un **tiesu izpildītāju saraksts**.

Ar 2016. gada 2. jūnija rīkojumu (*ordonnance*) tika izveidota jauna profesija “tiesu izpildītājs” (*commissaire de justice*), ar ko, sākot no 2022. gada 1. jūlija, tiks aizstātas tiesu izpildītāja un ūtrupnieka (*commissaire-priseur judiciaire*) profesijas.

Rīkojumā ir paredzēti noteikumi, ar ko reglamentē tiesu izpildītāju darbību un nosaka, ka jaunā profesija tiks pakāpeniski ieviesta līdz 2022. gada 1. jūlijam, īstenojot pārejas pasākumus. Tā kā tiesu izpildītāja un ūtrupnieka pienākumi ir daļēji līdzīgi un savstarpēji papildinoši, tika nolemts racionalizēt šo profesiju spēkā esošo organizāciju un apvienot tās vienā profesijā “tiesu izpildītājs”.

Noteikumi, ar ko reglamentē tiesu izpildītāju darbību, būs pilnībā piemērojami no 2022. gada 1. jūlija. No 2026. gada 1. jūlija šī jaunā profesija pilnībā aizstās iepriekšējās profesijas, un tiesu izpildītāji un ūtrupnieki, kuri nebūs ieguvuši īpašu apmācību, lai kvalificētos kā tiesu izpildītāji, pārtrauks savu darbību. No 2019. gada 1. janvāra Tiesu izpildītāju nacionālā kolēģija (*Chambre nationale des commissaires de justice*) attiecīgi aizstās tiesu izpildītāju un ūtrupnieku nacionālās kolēģijas, lai sagatavotos abu minēto profesiju pakāpeniskai saskaņošanai un apvienošanai.

#### Citas tiesas amatpersonas

Komerctiesās darbojas **komerctiesu ierēdņi** (*greffiers de tribunaux de commerce*), kas ir publiskas valsts amatpersonas un kuru galvenais uzdevums ir palīdzēt komerctiesas locekļiem tiesas sēdēs un šīs tiesas priekšsēdētājam — administratīvo jautājumu risināšanā. Viņi vada tiesas sekretariāta darbu un nodrošina, ka tiek pienācīgi uzturēts Sabiedrību reģistrs un komercreģistrs (*registre du commerce et des sociétés — RCS*) un tiesas lietvedība. Viņi izsniedz oficiālas kopijas, ir atbildīgi par tiesas zīmoga uzlikšanu un tiesas sekretariātā iesniegto naudas summu glabāšanu, sagatavo dokumentus, ko izdod tiesas sekretariāts, un citus oficiālus dokumentus savas kompetences robežās.

Šī profesija tiek reglamentēta Komerckodeksa L.741-1. līdz R.741-1. pantā.

Saziņā ar iestādēm šo profesiju pārstāv **Komerctiesu ierēdņu nacionālā padome** (*Conseil national des greffiers des tribunaux de commerce — CNGTC*). Šai struktūrai ir uzticētas valsts pārvaldes funkcijas (*établissement d’utilité publique*) un ir juridiskas personas statuss, un tās uzdevums ir pārstāvēt šīs profesijas kopējās intereses. Tā organizē tiesas ierēdņu un sekretariāta personāla sākotnējo un turpmāko apmācību un profesionālo eksaminēciju, kā arī sekmē un pārrauga mācību praksi. Plašāka informācija par šiem jautājumiem ir pieejama Komerctiesu ierēdņu nacionālās padomes tīmekļa vietnē.

Komerctiesu ierēdņi (366 Kb) en

Komerctiesu ierēdņi ar darba līgumu (366 Kb) en

### Juridiskie padomnieki / uzņēmumu juristi

**Juridiskā padomnieka** (*conseil juridique*) profesija tika apvienota ar advokāta (*avocat*) profesiju saskaņā ar 1990. gada 31. decembra Likumu Nr. 90-1259. Uz juristiem (*juristes*), kas nepraktizē kā neatkarīgi advokāti (*avocats*), bet strādā uzņēmumos, nav attiecināmi nekādi īpaši šo profesiju reglamentējoši akti.

Lapa atjaunināta: 10/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Horvātija

### Tiesu iestāžu darbinieki

Tiesu iestāžu darbinieki ir tiesu sistēmas amatpersonas, ierēdņi un palīgdarbinieki.

### Tiesneši (*suci*; vsk.*sudac*).

Tiesneši ir tiesu sistēmas amatpersonas pastāvīgā amatā. Par tiesnesi var iecelt personu, kura ir Horvātijas pilsonis.

Personu, kura ir absolvējusi Valsts Tiesu amatpersonu skolu (*Državna škola za pravosudne dužnosnike*) vai kura jau pilda tiesneša pienākumus, var iecelt par pašvaldības tiesas (*općinski sud*), komerctiesas (*trgovački sud*) vai administratīvās tiesas (*upravni sud*) tiesnesi.
Par apgabaltiesas (*županijski sud)* tiesnesi var iecelt personu, kura vismaz desmit (10) gadus ir bijusi tiesu sistēmas amatpersona.
Par Horvātijas Republikas Augstās likumpārkāpumu tiesas (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*), Horvātijas Republikas Augstās komerctiesas (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*) un Horvātijas Republikas Augstās administratīvās tiesas (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) tiesnesi var iecelt personu, kura vismaz divpadsmit (12) gadus ir bijusi tiesu sistēmas amatpersona.
Par Horvātijas Republikas Augstākās tiesas (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*) tiesnesi var iecelt personu, kura vismaz piecpadsmit (15) gadus ir ieņēmusi tiesu sistēmas amatpersonas, prokurora, notāra vai universitātes profesora tiesību zinātnē amatu (pēdējā gadījumā par atbilstošu darba pieredzi tiek uzskatīta pieredze, kas iegūta pēc advokatūras eksāmena nokārtošanas), vai plaši pazīstams jurists, kurš ir nokārtojis valsts advokatūras eksāmenu, kuram ir vismaz divdesmit (20) gadus ilga darba pieredze un kurš sevi ir pierādījis ar savu profesionālo vai akadēmisko darbu konkrētā tiesību jomā.

Tiesu likums (*Zakon o sudovima*)

Valsts Tieslietu padomes likums (*Zakon o Državnom sudbenom vijeću*)

Likums par tiesnešu un citu tiesu amatpersonu atalgojumu (*Zakon o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika*)

**Tiesu iestāžu darbinieki**

Tiesu ierēdņu un palīgdarbinieku skaitu, kas nepieciešams profesionālo, lietvedības un tehnisko uzdevumu izpildei, nosaka tieslietu ministrs.
Ierēdņu un palīgdarbinieku nodarbinātību tiesās, stažēšanos, specializētā valsts eksāmena kārtību, metodi un programmu, darbinieku atalgojumu un citas ar darbu saistītas tiesības, pienākumus un atbildību, kā arī atbildību par profesionālās ētikas pārkāpumiem reglamentē noteikumi par ierēdņiem un palīgdarbiniekiem, kā arī vispārējie darba noteikumi.
Vakances tiesās var aizpildīt tikai ar Tieslietu ministrijas apstiprinājumu.
Pieņemot darbā tiesu ierēdņus un palīgdarbiniekus, ir jānodrošina pie nacionālajām minoritātēm piederošu personu pārstāvība.
Noteikumus attiecībā uz tiesu ierēdņu un palīgdarbinieku izglītību pieņem tieslietu ministrs.

**Tiesas padomnieki (*sudski savjetnici*; vsk. *sudski savjetnik*), vecākie tiesas padomnieki (*viši sudski savjetnici*; vsk. *viši sudski savjetnik*) un specializētie vecākie tiesas padomnieki (*viši sudski savjetnici - specijalisti*; vsk.. *viši sudski savjetnik - specijalist*)**

Persona, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs) un kura ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu, var strādāt par tiesas padomnieku.
Personu, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs), kura ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu un kura vismaz divus gadus ir strādājusi par tiesas padomnieku vai par prokurora padomnieku, vai bijusi tiesu sistēmas amatpersona, advokāts vai notārs, vai kura pēc valsts advokatūras eksāmena nokārtošanas vismaz piecus gadus ir strādājusi citās ar jurisprudenci saistītās jomās, var iecelt par vecāko tiesas padomnieku vai tiesas padomnieku Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā.
Personu, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs), kura ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu un kura vismaz četrus gadus ir strādājusi par tiesas padomnieku vai par prokurora padomnieku, vai bijusi tiesu sistēmas amatpersona, advokāts vai notārs, vai kura pēc valsts advokatūras eksāmena nokārtošanas vismaz astoņus gadus ir strādājusi citās ar jurisprudenci saistītās jomās, var iecelt par specializēto vecāko tiesas padomnieku.
Personu, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs), kura ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu un kura vismaz četru gadus ir strādājusi par tiesas padomnieku vai par prokurora padomnieku, vai bijusi tiesu sistēmas amatpersona, advokāts vai notārs, vai kura pēc valsts advokatūras eksāmena nokārtošanas vismaz astoņus gadus ir strādājusi citās ar jurisprudenci saistītās jomās, var iecelt par vecāko tiesas padomnieku Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā.
Personu, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs), kura ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu un kura vismaz sešus gadus ir strādājusi par tiesas padomnieku vai par prokurora padomnieku, vai bijusi tiesu sistēmas amatpersona, advokāts vai notārs, vai kura pēc valsts advokatūras eksāmena nokārtošanas vismaz desmit gadus ir strādājusi citās ar jurisprudenci saistītās jomās, var iecelt par specializēto vecāko tiesas padomnieku Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā.

**Tiesas padomnieku un vecāko tiesas padomnieku pilnvaras**

Tiesas padomnieki un vecākie tiesas padomnieki piedalās tiesu procesos un ir tiesīgi patstāvīgi veikt konkrētas procesuālās darbības, izvērtēt pierādījumus un konstatēt faktus. Pēc darbību pabeigšanas viņi iesniedz tiesnesim projektu, kas kalpo par tiesneša lēmuma pamatu, un pēc tam ar tiesneša atļauju publicē pieņemto lēmumu.

**Saskaņā ar Tiesu likuma piemērojamajiem noteikumiem tiesas padomnieki, vecākie tiesas padomnieki un specializētie vecākie tiesas padomnieki ir tiesīgi veikt procesuālās darbības un ierosināt lēmumu projektus šādās jomās:**

civillietās par strīdiem attiecībā uz naudas prasījuma vai kompensācijas samaksu, ja prasības summa nepārsniedz HRK 100 000,00, un komercstrīdos, ja prasības summa nepārsniedz HRK 500 000,00;
darba strīdos, kas izriet no koplīgumiem;
administratīvajos strīdos par prasībām, kas iesniegtas attiecībā uz lietām, kurās nolēmums tiek pieņemts, pamatojoties uz galīgo spriedumu līdzīgā lietā, vai prasībām, kas celtas pret publisko tiesību subjekta darbību vai bezdarbību, un administratīvajos strīdos, kuros prasības summa nepārsniedz HRK 100 000,00;
lietās par piespiedu izpildi;
mantojuma lietās;
zemesgrāmatas lietās;
likumpārkāpumu lietās;
bezstrīdus kārtības lietās, izņemot lietas par rīcībspējas atņemšanu, kopīpašnieku asociācijas likvidēšanu, robežu noteikšanu un tiesvedībā saskaņā ar Ģimenes likumu (*Obiteljski zakon*),
reģistrācijas lietās;
saīsinātā maksātnespējas tiesvedībā;
tiesvedībā attiecībā uz tiesas izdevumiem.

Tiesas padomnieki, vecākie tiesas padomnieki un specializētie vecākie tiesas padomnieki ir pilnvaroti rīkoties un pieņemt lēmumus konkrētā rīkoties un pieņemt lēmumus konkrētā tiesvedībā, ja tas ir noteikts konkrētos tiesību aktos.
Otrās instances tiesvedībā un tiesvedībā saskaņā ar ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem tiesas padomnieki, vecākie tiesas padomnieki un specializētie vecākie tiesas padomnieki ziņo par lietas izskatīšanas gaitu un sagatavo lēmuma projektu.

**Tiesneši-stažieri (*sudački vježbenici*; vsk.*sudački vježbenik*)**

Katru gadu Tieslietu ministrija pieņem lēmumu par stažieru amata vietu skaitu tiesās saskaņā ar valsts budžetā pieejamo finansējumu.

Nosacījumus, kas reglamentē tiesnešu-stažieru darbā pieņemšanu tiesās, veids, kādā tas tiek darīts, kā arī stažēšanās ilgumu un kārtību, reglamentē atsevišķs likums.

**Eksperti-konsultanti (*stručni suradnici*; vsk.*stručni suradnik*)**

Tiesās var būt arī darbinieki, kuri ir pabeiguši attiecīgās profesionālās studijas vai kuri ir pēdējā kursa studenti vai ir absolvējuši universitātes studiju programmu un kuriem ir atbilstoša darba pieredze defektoloģijā, socioloģijā, izglītības jomā, ekonomikā, grāmatvedībā un finanšu jomā vai citā atbilstošajā jomā.

Eksperti-konsultanti un eksperti-asistenti (*stručni pomoćnici*; vsk.*stručni pomoćnik*) palīdz tiesnešiem darbā pie lietām, kur nepieciešamas ekspertu zināšanas.

**Tiesas piesēdētāji (*suci porotnici*; vsk.*sudac porotnik*)**

Tiesas piesēdētāji ir Horvātijas pilsoņi, kas piedalās konkrētās tiesvedībās un kuru pamatdarbs nav tiesneša funkciju pildīšana. Viņi ir tiesas sastāva dalībnieki, kas ir līdzvērtīgi tiesnesim, kad tiek lemts par jautājumiem saistībā ar nolēmuma pieņemšanu kriminālprocesā.

Par tiesas piesēdētāju var iecelt personu, kas ir pilngadību sasniedzis Horvātijas pilsonis un kas atbilst šādam amatam.

Tiesas piesēdētājus ieceļ uz četriem gadiem, un pēc termiņa beigām viņus var iecelt amatā atkārtoti.

Pašvaldības tiesas un apgabaltiesas piesēdētājus ieceļ apgabala asambleja (*županijska skupština*) vai arī Zagrebā – Zagrebas pilsētas asambleja (*Gradska skupština Grada Zagreba*), ņemot vērā pašvaldības vai pilsētas domes, arodbiedrību, Darba devēju asociācijas vai Ekonomikas kameras iesniegtos priekšlikumus.

Pirms tiesas piesēdētāju iecelšanas ir nepieciešams saņemt tiesas priekšsēdētāja atzinumu par ierosinātajiem kandidātiem.

**Tiesas administratīvais direktors (*ravnatelj sudske uprave*)**

Tiesai, kurā ir vairāk nekā 15 tiesneši, ir tiesas administratīvais direktors.

Tiesas administratīvais direktors palīdz tiesas priekšsēdētājam veikt tiesas administratīvos uzdevumus, jo īpaši šādus:

veikt īpašus uzdevumus saistībā ar tiesas cilvēkresursu plānošanu un pārvaldību;

organizēt tiesu ierēdņu un palīgdarbinieku darbu un pārraudzīt viņu sniegumu;

pārraudzīt un plānot tiesu ierēdņu un palīgdarbinieku apmācību;

rūpēties par tiesas ēku, telpu un darba aprīkojuma uzturēšanu, kā arī investīcijām;

organizēt un koordinēt gada iepirkumu plāna izstrādi saskaņā ar tiesību aktiem un tiesas vajadzībām;

organizēt publisko iepirkumu procedūras;

uzraudzīt tiesas finansiālās un operatīvās darbības un veikt kancelejas un citas tehniskas palīgdarbības;

nodrošināt un pārraudzīt tiesas budžeta un pašu resursu izmantošanu;

piedalīties tiesas administrācijas projektu izstrādē un īstenošanā, kā arī uzraudzīt šādu projektu īstenošanu;

nodrošināt, ka statistikas dati par tiesas darbu tiek sagatavoti pareizi un savlaicīgi;

sadarboties ar vietējām un reģionālajām iestādēm par aprīkojuma iegādi un resursu piegādi, kas nepieciešami konkrētām tiesu darbībām;

veikt citus uzdevumus, ko viņam ir uzticējis tiesas priekšsēdētājs.

Tiesas administratīvais direktors par savu darbu atbild tiesas priekšsēdētājam.

Par tiesas administratīvo direktoru var iecelt personu, kura ir ieguvusi augstāko izglītību tiesībzinātnēs (maģistrs) vai augstāko izglītību ar iekļautu tiesībzinātņu programmu (bakalaurs/maģistrs), vai augstāko izglītību (maģistrs) vai augstāko profesionālo izglītību ekonomikā un kurai ir vismaz piecu gadu pieredze līdzīga darbā.

**Tiesas runaspersona (*glasnogovornik suda*)**

Tiesai ir runaspersona.

Tiesas runaspersona ir tiesnesis, tiesas padomnieks vai persona, ko nozīmējis tiesas priekšsēdētājs gada darba programmā.

Apgabaltiesas priekšsēdētājs var nozīmēt vienu minētās tiesas tiesnesi būt par šīs tiesas, kā arī tās jurisdikcijā esošo pašvaldības tiesu runaspersonu. Var iecelt arī tiesas runaspersonas vietnieku.

Tiesas runaspersona sniedz informāciju par tiesas darbu saskaņā ar Tiesu likumu, Tiesas Reglamentu (*Sudski poslovnik*), Informācijas brīvības likumu ( *Zakon o pravu na pristup informacijama*).

**Prokurori (*državni odvjetnici*; vsk.*državni odvjetnik*)**

Personu, kura atbilst vispārējiem un īpašajiem nosacījumiem iecelšanai par Horvātijas Republikas virsprokurora vietnieku (*zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske*), var iecelt par Horvātijas Republikas virsprokuroru (*Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske*).

Apgabala prokurorus (*županijski državni odvjetnici*) ieceļ no prokuroru, virsprokuroru vietnieku, specializēto prokuroru vietnieku un apgabala prokuroru vietnieku vidus, kuri vismaz divus gadus ir pildījuši apgabala prokuroru vietnieka pienākumus.

Apgabala prokurorus ieceļ Prokuroru padome (*Državnoodvjetničko vijeće*) uz četru gadu termiņu, pamatojoties uz Horvātijas Republikas virsprokurora priekšlikumu un pēc tam, kad Horvātijas Republikas Prokuratūras kolēģija (*Kolegij Državnog odvjetništva Republike Hrvatske*) ir sniegusi savu atzinumu.

Pašvaldību prokurorus (*općinski državni odvjetnici*) ieceļ no prokuroru un prokurora vietnieku vidus.

Pašvaldību prokurorus ieceļ Prokuroru padome uz četru gadu termiņu, pamatojoties uz Horvātijas Republikas virsprokurora priekšlikumu un pēc tam, kad apgabala prokuratūras kolēģija un apgabala prokurors ir snieguši savu atzinumu.

**Prokurora vietnieki (*zamjenici državnog odvjetnika*)**

Prokurora vietniekus ieceļ, ievērojot kārtību, nosacījumus un procedūru, kas izstrādāta, lai nodrošinātu viņu zinātību, neatkarību un piemērotību prokurora pienākumu pildīšanai.

Horvātijas pilsoni, kurš ir nokārtojis valsts advokatūras eksāmenu un atbilst konkrētajiem nosacījumiem, kas noteikti Prokuroru padomes likumā (*Zakon o državnoodvjetničkom vijeću*), var iecelt par prokurora vietnieku.

Personu, kura ir absolvējusi Valsts Tiesu amatpersonu skolu, var iecelt par pašvaldības prokurora vietnieku.

Par apgabaltiesas prokurora vietnieku var iecelt personu, kura vismaz desmit (10) gadus ir bijusi tiesu sistēmas amatpersona.

Par Horvātijas Republikā virsprokurora vietnieku var iecelt personu, kura vismaz piecpadsmit (15) gadus ir ieņēmusi tiesu sistēmas amatpersonas amatu tiesā vai tādu pašu laikposmu ir strādājusi par advokātu, notāru vai universitātes profesoru tiesību zinātnē, ir nokārtojusi advokatūras eksāmenu (pēdējā gadījumā par atbilstošu darba pieredzi tiek uzskatīta pieredze, kas iegūta pēc advokatūras eksāmena nokārtošanas), vai plaši pazīstams jurists, kurš ir nokārtojis valsts advokatūras eksāmenu, kuram ir vismaz divdesmit (20) gadus ilga darba pieredze un kurš sevi ir pierādījis ar savu profesionālo vai akadēmisko darbu konkrētā tiesību jomā.

Lai personu varētu iecelt par prokurora vietnieku augstāka līmeņa prokuratūrā, kā arī lai viņa izpildītu likumā noteiktos nosacījumus, attiecīgajai personai jābūt tādai, kuras pēdējā novērtējumā vismaz atzīts, ka viņa »veiksmīgi pildījusi savus pienākumus«.

Prokuratūrā ieceļ vienu vai vairākus prokurora vietniekus, kuri pilda savus pienākumus pastāvīgi.

Prokuroriem un prokurora vietniekiem ir jāizturas tādā veidā, kas nekaitē viņu reputācijai, neapkauno prokuratūru un nerada šaubas par viņu objektivitāti vai prokuratūras patstāvību un neatkarību.
Prokuroriem un prokurora vietniekiem, pildot pārstāvības pienākumus un viņu attiecībās ar valsts iestādēm un juridiskām personām, ir pienākums ievērot likumības, profesionalitātes un objektivitātes principus, vienlaikus ievērojot konkrētu tiesvedību termiņus un prioritātes noteikumus lietu izskatīšanā.
Prokuroriem un prokurora vietniekiem, piedaloties sēdēs tiesā vai administratīvā iestādē, ir jāizturas ar cieņu pret tiesu vai attiecīgo iestādi un jārīkojas ar pašcieņu un cieņu pret prokuratūru.
Prokuroriem un prokurora vietniekiem ir jānodrošina visu to datu un informācijas konfidencialitāte, kas saistīti ar pušu un citu personu privāto un ģimenes dzīvi un ko viņi iegūst, pildot savus pienākumus, un kas nav noslepenoti saskaņā ar tiesību aktiem, ja vien šāda rīcība nav noziedzīgs nodarījums, kā arī viņi nedrīkst izpaust nekādu informāciju, kura nav pieejama publiski.
Prokurori un prokurora vietnieki nedrīkst būt nevienas politiskās partijas biedri vai iesaistīti politikā.
Horvātijas Republikas virsprokuroru, Horvātijas Republikas virsprokurora vietniekus, prokurorus un prokuroru vietniekus nevar saukt pie atbildības par viņu juridisko atzinumu, ko viņi snieguši viņiem nozīmētā lietā, izņemot gadījumus, kad ir pārkāpts likums un noticis noziedzīgs nodarījums.

**Prokurora padomnieki (*Državnoodvjetnički savjetnici*)**

Prokurora padomnieki, prokurora augstākie padomnieki (*viši državnoodvjetnički savjetnici*) un specializētie augstākie padomnieki (*viši državnoodvjetnički savjetnici – specijalisti*) palīdz prokuroram un viņa vietniekam viņu darbā, sagatavo lēmumus, reģistrē personu iesniegtos ziņojumus, iesniegumus un apliecinājumus, veic citus īpašus uzdevumus, kas paredzēti likumos un īstenošanas noteikumos, darot to neatkarīgi vai prokurora pārraudzībā un saskaņā ar prokurora vai viņa vietnieka norādījumiem.
Prokuratūras krimināllietu nodaļā viņi var izvirzīt apsūdzību tiesvedībās par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem paredzēts naudassods vai brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem.
Prokuratūras civillietu un administratīvo lietu nodaļā viņi var uzturēt apsūdzību tiesās un administratīvās vai citās iestādēs, pamatojoties uz konkrētām pilnvarām, ko izsniedzis prokurors, šādās lietās:
pašvaldību prokuratūrās – ja strīda summa nepārsniedz HRK 100 000,00,
apgabalu prokuratūrās – ja strīda summa nepārsniedz HRK 500 000,00.

**Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs (*Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta*) – *USKOK***

Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs ir īpaša prokuratūra, kas aptver visu Horvātijas teritoriju un nodarbojas ar noziedzīgiem nodarījumiem, kuri saistīti ar korupciju un organizēto noziedzību.

**Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs**

Gajeva 30a
10 000 Zagreb
tālrunis: +385 4591 874
fakss: + 385 1 4591 878
e-pasts: tajnistvo@uskok.dorh.hr
Likums par Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas biroju (*Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta*)

**Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas biroja (*USKOK*) direktors**

*USKOK* darbu vada direktors, kuru ieceļ virsprokurors pēc tam, kad tieslietu ministrs un Horvātijas Republikas Prokuratūras kolēģija ir snieguši savu atzinumu. Direktoru ieceļ uz četriem gadiem, un pēc termiņa beigām viņu var iecelt amatā atkārtoti.

**Juridiskā profesija – patstāvīgs un neatkarīgs pakalpojums**

**Juridiskā profesija ir patstāvīgs un neatkarīgs pakalpojums, sniedzot juridisko palīdzību fiziskām un juridiskām personām, lai tās varētu izmantot un aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses.**

**Advokāti (*odvjetnici*; vsk.*odvjetnik*)**

Advokāti var sniegt visa veida juridisko palīdzību.
Jo īpaši viņi var sniegt juridiskas konsultācijas, sagatavot dokumentus (līgumus, testamentus, apliecinājumus utt.) un sagatavot prasības, sūdzības, noraidījumus, pieprasījumus, pieteikumus, ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus un citus lūgumus, un pārstāvēt savu klientus.
Viņi var praktizēt individuāli, kopā ar citu advokātu vai advokātu birojā, un viņiem jāatturas no tādu darbību veikšanas, kas nav saderīgas ar jurista reputāciju un neatkarību.
Advokātiem ir jānodrošina konfidencialitāte attiecībā uz visu viņu klientu sniegto informāciju, kā arī informāciju, ko viņi, pārstāvot savus klientus, ieguvuši citos veidos. Šāda konfidencialitāte ir jānodrošina arī visām citām personām, kuras strādā vai ir strādājušas advokātu birojā.
Saskaņā ar Horvātijas Advokātu asociācijas (*Hrvatska odvjetnička komora*) noteikto cenrādi, ko apstiprinājis tieslietu ministrs, advokātam par juridisko pakalpojumu sniegšanu pienākas honorārs un atlīdzība par visiem izdevumiem, kas viņam radušies saistībā ar paveikto darbu.
Ja advokāts nodrošina aizstāvību *ex officio*, honorāru par šādu darbu nosaka Tieslietu ministrija.
Apgabaltiesā (*županijski sud*) personu pārstāvēt var tikai advokāts, un tas nozīmē, ka aizstāvību *ex officio* vai valsts apmaksātu aizstāvību krimināprocesā par noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzēts ilgstošs brīvības atņemšanas sods cietumā, var nodrošināt tikai advokāts, kuram ir vismaz astoņu gadu darba pieredze advokatūrā vai tiesu iestādē kā amatpersonai.
Sniedzot pakalpojumu, advokātam ir jāizsniedz klientam rēķins. Pilnvaras anulēšanas vai atsaukšanas gadījumā advokāts izsniedz rēķinu 30 dienu laikā no dienas, kad tika anulēta vai atsaukta pilnvara.
Advokātiem ir jābūt Horvātijas Advokātu asociācijas biedriem, tā ir patstāvīga un neatkarīga organizācija ar juridiskas personas statusu. Horvātijas Advokātu asociācija kopumā pārstāv šo juridisko profesiju Horvātijas Republikā.
Horvātijas Republikā persona iegūst tiesības strādāt par advokātu tad, kad viņa ir iekļauta advokātu sarakstā.

**Horvātijas Advokātu asociācija**

Koturaška 53/II
10 000 Zagreb
tālrunis: +385 1 6165 200
fakss: +385 1 6170 686
hok-cba@hok-cba.hr
http://www.hok-cba.hr/
Juridisko profesiju likums

**Notāru pakalpojumi**

**Notāri (*javni bilježnici*; vsk. *javni bilježnik*)**

Notāri ir personas, kuras bauda sabiedrības uzticēšanos un kuras ieceļ tieslietu ministrs pēc atlases konkursa, ko organizē Horvātijas Notāru palāta (*Hrvatska javnobilježnička komora*).
Viņi ir kvalificēti juristi, kuri ir nokārtojuši valsts advokatūras eksāmenu un valsts eksāmenu notāra profesijā, viņiem ir nepieciešamā pieredze, viņi patstāvīgi un neatkarīgi sniedz publiskos pakalpojumus un darbojas kā klientu piesaistīti objektīvi eksperti.
Viņi ir pilnvaroti veikt šādas darbības:
sagatavot un izsniegt notariālus dokumentus, kuri ir publiski dokumenti par tiesiskiem darījumiem un apliecinājumi, kas ir pušu tiesību pamatā;
sagatavot un izsniegt notariālus ierakstus par tiesiskām darbībām, kuras viņi ir veikuši vai kurās viņi ir piedalījušies;
sagatavot un izsniegt notariālus apliecinājumus par faktiem, kuru liecinieki viņi ir;
pieņemt glabāšanā naudas līdzekļus un vērtslietas ar mērķi vēlāk nodot tās citām personām vai kompetentām iestādēm (notariālais depozīts);
apliecināt (autentificēt) privātus dokumentus;
veikt darbības un pieņem lēmumus kā tiesas iecelti pilnvarnieki mantošanas lietās;
veikt izpildes darbības, pamatojoties uz publisku aktu;
pārstāvēt savus klientus tiesā un citās publiskās struktūrās, taču tikai tad, ja attiecīgie jautājumi ir tieši saistīti ar kādu no viņu dokumentiem.
Tas, ka mantošanas lietās puses nevar mainīt tiesas piekritību, nozīmē, ka tās nevar izvēlēties notāru kā tiesas ieceltu pilnvarnieku.
Visos gadījumos, kad notārs pārstāv klientu tiesā vai citā publiskā struktūrā, viņam ir advokāta tiesības un pienākumi.
Notāri nedrīkst atteikties pildīt oficiālos amata pienākumus, ja vien tam nav pamatots iemesls, un viņiem jāievēro konfidencialitāte attiecībā uz informāciju, ko viņi iegūst, pildot savus darba pienākumus.
Notāriem pienākas notariāla atlīdzība un izdevumu apmaksa par oficiālo darbību veikšanu viņu kompetences ietvaros saskaņā ar Noteikumiem par notāru pagaidu likmēm (*Pravilnik o privremenoj javnobilježničkoj tarifi*), Noteikumiem par atlīdzību un izdevumu apmaksu notāriem, kas darbojas kā tiesas iecelti pilnvarnieki mantošanas lietās (*Pravilnik o visini nagrade i naknade troškova javnog bilježnika kao povjerenika suda u ostavinskom postupku*) un Noteikumiem par atlīdzību un izdevumu apmaksu notāriem izpildes procedūrās (*Pravilnik o nagradama i naknadi troškova javnih bilježnika u ovršnom postupku*).
Horvātijas Republikā notāriem ir jāiestājas Horvātijas Notāru palātā.
Notāru darbu uzrauga Horvātijas Notāru palāta un Tieslietu ministrija attiecīgi to kompetences ietvaros.
To notāru darbu, kas darbojas kā tiesas iecelti pilnvarnieki mantošanas lietās, pārrauga tiesa, kura viņus iecēlusi.

**Horvātijas Notāru palāta**

Koturaška 34/II
10 000 Zagreb
tālrunis: +385 1 4556 566
fakss: +385 1 4551 544
e-pasts: hjk@hjk.hr
http://www.hjk.hr/Uredi
Notāru likums (*Zakon o javnom bilježništvu*)
Notāru atlīdzības likums (*Zakon o javnobilježničkim pristojbama*)

**Tieslietu akadēmija**

Tieslietu akadēmija ir neatkarīga publiska iestāde, kas nodrošina sākotnējo apmācību un mācības kandidātiem par to, kā patstāvīgi, atbildīgi un neatkarīgi pildīt pienākumus tiesu sistēmā; profesionālo izglītību stažieriem, padomniekiem tiesu struktūrās un citiem tiesu iestāžu darbiniekiem; kā arī tiesu sistēmas darbinieku kvalifikācijas celšanu. Tieslietu akadēmiju vada direktors un pārvalda padome deviņu locekļu sastāvā. Akadēmijas mācībspēki ir kvalificēti speciālisti no tiesnešu, prokuroru un prokurora vietnieku, augsta līmeņa pasniedzēju aprindām, kā arī nepieciešamības gadījumā citu profesiju pārstāvji. Akadēmija aktīvi veicina starptautisko sadarbību un piedalās Eiropas Savienības projektos kā labumguvēja vai dalībniece. Šie projekti ir vērsti uz Akadēmijas kā institūcijas stiprināšanu un nodrošina tās mērķgrupu profesionālo attīstību.
Tieslietu akadēmijas likums (*Zakon o Pravosudnoj akademiji*)

**Valsts Tiesnešu padome (*Državno sudbeno vijeće*)**

**Valsts Tiesnešu padome** ir patstāvīga un neatkarīga struktūra, kas nodrošina tiesnešu patstāvību un neatkarību Horvātijas Republikā. Tā patstāvīgi un atbilstoši Konstitūcijai un likumiem pieņem lēmumus par tiesnešu un tiesu priekšsēdētāju iecelšanu, paaugstināšanu, pārcelšanu, atbrīvošanu un disciplināro atbildību, izņēmums ir Horvātijas Republikas Augstākās tiesas priekšsēdētājs. Valsts Tiesnešu padomē ir 11 locekļi, no tiem septiņi ir tiesneši, divi ir universitātes tiesību zinātņu profesori un divi ir parlamenta locekļi, no kuriem viens pārstāv opozīciju.
*Zakon o državnom sudbenom vijeću*)" target="_blank">Valsts Tiesnešu padomes likums (*Zakon o državnom sudbenom vijeću*)

**Prokuroru padome (*Državnoodvjetničko vijeće*)**

Prokuroru padome ir patstāvīga un neatkarīga struktūra, kas nodrošina prokuroru patstāvību un neatkarību Horvātijas Republikā.
Tā ir atbildīga par prokurora vietnieku un apgabalu un pašvaldību prokuroru iecelšanu un atbrīvošanu, izskata un pasludina nolēmumus par prokurora vietnieku disciplināro atbildību, lemj par prokurora vietnieku pārcelšanu, pārvalda un pārbauda prokuroru un prokurora vietnieku iesniegtās aktīvu deklarācijas, kā arī veic citus uzdevumus saskaņā ar likumu.
Padomē ir 11 locekļi, no tiem septiņi ir prokurora vietnieki, divi ir universitātes tiesību zinātņu profesori un divi ir parlamenta locekļi, no kuriem viens pārstāv opozīciju.
Prokuroru padomes locekļus ievēl uz četriem gadiem, atkārtota ievēlēšana nav iespējama.
Prokuroru padomes likums (*Zakon o Državnoodvjetničkom vijeću*)

**Horvātijas Republikas Konstitucionālā tiesa (*Ustavni sud Republike Hrvatske*)**

Konstitucionālās tiesas izveide, organizācija un piekritība ir noteikta Horvātijas Republikas Konstitūcijā (*Ustava Republike Hrvatske*) un Konstitucionālajā likumā par Horvātijas Republikas Konstitucionālo tiesu (*Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske*).
Horvātijas Republikas Konstitucionālā tiesa sastāv no 13 tiesnešiem, kurus ievēl Horvātijas Parlaments ar visu deputātu divu trešdaļu balsu vairākumu, izraugoties no ievērojamu jurisprudences speciālistu, jo īpaši tiesnešu, prokuroru, advokātu un universitāšu profesoru tiesībzinātnēs vidus, ievērojot Konstitucionālajā likumā noteikto kārtību un procedūru. Konstitucionālās tiesas tiesnesi ieceļ amatā uz astoņiem gadiem, un ārkārtas gadījumos termiņu var pagarināt par ne vairāk kā sešiem mēnešiem, ja tas beidzas, pirms ticis iecelts jauns tiesnesis vai viņš vēl nav sācis pildīt savus pienākumus. Par procedūru pieteikumu no potenciālajiem tiesnešiem saņemšanai un kandidātu izvirzīšanai, lai Horvātijas Parlaments tos varētu ievēlēt, ir atbildīga par konstitucionālajiem jautājumiem atbildīgā parlamentārā komiteja. Horvātijas Republikas Konstitucionālā tiesa ievēl tiesas priekšsēdētāju uz četriem gadiem.
Horvātijas Republikas Konstitucionālās tiesas Konstitucionālajā likumā ir noteikti nosacījumi un procedūra tiesnešu ievēlēšanai Konstitucionālajā tiesā, viņu amata termiņa pārtraukšanai, nosacījumi un termiņi tiesvedībai par kāda tiesību akta saderību ar Konstitūciju un citu noteikumu saderību ar Konstitūciju un

tiesību aktiem, tiesas lēmumu pieņemšanas procedūra un to juridiskās sekas, Konstitūcijā garantēto cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzība un citi jautājumi, kas ir svarīgi Konstitucionālās tiesas pienākumu izpildei un darbībai.
Konstitucionālā tiesa nodrošina, ka tiek ievērota un piemērota Horvātijas Republikas Konstitūcija, un tiesas darbības pamatā ir Konstitūcijas un Horvātijas Republikas Konstitucionālās tiesas Konstitucionālā likuma noteikumi.
Konstitucionālā tiesa ir neatkarīga no visām valsts iestādēm un, lai nodrošinātu savu darbību, patstāvīgi pieņem lēmumus par tai budžetā paredzēto līdzekļu izmantojumu, nepārkāpjot savu gada budžetu un likumu. Konstitucionālās tiesas iekšējo organizāciju reglamentē Horvātijas Republikas Konstitucionālās tiesas reglaments. Konstitucionālās tiesas darbība ir publiska, un tiesnešiem ir piešķirta imunitāte tāpat kā Horvātijas Parlamenta deputātiem.

**Horvātijas Republikas Konstitucionālā tiesa**
Trg Svetoga Marka 4
10000 Zagreb
tālrunis: +385 1 640 02 50
fakss: +385 1 455 10 55
e-pasts: Ustavni_sud@usud.hr
https://www.usud.hr/

Lapa atjaunināta: 11/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Itālija

Šajā lapā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Itālijā.

## JURIDISKĀS profesijas — ievads

Galvenās juridiskās profesijas Itālijā ir: tiesu varas amatpersonas (*magistrati*) (tiesneši (*giudici*) un prokurori (*pubblici ministeri*)), advokāti un notāri.

## Tiesu vara

Tiesneši un prokurori īsteno **tiesas spriešanas funkcijas** saskaņā ar Konstitūcijā paredzēto sistēmu.

### Tiesneši

Tiesu spriež tautas vārdā. Tiesneši ir pakļauti tikai likumam. (Konstitūcijas 101. pants).
Veids, kā tiesneši īsteno tiesas spriešanas funkcijas, ir noteikts tiesību aktos par tiesu sistēmu.
Nav iespējams izveidot "ārkārtas" vai "īpašas" tiesas, izņemot īpašas palātas parastajās tiesās. Tas, kādā veidā un kādos gadījumos iedzīvotāji var tieši piedalīties tiesas spriešanā, ir noteikts tiesību aktos.
Tiesneša amatu var iegūt publiska konkursa kārtībā. Tomēr var iecelt arī goda tiesnešus, kuri var veikt visas atsevišķu parastu tiesnešu funkcijas.

#### Autonomija un neatkarība

Tiesu vara ir **neatkarīga** un nošķirta no jebkādas citas varas (**Konstitūcijas 104. pants**).
Tiesu varas neatkarību nodrošina Tiesnešu augstākā padome (*Consiglio Superiore della Magistratura*) — pašpārvaldes struktūra, kura ir atbildīga par tiesnešu iecelšanu amatā, pienākumu piešķiršanu, pārcelšanu, paaugstināšanu amatā un disciplinārsodiem. (Konstitūcijas 105. pants).
Tiesneši savā starpā atšķiras vienīgi pēc to pienākumu rakstura.
Tiesnešus amatā ieceļ uz pastāvīgu laiku, un viņus var atcelt vai uz laiku atstādināt no amata tikai ar Tiesnešu augstākās padomes attiecīgu lēmumu saskaņā ar tiesību aktiem par tiesu varu un tajos noteiktajām garantijām vai ar attiecīgā tiesneša piekrišanu.

### Prokurori

#### Organizācija

Konstitūcijā ir nostiprināts arī prokuroru **neatkarības un autonomijas** princips (**107. pants**).
Konstitūcijas 112. pantā ir nostiprināts princips par pienākumu saukt pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem: tiklīdz kompetentais prokurors ir informēts par noziedzīgu nodarījumu, tam ir jāveic izmeklēšana un tās rezultāti jāiesniedz tiesnesim vērtēšanai līdz ar attiecīgo apsūdzību. Pienākums sākt kriminālprocesu palīdz nodrošināt prokuratūras neatkarību savu funkciju izpildē un stiprina pilsoņu vienlīdzību likuma priekšā.
Prokuratūra darbojas pie Kasācijas tiesas, apelācijas tiesām, parastajām tiesām un nepilngadīgo tiesām.

#### Loma un pienākumi

Prokurors piedalās visā **kriminālprocesā** un rīkojas **valsts** vārdā. Tiesību aktos paredzētajos gadījumos prokurors piedalās civilprocesā (piemēram, atsevišķos ģimenes strīdos, lietās, kurās iesaistītas personas bez tiesībspējas, u. c.).

### Kanceleju un sekretariātu darbinieki

Tiesu kanceleju un sekretariātu darbinieki ir dažādu kategoriju administratīvie darbinieki (vadītājs, ierēdnis, sekretārs, grāmatvedis, palīgdarbinieks u. c.), kas pieņemti darbā publiskā konkursā pēc pārbaudījumiem un klasificēti kā ierēdņi saskaņā ar valsts darba koplīgumu ministriju sektorā. Šie darbinieki strādā Tieslietu ministrijas Tiesu organizācijas, personāla un pakalpojumu departamentā (*Ministero della Giustizia, Dipartimento dell'organizzazione giudiziaria, del personale e dei servizi*) un pilda administratīvus un lietu pārvaldības uzdevumus, kā arī palīdz tiesām visu veidu tiesvedībā. Darbinieku apmācību nodrošina Tieslietu ministrijas Personāla un mācību ģenerāldirektorāts (*Ministero della Giustizia — Direzione Generale del Personale e della Formazione*).

## Juridisko profesiju organizācija: advokāti un notāri

### Advokāti

Advokāts ir neatkarīgs juridiskās profesijas pārstāvis, kurš var pārstāvēt klientu — fizisku personu, juridisku personu vai valsts iestādi — civilā, kriminālā vai administratīvā tiesvedībā un klientam sniegt juridisku palīdzību.
Advokāts klientu aizstāv, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos par pārstāvību, un par to saņem atlīdzību.
Pie katras tiesas darbojas vietējo advokātu kolēģija (*Consiglio dell'ordine*).
Valsts līmenī darbojas Nacionālā advokātu kolēģija (*Consiglio Nazionale Forense*).
Ar 2012. gada 31. decembra Likumu Nr. 247 tika ieviesti jauni noteikumi attiecībā uz juridisko profesiju darbību.

### Notāri

Notārs ir neatkarīgs juridiskās profesijas pārstāvis, kas īsteno publiskas pilnvaras: apliecina viņa klātbūtnē parakstītus aktus.
Notariāta darbību regulē 1913. gada 16. februāra Likums Nr. 89 par notāru profesiju un arhīvus regulējošajiem noteikumiem.
Notāru organizācija valsts līmenī ir Nacionālā notāru padome (*Consiglio Nazionale del Notariato*).

Lapa atjaunināta: 18/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis

dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Kipra

## Juridiskās profesijas. Ievads

### Citas saistītās profesijas

Saistītu profesiju, piemēram, valsts notāra profesijas, Kiprā nav. Visus ar tieslietām saistītus jautājumus uzskata par juridiskiem jautājumiem, un saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem praktizēt jurisprudenci drīkst vienīgi Kipras Advokātu apvienības (*Pankýprios Dikigorikós Sýllogos*) biedri. Pensionēti advokāti drīkst turpināt darbu kā iekšējie juridiskie konsultanti juridiskajās firmās un citās organizācijās.

Par saistītu profesiju var uzskatīt advokāta palīga (*dikigorikoí ypálliloi*) profesiju, ko reglamentē atsevišķi tiesību akti. Personai, kas vēlas kļūt par advokāta palīgu, jāatbilst šādām prasībām: vidusskolas izglītība, vismaz sešus mēnešus ilgs nepārtraukts darba stāžs juridiskajā firmā, nevainojama reputācija, un jāiesniedz pieteikums tiesu sekretāram (*Protokollitís*) tajā apgabaltiesā (*Eparchiakó Dikastírio*), kuras teritorijā atrodas juridiskā firma, kurā pretendents strādā.

## Prokurori (*Dimósioi Katígoroi*)

### Organizācija

### Vispārīga informācija

Kipras Republikas ģenerālprokurors (*Genikós Eisangeléas*) ir valsts juridiskais konsultants, kas vienlaikus vada Juridisko dienestu (*Nomikí Ypiresía*) un ir Valsts prokuratūras direktors (*Ypéfthynos tis Ypiresías Diacheírisis Poinikón Ypothéseon*).

Ģenerālprokurora vadītajā Juridiskajā dienestā strādā advokāti. Daļa no tiem specializējas krimināltiesībās un nodarbojas ar lietām, ko izskata zvērināto tiesas (*Kakourgiodikeía*). Ģenerālprokurors ir informēts par visām lietām un dod attiecīgus norādījumus.

Valsts prokuroru pienākumus pilda ne vien Juridiskā dienesta amatpersonas, bet arī Kipras Policijas (*Astynomikí Dýnami Kýprou*) darbinieki, kas ir ieguvuši grādu tiesību zinātnēs un kvalifikāciju, kura dod tiesības praktizēt jurisprudenci. Lai gan šie speciālisti ir policijas darbinieki, pildot valsts prokuroru pienākumus, tie ir pakļauti ģenerālprokuroram un atskaitās tam. Attiecībā uz šo personu darbību ģenerālprokuroram ir tādas pašas pilnvaras kā attiecībā uz Juridiskā dienesta amatpersonu darbu.

Izņēmuma gadījumos ģenerālprokurors drīkst uzticēt konkrētu lietu prasmīgam praktizējošam advokātam.

### Valsts prokuroru uzdevumi un pienākumi

Apsūdzību krimināllietu apgabaltiesās gatavo apsūdzības dienests (*Katigoroúsa Archí*) policijas kriminālvajāšanas nodaļu advokātu (juristu) vadībā, taču īpašos gadījumos kriminālvajāšanu var uzticēt Juridiskā dienesta amatpersonai. Apsūdzību zvērināto tiesās gatavo Juridiskā dienesta advokāti. Neatkarīgi no tā, kurš gatavo apsūdzību, visas šīs apsūdzības ietilpst ģenerālprokurora jurisdikcijā, un tas vienmēr var iejaukties un attiecīgos gadījumos uz laiku apturēt krimināprocesu.

Juridisko dienestu vada ģenerālprokurors, kam palīdz ģenerālprokurora vietnieks (*Voithós Genikós Eisangeléas*), kā arī valsts prokurori (*Eisangeleís tis Dimokratías*), vecākie valsts advokāti (*Anóteroi Dikigóroi tis Dimokratías*) un valsts advokāti (*Dikigóroi tis Dimokratías*). Viens no valsts prokuroriem vada Krimināllietu nodaļu (*Poinikó Tmíma*), un arī tas ir pakļauts ģenerālprokuroram.

Iztiesāšana pēc būtības notiek pēc sacīkstes principa. Vispirms apsūdzība iepazīstina tiesu ar apsūdzības pierādījumiem, tad seko apsūdzības liecinieku nopratināšana, aizstāvības veikta liecinieku nopratināšana un atkārtota nopratināšana. Pēc visu apsūdzības liecinieku nopratināšanas tiesa lemj, vai apsūdzības dienests ir sagatavojis *prima facie* (pirmšķietamības) lietu. Ja lēmums ir pozitīvs, tiesa aicina apsūdzēto sniegt oficiālu paziņojumu tiesai, paskaidrojot, ka apsūdzētais var pieaicināt lieciniekus un liecināt pats, nododot zvērestu, — tādā gadījumā apsūdzētā uzaicinātos lieciniekus un pašu apsūdzēto nopratina apsūdzības dienesta pārstāvji. Apsūdzētais var sniegt arī ar zvērestu neapliecinātu paziņojumu no apsūdzēto sola, un tādā gadījumā apsūdzības dienesta pārstāvji nevar to nopratināt.

Pēc lietas izskatīšanas tiesa pieņem spriedumu. Ja spriedums ir attaisnojošs, apsūdzēto attaisno un atbrīvo. Notiesājoša sprieduma gadījumā aizstāvībai tiek dota iespēja lūgt sodu samazināt, un procesa noslēgumā tiesa piespriež atbilstošu sodu.

## Tiesneši

### Organizācija

Tiesu organizācija Kiprā ir ļoti vienkārša.

### Augstākā tiesa (*Anótato Dikastírio*)

Augstāko tiesu izveidoja saskaņā ar 1964. gada Tieslietu likuma (Likums Nr. 33/1964) noteikumiem (sadaļa “Citi noteikumi”) (*O perí Aponomís tis Dikaiosínis (Poikílai Diatáxeis) Nómos tou 1964*) pēc tam, kad no amata bija atkāpies gan Augstākās tiesas, gan Augstākās Konstitucionālās tiesas (*Anótato Syntagmatikó Dikastírio*) priekšsēdētājs, tādējādi faktiski atlaižot abas minētās tiesas, jo Kipras turku kopienas pārstāvji dažādās valsts iestādēs atteicās piedalīties sanāksmēs un atbalstīt apstiprināmos lēmumus.

Augstākās tiesas locekļus ieceļ Kipras Republikas prezidents. Pašlaik Augstākajā tiesā ir 13 locekļi, no kuru vidus ieceļ priekšsēdētāju. Augstākās tiesas locekļu amatā var iecelt personas ar nevainojamu reputāciju un vismaz 12 gadus ilgu pieredzi juridiskā profesijā.

### Zvērināto tiesas (*Kakourgiodikeía*)

Zvērināto tiesa ir Kipras augstākā pirmās instances krimināllietu tiesa, kas izskata lietas trīs tiesnešu — priekšsēdētāja (*Próedros*), vecākā apgabaltiesneša (*Anóteros Eparchiakós Dikastís*) un apgabaltiesneša (*Eparchiakós Dikastís*) — sastāvā. Zvērināto tiesas locekļus uz divu gadu pilnvaru termiņu ieceļ Augstākā tiesa attiecīgi no apgabaltiesas priekšsēdētāju, vecāko apgabaltiesnešu un apgabaltiesnešu vidus.

### Apgabaltiesas (*Eparchiaká Dikastíria*)

Katrā Kipras provincē ir apgabaltiesa ar neierobežotu jurisdikciju, kurā, protams, neietilpst jautājumi, kas ir Augstākās tiesas un tālāk minēto specializēto tiesu jurisdikcijā. Apgabaltiesas tiesnešus iedala apgabaltiesas priekšsēdētājos, vecākajos apgabaltiesnešos un apgabaltiesnešos. Apgabaltiesas tiesnešus ieceļ, pārceļ citā amatā un paaugstina amatā Augstākā tiesa.

### Ģimenes lietu tiesas (*Oikogeneiaká Dikastíria*)

Ģimenes lietu tiesas izveidoja saskaņā ar Likumu par ģimenes lietu tiesām (*O perí Oikogeneiakón Dikastiríon Nómos*) (Likums Nr. 23/90). Ģimenes lietu tiesas sastāvā ir trīs locekļi (priekšsēdētājs un divi tiesneši) ar iepriekšēju pieredzi tieslietās, kuri pirms iecelšanas amatā ir sekmīgi praktizējuši jurisprudenci.

### Nomas pārraudzības tiesa (*Dikastírio Elénchou Enoikiáseon*)

Šīs specializētās tiesas sastāvā ir trīs locekļi — priekšsēdētājs un divi tiesneši. Priekšsēdētājam jābūt advokātam, kurš ir sekmīgi praktizējis jurisprudenci vismaz tikpat ilgā termiņā, kāds ir nepieciešams iecelšanai par apgabaltiesnesi.

### Darba strīdu tiesa (*Dikastírio Ergatikón Diaforón*)

Tāpat kā Nomas pārraudzības tiesa, arī Darba strīdu tiesa sastāv no trim locekļiem — priekšsēdētāja un diviem tiesnešiem. Priekšsēdētājam jābūt advokātam, kas pirms iecelšanas tiesneša amatā piecus gadus ir praktizējis jurisprudenci.

### Militārā tiesa (*Stratiotikó Poinikó Dikastírio*)

Pēdējā specializētā tiesa ir Militārā tiesa, ko vada advokāts ar nevainojamu reputāciju, kura kvalifikācija, stājoties amatā, atbilst apgabaltiesnešiem izvirzītajām prasībām. Militārās tiesas priekšsēdētājam jābūt armijas virsniekam ar vismaz pulkveža dienesta pakāpi. Pārējiem Militārās tiesas tiesnešiem jābūt profesionāliem armijas virsniekiem.

**Vispārīga informācija (*Evretírio*)**

Augstākās tiesas tīmekļa vietnē ir sadaļa, kurā ir sniegta vispārīga informācija par Kipras tiesām.

**Uzdevumi un pienākumi**

**Augstākā tiesa (*Anótato Dikastírio*)**

Augstākā tiesa Kiprā darbojas kā apelācijas tiesa, izskatot visus pārsūdzētos zemāku instanču tiesu spriedumus, un kā pirmās instances tiesa dažādās lietās, piemēram, administratīvajās lietās un jūrlietās. Tā izdod arī *certiorari, mandamus* un citus rīkojumus, uzrauga visas zemāko instanču tiesas Kiprā, lai nodrošinātu to raitu darbību, un veic tiesnešu korpusa disciplināro uzraudzību.

**Zvērināto tiesas (*Kakourgiodikeía*)**

Zvērināto tiesas ir pirmās instances tiesas, kuru jurisdikcijā ir visi saskaņā ar Krimināl kodeksu (*Poinikós Kódikas*) un citiem tiesību aktiem sodāmi likumpārkāpumi (izņemot dažus īpaši smagus noziegumus), kuri ir izdarīti Kipras teritorijā vai Suverēnajās bāzu teritorijās un kuros kā likumpārkāpēji vai cietušie iesaistīti Kipras pilsoņi, vai citās valstīs laikā, kad apsūdzētais atradās Kipras valsts dienestā, vai uz kuģa vai lidmašīnā Kipras teritorijā, vai citās vietās un apstākļos, kādi var būt paredzēti tiesību aktos.

**Apgabaltiesas (*Eparchiaká Dikastíria*)**

Apgabaltiesa tās priekšsēdētāja personā pirmajā instancē izskata visas lietas, kas ietilpst attiecīgās apgabaltiesas jurisdikcijā, un pieņem nolēmumus tajās. Vecākie apgabaltiesneši un apgabaltiesneši pieņem nolēmumus visās lietās (ar noteiktiem izņēmumiem), kurās prasījuma summa vai strīda priekšmeta vērtība nepārsniedz 500 000,00 EUR, ja lietu izskata vecākais apgabaltiesnesis, un 100 000,00 EUR, ja lieta uzticēta apgabaltiesnesim.

Apgabaltiesu kriminālajā jurisdikcijā ietilpst visi likumpārkāpumi, kuri ir izdarīti tiesu apgabala teritorijā un kuri saskaņā ar tiesību aktiem ir sodāmi ar brīvības atņemšanu līdz pieciem gadiem un/vai ar naudas sodu līdz 50 000,00 EUR, un kuru gadījumā tiesas noteiktā kompensācija cietušajam nepārsniedz 6000,00 EUR.

Visus apgabaltiesu spriedumus kā krimināllietās, tā civillietās var neierobežoti pārsūdzēt Augstākajā tiesā.

**Specializētās tiesas**

Ģimenes lietu tiesu jurisdikcijā ir gandrīz visi ģimenes strīdi. Nomas pārraudzības tiesas jurisdikcijā ietilpst vienīgi strīdi par nomas pārraudzībai pakļautām ēkām. Darba strīdu tiesas jurisdikcija aptver tikai darba devēja un darba ņēmēja attiecības, jo īpaši iespējamas nepamatotas atlaišanas gadījumos. Militārās tiesas jurisdikcijā ir krimināllietas, kurās ir iesaistītas Nacionālās gvardes (*Ethnikí Frourá*) militārpersonas vai pārkāpti Nacionālās gvardes noteikumi.

Visus minēto tiesu pieņemtos spriedumus var pārsūdzēt Augstākajā tiesā.

**Juridisko profesiju iedalījums: Advokāti (*Dikigóroi*)**

Kiprā ir vispārpieņemta juridisko pakalpojumu sniegšanas sistēma, kurā visus juridisko pakalpojumu sniedzējus sauc par advokātiem neatkarīgi no tā, kurā valstī tie ir studējuši, un neatkarīgi no akadēmiskā grāda, ko tie ieguvuši, studējot tiesību zinātnes.

Internetā ir pieejams advokātu saraksts, ko advokāti un tiesneši var aplūkot bez maksas, bet pārējiem lietotājiem piekļuve ir par maksu.

**Juridiskās datubāzes**

Oficiāla tīmekļa vietne, kurā publicē spriedumus, nav izveidota. Dažus jaunākos spriedumus izlases veidā publicē Augstākās tiesas tīmekļa vietnē.

Ir vairākas privātas tīmekļa vietnes, kas piedāvā piekļuvi judikatūrai vai nu par maksu, vai bez maksas. Tīmekļa vietnē leginetcy ir publicēti tiesību akti, judikatūra un normatīvie administratīvie akti, un advokāti, tiesneši un valdības departamenti var tai piekļūt bez maksas. Pārējiem lietotājiem piekļuve šai tīmekļa vietnei ir jāabonē. Tīmekļa vietnē cyLaw ir publicēti tiesu spriedumi, kas ir bez maksas pieejami visiem interesentiem.

**Advokāti / Juridiskie konsultanti (*Nomikoí Sýmvouloi*)**

Kā minēts iepriekš, Kiprā pastāv vispārpieņemta sistēma, ko advokātiem / juridiskajiem konsultantiem jāievēro savā darbā.

**Valsts notāri (*Symvolaiográfoi*)**

Valsts notāra profesijas Kiprā nav. Uzdevumus, ko parasti veic valsts notāri, Kiprā pilda advokāti.

**Citas juridiskās profesijas**

Kiprā ar juridisko profesiju ir saistītas turpmāk aprakstītās profesijas.

**Tiesu sekretāri (*Protokollités*)**

Tiesu sekretārus ieceļ Augstākā tiesa. Tiesu sekretāri ir tiesas amatpersonas, visbiežāk advokāti ar pieredzi tieslietās. Tiesu sekretāri pilda konkrētus, attiecīgos tiesību aktos noteiktus pienākumus. Augstākais amats starp tiesu sekretāriem ir tiesas personāla vadītājs, kurš atbild par personāla vispārējo uzraudzību. Iecelt tiesu sekretāru šajā amatā var arī Augstākā tiesa.

**Tiesu izpildītāji (*Epidótes*)**

Ir divu veidu tiesu izpildītāji — privātā sektora tiesu izpildītāji, kuru pilnvaras aprobežojas ar dažādu tiesas dokumentu iesniegšanu adresātiem, un tiesu izpildītāji, kuri ir tiesas darbinieki un kuru galvenais pienākums ir tiesas spriedumu izpildes nodrošināšana.

**Advokāta palīgi (*Dikigorikoí Ypállilοi*)**

Par advokāta palīgu (*dikigorikós ypállilos*) var kļūt persona, kas vismaz sešus mēnešus ir nostrādājusi juridiskajā firmā un iesniegusi pieteikumu tās apgabaltiesas kancelejā, kuras teritorijā atrodas juridiskā firma, kurā šī persona strādā.

**Attiecīgās saites**

Ģenerālprokurora birojs

Augstākā tiesa

Lapa atjaunināta: 11/03/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Latvija

Šajā sadaļā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Latvijā.

**Prokurori**

**Organizācija**

Prokuratūra ir vienota, centralizēta, triju pakāpju iestāžu sistēmas **tiesu varas institūcija**, ko vada **ģenerālprokurors**. Tās uzdevums ir **reaģēt uz likuma pārkāpumu un nodrošināt ar to saistītās lietas izlemšanu** likumā noteiktajā kārtībā. Prokuratūrā ietilpst šādu līmeņu iestādes:

Ģenerālprokuratūra;

tiesu apgabalu prokuratūras;
rajonu (republikas pilsētu) prokuratūras;
specializētās prokuratūras.
Vajadzības gadījumā ģenerālprokurors var izveidot specializētu nozares prokuratūru, kam var būt rajona prokuratūras vai tiesas apgabala prokuratūras statuss. Latvijā pašlaik ir **trīs specializētās prokuratūras**:
Nodokļu un muitas lietu prokuratūra;
Daudznozaru specializētā prokuratūra;
Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūra.
Ģenerālprokuratūras pārraudzībā var atrasties arī valsts iestādes, kas nepilda apsūdzības funkcijas, bet savas kompetences robežās veicina noteiktu kriminālprocesa uzdevumu īstenošanu. Šīs iestādes izveido, reorganizē un likvidē ģenerālprokurors. Ģenerālprokurors atbilstoši iedalītajiem valsts budžeta līdzekļiem nosaka arī šo iestāžu struktūru un statusu. Līdz šim izveidota viena šāda Ģenerālprokuratūras pārraudzībā esoša iestāde — Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests.
Prokuratūras ir tiesu sistēmai piederīgas iestādes, kas tādējādi ir nošķirtas no likumdošanas un izpildu varas. Saeima (parlaments), Ministru kabinets un Valsts prezidents ir tiesīgi uzdot prokuratūrai pārbaudīt faktus par likumpārkāpumiem un saņemt Ģenerālprokuratūras skaidrojumus, bet tiem nav tiesību iejaukties prokuratūras darbībā, izmeklējot būtiskus likumpārkāpumus, kam ir valstiska nozīme.
Prokuroriem ir tiesības iesniegt protestus par Ministru kabineta un valsts pārvaldes iestāžu pieņemtiem, bet likumam neatbilstošiem tiesību aktiem.
Ģenerālprokuroram un Ģenerālprokuratūras departamentu virsprokuroriem ir tiesības piedalīties Ministru kabineta sēdēs un izteikt viedokli par izskatāmajiem jautājumiem.

**Loma un pienākumi**

Prokuratūras uzdevumus pirmstiesas izmeklēšanā nosaka Prokuratūras likuma 2. pants.
Prokuratūra:
uzrauga izmeklēšanas iestāžu darbu un citu iestāžu operatīvās darbības;
organizē, vada un veic pirmstiesas izmeklēšanu un dod izmeklēšanas iestādēm norādījumus par kriminālizmeklēšanas procedūru veikšanu;
sāk un veic kriminālvajāšanu;
likumā noteiktajā kārtībā aizsargā personu un valsts tiesības un likumīgās intereses;
likumā noteiktajos gadījumos iesniedz prasības pieteikumu vai iesniegumu tiesā;
likumā noteiktajos gadījumos piedalās lietu izskatīšanā tiesā.
Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 36. panta pirmo daļu prokurors kriminālprocesā pilda izmeklēšanas uzraudzības, izmeklēšanas, kriminālvajāšanas, valsts apsūdzības uzturēšanas un citas funkcijas.

**Uzraugošais pro-kurors**

Uzraugošais prokurors uzrauga konkrētu krimināllietu izmeklēšanu un var:
atcelt procesa virzītāja un izmeklēšanas grupas dalībnieku lēmumus;
pieprasīt, lai izmeklētāja tiešais priekšnieks nomaina procesa virzītāju vai izdara izmaiņas izmeklēšanas grupā, ja netiek izpildīti dotie norādījumi vai ir pieļauti procesuāli pārkāpumi, kas apdraud kriminālprocesa norisi;
izskatīt sūdzības par procesa virzītāju vai izmeklēšanas grupas dalībnieku, izmeklētāja tiešā priekšnieka vai procesuālo uzdevumu izpildītāju rīcību un lēmumiem;
pieņemt lēmumus par kriminālprocesa sākšanu un nodošanu citai izmeklēšanas iestādei;
veikt procesuālās darbības, par to iepriekš informējot procesa virzītāju;
dot norādījumus par procesa veida izvēli, izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbību veikšanu, ja procesa virzītājs nenodrošina mērķtiecīgu izmeklēšanu un pieļauj neattaisnotu iejaukšanos personas dzīvē vai vilcināšanos.

**Procesa virzītājs**

Uzraugošais prokurors (vai saskaņā ar amatā augstāka prokurora norādījumiem cits prokurors) var kļūt par procesa virzītāju un tādējādi pārņemt kriminālprocesa vadīšanu un lemt par kriminālvajāšanas sākšanu. Izņēmuma gadījumos ģenerālprokurors, Ģenerālprokuratūras Kriminaltiesiskā departamenta vai tiesas apgabala virsprokurors var iecelt prokuroru par procesa virzītāju izmeklēšanas stadijā.
Prokurors kā procesa virzītājs var:
panākt vienošanos ar apsūdzēto par vainas atzīšanu;
pieņemt lēmumu par kriminālllietas nodošanu tiesai;
iesniegt lietu iztiesāšanai īpašā procesa kārtībā;
izbeigt kriminālprocesu, ja tam ir likumīgs pamatojums.
Procesa virzītājs likumā noteiktajā kārtībā var pieņemt jebkuru procesuālo lēmumu un veikt jebkuru procesuālo darbību vai uzdot to izmeklēšanas grupas dalībniekam vai procesuālo uzdevumu izpildītājam.

**Amatā augstāks prokurors**

Amatā augstāks prokurors likumā noteiktajā kārtībā kontrolē, kā prokurors pilda sev uzticētās funkcijas, un pieņem lēmumus par sūdzībām un aizrādījumiem, kas attiecas uz uzraugošā prokurora un prokurora / procesa virzītāja lēmumiem un rīcību. Amatā augstāks prokurors var lemt, piemēram, par uzraugošā prokurora ierosinājumu nomainīt izmeklētāja tiešo priekšnieku vai izmeklēšanas iestādi, kā arī par to, vai apsūdzības atsaukšana ir pamatota un likumīga.
Amatā augstākam prokuroram ir tiesības:
atcelt izmeklētāja, izmeklēšanas grupas dalībnieka vai amatā zemāka prokurora lēmumus;
iecelt vai nomainīt uzraugošo prokuroru vai prokuroru / procesa virzītāju, ja netiek pilnvērtīgi nodrošināta uzraudzība un kriminālvajāšana, vai uzņemties atbildību pašam;
izveidot izmeklēšanas grupu, ja darba apjoms apdraud kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā;
pieprasīt, lai ieceļ citu izmeklētāja tiešo priekšnieku, vai uzdot kriminālizmeklēšanu veikt citai izmeklēšanas iestādei.
Ar amatā augstāka prokurora lēmumu prokuroru var iekļaut **izmeklēšanas grupas** sastāvā; procesa virzītājs prokuroram var uzdot veikt vienu vai vairākus procesuālos uzdevumus.

## Tiesneši

**Organizācija**

Tiesu varas konstitucionālais pamats ir Latvijas Republikas Satversmes (Latvijas konstitūcijas) 82. līdz 86. pants, saskaņā ar kuru tiesu spriež tikai tiesas. Tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti vienīgi likumam. Tiesu varu reglamentē likums "Par tiesu varu". Saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem tiesneši ir valsts amatpersonas.

Valsts iestādēm, sabiedriskajām un politiskajām organizācijām un citām juridiskajām un fiziskajām personām ir pienākums respektēt un ievērot tiesu neatkarību un tiesnešu neaizskaramību. Nevienam nav tiesību pieprasīt no tiesneša atskaiti vai paskaidrojumus par to, kā izskatīta konkrētā lieta, vai iejaukties tiesas spriešanā neatkarīgi no tā, kādā nolūkā tas tiktu darīts. Tiesnesis ar tiesas spriešanu saistīto pienākumu izpildes laikā ir neaizskarams. Tiesneša amats nav savienojams ar piederību pie partijām vai citām politiskām organizācijām.

**Loma un pienākumi**

Tiesnešu uzdevums ir saskaņā ar likumu spriest tiesu civillietās, administratīvajās lietās un krimināllietās.

**Civillietās** tiesneši tiesas sēdēs izskata un izlemj lietas par strīdiem, kas saistīti ar fizisko un juridisko personu civiltiesību, darba tiesību, ģimenes tiesību un citu tiesību un likumīgo interešu aizsardzību.

**Krimināllietās** tiesneši tiesas sēdēs izskata pret personām izvirzītās apsūdzības un pieņem lēmumus par to pamatotību. Tiesneši var attaisnot nevainīgas personas un atzīt personas par vainīgām noziedzīgos nodarījumos, piespriežot tām sodu.Papildus tam, pamatojoties uz rajona (pilsētas) tiesas priekšsēdētāja uzdoto uzdevumu, pildīt izmeklēšanas tiesneša funkcijas un likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā kontrolēt cilvēktiesību ievērošanu kriminālprocesos.

**Administratīvajās lietās** tiesneši veic tiesu kontroli pār izpildvaras darbības (iestāžu izdoto administratīvo aktu vai to faktiskās rīcības) tiesiskumu un izskata no publisko tiesību attiecībām izrietošus strīdus. Tiesneši arī noskaidro privātpersonu publiski tiesiskos pienākumus un tiesības. Administratīvo pārkāpumu lietās tiesneši izskata un izlemj lietas par personu administratīvajiem pārkāpumiem.

Tiesnešu amata pienākumos ietilpst visi procesuālajās tiesībās paredzētie tiesnešu un tiesu pienākumi.

**Juridiskās datubāzes**

Tiesu varai ir savs Latvijas Tiesu portāls, kas pašlaik pieejams tikai latviešu valodā. Tajā atrodama informācija par Latvijas tiesu sistēmu, Latvijas tiesu un tiesnešu saraksts un tiesu statistika, īsi aprakstītas dažādos tiesas procesos piemērojamās procedūras, norādot to galvenās iezīmes un atšķirības, sniegta informācija par to, kā vērsties tiesu iestādēs.

Savukārt Latvijas Tiesu e-pakalpojumu portālā nodrošināta piekļuve anonimizētiem tiesu nolēmumiem, judikatūrai, tiesas sēžu kalendāram un citai informācijai. Ievadot lietas vai tiesas pavēstes numuru portāla e-pakalpojumu sadaļā „Tiesvedības gaita", var iegūt informāciju par konkrētu lietu tiesvedības gaitu un uzzināt, kurā tiesā un kādā instancē lietu izskata, nākamo tiesas sēžu kalendāru, lietā pieņemtos lēmumus, iesniegtās sūdzības un tiesvedības rezultātu.

**Pārskatus par tiesu darbu** publicē arī Tiesu administrācijas tīmekļa vietnē.

Informāciju par aktuāliem **politiskiem ar tiesu sistēmu saistītiem jautājumiem** publicē arī Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē. Portāls pieejams arī angļu valodā.

**E-informācija par Augstāko tiesu un tās darbību** ir pieejama Augstākās tiesas tīmekļa vietnē. Portāls pieejams arī angļu valodā.

## Advokāti

**Organizācija**

Advokāti ir neatkarīgi un profesionāli juristi, kas sniedz juridisko palīdzību, aizstāvot un pārstāvot tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā personu likumīgās intereses, sniedzot juridiskas konsultācijas, gatavojot juridiskus dokumentus un veicot citas juridiskas darbības.

Advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas lietu vešanai jebkurā Latvijas Republikas tiesā un pirmstiesas izmeklēšanas iestādē pēc pušu, apsūdzēto un citu lietas dalībnieku (klientu) izvēles un viņu uzdevumā, kā arī likumā noteiktajos gadījumos tiesu priekšsēdētāju, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu vadītāju un Latvijas zvērinātu advokātu padomes uzdevumā. Advokāti likumā noteiktajā kārtībā sniedz arī citu juridisko palīdzību.

Latvijā par advokātiem, izpildot noteiktas prasības, var būt:

Latvijas pilsoņi;

Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, kas ieguvuši advokāta kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm (ES dalībvalstu advokāti);

ārvalstu advokāti (izņemot ES dalībvalstu advokātus), kas Latvijā var praktizēt saskaņā ar Latvijai saistošiem starptautiskiem līgumiem par juridisko palīdzību.

Visi Latvijas zvērinātie advokāti ir brīvas juridiskās profesijas pārstāvji, kas ir apvienojušies Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijā — neatkarīgā valsts zvērinātu advokātu profesionālā korporācijā. Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas institūcijas ir **zvērinātu advokātu kopsapulce, Latvijas Zvērinātu advokātu padome, revīzijas komisija un disciplinārlietu komisija.**

**Juridiskās datubāzes**

Informācija par **Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas** un **Latvijas Zvērinātu advokātu padomes darbību** un normatīvajiem aktiem, par zvērinātiem advokātiem un tiesām, kurās viņi praktizē (ieskaitot kontaktinformāciju), kā arī informācija par citiem ar **Latvijas advokatūru** saistītiem jautājumiem ir atrodama Latvijas Zvērinātu advokātu padomes tīmekļa vietnē.

## Notāri

**Organizācija**

Notariālās lietas tiesu iestāžu uzraudzībā uzdots pārzināt zvērinātiem notāriem Notariāta likumā noteiktajā kārtībā. Zvērināti notāri ir tiesu sistēmai piederīgas personas, kuras pastāv pie apgabaltiesām un pilda viņiem likumā noteiktos pienākumus. Amata darbībā zvērināti notāri pielīdzināti valsts amatpersonām. Profesionālajā darbībā zvērināti notāri ir finansiāli patstāvīgi, un viņu amata atlīdzību nosaka Ministru kabinets.

Saskaņā ar Notariāta likumu zvērinātiem notāriem piekrīt:

taisīt notariālos aktus;

taisīt apliecinājumus;

pieņemt glabājumā naudu, vērtspapīrus un dokumentus;

pieņemt glabājumā saistības priekšmetu;

vest mantojuma lietas;

sastādīt mantas dalīšanas projektus likumā paredzētajos gadījumos;

vest laulības šķiršanas lietu (pie nosacījuma, ja abi laulātie par to rakstiski ir vienojušies un strīds nepastāv);

legalizēt Latvijā izsniegtu publisku dokumentu ar apliecinājumu (apostille);

veikt darbības, kas saistītas ar tiesību un tiesību nodrošinājumu nostiprināšanu zemesgrāmatā, ja nostiprinājumu pamato zvērināta notāra sastādīts notariāls akts;

kā arī veikt citas likumos paredzētās darbības.

Atbilstoši Notariāta likumam zvērinātiem notāriem ir atļauts:

gādāt par tiesību un tiesību nodrošinājumu nostiprināšanu zemesgrāmatās, kā arī tiesību, tiesību nodrošinājumu vai ziņu ierakstīšanu nekustamā īpašuma valsts kadastrā un Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros;

gādāt no valsts, pašvaldības un privātām iestādēm, kā arī no amatpersonām un privātām personām atļaujas, apliecības un citus dokumentus, kas vajadzīgi notariāli taisāmo un apliecināmo aktu noslēgšanai vai nostiprināšanai;

sastādīt aktu, līgumu un citu ar zvērināta notāra darbību saistītu dokumentu projektus, kā arī izgatavot norakstus un tulkojumus;
sniegt citu juridisko palīdzību;
vadīt mediāciju kā sertificētam mediatoram atbilstoši Mediācijas likumā paredzētajiem noteikumiem un kārtībai.
Visi Latvijas zvērinātie notāri ir apvienojušies **Latvijas Zvērinātu notāru kolēģijā** — neatkarīgā zvērinātu notāru profesionālā korporācijā. Latvijas Zvērinātu notāru padome ir zvērinātu notāru pārstāvības un uzraudzības institūcija, kā arī Latvijas Zvērinātu notāru kolēģijas pārvaldes un izpildu institūcija. Tās uzdevumi izklāstīti Notariāta likuma 230. pantā.

**Juridiskās datubāzes**

Informācija par zvērinātu notāru darbību, notāru skaitu un prakses vietām un citiem ar Latvijas notariāta sistēmu saistītiem jautājumiem atrodama Latvijas notāru oficiālajā tīmekļa vietnē.

## Zvērināti tiesu izpildītāji

**Organizācija**

**Zvērināti tiesu izpildītāji** ir tiesu sistēmai piederīgas personas. Zvērināti tiesu izpildītāji darbojas pie apgabaltiesām un veic tiesu un citu institūciju nolēmumu izpildi, kā arī citas likumos noteiktās darbības.
Zvērināti tiesu izpildītāji ir brīvas juridiskās profesijas pārstāvji, bet amata darbībā viņi pielīdzināti valsts amatpersonām. Zvērināti tiesu izpildītāji amata darbībā ir neatkarīgi un pakļauti vienīgi likumam. Zvērinātu tiesu izpildītāju izvirzītās prasības un dotie rīkojumi, veicot amata darbības, ir saistoši visām personām valsts teritorijā.
Zvērināti tiesu izpildītāji pilda pienākumus tās apgabaltiesas darbības teritorijā, pie kuras pastāv. Zvērinātu tiesu izpildītāju skaitu un viņu amata vietas, iecirkņus un to robežas nosaka Ministru kabinets.
Pildot amata pienākumus, zvērināti tiesu izpildītāji piemēro Civilprocesa likumu un citus normatīvos aktus un ievēro Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes (Latvijas zvērinātu tiesu izpildītāju pārstāvības un uzraudzības institūcijas) apstiprināto metodiku un tiesu prakses atziņas.

**Juridiskās datubāzes**

Informācija par zvērinātu tiesu izpildītāju biroju atrašanās vietām, normatīvajiem aktiem, kas reglamentē zvērinātu tiesu izpildītāju profesiju, un Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes darbību atrodama Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes tīmekļa vietnē. Portāls pašlaik pieejams tikai latviešu valodā.

**Organizācijas, kas sniedz juridiskos pakalpojumus pro bono**

Latvijā nav šādu organizāciju saraksta.

## Saites

- Prokuratūra
- Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests
- Latvijas Tiesu portāls
- Tiesu administrācija
- Latvijas Zvērinātu advokātu padome
- Latvijas notāri
- Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome
- Latvijas Republikas Tieslietu ministrija

Lapa atjaunināta: 28/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Lietuva

Šajā lapā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Lietuvā.

## Juridiskās profesijas – ievads

Lietuvā juridisko profesiju pārstāvji ir:
prokurori (*prokuroraĩ*);
tiesneši (*teisėjai*);
advokāti (*advokatai*);
notāri (*notarai*);
tiesu izpildītāji (*antstoliai*).

## Prokurori

**Organizācija**

Pēc teritoriālās jurisdikcijas Lietuvā ir 56 prokuratūras:
51 reģionālā prokuratūra;
5 apgabalprokuratūras.
Teritoriālās prokuratūras (*teritorinės prokuratūros*) atrodas Ģenerālprokuratūras (*Generalinė prokuratūra*) pakļautībā. **Lietuvas Republikas prezidents** (*Lietuvos Respublikos Prezidentas*) ar parlamenta (*Seimas*) piekrišanu ieceļ ģenerālprokuroru amatā uz septiņiem gadiem.
Ģenerālprokuroram ir jāatskaitās parlamentam un Valsts prezidentam. Lietuvā ir šādi prokurori:
Ģenerālprokurors (*generalinis prokuroras*);
galvenie (apgabala vai rajona) prokurori (*vyriausieji (apylinkių arba apygardų) prokurorai*);
citi prokurori.
Starp Tieslietu ministriju un prokuratūru nepastāv subordinācija, tām nav kopīgas jurisdikcijas vai kādas citas īpašas saistības.

**Loma un pienākumi**

Prokuratūras pilda šādas funkcijas:
organizē un vada pirmstiesas izmeklēšanas;
uztur valsts apsūdzības kriminālietās;
aizstāv sabiedrības intereses;
nodrošina taisnīgumu;
palīdz tiesnešiem tiesvedībā.

Prokurori piedalās visās krimināllietās, civillietās un administratīvajās lietās prasībā norādītajā kārtībā.

## Tiesneši

### Organizācija

Lietuvā nav dažāda veida tiesnešu; visi ir **profesionāli tiesneši** (*profesionalūs teisėjai*).

Galvenos tiesu varas principus nosaka Konstitūcija un parlamenta akts, kas regulē tiesu darbību. Tiesas ir neatkarīgas un tām ir šādas pašpārvaldes institūcijas:

Tiesnešu kopsapulce (*Visuotinis teisėjų susirinkimas*);

Tiesu padome (*Teisėjų taryba*);

Goda tiesa (*Teisėjų garbės teismas*).

Tiesām to darbā palīdz Nacionālā tiesu administrācija (*Nacionalinė teismų administracija*).

## Juridisko profesiju organizācija: Advokāti

### Tiesu advokāti / Advokāti

Lietuvā ir advokāti (*advokatai*) un advokātu palīgi (*advokatų padėjėjai*). Advokātu palīgi var pārstāvēt klientus civilprocesos un aizstāvēt tos krimināprocesos, ja to pieļauj likums un ja pārraugošais advokāts ir devis atļauju.

Advokātus un advokātu palīgus neiedala pēc specializācijas. Advokāti var brīvi izvēlēties tieslietu jomu, kurā tie vēlas specializēties (advokāta specializācija).

### Juridiskās datubāzes

Plašāka informācija ir atrodama Lietuvas Advokātu asociācijas (*Lietuvos advokatūra*) tīmekļa vietnē.

### Vai piekļuve datu bāzei ir bez maksas?

Jā, piekļuve Lietuvas Advokātu asociācijas tīmekļa vietnei ir bez maksas.

### Zemāko instanču tiesu advokāti/ juridiskie padomnieki

Lietuvā nav zemāko instanču tiesu advokātu jeb juridisko padomnieku.

## Notāri

### Organizācija

Lietuvā ir tikai viena veida notāri (*notarai*). Notāru un to biroju skaitu, kā arī notāru jurisdikciju nosaka **tieslietu ministrs** (*Teisingumo ministerija*), kurš notārus ieceļ amatā un atbrīvo no amata.

Notāru darbu pārrauga **Notāru palāta** (*Notarų rūmai*). Katru gadu Notāru palāta iesniedz Tieslietu ministrijai detalizētu **gada pārskatu** par tās darbību kopā ar nākamā gada plānu un notāru darbības vadlīnijām.

Notāru darbību regulējošos tiesību aktus apstiprina tieslietu ministrs, ņemot vērā Notāru palātas prezidija (*Notarų rūmų prezidiumas*) viedokli.

Ja tieslietu ministrs uzskata, ka Notāru palātas rezolūcija vai lēmums ir pretrunā Lietuvas Republikas tiesību aktiem, viņš var iesniegt apelācijas sūdzību Viļņas reģionālajā tiesā (*Vilniaus apygardos teismas*), lai šādu rezolūciju vai lēmumu atceltu.

Plašāka informācija ir atrodama Lietuvas Notāru palātas tīmekļa vietnē.

### Loma un pienākumi

**Notāru palātas** galvenie pienākumi ir:

**koordinēt** notāru darbu;

rūpēties par notāru profesionālo **izaugsmi**;

**aizstāvēt** un **pārstāvēt** notāru intereses valsts pārvaldes un administratīvajās iestādēs;

izstrādāt **normatīvo aktu projektus** par jautājumiem, kas attiecas uz notariātu, un iesniegt tos Tieslietu ministrijai;

nodrošināt **vienotību** notāru praksē;

**pārraudzīt** notāru veikto funkciju izpildi un to atbilstību profesionālas ētikas prasībām;

nodrošināt izstrādāto dokumentu **ieviešanu** un izmantošanu notāru profesionālajā darbībā;

nodrošināt notāru **mācības**;

veikt citus **Notāru palātas statūtos** (*Notarų rūmų statutas*) paredzētos uzdevumus.

## Citas juridiskās profesijas

### Tiesu izpildītāji

Lietuvā ir tikai viena veida tiesu izpildītāji (*antstoliai*).

Informācija par tiesu izpildītājiem atrodama tiesu izpildītāju profesionālās organizācijas tīmekļa vietnē un Tiesu izpildītāju palātas (*Antstolių rūmai*) tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 07/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Luksemburga

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par dažādām juridiskajām profesijām.

## Juridiskās profesijas – ievads

Šajā sadaļā ir sniegta informācija par juridiskajām profesijām (apraksts, nosacījumi profesionālās darbības uzsākšanai u. c.).

## Tiesu sistēmas pārskats

Luksemburgā tiesu sistēma ir organizēta divos atzaros, proti, **vispārējās piekritības tiesu un administratīvo tiesu atzarā**. Strīda raksturs nosaka, kurš atzars izskatīs lietu.

**Vispārējās tiesas** (*l'ordre judiciaire*) ietver trīs miertiesnešus (*Justices de Paix*), divas apgabaltiesas (*Tribunaux d'arrondissement*), apelācijas tiesu (*Cour d' Appel*) un kasācijas tiesu (Cour de Cassation). Šo tiesu jurisdikcijā galvenokārt ir strīdi, kas saistīti ar civiltiesībām, komerctiesībām, krimināltiesībām un darba tiesībām. Šajā atzarā ietilpst gan tiesneši (*magistrats du siège*), gan prokurori vai prokurora vietnieki (*magistrature debout*).

**Administratīvajā atzarā** ietilpst viena pirmās instances administratīvā tiesa (*Tribunal administratif*) un viena administratīvā tiesa (*Cour administrative*). Šīs tiesas izšķir strīdus administratīvajās un nodokļu lietās (*impôts directs*).

**Konstitucionālā tiesa** *(Cour constitutionnelle)* ietver vispārējo tiesu un administratīvo tiesu tiesnešus. Tā nodrošina likumu atbilstību Konstitūcijai, kas ir augstākā juridiskā vara valstī.

## Tiesneši

Ir divi veidi, kā kļūt par tiesnesi.

### Pieņemšana darbā konkursa kārtībā

Topošie tiesneši, proti, jaunākie tiesneši *(attachés de justice),* tiek pieņemti darbā konkursa kārtībā. Lai piedalītos konkursā, kandidātam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:
jābūt Luksemburgas pilsonim;
jābūt visām pilsoniskajām tiesībām un politiskajām tiesībām un jāiesniedz nepieciešamās labas reputācijas garantijas;
jābūt Luksemburgas universitātes diplomam tiesību zinātnēs, kas atbilst atzītam maģistra grādam, vai jābūt ārvalstu grādam tiesību zinātnē, kas atbilst maģistra grādam, ko pieņēmis un atzinis par augstāko izglītību atbildīgais ministrs saskaņā ar grozīto 1969. gada 18. jūnija Likumu par augstāko izglītību un ārzemju diplomu un grādu atzīšanu;
jābūt atbilstošām luksemburgiešu, franču un vācu valodas zināšanām;
ir izieta vismaz divpadsmit mēnešus ilga prakse tiesā vai notāra birojā;
jāatbilst nepieciešamajiem fizisko un garīgo spēju nosacījumiem, ko apliecina medicīniskās un psiholoģiskās pārbaudes.
Konkursu pieņemšanai darbā tiesneša amatā organizē jaunāko tiesnešu darbā pieņemšanas un apmācīšanas komisija ("Komisija"), kuras sastāvā ir tikai tiesneši. Konkurss ietver trīs rakstveida pārbaudes attiecībā uz civiltiesībām un civilprocesu, krimināltiesībām un kriminālprocesu un administratīvajām tiesībām un administratīvajiem strīdiem. Parasti pārbaude paredz sprieduma vai nolēmuma sagatavošanu. Veiksmīgajiem kandidātiem ir jāsaņem vismaz trīs piektdaļas no trīs pārbaudēs kopā iegūstamajiem punktiem un vismaz pusi no katrā pārbaudē iegūstamajiem punktiem. Komisija izveido kandidātu sarakstu atbilstoši iegūto punktu skaitam. Kandidāti tiek pieņemti darbā atbilstoši viņu vietai sarakstā.

**Pieņemšana darbā, pamatojoties uz pieteikuma dokumentāciju**

Šī ir papildu darbā pieņemšanas procedūra, kas tiek organizēta tikai tad, ja konkursa kārtībā netiek atlasīts jaunāko tiesnešu skaits, ko katru gadu nosaka tieslietu ministrs.
Lai iegūtu tiesības pieteikties, kandidātam ir:
jāatbilst konkrētiem nosacījumiem, lai pieteiktos konkursā, proti, jāizpilda 1., 4., un 6. nosacījums;
jābūt diplomam, kas apliecina pabeigtu stažēšanos;
jābūt praktizējošam juristam vismaz piecus gadus.
Komisija aicina kandidātus uz individuālu interviju. Psiholoģijas eksperts piedalās individuālajā intervijā un sniedz pamatotu atzinumu par katru kandidātu. Kandidātu atlases kritēriji ir rezultāti, kas iegūti papildu kursu Luksemburgas tiesību aktos noslēguma pārbaudījumā un stažēšanās gala pārbaudījumā, profesionālā pieredze, papildu kvalifikācijas un publikācijas. Kandidātus izvēlas komisija.
Konstitūcija garantē lemjošo tiesnešu neatkarību no politiskās varas. Tāpēc tiesnešus ieceļ amatā uz neierobežotu laiku. Tiesnešus var atcelt no amata vai atstādināt tikai ar tiesas spriedumu. Turklāt tiesnesi var pārcelt, tikai ieceļot viņu jaunā amatā un tikai ar viņa piekrišanu. Tomēr darbnespējas vai pārkāpumu gadījumā tiesnesi var atstādināt no amata, atlaist vai pārcelt saskaņā ar likumā paredzētajiem nosacījumiem.
Tiesneša amats nav savienojams ar valdības locekļa, parlamenta deputāta, pašvaldības domes priekšsēdētāja, viņa vietnieka vai pašvaldības domes locekļa amatu, ar jebkādu atalgotu publiskā vai privātā sektora amatu, ar notāra vai tiesu izpildītāja amatu, ar amatu militārajā dienestā vai reliģiskā organizācijā, kā arī ar advokāta profesiju. Tiesneši ir objektīvi, un uz viņiem attiecas pienākums glabāt amata noslēpumu. Viņu atalgojums ir noteikts likumā.
Lai iegūtu vairāk informācijas, skatīt sadaļu par tiesnešu profesiju Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

**Advokāti**

Advokāta profesiju (*avocat*) regulē **1991. gada 10. augusta grozītais likums** par advokāta profesiju.
Advokāti ir **neatkarīgas, brīvas profesijas pārstāvji**. Advokāti var praktizēt savu profesiju individuāli. Viņi var arī veidot advokātu birojus ar juridiskas personas statusu. Advokāti ir vienīgie, kas drīkst palīdzēt pusēm vai tās pārstāvēt, iesniegt iesniegumus pušu vārdā un aizstāvēt puses visu veidu tiesu iestādēs, saņemt pušu dokumentus un apliecinājumus, lai tos iesniegtu tiesā, sagatavot un parakstīt nepieciešamos procesuālos dokumentus, kā arī sagatavot lietu izskatīšanai tiesā.
Tikai advokāti pastāvīgi un par atlīdzību var sniegt **juridiskas konsultācijas** vai sagatavot privāttiesiskus aktus citas personas uzdevumā. Advokāti arī palīdz saviem klientiem un pārstāv viņus starptautiskajās tiesās, piemēram, Eiropas Savienības Tiesā vai Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Uz advokātiem attiecas amata noslēpuma glabāšanas pienākums – tas ir sabiedriskās kārtības princips, un tā pārkāpšana ir noziedzīgs nodarījums.
Lai praktizētu advokāta profesijā Luksemburgā, personai ir obligāti jābūt **reģistrētai Luksemburgas Lielhercogistes advokātu kolēģijā**. Tas attiecināms arī uz Eiropas advokātiem, kas vēlas praktizēt Luksemburgā ar savas izcelsmes valsts profesionālo nosaukumu.
Advokātu **kolēģijas (*ordre des avocats*) reģistrā** ir **seši saraksti**:
1. saraksts: tiesā akreditētie advokāti *(advocats à la Cour)*;
2. saraksts: advokāti;
3. saraksts: advokāti – goda biedri *(advocats honoraires)*;
4. saraksts: Eiropas Savienības advokāti, kas praktizē, izmantojot izcelsmes valstī piešķirto profesionālo nosaukumu;
5. saraksts: advokātu biroji, kas ir pielīdzināmi tiesā akreditētiem advokātiem;
6. saraksts: citi advokātu biroji

Lai reģistrētos kādā no Luksemburgas advokātu kolēģijām, ir jāizpilda **šādas prasības**:
personai jāuzrāda nevainojamas reputācijas apliecinājums;
personai ir jāapliecina, ka viņa izpilda nosacījumus uzņemšanai juridiskajā praksē vai ir nokārtojusi citu Eiropas Savienības dalībvalstu advokātiem paredzēto eksāmenu, kas noteikts 1991. gada 10. augusta grozītajā likumā, ar kuru attiecībā uz advokāta profesiju nosaka vispārēju sistēmu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, kas apliecina vismaz 3 gadu ilgu profesionālo apmācību; vai personai ir jāapliecina, ka viņa izpilda nosacījumus reģistrācijai Luksemburgas Lielhercogistē ar izcelsmes valstī piešķirto profesionālo nosaukumu saskaņā ar 2002. gada 13. novembra grozīto likumu, ar kuru Luksemburgas tiesību aktos tiek transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīva 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija; jāapliecina likumdošanas valodas, kā arī pārvaldes iestādēs un tiesās lietoto valodu labas zināšanas 1984. gada 24. februāra Likuma par valodu lietojumu nozīmē;
jābūt Luksemburgas vai kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonim;
personai ir jābūt labām likumdošanas valodas, kā arī pārvaldes iestādēs un tiesās lietoto valodu zināšanām 1984. gada 24. februāra Likuma par valodu lietojumu nozīmē, neskarot 1991. gada 10. augusta grozītā likuma 31-1. pantu. Luksemburgiešu valodas un vācu valodas mutiskajai izpratnei ir jābūt vismaz B2 līmenī (atbilstoši Eiropas vienotajai valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmai – *CEFR*), mutiskās izteikšanās spējām ir jābūt vismaz B1 līmenī un attiecībā uz vācu valodu – rakstiskā teksta izpratnei ir jābūt vismaz B2 līmenī. Franču valodas izpratnei un mutiskās un rakstiskās izteikšanās spējai ir jābūt vismaz B2 līmenī atbilstoši tai pašai sistēmai.
Neatkarīgi no iepriekšējā punkta Eiropas advokātiem, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīvas 98/5/EK 10. pantā, lai

atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā iegūta kvalifikācija, uzņemot viņus advokātu kolēģijas 1. sarakstā, ir jāpierāda tikai labas likumdošanas valodas zināšanas 1984. gada 24. februāra Likuma par valodu lietojumu nozīmē, ar nosacījumu, ka viņu profesionālajā darbībā nav nepieciešama citu likumā minēto valodu prasme. Nepieciešamais valodu prasmju līmenis ir norādīts iepriekšējā rindkopā.

**Precizējumi attiecībā uz nepieciešamajām valodu prasmēm:**

Neskarot iepriekš minēto, advokātiem, kas ir reģistrēti kā individuāli praktizējoši advokāti, ir jāpārvalda likumdošanas valoda 1984. gada 24. februāra Likuma par valodu lietojumu nozīmē, kā arī visas citas valodas, kas nepieciešamas viņu profesionālās darbības veikšanai.

Advokātiem, kas reģistrēti II sarakstā, papildus ir jāpārvalda Luksemburgas Lielhercogistes pārvaldes iestādēs un tiesās lietotās valodas, kas nepieciešamas, lai izpildītu juridiskās prakses pienākumus.

Advokātam, kas uzņemas kādu lietu, jābūt vajadzīgajām profesionālajām prasmēm un valodu zināšanām, pretējā gadījumā viņam var piemērot disciplināras sankcijas.

Ja **kandidāts** ir no valsts, kura **nav Eiropas Savienības dalībvalsts**, Advokātu kolēģijas padome, iepriekš apspriežoties ar tieslietu ministru un saņemot savstarpējības principa ievērošanas apliecinājumu no attiecīgās valsts, var lemt neattiecināt uz kandidātu pilsonības prasību. Tas pats attiecināms uz kandidātiem, kuriem ir politiskā bēgļa statuss un kuriem ir patvēruma tiesības Luksemburgas Lielhercogistē.

**Tikai I sarakstā iekļautie advokāti** ir tiesīgi lietot **tiesā akreditēta advokāta (*avocat de la Cour*) nosaukumu. Lai viņus iekļautu I sarakstā, nepieciešams, lai viņi:**

kā II sarakstā iekļautie advokāti ir izgājuši divu gadu juridisko praksi un sekmīgi nokārtojuši prakses noslēguma eksāmenu,

nokārto spēju pārbaudījums, ko attiecībā uz citu Eiropas Savienības dalībvalstu advokātiem paredz 1991. gada 10. augusta grozītais likums, kurš nosaka vispārējo kārtību, kādā advokāta profesijā tiek atzīti augstākās izglītības diplomi, kas apliecina vismaz 3 gadus ilgu profesionālo apmācību; vai

ja Eiropas advokātam ir atļauja praktizēt ar savas izcelsmes valsts profesionālo nosaukumu, spēj pierādīt vismaz 3 gadus ilgu faktisku un regulāru darbību Luksemburgā un saistībā ar Luksemburgas tiesībām, tai skaitā Eiropas Savienības tiesībām, vai atbilst 2002. gada 13. novembra grozītā likuma, ar kuru Luksemburgas tiesībās tiek transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīva 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija, 9. panta 2. punkta nosacījumiem.

Tiesā akreditētiem advokātiem vienīgajiem ir atļauts veikt darbības, kuru veikšanai normatīvajos aktos ir paredzēta juridiskā pārstāvība, proti, pārstāvēt puses Konstitucionālajā tiesā, administratīvajās tiesās, Augstākajā tiesā un apgabala tiesās, kas izskata civillietas, kā arī izteikties pušu vārdā, saņemt pušu dokumentus un pierādījumus, lai iesniegtu tos tiesām, un nodrošināt pienācīgu dokumentu parakstīšanu, un sagatavot lietu izskatīšanai tiesā.

**Advokāti, kas ir reģistrēti II sarakstā**, kā arī Eiropas advokāti, kuri ir saņēmuši atļauju praktizēt ar savas izcelsmes valsts profesionālo nosaukumu un kuri ir reģistrēti **IV sarakstā**, drīkst veikt šīs darbības tikai tad, ja tiem palīdz kāds tiesā akreditēts advokāts, kurš ir reģistrēts I sarakstā. Tā kā tiesās, kurās nav obligātas prasības par juridisko pārstāvību, personu tiesības izvēlēties pārstāvi netiek ierobežotas, advokātiem, kas reģistrēti II vai IV sarakstā, ir atļauts pārstāvēt puses šajās tiesās bez tiesā akreditēta advokāta palīdzības.

**Lai uzsāktu advokāta apmācību**, ko regulē Lielhercoga 2009. gada 10. jūnija noteikumi par juridiskās prakses organizāciju un piekļuvi notāra profesijai, ir jāiziet profesionāla apmācība, kas ietver papildu kursus Luksemburgas tiesībās, kam seko darba prakse.

Pēc sertifikāta saņemšanas par papildu apmācību Luksemburgas tiesībās praktikanti saņem atļauju reģistrēties kādas Luksemburgas advokātu kolēģijas II sarakstā.

Juridiskās prakses mērķis ir iemācīties praktizēt advokāta profesijā. Universitātes studijas dod prakses veicējam iespēju gūt padziļinātas zināšanas tiesību zinātnēs, savukārt papildu apmācība Luksemburgas tiesībās (*CCDL*) papildina šīs zināšanas, sniedzot ieskatu Luksemburgas tiesību īpatnībās. Juridiskās prakses laikā uzsvars galvenokārt tiek likts uz advokāta profesijas apgūšanu, gan praktizējot profesiju prakses vadītāja uzraudzībā, gan piedaloties mācībās, kuru temats ir tieši profesijas apgūšana.

Prakse, kas ilgst vismaz 2 gadus, noslēdzas ar prakses gala eksāmenu. Pēc eksāmena sekmīgas nokārtošanas kandidāts kļūst par tiesā akreditētu advokātu un tiek reģistrēts I sarakstā.

Pēc motivēta un pamatota lūguma saņemšanas Koordinācijas komiteja var atļaut praktikantam vismaz 3 mēnešus un ne vairāk kā 6 mēnešus no juridiskās prakses laika stažēties advokātu birojā, kas atrodas kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī. Ja šāda stažēšanās tiek atļauta, to ieskaita juridiskajā praksē.

Advokāti ir apvienojušies kolēģijā *(Ordre des avocats),* kas ir neatkarīga no valsts iestādēm un tiesām. Pastāv **Luksemburgas advokātu kolēģija** un **Dīkiršas advokātu kolēģija**. Katrai kolēģijai ir juridiskas personas statuss. Advokātu kolēģijas ietver šādas struktūras: pilnsapulce, kolēģijas padome, kolēģijas priekšsēdētājs, kā arī visai profesijai kopumā – Disciplinārlietu un administratīvo lietu padome.

Lai iegūtu vairāk informācijas, skatīt sadaļu par advokāta profesiju Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

## Notāri

**Notāru skaitu nosaka Lielhercoga noteikumi**, kas pieņemti, pamatojoties uz 1976. gada 9. decembra grozītā Likuma par notariāta organizāciju (*notaire*) 13. pantu. Pašlaik visā valstī ir **36** notāri.

Notāri ir publiskas amatpersonas, kā uzdevums ir apliecināt aktus un līgumus, kuru autentiskuma apliecināšana ir obligāta vai kuriem puses vēlas piešķirt autentiskumu, kas saistīts ar publiskā akta statusu, kā arī apliecināt šo dokumentu datumu, glabāt tos drošībā, izsniegt to norakstus un papildu kopijas.

Notāram — pašam vai pastarpināti, tieši vai netieši — ir aizliegts: veikt komercdarbību, būt kādas komercsabiedrības, rūpniecības vai tirdzniecības uzņēmuma vadītājam, komandītam, pārvaldības institūciju loceklim ar izpildpilnvarām vai likvidatoram; iesaistīties tādu sabiedrību, uzņēmumu vai aģentūru administrācijā vai uzraudzībā, kuras nodarbojas ar pirkšanu, pārdošanu, zemes gabalu apbūvi vai ēku celtniecību, vai arī būt jebkādā veidā ieinteresētam tajos; uzturēt ar minētajām sabiedrībām, uzņēmumiem vai aģentūrām ilgstošas attiecības, kas varētu traucēt pusēm brīvi izvēlēties notāru; pastāvīgi veikt bankas, diskonta vai starpniecības darījumus vai biržas spekulācijas, izņemot diskonta darījumus, kas veikti saistībā ar notāra profesionālo darbību; saņemt noguldījumus, izņemot noguldījumus, kas tiek veikti, plānojot viņu profesionālo darbību vai tās vajadzībām vai mantojumu likvidācijai; sniegt savus pakalpojumus jebkādā lietā, kurā tie būtu ieinteresēti; izmantot starpniekus aktiem, kuras viņi nevar izpildīt paši; nodarbināt starpniekus vai nekustamā īpašuma māklerus savā vārdā jebkādā statusā.

Notariālie akti saskaņā ar civilkodeksa nosacījumiem ir autentiski; tie ir izpildāmi, ja uz tiem ir izpildes rīkojums. Notāriem ir pienākums aktu sagatavošanā izmantot franču vai vācu valodu atkarībā no pušu izvēles.

Notāri pilda pienākumus visā valsts teritorijā. Pildot savus pienākumus, viņi piedalās valsts varas īstenošanā.

**Notāru palātā** (*La Chambre des Notaires*) ir septiņi locekļi, kurus no valsts notāru vidus ievēl notāru pilnsapulce.

Papildus pilnvarām, kas Notāru palātai piešķirtas tiesību aktos, tai ir šādas **kompetences**:

uzturēt disciplīnu notāru vidū un īstenot disciplinārās pilnvaras ar Disciplinārlietu padomes starpniecību; novērst visus strīdus notāru starpā vai panākt tajos izlīgumu un gadījumā, ja izlīgums nav iespējams, sniegt savu viedokli atzinuma veidā;

panākt izlīgumus visos strīdos starp notāriem un trešām pusēm;

sniegt savu atzinumu par strīdus jautājumiem, kas saistīti ar notāru honorāriem, atalgojumu, algām, atlīdzību, izdevumiem un izmaksām, kā arī par visiem strīdiem, kas šajā sakarā iesniegti civillietu tiesā;

pieņemt glabāšanai protokolus; kontrolēt notāru grāmatvedību;

pārstāvēt Lielhercogistes notārus profesijas interešu un tiesību aizsardzībai.
**Disciplinārlietu padomē** darbojas Luksemburgas apgabaltiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis, kas viņu aizstāj priekšsēdētāja amatā, un četri Notāru palātas locekļi, kurus ieceļ atbilstoši viņu stāžam profesijā.
Disciplinārlietu padome īsteno disciplinārās pilnvaras attiecībā uz visiem notāriem saistībā ar šādām darbībām: tiesību aktu noteikumu pārkāpumi, pildot amata pienākumus; profesionālie pārkāpumi un nolaidība; rīcība, kas neatbilst smalkjūtībai un profesionālajai cieņai, kā arī godam un godprātībai; tas neskar iespējamu tiesvedību saistībā ar minētajam darbībām. Disciplinārlietu padomes lēmumus var pārsūdzēt vai nu notārs, kuram izteikts rājiens, vai ģenerālprokurors. Pārsūdzība tiek iesniegta Augstākās tiesas civillietu palātā, kas pasludina galīgo spriedumu.
Lai varētu pildīt notāra pienākumus, personai ir:
jābūt Luksemburgas vai kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonim;
jābūt neierobežoti tiesībspējīgai un rīcībspējīgai gan civiltiesiski, gan attiecībā uz politisko tiesību īstenošanu;
jābūt sasniegušai 25 gadu vecumu un ieguvušai vai nu notāra kandidāta diplomu saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem (pašreizējā kārtība), vai arī sertifikātu par notāra amata uzsākšanai nepieciešamās prakses pabeigšanu (iepriekšējā kārtība);
jāapliecina likumdošanas valodas, kā arī pārvaldes iestādēs un tiesās lietoto valodu labas zināšanas 1984. gada 24. februāra Likuma par valodu lietojumu nozīmē;
Lai iegūtu vairāk informācijas, skatīt sadaļu par notāru profesiju Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

**Citas juridiskās profesijas**

**Tiesu izpildītāji**

Tiesu izpildītājs (*huissiers de justice*) ir publiska amatpersona, kurai vienīgajai ir tiesības:
izsniegt dokumentus un tiesu izpildītāju aktus un veikt tiesību aktos paredzētos paziņojumus, ja paziņojuma veids tiesību aktos nav noteikts;
veikt izpildāmu tiesas nolēmumu, kā arī aktu vai dokumentu izpildi.
Tiesu izpildītājs var veikt:
visu veidu parādu piedziņu tiesas vai ārpustiesas ceļā. Šīs pilnvaras ietver tiesības prasītāju vārdā parakstīt pieteikumus, lai saņemtu maksājuma rīkojumus vai rīkojumus par periodisku maksājumu apķīlāšanu;
mēbeļu, kustamo mantu un ražas novērtēšanu un publisku pārdošanu saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem.
Tiesa var viņam uzticēt veikt:
faktiskus konstatējumus, kas neietver nekādus atzinumus par faktiskajām vai juridiskajām sekām, kas no tiem var izrietēt;
līdzīgus konstatējumus pēc privātpersonu prasības; gan vienā, gan otrā gadījumā konstatējumi ir uzskatāmi par pareiziem, kamēr nav pierādīts pretējais.
Tiesu izpildītāju pakalpojumu tarifus nosaka **Lielhercoga noteikumi.**
**Tiesu izpildītāju kolēģija** (*Chambre des huissiers de justice*) pārstāv profesiju valsts līmenī. To pārvalda padome trīs locekļu sastāvā, no kuriem viens ir priekšsēdētājs, viens ir sekretārs un viens ir kases pārvaldnieks. Priekšsēdētājs pārstāv Tiesu izpildītāju kolēģiju gan juridiskās, gan cita veida lietās.
Lai iegūtu vairāk informācijas, sk. sadaļu par tiesu izpildītāju profesiju Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

**Tiesas sekretārs**

**Vecākais sekretārs** *(greffier en chef)* vada sekretariātu un tiesas darbiniekus. Vecākā sekretāra administratīvajos uzdevumos ietilpst kopiju izsniegšana advokātiem un privātpersonām (piemēram, laulības šķiršanas apliecību transkripcijai ārzemēs), procesuālo dokumentu kopiju izsniegšana, testatora pašrocīgi rakstīto testamentu un mantošanas paziņojumu pieņemšana glabāšanā, zvērestu pieņemšana no sekretāriem, pilnsapulču un statistikas datu sagatavošana un arhīvu uzraudzība. Sekretārs arī pieņem pretenzijas par tiesnešu objektivitāti.
**Sekretāru** uzdevums ir palīdzēt tiesnešiem visās viņu darbībās un ar dokumentāciju, proti, gan tiesas sēžu laikā, gan nodrošinot pušu ierašanos, piedaloties izmeklēšanā, apmeklējumos uz vietas, autopsijās, inventarizācijās saistībā ar bankrotu, sagatavojot spriedumus un piedaloties aizgādībā vai aizbildnībā esošu personu uzklausīšanā. Tiesnesis nevar darboties bez sekretāra.
Sekretāru pienākumi ir noteikti grozītā 1980 .gada 7. marta Likuma par tiesu sistēmu 78. un turpmākajos pantos.
Pieņemšanu darbā šajā profesijā reglamentē grozītais 1979. gada 16. aprīļa grozītais Likums, ar ko paredz vispārīgus noteikumus ierēdņiem.

**Saistītās saites**

Tieslietu ministrija

Lapa atjaunināta: 20/04/2023
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Ungārija**

Šajā lapā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Ungārijā.

Juridiskās profesijas – ievads
Prokurori
Tiesneši
Juristi
Notāri
Citas juridiskās profesijas

**Juridiskās profesijas – ievads**

Šajā iedaļā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Ungārijā, proti, prokuroriem, tiesnešiem, advokātiem, juriskonsultiem, notāriem un tiesu izpildītājiem.
Ungārijā juridisko profesiju pārstāvji (advokāti, notāri, tiesu izpildītāji) darbojas neatkarīgi, taču pastāv profesionālās pašpārvaldes kameras. Dalība profesionālās pašpārvaldes kamerā ir priekšnoteikums, lai darbotos kādā no juridiskajām profesijām, un kamerām ir tiesības veikt profesionālu kontroli pār to dalībniekiem, kuras mērķis ir nodrošināt, ka konkrētās profesijas pārstāvis sniedz atbilstoša līmeņa pakalpojumus.

**Prokurori (*ügyész*)**

**Organizācija**

Ungārijas konstitucionālās normas nosaka, ka **Prokuratūra** (*Ügyészség*) izmanto tai ar likumu piešķirtās tiesības saistībā ar izmeklēšanu, uztur apsūdzību tiesā, kā arī ir atbildīga par soda mēru tiesiskuma pārbaudi.
Prokuratūra palīdz nodrošināt likumu vispārēju ievērošanu, kā arī veic nepieciešamās darbības, lai uzturētu tiesiskumu gadījumos, kad likumi tiek pārkāpti, saskaņā ar likumos noteikto kārtību.
Valsts Prokuratūra (*Ügyészség*) ir centralizēta organizācija, kuru vada ģenerālprokurors (*legfőbb ügyész*), kurš ir tieši pakļauts parlamentam.
Ģenerālprokurors ieceļ prokurorus amatā un atceļ no amata pienākumu pildīšanas.

Prokurorus vispirms amatā ieceļ uz trīs gadiem un pēc tam uz nenoteiktu laiku.
Tiesību akti nosaka Prokuratūru reglamentējošos noteikumus.

**Loma un pienākumi**

Prokuroru pienākumi, atbildība un tiesiskais statuss ir noteikts likumos. Prokuratūra ir vienota iestāde, un visiem prokuroriem ir vienāds tiesiskais statuss.
Prokuratūra (*ügyészség*):
izmeklē kriminālprocesa likumā noteiktās lietas;
pārbauda, vai izmeklēšana tiek veikta saskaņā ar atbilstošajām tiesību normām;
īsteno citas ar izmeklēšanu saistītas kompetences;
sagatavo un iesniedz apsūdzības un uztur apsūdzību kriminālprocesos, izmanto likumā noteiktās pārsūdzības tiesības;
pārbauda soda izpildes atbilstību attiecīgajām tiesību normām;
piedalās citos civilprocesos, darba strīdos, administratīvos procesos un tirdzniecības strīdu procesos: prokurors piedalās Civilprocesa kodeksā (*polgári perrendtartás*) noteiktajos procesos, ja tiesību turētājs kādu iemeslu dēļ nav spējīgs aizstāvēt savas tiesības;
nodrošina likuma ievērošanu vispārējā tiesiskuma pārbaudes (*általános törvényességi felügyelet*) ietvaros;
nodrošina likuma ievērošanu vispārējā tiesiskuma pārbaudes (*általános törvényességi felügyelet*) ietvaros;
saistībā ar noziegumiem pret nepilngadīgajiem uzsāk atbilstošo bērnu aizsardzības pasākumu ieviešanu;
pilda no starptautiskām saistībām izrietošos pienākumus; it īpaši tiesiskās palīdzības jomā;
veic uzdevumus attiecībā uz *Eurojust* - nodrošina, ka visas sabiedriskās organizācijas, visas valsts pārvaldes iestādes un visi pilsoņi ievēro likuma normas, un veic nepieciešamās darbības, lai uzturētu tiesiskumu gadījumos, kad likumi tiek pārkāpti.

**Juridiskās datubāzes**

Papildinformāciju var iegūt Ungārijas Republikas Prokuratūras (*Magyar Köztársaság Ügyészsége*) tīmekļa vietnē.

**Tiesneši**

**Organizācija**

Saskaņā ar Konstitūciju tiesneši ir neatkarīgi - tie pieņem lēmumus, pamatojoties uz likumiem un saskaņā ar savu pārliecību, un tos nevar iespaidot un vadīt lēmumu pieņemšanā.
Tiesības **apstiprināt tiesnešus amatā ir Ungārijas prezidentam** (*köztársasági elnök*).
Personai, kura vēlas tikt iecelta par tiesnesi, ir jāatbilst vairākiem kritērijiem. Personai ir jābūt:
Ungārijas pilsonim;
iepriekš nesodītai;
ar tiesībām vēlēt;
ar iegūtu augstāko juridisko izglītību;
nolikušai Ungārijas advokatūras eksāmenu (*szakvizsgával rendelkezik*);
jāsniedz likumā noteiktā informācija par saviem finanšu darījumiem; kā arī
jābūt vismaz viena gada pieredzei tiesas darbinieka (*bírósági titkár*) vai apgabala advokāta palīga (*ügyészségi titkár*) vai konstitucionālās tiesas tiesneša, militārā tiesneša, prokurora, notāra, advokāta vai juriskonsulta amatā, vai centrālās administratīvās aģentūras (*központi közigazgatási szerv*) amatā, kurā nepieciešams nokārtot advokatūras eksāmenu.

**Zvērinātie**

Saskaņā ar konstitucionālajām normām **piesēdētāji/zvērinātie** (*nem hivatásos bíró/ülnök*) ir tiesīgi piedalīties **tiesas sēdēs**.
Kandidātiem jābūt iepriekš nesodītiem, ar tiesībām balsot, Ungārijas pilsoņiem un vecākiem par 30 gadiem. Lai kļūtu par militāro asociēto tiesnesi (*katonai ülnök*), papildus šīm prasībām ir jāatrodas Ungārijas bruņoto spēku dienestā (*Magyar Honvédség*) vai tiesībsargājošo institūciju profesionālajā dienestā.
Zvērinātos ievēl uz **četru gadu termiņu**.
Ja izskatāmam noziedzīgam nodarījumam piemērojamais ieslodzījuma termiņš pārsniedz astoņus gadus, vietējās tiesas **krimināllietas** izskata **viena profesionālā tiesneša** (*hivatásos bíró*) un **divu asociēto tiesnešu** sastāvā. Apgabaltiesas (*megyei bíróság*), skatot lietas pirmajā instancē, sasauc kolēģiju (*tanács*) lietas izskatīšanai **viena profesionālā tiesneša** un **divu zvērināto** sastāvā.
Likumā noteiktās **civillietas** var izskatīt kolēģija, kas sastāv no **viena profesionālā tiesneša** un **diviem asociētajiem tiesnešiem**.

**Tiesu darbinieki, tiesu palīgi**

Juridisko augstskolu absolventi, kuri strādā tiesās par tiesu darbiniekiem vai tiesu palīgiem, var iegūt zināšanas un pieredzi, lai **turpinātu karjeru kā tiesneši**.
Tikai likumā noteiktā kārtībā un pie noteiktiem nosacījumiem tie var rīkoties kā tiesneši.
Informāciju par tiesu personālu var atrast, izmantojot šādas saites:

amatpersonas (407 Kb) en
tiesu darbinieki (382 Kb) en
tiesu palīgi (286 Kb) hu
strādnieki (280 Kb) hu

**Juristi**

**Tiesu advokāti/ Advokāti (*ügyvéd/ügyvéd*)**

Praktizējot savā profesijā, **advokāti** (*ügyvéd*) aizstāv savu klientu tiesības un palīdz tiem izpildīt savas saistības. Advokāti (*ügyvéd*) var nodrošināt **juridisko pārstāvību** visās lietās un **visās iestādēs**. Advokāti ir neatkarīgi savā profesionālajā darbībā, kas nozīmē, ka tos nevar ietekmēt un tie nevar uzņemties saistības, kas apdraud šo neatkarību.
**Apmaksātas darbības,** kuras drīkst veikt tikai advokāti:
pārstāvība un aizstāvība kriminālprocesos;
juridiskās konsultācijas;
juridisku dokumentu sagatavošana un rediģēšana;
naudas un vērtslietu uzglabāšana saistībā ar iepriekšminētajām darbībām.
Lai gan šīs darbības neietilpst advokāta ekskluzīvā kompetencē, mūsdienu ekonomiskās dzīves apstākļu dēļ advokāti ir tiesīgi sniegt pakalpojumus, piemēram, **konsultācijas nodokļu jomā**, **nekustamā īpašuma starpniecības darījumus** un ārpustiesas **starpniecību** (*peren kívüli közvetítés*).
Advokāta pienākumus var pildīt jebkura persona, kas ir uzņemta advokātu kolēģijas (*kamara*) sastāvā un ir nodevusi advokāta zvērestu (*ügyvédi eskü*).
**Lai kļūtu par advokātu, personai jābūt:**
Eiropas ekonomiskās zonas dalībvalsts pilsonībai (*Európai Gazdasági Térség*);

iepriekš nesodītam;
universitātes diplomam un nokārtotam Ungārijas profesionālajam jurisprudences pārbaudījumam (*jogi szakvizsga*);
apdrošinātai civiltiesiskai atbildībai un atbilstošām biroja telpām.
**Eiropas Savienības dalībvalstu advokātiem** ir tiesības uz advokāta praksi Ungārijā trijos pamata veidos: kā **pagaidu *(ad hoc)* pakalpojumu sniedzējiem**, **kā regulāru pakalpojumu sniedzējiem** un **kā advokātu kolēģijas biedriem**. Pagaidu *(ad hoc)* pakalpojumu sniedzējiem ir jāreģistrē savi pakalpojumi advokātu kolēģijā (*ügyvédi kamara*) pēc pakalpojumu sniegšanas vietas, savukārt tiem, kas vēlas sniegt regulārus advokāta pakalpojumus, ir jāreģistrējas kompetentajā advokātu kolēģijā.
Eiropas Savienības advokāti (*európai közösségi ügyvéd*), kas tiek iekļauti reģistrā, var lūgt tos apstiprināt advokātu koplēģijā, ja tie atbilst likumā noteiktajām prasībām (piem., ir pagājis likumā noteiktais prakses laiks, tie spēj pierādīt savas zināšanas par Ungārijas tiesību aktiem (kā arī par Eiropas Savienības tiesību aktiem), tiem ir atbilstošas profesionālo pienākumu veikšanai nepieciešamās ungāru valodas zināšanas, utt.).
Eiropas Savienības juristi, kas ir nokārtojuši advokāta eksāmenu, ir tiesīgi izmantot profesionālo advokāta titulu (*ügyvédi cím*), un uz tiem attiecas tie paši noteikumi, kas uz Ungārijas advokātiem.
Advokātiem ir **pienākums saglabāt konfidencialitāti** attiecībā uz visiem faktiem un datiem, kuri ir nonākuši to rīcībā profesionālo pienākumu pildīšanas laikā.
Parasti **maksa** par advokātu pakalpojumiem tiek noteikta, advokātam un klientam par to **brīvi vienojoties**. Advokāta darba samaksa tiek regulēta tikai gadījumos, kad advokāts veic procesuālu aizstāvību valsts vārdā (*kirendelt védő*).
**Juridiskās datubāzes**
Papildinformāciju var iegūt Ungārijas Advokātu kolēģijas (*Magyar Ügyvédi Kamara*) tīmekļa vietnē.
**Juriskonsulti (*jogtanácsos*)**
Juriskonsultu galvenais uzdevums ir organizācijas, kurā tie strādā, darbības atvieglošana. Juriskonsulti **pilda organizācijas, kurā tie strādā, likumīgā pārstāvja pienākumus**, sniedz juridiskas konsultācijas un informāciju; sagatavo pieteikumus, līgumus un citus dokumentus; un piedalās juridiskā darba organizēšanā.
Atšķirībā no advokātiem juriskonsulti parasti veic savus pienākumus (kas nav tik plaši kā advokātiem) **kā darbinieki**. **Juriskonsultu atalgojums** pamatojas uz darba tiesisko attiecību regulējumu.
Par juriskonsultu var kļūt jebkura persona, kas ir iekļauta **apgabaltiesas uzturētā reģistrā** (Budapeštā tā ir Budapeštas galvaspilsētas tiesa) (*Fővárosi Bíróság* ). Pieteikuma iesniedzējiem jābūt:
kādas Eiropas ekonomiskās zonas līgumvalsts pilsonībai (*az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás*);
iepriekš nesodītai;
ar iegūtu augstāko izglītību;
nokārtotam Ungārijas profesionālajam jurisprudences pārbaudījumam; kā arī
reģistrētam reģistrā.
Noteiktos gadījumos **tieslietu ministrs** (*az igazságügyért felelős miniszter*) **var atļaut izņēmumus pilsonības nosacījumam**.
**Notāri (*közjegyző*)**
Rīkojoties likumā noteikto pilnvaru ietvaros, **notāri** (*közjegyző*) kā valsts tiesu sistēmai piederīgas personas pilda tiesību nodrošināšanas funkcijas.
**Notāru darbības mērķis** ir novērst tiesisku strīdu rašanos; lai strādātu šajā jomā, tiem jābūt apstiprinātiem par **Notāru asociācijas** (*Közjegyzői Kamara*) biedriem. Pamatojoties uz likumu, notārus **ieceļ tieslietu ministrs** un norīko tos uz **nenoteiktu laiku** darbā kādā **noteiktā vietā**.
Notāriem obligāti jāapdrošina sava civiltiesiskā atbildība, un šai apdrošināšanai jābūt spēkā visu profesionālo darbību veikšanas laikā.
Notāru **ekskluzīvajās darbības jomās** ietilpst juridisko darījumu, juridisko paziņojumu un faktu fiksēšana publiskos dokumentos (*közokirat*). Viens no tradicionālajiem notāru uzdevumiem ir testamentu apstiprināšana un citu bezstrīdus procesu izpilde. Vēl viens būtisks notāru uzdevums ir ķīlas tiesību reģistra uzturēšana, kā arī darbības ar iemaksām, kas paredz naudas, vērtslietu un vērtspapīru saņemšanu, pamatojoties uz iesaistīto pušu izsniegto pilnvarojumu, ar nolūku nogādāt šīs vērtības personām, kas ir tiesīgas tās saņemt.
Notāriem ir tiesības saņemt **samaksu likumā noteiktajā apmērā** par darbībām, kurām nepieciešams vidēji ilgs laika periods juridiska lēmuma pieņemšanai sava amata ietvaros. Atsevišķos gadījumos (piemēram, sarežģītu lietu risināšanai nepieciešamas augstākas amatprasmes) samaksas apmēri var atšķirties no parastā apmēra. Gadījumos, kad notāra darbībai var noteikt vērtību, notāra samaksa tiek aprēķināta, pamatojoties uz šo vērtību. Gadījumos, kad notāra darbībai nav iespējams noteikt vērtību, notāra samaksa tiek aprēķināta, pamatojoties uz profesionālo darbību veikšanai veltīto laiku. Samaksa par dokumentu kopiju notariālo apliecinājumu ir fiksēta.
Sakarā ar to, ka tiesnešiem, prokuroriem, tiesu darbiniekiem, tiesu izpildītājiem un notāriem ir jābūt **Ungārijas pilsonībai**, ārvalstu pilsoņi šos amatus Ungārijā nav tiesīgi ieņemt.
**Juridiskās datubāzes**
Papildinformāciju var iegūt Ungārijas Nacionālās notāru palātas (*Magyar Országos Közjegyzői Kamara*) tīmekļa vietnē.
**Citas juridiskās profesijas**
**Tiesu izpildītāji**
**Tiesu izpildītāji** nodarbojas ar tiesas spriedumu izpildi (neatkarīgie tiesu izpildītāji (*önálló bírósági végrehajtó*) un apgabaltiesu tiesu izpildītāji (*megyei bírósági végrehajtó*)).
Parasti **tiesas nolēmumus par civillietās izskatītām prasībām** (*bírósági határozat*) izpilda neatkarīgie tiesu izpildītāji. **Tieslietu ministrs nozīmē neatkarīgos tiesu izpildītājus pie noteiktas vietējās tiesas (*helyi bíróság*) un nosaka tiem konkrētu piekritības apgabalu.**
Neatkarīgie tiesu izpildītāji **nestrādā algotā valsts darbā – to ienākumus veido klientu maksātas atlīdzības** par darba izpildi.
To pienākumos ietilpst šādas darbības:
tiesas izdotu izpildu apliecinājumu (*végrehajtási lap*) izpilde;
tiesas izdotu izpildrakstu (*végrehajtási záradék*) izpilde;
tiesas rīkojumu vai piespiedu ierobežojumu, vai pārcelšanas rīkojumu (*végrehajtást elrendelő, letiltó, átutalási végzés*), vai tiešu tiesas spriedumu (*közvetlen bírósági felhívás*) izpilde.
**Apgabaltiesu** tiesu izpildītāji darbojas apgabaltiesās un Budapeštas Galvaspilsētas apgabaltiesā (*Fővárosi Törvényszék*). Apgabaltiesas tiesu izpildītāju amatā uz neierobežotu laiku ieceļ apgabaltiesas priekšsēdētājs, un tiesu izpildītājs darbojas pie konkrētās apgabaltiesas. Konkursu uz apgabaltiesas tiesu izpildītāja amata vakanci izsludina apgabaltiesas priekšsēdētājs. Apgabaltiesas tiesu izpildītājs ir apgabaltiesas noalgota tiesu amatpersona, kas saņem atlīdzību par šīm darba attiecībām.
Apgabaltiesas tiesu izpildītāji izpilda 'tiesas prasības' (ja tiesīgā persona ir valsts); tiesas prasības ir atmaksāt civilās vai krimināls tiesvedības izmaksas, ko priekšapmaksājusi valsts. Apgabaltiesas tiesu izpildītāja pienākumos ietilpst arī krimināls tiesvedības izmaksu atgūšana, mantas konfiskācija un citi

mantiska rakstura sodi. Bērna pabalsts, kas piešķirts ar tiesas nolēmumu, arī ir uzskatāms par valsts prasību un tā izpildi uzrauga apgabaltiesas tiesu izpildītājs. Turklāt apgabaltiesu tiesu izpildītāji izpilda prasības, ja tiesīgā persona ir tiesa, Nacionālā tiesu padome, Nacionālais tiesu birojs, Tieslietu ministrija, tiesu ekspertu institūts vai valsts.
Tiesu izpildītāju kompetence sakrīt ar tiesas kompetenci.

**Juridiskās datubāzes**

Papildinformāciju var iegūt Ungārijas Tiesu izpildītāju palātas (*Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara*) tīmekļa vietnē.

**Organizācijas, kas sniedz bezmaksas juridiskos pakalpojumus**

Universitāšu un dažu Ungārijas un starptautisko nevalstisko organizāciju paspārnē darbojas **tiesību klīnikas (skolas)**.

**Saistītās saites**

Ungārijas Nacionālās notāru palātas tīmekļa vietne (*A Magyar Országos Közjegyzői Kamara honlapja*)
Ungārijas Tiesu izpildītāju palātas tīmekļa vietne (*A Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara honlapja*)
Ungārijas Republikas Prokuratūras tīmekļa vietne (*A Magyar Köztársaság Ügyészségének honlapja*)
Ungārijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietne (*A Magyar Ügyvédi Kamara honlapja*)

Lapa atjaunināta: 15/02/2017

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Malta**

Šajā lapā ir sniegta informācija par juridiskajām profesijām Maltā.

# Juridiskās profesijas — ievads

Maltā juridisko profesiju pārstāvji ir advokāts, valsts notārs un advokāta palīgs.
**Advokātiem** ir tiesības piedalīties visās tiesās.
**Valsts notārus** uzskata par valsts ierēdņiem, un tie sagatavo un publicē publiskus aktus.
**Advokāta palīgiem** ir tiesības piedalīties zemākās instances tiesās — praksē viņu ikdienas darbs ir saistīts ar sekošanu līdzi procesuālajām darbībām gan tiesas sēdēs, gan arī saistībā ar citām tiesas kancelejā saņemtajām prasībām.
Juridiskās profesijas Maltā veido vienotu sistēmu, un prokurorus ieceļ no praktizējošu advokātu vidus.

## Prokurori

**Organizācija**

Saskaņā ar Konstitūcijas 91. pantu **ģenerālprokurors** veic Konstitūcijā paredzētās funkcijas, bet Ģenerālprokurora birojs ir izveidots ar ģenerālprokurora rīkojumu kā valsts iestāde (Maltas Normatīvo aktu krājuma 90. sadaļa) un kā Maltas Republikas aizstāvības advokāts.
Saskaņā ar Maltas Konstitūciju ģenerālprokuroram ir garantēts amata pastāvīgums, un viņš pieņem neatkarīgus spriedumus lietās saistībā ar kriminālvajāšanu, kā arī veic funkcijas, ko paredz Kriminālprocesa kodekss attiecībā uz kriminālvajāšanu.
Ģenerālprokuroram palīdz ģenerālprokurora vietnieks un citas juridiskas amatpersonas.

**Uzdevumi un pienākumi**

Ģenerālprokurors ir **galvenais prokurors** krimināltiesā. Saskaņā ar 2020. gada Nodarījumu kriminālvajāšanas noteikumiem (pārejas noteikumi) (*Prosecution of Offences (Transitory Provisions) Regulations*) (2020. gada Juridiskais paziņojums Nr. 378), kas stājās spēkā 2020. gada 1. oktobrī, ģenerālprokuroram ir piešķirtas pilnvaras lemt par to, vai ierosināt kriminālvajāšanu Miertiesā kā tiesā, kur izmeklē smago noziegumu kategoriju, tostarp:
terorisma aktus, terorisma finansēšanu un papildu nodarījumus saskaņā ar Krimināl kodeksa pirmā sējuma II daļas IX nodaļas IV A apakšnodaļu;
izspiešanu, uzpirkšanu, tiesas piesēdētāju ietekmēšanu un korupciju, tirgošanos ar ietekmi un grāmatvedības pārkāpumus saskaņā ar Krimināl kodeksa pirmā sējuma II daļas III nodaļas IV apakšnodaļu;
Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas likuma (*Prevention of Money Laundering Act*) 3. pantā noteiktos nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas noziegumus, izņemot, ja šo noziegumu kriminālvajāšana tiek veikta kopā ar noziegumiem, kas noteikti Rīkojumā par bīstamām narkotiskām vielām (*Dangerous Drugs Ordinance*) vai Rīkojumā par medicīnas un radniecīgām profesijām (*Medical and Kindred Professions Ordinance*);
krāpšanas un nelikumīgas piesavināšanās lietas, ja finanšu zaudējums ir vismaz piecdesmit tūkstoši eiro (50 000 EUR);
mēģinājumus veikt minētos nodarījumus vai līdzdarboties tajos, vai tos organizēt.
Īstenojot pilnvaras ierosināt, vadīt vai izbeigt kriminālprocesu, kas ģenerālprokuroram ir piešķirtas ar likumu, kurš dod tiesības īstenot šādas pilnvaras, ģenerālprokuroru nevada un nekontrolē neviena persona vai kāda cita iestāde, izņemot, ja ar konkrētu likumu ir noteikts, ka:
tiesā izskata lēmumu nesākt kriminālvajāšanu vai jebkuru citu lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz prettiesiskumu vai nepamatotību, vai,
pamatojoties uz likumā noteiktiem kritērijiem, tiesā izskata ģenerālprokurora lēmumu, ka kriminālvajāšana ir jāveic kriminālās jurisdikcijas augstākas instances tiesai, ja piemērojamais sods ir smagāks par sodu, kas būtu piemērojams, ja šo pašu nodarījumu iztiesātu kriminālās jurisdikcijas zemākas instances tiesā.

## Valsts advokāts

**Organizācija**

Valsts advokāta birojs ir izveidots 2019. gada 18. decembrī kā atsevišķa juridiska vienība un veic noteiktas funkcijas un pienākumus, kuri iepriekš bija ģenerālprokuratūras atbildībā. Saskaņā ar Konstitūcijas 91.A pantu valsts advokātam ir konstitucionālas funkcijas. Valsts advokāta birojs ir izveidots kā valdības iestāde saskaņā ar Valsts advokāta likumu (*State Advocate Act*), Maltas Normatīvo aktu krājuma 603. sadaļa.
Saskaņā ar Maltas Konstitūciju valsts advokātam ir garantēts tāds pats amata pastāvīgums kā ģenerālprokuroram, un, īstenojot savas funkcijas, valsts advokātam ir jārīkojas saskaņā ar savu personisko spriedumu, un to nedrīkst vadīt vai kontrolēt kāda cita persona vai iestāde.
Valsts advokātam palīdz valsts advokāta vietnieks un citas juridiskas amatpersonas.

**Uzdevumi un pienākumi**

Valsts advokāts ir valdības galvenais juridiskais padomnieks, savukārt Valsts advokāta biroja juridiskās amatpersonas pārstāv valdību civiltiesā un konstitucionālajā tiesā.
Valsts advokāta birojs **pārstāv Maltas Republiku** starptautiskajās tiesās, tostarp Eiropas Savienības Tiesā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā, un tā amatpersonas pārstāv valdību starptautiskajās sanāksmēs par juridisko un tiesisko sadarbību.
Turklāt birojs palīdz **izstrādāt tiesību aktus** un ratificēt tiesību aktus Parlamentā.

## Tiesneši

**Organizācija**

**Tiesnešus un miertiesnešus** ieceļ valsts prezidents, pamatojoties uz ieteikumu, ko sniedz Tiesnešu iecelšanas komiteja (*Judicial Appointments Committee*), kura izveidota saskaņā ar Konstitūcijas 96A. pantu. Augstāko tiesnesi ieceļ valsts prezidents, pamatojoties uz rezolūciju, ko pieņēmusi Pārstāvju palāta vismaz ar divām trešdaļām tās locekļu balsu.
Visiem tiesnešiem un miertiesnešiem tiek garantēta neatkarība un amata pastāvīgums. Lai varētu kandidēt uz miertiesneša amatu Maltā, ir jāpraktizē kā advokātam ne mazāk kā septiņus gadus, bet, lai varētu kandidēt uz tiesneša amatu — ne mazāk kā divpadsmit gadus. Tiesu administrācijas komisijai ir prerogatīva piemērot tiesu iestādēm disciplinārpasākumus, kas neparedz tiesu iestādes locekli atbrīvot no amata. Lēmumus par tiem var pārsūdzēt Konstitucionālajā tiesā. Īstenojot savas funkcijas, Komisijai ir piešķirtas visas civillietu tiesas funkcijas. Ja Komisija konstatē, ka rīcības izmeklēšanas rezultātā no amata būtu jāatceļ šķīrējtiesnesis, ir jādod valsts prezidentam ieteikums atcelt šķīrējtiesnesi no amata, pamatojoties uz pierādītu amatpārkāpumu vai pierādītu nespēju veikt amata funkcijas. Šķīrējtiesnesis var pārsūdzēt šo ieteikumu Konstitucionālajā tiesā.

## Juridisko profesiju organizācija: Advokāti

### Tiesu advokāti / Advokāti

#### Uzdevumi un pienākumi

Advokāti ir profesionāļi, kuriem ir pilnvaras sniegt **juridiskas konsultācijas un atzinumus**, kā arī **pārstāvēt** savus klientus tiesās, tribunālos un citos juridiskos forumos.
Lai persona varētu Maltā praktizēt kā advokāts, tai ir jāsaņem valsts prezidenta pilnvarojuma raksts ar Maltas valsts ģerboni. Personai ar šādu pilnvarojuma rakstu pirms prakses sākšanas ir Apelācijas tiesas atklātā sēdē jādod uzticības zvērests un amata zvērests.

#### Organizācija

**Maltas Advokātu kolēģija** pārstāv advokātus, kuriem ir tiesības nodarboties ar advokāta praksi. Tā ir brīvprātīga nevalstiska un nepolitiska organizācija, kuru finansē no biedru naudu iemaksām un tās organizēto aktivitāšu ietvaros dibinātajiem fondiem. Tā ir juridiski atzīta advokātu apvienība, kas sniedz konsultācijas par tiesu sistēmas organizatoriskiem un administratīviem jautājumiem.
Maltā nav dažādas specializācijas juristu, ar **terminu "jurists" un "advokāts" apzīmē vienu un to pašu**. Profesiju regulē **Tiesu administrācijas komisija**, kuras sastāvā ir Maltas prezidents, augstākais tiesnesis, divi tiesneši, divi miertiesneši, Advokātu kolēģijas prezidents un divi juridisko profesiju pārstāvji. Visas sūdzības par advokātiem izskata komiteja piecu advokātu sastāvā, kas iesniedz Tiesu administrācijas komisijai ieteikumus par disciplinārsodu piemērošanu. Advokātu kolēģija ieceļ trīs no pieciem advokātiem, tādējādi īstenojot Kolēģijas tiesības regulēt šo profesiju.
Advokātu kolēģijai ir sava profesijai veltīta informatīva tīmekļvietne, kurā ir arī **reģistrs**. Reģistrs ir sadalīts divās daļās — pirmā daļa, kas ir pieejama plašākai sabiedrībai, sniedz informāciju par visiem advokātiem, kuri ir Advokātu kolēģijas biedri, bet privātajā biedru sadaļā ir sīkāka informācija par visiem Advokātu kolēģijai zināmajiem advokātiem.
Pēdējo gadu laikā kolēģija ir organizējusi vairākas akadēmiskas konferences un seminārus, kā arī ikmēneša lekciju ciklus, lai sekmētu visu advokātu nepārtrauktu pilnveidošanos juridiskos jautājumos.

#### Juridiskās datubāzes

Valdības tīmekļvietnē lawyersregister.gov.mt ir sniegts oficiālais advokātu saraksts, kurā ir norādīts to pilnvaroto advokātu vārds, uzvārds un citi dati, kas ir devuši piekrišanu publicēt šajā reģistrā savus profesijas datus. Reģistrs publiski pieejams.

## Notāri

#### Uzdevumi un pienākumi

Notāri ir valsts ierēdņi, kuriem ir pilnvaras pieņemt jebkuras personas dzīves laikā taisītus aktus un testamentus un tiem piešķirt publiski tiesisku spēku. Šo pienākumu un saistību ietvaros notāri ir atbildīgi par minēto dokumentu glabāšanu un drīkst izsniegt to kopijas. Maltas Normatīvo aktu krājuma 55. sadaļā (Notāru profesijas un notariālo arhīvu akts) ir norādītas citas notāru pilnvaras un uzdevumi.
Pirms prakses uzsākšanas notāri dod uzticības zvērestu un amata zvērestu Apelācijas tiesai.
Visu notāru, notariālo arhīvu un valsts reģistra pārraudzību veic specializēta tiesa — **Notariālo aktu pārskatīšanas tiesa**. Tās locekļus ieceļ par notariāta lietām atbildīgais ministrs no pensionēto tiesnešu un miertiesnešu, advokātu un valsts notāru vidus.
Šī tiesa var visos gadījumos, kad tā to uzskata par nepieciešamu, bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēt un pārbaudīt arhīvus, valsts reģistru un jebkura notāra biroju.
Katru gadu janvārī oficiālais **Maltas valdības laikraksts** publicē datus par visiem Maltā praktizējošajiem notāriem.

#### Organizācija

**Notāru padome** ir iestāde, kas pārrauga notariātu un pēc savas iniciatīvas vai saņemot sūdzību, ir pilnvarota izskatīt jebkura notāra rīcību, kas tiek uzskatīta par neatbilstošu notāra profesionālajiem standartiem. Padome var arī izskatīt sūdzības par notāru nolaidību vai ļaunprātīgu rīcību, veicot profesionālos pienākumus vai saistībā ar profesionālajām lietām, ja vien šīs pilnvaras nav piešķirtas citai iestādei saskaņā ar Maltas Normatīvo aktu krājuma 55. sadaļas "Notariāta un notariālo arhīvu akts" (*Notarial Profession and Notarial Archives Act*) 85. un 94. pantu vai jebkuru citu tiesību aktu.

#### Juridiskās datubāzes

Notāru padomes oficiālajā tīmekļvietnē (Malta) ir iekļauta informācija par **Notāru padomi**, vispārēja plašai sabiedrībai un notāriem noderīga informācija un saraksts ar Maltā praktizējošo valsts notāru kontaktinformāciju. Datubāze ir bez maksas pieejama visiem interesentiem.

## Citas juridiskās profesijas

### Advokāta palīgi

Lai persona Maltā praktizētu kā advokāta palīgs, tai ir jāsaņem valsts prezidenta pilnvarojuma raksts ar Maltas valsts ģerboni. Personai ar šādu pilnvarojuma rakstu pirms prakses sākšanas ir Apelācijas tiesas atklātā sēdē jādod uzticības zvērests un amata zvērests.
Advokāta palīgu pamatpienākums ir palīdzēt advokātiem, pie kuriem viņi strādā lietu tiesvedībā. Viņi iesniedz rakstveida lūgumus tiesas kancelejā klientu vārdā un sniedz citus pakalpojumus saistībā ar advokātu gatavošanos tiesas prāvām.
Advokāta palīgiem ir tiesības uzstāties miertiesās, speciālos tribunālos un padomēs. Viņi var sniegt arī konsultācijas.

### Tiesu administrācijas komisija

ir institūcija, kas atbildīga par noteikumu ievērošanu šajā profesijā Maltā.

### Tiesas dienestu aģentūra

**Tiesas dienestu aģentūra** ir atbildīga par Maltas tiesas administrāciju. Aģentūra ir atbildīga par tiesas kancelejām un tām piesaistītajām amatpersonām, tiesas aktu reģistrēšanu un iesniegšanu, tiesas nolēmumu, piemēram, spriedumu un garantiju, izpildi ar tiesas iecelto tiesu izpildītāju un citu amatpersonu starpniecību, izsoļu rīkošanu un par citām ar zvērināto tiesu un krimināltiesu saistītām procedūrām.

Sekretāra vietnieks (489 Kb)mt
Tiesneša palīgs (382 Kb)mt
Sekretariāta darbinieks (390 Kb)mt

### Noderīgas saites

Maltas Advokātu kolēģija
Maltas Notāru padomes oficiālā tīmekļvietne
Lapa atjaunināta: 16/05/2023
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas nl versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

# Juridisko profesiju veidi - Nīderlande

Šajā lapā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Nīderlandē.

## Prokurori

### Organizācija

Prokuratūra (*Openbaar Ministerie* jeb *OM*) ir valsts struktūra ar birojiem visos Nīderlandes reģionos. Pastāv arī prokuratūras birojs valsts līmenī, kura uzdevums ir (starptautiskās) organizētās noziedzības apkarošana, un prokuratūras birojs, kura uzdevums ir apkarot noziedzīgus nodarījumus pret vidi, finanšu noziegumus un krāpšanu.

Pastāv 10 apgabala prokuroru biroji; šajos birojos strādājošie prokurori ar administratīvo un juridisko ekspertu palīdzību katru gadu izskata vairākus simtus tūkstošu lietu. Ja tiek iesniegta pārsūdzība, lietu nosūta vienam no četriem reģionālajiem prokuratūras birojiem. Prokuratūru šajos birojos pārstāv amatpersonas, kas tiek sauktas par ģenerāladvokātiem (*Advocaat-Generaal*). Šos birojus vada galvenie prokurori un galvenie ģenerāladvokāti. Valsts līmenī prokuratūru pārvalda Ģenerālprokuroru padome (*College van Procureurs-generaal*), kas atrodas Hāgā. Politiskā atbildība par prokuratūras darbu ir tieslietu ministram. Kopā ar Ģenerālprokuroru padomi tieslietu ministrs lemj par prioritātēm izmeklēšanas un kriminālvajāšanas jomā.

### Loma un pienākumi

Katrai personai, kura tiek turēta aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, jāsaskaras ar prokuratūru. Prokuratūra ir vienīgā Nīderlandes iestāde, kas lemj par to, vai apsūdzētās personas lieta ir jānodod iztiesāšanai. Tā nodrošina noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu.

Šim nolūkam tā sadarbojas ar policiju un citām izmeklēšanas iestādēm. Prokuratūra atbild par izmeklēšanu. Prokuratūra arī uzrauga, vai tiesu nolēmumi tiek izpildīti pareizi: naudas sodi ir jāmaksā, brīvības atņemšanas sodi ir jāizcieš un darbs sabiedrības labā ir jāveic. Prokuratūra un tiesneši ir daļa no tiesu varas. Jāņem vērā, ka prokuratūra nav uzskatāma par ministriju šā vārda ierastajā nozīmē, kaut arī tās nosaukums nīderlandiešu valodā varētu likt tā domāt.

## Tiesneši

### Organizācija

Visiem, kas vēlas kļūt par tiesnešiem, jābūt vairāku gadu profesionālai pieredzei. Papildu informācija par prasībām ir atrodama šeit. Profesionālo pieredzi var iegūt iekšējā tiesu iestāžu apmācību kursā vai citās tiesu sistēmas ietvaros. Tiesu iestāžu sistēma nodrošina nepieciešamā apmācību.

Tiesnešus ieceļ monarhs tieslietu un drošības lietu ministra pārraudzībā. Tiesneša amatā var iecelt tikai Nīderlandes pilsoņus. Kandidātam jābūt Nīderlandes universitātē iegūtam juridiskam grādam.

Personas var izvirzīt tiesu iestādes tiesneša amatam tikai pēc valsts atlases komitejas ieteikuma. Komiteju veido pārstāvji no dažādām tiesām, prokuratūras, kā arī sabiedriski aktīvas personas.

Tiesnesi ieceļ tiesu organizācijā konkrētā tiesā. Iecelšana amatā var notikt tikai tad, ja konkrētā tiesa izvirza iespējamo tiesnesi. Šādi nosacījumi iecelšanas sistēmu padara maksimāli objektīvu.

Tiesnesis ir valsts ierēdnis ar īpašu statusu. Pēc sākotnējās iecelšanas amatā tiesnesim nav jāapstiprina sava iecelšana arī citur. Tiesneši var palikt amatā līdz 70 gadu vecumam. Pirms šī vecuma tiesnešus no amata pret to gribu var atstādināt tikai augstākās instances tiesa Nīderlandē — Nīderlandes Augstākā tiesa (*Hoge Raad der Nederlanden*) pēc šīs tiesas ģenerālprokurora (*procureur-general*) iniciatīvas.

### Loma un pienākumi

Tiesneša uzdevums ir pieņemt taisnīgu lēmumu juridiskos strīdos, tostarp strīdos, kuros viena no pusēm ir valdība. Lai garantētu taisnīgumu saistībā ar valdību, ir ieviesta īpaša atlases un iecelšanas sistēma. Tādēļ tiesnešu juridiskais statuss atšķiras no valsts ierēdņu statusa.

Nīderlandes Konstitūcijā noteikts, ka tiesu iestādes pieņem lēmumus par strīdiem, un tajā ir noteikumi, kas regulē tiesu iestāžu darbinieku juridisko statusu.

Tiesneši izskata lietas pēc saviem ieskatiem, vadoties tikai no spēkā esošajiem tiesību aktiem. Lielā mērā tie arī nosaka tiesāšanās praktisko virzību (piemēram, tiesāšanās atsevišķu posmu ilgumu).

Pastāv vairākas tiesību aktos noteiktas prasības, kas regulē tiesnešu rīcību. To mērķis ir garantēt tiesnešu objektivitāti. Ja kādai no tiesāšanās pusēm rodas šaubas par tiesneša objektivitāti, likumā noteikta iespēja iebilst tiesnesim, kas izskata lietu. Dažkārt kāda no pusēm tiesas prāvā nav apmierināta ar tiesneša darbu. Šajā gadījumā pastāv nošķirums starp neapmierinātību ar tiesas lēmumu vai ar tiesneša rīcību.

Ja neapmierinātība ir par spriedumu, sūdzību iesniegusī puse parasti var iesniegt apelāciju.

Sūdzības par tiesneša rīcību var iesniegt tiesas padomē tajā tiesā, kurā attiecīgais tiesnesis ir amatā. Visās tiesās ir sūdzību izskatīšanas procedūra, kas paredz sūdzību izskatīšanas noteikumus.

Tiesnešiem ir jāgūst pieredze vismaz divās jomās. Tādejādi parasti pēc vienas lietas izskatīšanas konkrētā jomā, tiesneši skata lietas citā jomā. Šis noteikums paredzēts, lai tiesneši pārāk ilgi un pārāk daudz nekoncentrētos uz vienu pieredzes jomu.

Tiesneši strādā apgabaltiesās (*rechtbanken*). Tās sadalītas vismaz četros sektoros: civillietu sektors, krimināllietu sektors, administratīvo lietu sektors un apakšapgabalu sektors. Pēdējā sektorā strādājošos tiesnešus sauc par „kantonrechter”; pārējos sauc par „rechter”. Tiesnešus, kas strādā apelācijas tiesās, sauc “gerechtshoven”, bet Augstākajā tiesā – par „raadsheer”.

Tiesas sastāvs, izskatot lietas, ir šāds:

Apakšapgabalu tiesu sektora tiesneši izskata lietas individuāli.

Apgabaltiesu tiesneši parasti izskata lietas paši, taču dažos gadījumos tās izskata trīs tiesnešu sastāvā.

Apelācijas tiesā lietas izskata trīs tiesnešu sastāvā, izņemot gadījumus, kad lietu var izskatīt viens tiesnesis. Reglamentējošie noteikumi iekļauti Tiesas (organizācijas) likumā (*Wet op de rechterlijke organisatie*).

Augstākajā tiesā visas lietas izskata piecu tiesnešu sastāvā.

Valsts iestāde, kas atbildīga par profesijas reglamentēšanu, ir Nīderlandes tiesu iestāžu padome (*Raad voor de rechtspraak*).

### Juridiskā datubāze

Papildu informāciju skatīt Nīderlandes tiesu vispārējā tīmekļa vietnē, kas ir publiski pieejama.

### Juridisko profesiju organizācija

## Advokāti

Nīderlandes Advokātu kolēģija (*Nederlandse Orde van Advocaten*) ir publisko tiesību profesionālā organizācija visiem advokātiem Nīderlandē. Kolēģijas ar likumu noteiktā pamatdarbība ir advokātu pakalpojumu kvalitātes pārraudzīšana. Papildus citiem aspektiem advokātu pakalpojumu kvalitāti nodrošina:
visaptveroša izglītības programma, apgūstot juridisko profesiju;
pašvaldību lēmumu un citu saistošu noteikumu izstrāde;
disciplinārlietas;
informācija un pakalpojumi dalībniekiem un
konsultācijas ar Nīderlandes valdību par politikas plāniem un likumdošanas instrumentiem.
Saskaņā ar Advokatūras likumu (*Advocatenwet*) advokātam obligāti ir jābūt Advokātu kolēģijas biedram. Pašlaik reģistrēti 18 000 advokātu.

**Juridiskie padomnieki**

Šo profesiju regulēšanai nav izveidota neviena centralizēta iestāde.

## Notāri

**Organizācija**

Nīderlandes Karaliskā notāru organizācija (*Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie*) aizsargā notāru intereses Nīderlandē un nodrošina to, ka viņi var atbilstoši veikt savu darbu.

**Loma un pienākumi**

Vairākiem līgumiem un tiesiskiem darījumiem tiesību aktos noteikta notariālā forma. Svarīgākie līgumi un tiesiskie darījumi ir šādi:
nekustamā īpašuma nodošana Nīderlandē;
hipotēku izveidošana vai anulēšana;
akciju sabiedrību vai sabiedrību ar ierobežotu atbildību (NV un BV) nodibināšana vai statūtu mainīšana;
fondu vai asociāciju (tostarp kooperatīvu) izveidošana vai statūtu mainīšana;
testamentu sastādīšana, mainīšana un izpildīšana;
laulības līgumu un reģistrētu partnerattiecību nolīgumu sastādīšana vai mainīšana;
vārda vērtspapīru nodošana un
dāvanu un ziedojumu noformēšana notariāli.
Praktisku apsvērumu dēļ notārs bieži veic arī citus juridiskus darījumus un var sastādīt citus līgumus. Piemēram, to starpā var būt partnerattiecību nolīgumi (līgumsabiedrība, civiltiesību sabiedrība un komandītsabiedrība), līgumi starp partneriem un noteikumi, lai aizsargātu sabiedrības ar ierobežotu atbildību no trešajām personām.

## Citas juridiskās profesijas

Karalisko tiesu ierēdņu profesionālo organizāciju (*Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders*, *KBvG*) reglamentē ar Likumu par tiesu ierēdņiem (*Gerechtsdeurwaarderswet*). Tādejādi ar šo likumu dots *KBvG*, kurā jāiestājas visiem Nīderlandes tiesu ierēdņiem, uzdevums veicināt profesijas labu praksi.
Nīderlandes tiesu ierēdņi ir atbildīgi par dokumentu saņemšanu un pārsūtīšanu saskaņā ar Eiropas Padomes Regulu (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs. Nīderlandē izsniedzamie dokumenti tiešā veidā jānosūta kādam no tiesu ierēdņiem.
Pakalpojuma pieprasījums jāiesniedz nīderlandiešu vai angļu valodā. Pieprasījumus nevar iesniegt Nīderlandes centrālajai iestādei, proti, Karaliskajai tiesu ierēdņu profesionālajai organizācijai. Tās palīdzību var lūgt tikai ārkārtas gadījumos, kas norādīti iepriekš minētās regulas 3. panta c) apakšpunktā.

## Bezmaksas juridiskie pakalpojumi (*pro-bono*)

Sākotnēju juridisku konsultāciju iespējams lūgt vienā no juridisko pakalpojumu palīdzības birojiem (*Het Juridisch Loket*). Šeit iespējams lūgt izskaidrot juridiskus jautājumus un saņemt informāciju un padomus. Šis ir sākuma posms juridiskās palīdzības saņemšanai.
Ja nepieciešams, jūs nosūtīs pie privāta advokāta vai starpnieka, kas darbojas juridiskās palīdzības otrajā posmā.
Visi informācijas pakalpojumi, kas pieejami juridisko pakalpojumu palīdzības birojos, ir bez maksas, tos nodrošina uz vietas vai kā daļu no konsultācijas.
Šajos palīdzības birojos var uzdot jautājumus par problēmām, kas saistītas ar civiltiesībām, administratīvajām tiesībām, krimināltiesībām, kā arī saistībā ar imigrācijas likumu.
Kopā ir izveidoti 44 juridisko pakalpojumu palīdzības biroji. Tie ir izvietoti ģeogrāfiski vienmērīgi, lai visiem Nīderlandes pilsoņiem juridiskie pakalpojumi būtu viegli pieejami.
Papildu informāciju skatīt Juridisko pakalpojumu palīdzības biroju tīmekļa vietnē.

## Saistītās saites

Prokuratūra
Nīderlandes tiesas un Nīderlandes Augstākā tiesa
Nīderlandes Advokātu kolēģija
Nīderlandes Karaliskās notāru organizācija
Karaliskā tiesu ierēdņu profesionālā organizācija
Juridisko pakalpojumu palīdzības biroji

Lapa atjaunināta: 11/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Austrija

Šajā vietnē ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Austrijā.

## Juridiskās profesijas. Ievads

Pašlaik (2023. gadā) aptuveni **1850 profesionāli tiesneši** ir nodarbināti "vispārējās jurisdikcijas tiesu" jomā, t. i., civillietās, krimināllietās, darba un sociālo tiesību lietās **(skaitlis, kas atspoguļo faktiskos pilnslodzes ekvivalentus, tostarp Augstākajā tiesā). Aptuveni 700 praktizējošu juristu ir atbildīgi par būtisku tiesu sistēmas daļu. Administratīvajās tiesās ir aptuveni 600 profesionālu tiesnešu.**
Turklāt konkrētu lietu izskatīšanai tiek iecelti **neprofesionāļi**, kas darbojas kā brīvprātīgie. Tie cita starpā ir tiesas piesēdētāji vai zvērinātie krimināllietās un tiesas piesēdētāji ar īpašām zināšanām komerclietās, darba un sociālajās lietās, kā arī konkrētās administratīvās procedūrās.
Ir aptuveni **480 prokuroru (2023. gadā šis skaitlis atspoguļo faktiskos pilnslodzes ekvivalenta amatus, tostarp Ģenerālprokuratūrā, bet neskaitot centrālo iestādi).**

**Brīvības atņemšanas iestāžu sistēmā** ir nodarbināti **3799** cilvēki **(2019. gada 1. septembra dati, kas atspoguļo faktiskos pilnslodzes ekvivalenta amatus, citstarp Cietumu direkcijas darbinieki), šis skaitlis ietver 3214 cietuma uzraugus** (citstarp darbiniekus, kas nodrošina apmācību).

## 1. Tiesneši

### Tiesnešu apmācība un iecelšana amatā

Lai varētu iecelt **vispārējās jurisdikcijas tiesu** tiesneša amatā, ir nepieciešama vismaz 4 gadu pieredze juridiskajā jomā un sekmīgi nokārtots tiesneša amata eksāmens pēc tieslietu studiju pabeigšanas.

Daļa no profesionālās pieredzes ir vismaz septiņus mēnešus ilga prakse tiesā (tiesas prakse, agrāk saukts par "tiesas gadu"), uz kuru ir tiesības absolventēm un kura ir arī priekšnoteikums visiem, kas vēlas kļūt par advokātu vai notāru. Atlikušo obligāto profesionālo praksi parasti iegūst, izmantojot īpašu juristu sagatavošanos tiesneša palīga statusā tiesiskās apmācības laikā, bet to var iegūt arī citā juridiskā darbībā, piemēram, advokāta praktikanta statusā.

Sagatavošanās apmācībā katru gadu tiek uzņemti aptuveni 100 advokātu praktikantu. Juristu sagatavošanas pakalpojums (citstarp studiju prakse tiesā) principā ilgst četrus gadus un notiek rajona tiesās, apgabaltiesās, prokuratūrās, ieslodzījuma vietās, cietušo aizsardzības vai palīdzības centros, advokātu vai notāru birojos vai finanšu prokuratūrā. Daļu no šīs apmācības var iziet arī Augstākajā apgabaltiesā, Augstākajā tiesā, federālajā Tieslietu ministrijā, Cietumu direkcijā, probācijas dienesta centros, juridisko pilnvarnieku asociācijās vai jaunatnes labklājības dienestos, tiesiskās aizsardzības komisāra birojā vai finanšu sektorā (piem., atbilstošos uzņēmumos). Juristu sagatavošanas pakalpojuma noslēgumā ir jākārto tiesneša amata eksāmens. Personām, kuras maina savu karjeru pēc profesionālās pieredzes iegūšanas citās juridiskās profesijās, apmācības periods tiek attiecīgi samazināts. Personai, kas jau ir nokārtojusi advokāta vai notāra eksāmenu, ir jānokārto tikai papildu eksāmens, nevis tiesneša amata eksāmens.

Pēc tiesneša amata eksāmena sekmīgas nokārtošanas ir jāpiesakās vakantam tiesneša vai prokurora amatam.

**Administratīvajās tiesās** nesniedz juristu sagatavošanas pakalpojumus; tomēr administratīvo tiesu tiesnešiem ir jābūt vismaz 5 gadu iepriekšējai profesionālajai pieredzei (piemēram, strādājot administratīvā iestādē), un viņiem nav jākārto eksāmens.

Vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesneši var pāriet darbā administratīvajās tiesās. Administratīvo tiesu tiesnešus arī pēc piecu gadu darba administratīvajās tiesās var iecelt amatā vispārējās jurisdikcijas tiesās.

Iecelšanu tiesneša vai prokurora amatā parasti veic federālais tieslietu ministrs. Federālajam prezidentam ir tiesības iecelt amatā tikai attiecībā uz noteiktiem amatiem. Savukārt administratīvās apgabaltiesas tiesnešus ieceļ amatā attiecīgā provinces valdība. Tiesneša vai prokurora amatā var iecelt tikai Austrijas valstspiederīgos.

### Tiesnešu statuss

Tiesneši, kas iecelti amatos **federālajās vispārējās piekritības tiesās un administratīvajās tiesās**, ir federālie ierēdņi. Neskaitot Federālo konstitūciju (*Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)*), galvenais juridiskais avots attiecībā uz tiesnešu apmācību un profesionālo statusu ir **Likums par tiesnešu un prokuroru dienestu (*Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz (RStDG)*)**. Ar šo likumu nosaka daudzas normas (citstarp, piem., disciplināro kārtību un dienesta aprakstus) attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem.

Tiesneši, kas iecelti amatos **administratīvajās apgabaltiesās (*Landesverwaltungsgerichten*)**, ir attiecīgās provinces ierēdņi. Viņu profesionālais statuss ir reglamentēts Federālajā konstitūcijā un īpašos provinces tiesību aktos.

Visi profesionālie tiesneši tiek iecelti amatā uz neierobežotu laiku, bet pensijā aiziet tā mēneša beigās, kad sasniedz 65 gadu vecumu.

Atbilstīgi Federālās konstitūcijas 87. un 88. pantam tiesneši darbojas kā neatkarīgi valsts pārstāvji, skaidrojot likumus un izskatot lietas. Šī neatkarība izpaužas tā, ka tiesnešiem nav jāievēro rīkojumi (neatkarība pēc būtības) un viņus nevar atcelt no amata vai pārcelt citā amatā (personīgā neatkarība). Tiesnešiem saistoši ir tikai tiesību akti, un viņi lemj, vadoties pēc saviem tiesiskajiem apsvērumiem. Viņiem nav saistoši arī citu tiesu iepriekš pieņemtie lēmumi līdzīgās lietās (precedenti).

Izņemot to, ka tiesneši atkāpjas no amata, aizejot pensijā pēc likumā noteiktā vecuma sasniegšanas, tiesnešus var atcelt no amata vai pārcelt citā amatā, vai atstādināt no amata pret viņu gribu tikai ar oficiālu tiesas lēmumu likumā noteiktajos gadījumos un veidā (Federālās konstitūcijas 88. pants).

Tiesnešiem ir īpašs konstitucionālais statuss, tikai pildot savus tiesas pienākumus (veicot visas likumā noteiktās tiesu darbības un sadalot lietas), nevis tiesu administrēšanas jomā, ko arī veic tiesneši. Izņēmums attiecas uz tiesas administratīvajām lietām, kas jāizskata palātās vai komisijās (piemēram, lietu sadale, priekšlikumi iecelšanai amatā). Pretējā gadījumā viņiem ir saistoši augstākstāvošu amatpersonu rīkojumi. Fiksētā iztiesājamo lietu sadale nodrošina, ka tiek ievērotas Konstitūcijā garantētās tiesības uz tiesnesi.

### Loma un pienākumi

Tiesneši atbild par **civillietu un krimināllietu izskatīšanu**. Administratīvajās un konstitucionālajās lietās viņi darbojas kā **administrācijas uzraugi** un **atbilstības Konstitūcijai nodrošinātāji**.

### Atbildība likuma priekšā

Disciplinārā tiesa: tiesneši, kuri ir vainojami savu profesionālo pienākumu un ētikas normu pārkāpšanā, atbild disciplinārās tiesas priekšā. Attiecībā uz vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem disciplināro tiesu izveido Augstākajā apgabaltiesā vai Augstākajā tiesā, un tajā ietilpst tikai tiesneši. Disciplinārajām tiesām ir piekritīgas arī lietas par prokuroru izdarītajiem pārkāpumiem. Tie paši disciplinārie noteikumi ar dažiem izņēmumiem attiecas uz federālo administratīvo tiesu tiesnešiem. Savukārt disciplinārie noteikumi attiecībā uz administratīvo apgabaltiesu tiesnešiem ir paredzēti attiecīgajos provinču tiesību aktos.

Krimināltiesa: tiesneši (un prokurori), kuri ir vainojami savu profesionālo pienākumu pārkāpšanā un turklāt ir izdarījuši noziedzīgu nodarījumu, atbild krimināltiesas priekšā (piem., par oficiālo pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu).

Civiltiesa: puses, kas cietušas zaudējumus tiesneša (vai attiecīgā gadījumā prokurora) nelikumīgas un sodāmas rīcības rezultātā, var izvirzīt prasību par šo zaudējumu piedziņu pret valsti. Valsts var izmantot regresa tiesības pret tiesnesi (vai prokuroru), ja ir bijis tīšs nodarījums vai rupja neuzmanība.

## 2. Prokurori

### Organizatoriskā struktūra

Prokuratūras hierarhiskā organizācija kopumā atbilst tiesu organizācijai.

Katrā no 16 pirmās instances tiesām ir prokuratūra, kuras jurisdikcijā ir krimināllietas. Turklāt pastāv arī Ekonomisko noziegumu un korupcijas apkarošanas prokuratūra (*Wirtschafts- und Korruptionsstaatsanwaltschaft*), kuras jurisdikcijā ietilpst visa Austrijas teritorija. Katrā Augstākajā apgabaltiesā ir virsprokuratūra. Augstākajā tiesā ietilpst Ģenerālprokuratūra. Virsprokuratūra un Ģenerālprokuratūra ir tieši pakļautas federālajam tieslietu ministram.

### Prokuroru apmācība un iecelšana amatā

Prokuroru apmācība atbilst profesionālo vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu apmācībai.

Prokurora amatā var iecelt tikai tās personas, kas atbilst arī prasībām par iecelšanu tiesneša amatā.

Lai aizpildītu pastāvīgo prokurora amatu vakances, tās ir publiski jāizsludina, tāpat kā tas ir pastāvīgo tiesneša amatu gadījumā. Federālajam prezidentam ir tiesības iecelt amatā prokurorus, bet — tāpat kā tiesnešu gadījumā — viņš iecelšanas tiesības attiecībā uz vairumu pastāvīgo prokurora amatu būs deleģējis federālajam tieslietu ministram.

**Prokuroru statuss**

Prokuratūras ir atsevišķas tiesu iestādes, tomēr tās **nav neatkarīgas**. Tām ir hierarhiska struktūra, un tām ir saistoši virsprokuratūras un, visbeidzot, federālā tieslietu ministra rīkojumi.

**Ir precīzas likuma normas, ar ko reglamentē tiesības dot rīkojumus**. Virsprokuratūras vai federālā tieslietu ministra rīkojumus var izdot tikai rakstiski, un tiem ir jāpievieno paskaidrojuma raksts. Turklāt saņemtie rīkojumi ir jāreģistrē krimināllietas dokumentos. Pirms rīkojuma izdošanas federālajam ministram ir jāapspriežas ar konsultatīvo padomi rīkojumu jautājumos (*Weisungsrat*). Federālajam tieslietu ministram ir ministra atbildība, un tādēļ viņam ir jāsniedz informācija Parlamentam, kura priekšā viņš ir atbildīgs.

Atsevišķo prokuratūru darbiniekiem ir jāievēro prokuratūras vadītāja norādījumi. Taču, ja viņi uzskata, ka rīkojums ir pretrunā ar likumu, viņi var pieprasīt rakstisku rīkojumu un var pat panākt, ka tiek atbrīvoti no konkrētās krimināllietas izskatīšanas.

**Loma un pienākumi**

Prokuratūras ir īpašas **institūcijas, kas ir nodalītas no tiesām**. To uzdevums ir **aizsargāt sabiedrības intereses krimināllietu izskatīšanā**. Tas ietver **kriminālizmeklēšanas procedūru** pārraudzību. Prokuratūras arī atbild par apsūdzību sagatavošanu un uzturēšanu krimināllietās. Tāpēc tās dēvē arī par **apsūdzētājiem**.

Prokurori atbild par **apsūdzību sagatavošanu un uzturēšanu** gan apgabaltiesās, gan attiecīgo apgabaltiesu rajona tiesās. Parasti rajona tiesās apsūdzību uzrāda **rajona prokurori**. Rajona prokurori ir amatpersonas ar īpašām zināšanām, bet viņiem nav nepieciešams zinātniskais grāds.

Īpaša loma ir atvēlēta Ekonomisko noziegumu un korupcijas apkarošanas prokuratūrai, kuras jurisdikcijā, kas aptver visu valsti, galvenokārt ietilpst ierēdņu amatnoziegumi un ekonomiskie noziegumi par summām, kas pārsniedz 5 miljonus EUR. Tās kompetencē ir arī finanšu noziegumi par summām, kas pārsniedz 5 miljonus EUR, sociālās krāpšanas lietas atbildību pastiprinošos apstākļos, ar krāpnieciski bankrotu saistīti pārkāpumi atbildību pastiprinošos apstākļos (*kridaträchtiges Verhalten*) un cita starpā pārkāpumi saistībā ar Likumu par akciju sabiedrībām vai Likumu par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, kurus izdarījuši atbilstoša lieluma uzņēmumi (kuru pamatkapitāls ir vismaz 5 miljoni EUR vai kuri nodarbina vairāk nekā 2000 darbiniekus).

**Virsprokuratūras** hierarhiski ir augstāk nekā prokuratūras un ir izveidotas Augstākajās apgabaltiesās Vīnē, Grācā, Lincā un Insbrukā. Līdztekus **apsūdzību uzrādīšanai Augstākajā apgabaltiesā** virsprokuratūras atbild arī par **visu sava rajona prokuratūru uzraudzību** un ir tieši pakļautas federālajam tieslietu ministram.

Savukārt īpaša loma ir atvēlēta **Ģenerālprokuratūrai**, kas izveidota pie Augstākās tiesas. Tā **atskaitās tieši federālajam tieslietu ministram**, un tai pašai nav tiesību izdot rīkojumus prokuratūrām un virsprokuratūrām. Tā arī neuzrāda apsūdzības. Tās uzdevums ir **sniegt atbalstu Augstākajai tiesai**. Tā ir pilnvarota galvenokārt iesniegt anulēšanas pārsūdzības, lai nodrošinātu likuma prasību ievērošanu krimināllietās, kurās pusēm nav (turpmāku) pārsūdzības iespēju. Tādējādi Ģenerālprokuratūra pilda svarīgu funkciju, jo saglabā **tiesību vienotību** un nodrošina **juridisko noteiktību** krimināllietās.

**Atbildība likuma priekšā**

Prokuroru disciplinārā, kriminālā un civilā atbildība tiek reglamentēta tāpat kā vispārējās jurisdikcijas tiesnešu gadījumā.

## 3. Tiesas sekretāri

**Organizatoriskā struktūra**

Austrijā tiesas sekretāri (*Diplomrechtspfleger*innen*) ir svarīgs tiesu sistēmas pīlārs. Pašlaik vairāk nekā 80 % no visiem pirmās instances tiesu nolēmumiem civillietās pieņem vairāk nekā 700 tiesas sekretāru.

**Tiesas sekretāru apmācība**

Tikai personas, kas ir nokārtojušas skolas eksāmenu vai ieguvušas profesionālo kvalifikāciju, tiek uzņemtas tiesas sekretāru apmācībā. Apmācība ilgst trīs gadus un ietver darbu tiesā, citstarp rīkojumu sagatavošanu attiecīgajā darba jomā, dalību vispārējā un ar darba jomu saistītā apmācību kursā, kā arī attiecīgo eksāmenu sekmīgu nokārtošanu. Ja ir izpildītas citas prasības, kas uzskaitītas Likuma par tiesas sekretāriem (*Rechtspflegergesetz*) 3. nodaļā, tiesas sekretāra amata kandidāts pēc tiesas sekretāra eksāmena sekmīgas nokārtošanas no tieslietu ministra saņem diplomu. Diplomā ir jānorāda darba joma. Pēc šā diploma saņemšanas tiesas sekretāra kandidāts federālajā teritorijā ir pilnvarots veikt darbu tiesā, kas atbilst viņa darba jomai, un tāpēc var strādāt kā tiesas sekretārs.

Augstākās apgabaltiesas prezidējošajam tiesnesim pēc tam ir jānosaka, kurā tiesā konkrētā tiesas amatpersona strādās par tiesas sekretāru un, ja tas ir piemēroti, cik ilgi. Prezidējošā tiesneša noteiktajā tiesā šīs tiesas pārvaldnieks (tiesas priekšsēdētājs vai vadītājs) nosūta tiesas sekretāru darbā uz tiesas departamentu, kuru vada tiesnesis, vai, ja tas ir piemēroti, uz vairākiem tiesas departamentiem.

**Tiesas sekretāru statuss**

Tiesas sekretāri ir īpaši apmācītas tiesas amatpersonas, kam, pamatojoties uz Austrijas Federālās konstitūcijas 87.a pantu un Likumu par tiesas sekretāriem, ir nodota īpaši norādītu jautājumu izskatīšana civillietās pirmajā instancē. Šajā amatā viņiem ir saistoši tikai to tiesnešu norādījumi, kuriem atbilstoši tiesas lietu sadalījumam ir uzticēta konkrētās lietas izskatīšana. Tiesneši jebkurā laikā var rezervēt lietas izskatīšanu sev vai paši pārņemt lietu. Viņu pieņemtos lēmumus drīkst apstrīdēt — tāpat kā tiesnešu lēmumus.

Praksē tiesas sekretāri galvenokārt strādā neatkarīgi. Parasti tiesnesis norādījumus nesniedz, tas notiek ārkārtīgi reti.

**Loma un pienākumi**

Tiesas sekretārus ieceļ amatā šādās darba jomās:

civilprocess, izpildes un maksātnespējas jautājumi (“parāda nokārtošanas procesi”);

ar tiesvedību nesaistītas lietas;

jautājumi, kas saistīti ar zemes reģistru un kuģu reģistru;

jautājumi, kas saistīti ar Uzņēmumu reģistru.

Katrā no šīm darbības jomām ir nepieciešama īpaša apmācība un īpaša iecelšana tiesas sekretāra amatā darbam attiecīgajā jomā.

**Pienākumu sadalījums starp tiesnešiem un tiesas sekretāriem**

Tiesas sekretāra darbības sfēra neietver visus darbus un lēmumus, kas saistīti ar iepriekšminētajām darba jomām. Pienākumi, kas ietilpst tiesas sekretāra darbības sfērā, ir īpaši noteikti Likumā par tiesas sekretāriem, un šīs darbības sfēras apmērs katrā darba jomā ir atšķirīgs.

Likumā par tiesas sekretāriem ir noteiktas konkrēto darba jomu darbības sfēras, kas tiesas sekretāriem paredz īpašus pienākumus (piem., darbības sfērā maksātnespējas lietās ietilpst bankrota lietas, ko izskata rajona tiesās). Protams, noteikti pienākumi ir tikai tiesnešu kompetencē.

Turklāt katra darbības sfēra citstarp ietver maksājuma rīkojumu procedūru izpildi, tiesas nolēmumu juridiskā spēka un izpildāmības apliecināšanu konkrētajā darba jomā, lēmumu pieņemšanu par iesniegumiem par juridisko palīdzību tiesas sekretāra vadītos procesos, kā arī oficiālu funkciju izpildi, pamatojoties uz iekšzemes tiesas vai iekšzemes iestādes tiesiskās palīdzības lūgumu.

## 4. Advokāti

**Vispārīga informācija**

Advokāti ir kvalificēti juristi, kas ir pilnvaroti pārstāvēt puses visos tiesas un ārpustiesas procesos visās publisko un privāto tiesību lietās visās Austrijas tiesās un valsts iestādēs.

Ja persona vēlas būt praktizējošs advokāts Austrijā, nav nepieciešama oficiāla iecelšana, taču tiesības uzsākt profesionālo praksi ir atkarīgas no tā, vai ir izpildītas tālāk izklāstītās prasības.
Galvenais juridiskais pamats ir Advokātu likums (*Rechtsanwaltsordnung — RAO*), Imperiālais juridiskais vēstnesis (*RGBl*) Nr. 96/1896; advokātu un advokātu praktikantu disciplinārie statūti (*Diziplinarstatutfür Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter (DSt))*, Federālais juridiskais vēstnesis (*BGBl.*) Nr. 474/1990; Federālais likums par advokātu tarifiem (*Bundesgesetz über den Rechtsanwaltstarif (RATG)*), *BGBl*. Nor. 189/1969; Likums par advokātu eksāmeniem (*Rechtsanwaltsprüfungsgesetz (RAPG)*), *BGBl*. Nor. 556/1985; un Federālais likums par pakalpojumu sniegšanas brīvību un Eiropas advokātu darbības uzsākšanu un juridisko pakalpojumu sniegšanu, ko veic starptautiski aktīvi advokāti Austrijā (*Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälten sowie die Erbringung von Rechtsdienstleistungen durch international Tätige Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte in Österreich (EIRAG))*, *BGBl*. Nr. 27/2000.

**Priekšnoteikumi profesionālās prakses uzsākšanai**

Katram, kas vēlas darboties advokāta profesijā, pēc Austrijas tiesību studiju pabeigšanas ir jāpierāda, ka viņš kopumā vismaz piecus gadus ir veicis profesionālu juridisko darbu, turklāt vismaz septiņus mēnešus no šā laika ir nostrādājis tiesā vai prokuratūrā un trīs gadus ir strādājis kāda Austrijas advokāta birojā kā advokāta kandidāts.
**Advokāta eksāmenu**, kas kandidātam ir jānokārto, lai varētu praktizēt kā advokāts, var kārtot pēc trīs gadu praktiskā darba, turklāt ir jāievēro nosacījums, ka no šā laika viņš vismaz septiņus mēnešus ir strādājis tiesā un vismaz divus gadus — advokāta birojā. Lai varētu kārtot šo eksāmenu, kandidātiem ir arī jāapgūst obligāti mācību kursi, kurus attiecībā uz advokātu kandidātiem noteikusi advokātu asociācija.
Personas, kas atbilst minētajām prasībām, var tikt ierakstītas tās advokātu asociācijas advokātu sarakstā, kuras jurisdikcijā ir rajons, kurā ir jāatrodas viņu praksei.
Ārvalstu advokāti, kuri ir Eiropas Savienības dalībvalsts, citas Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu parakstītājas valsts vai Šveices valstspiederīgie, noteiktos apstākļos arī var
pagaidu kārtā darboties kā advokāti Austrijā,
iesniegt pieteikumu par iekļaušanu atbilstošās advokātu asociācijas advokātu sarakstā (pēc piemērotības eksāmena nokārtošanas), vai
nekavējoties reģistrēt praksi Austrijā, iepriekš nekārtojot piemērotības eksāmenu un izmantojot profesionālo amata nosaukumu, kas tiek izmantots viņu izcelsmes valstī, un pilnībā integrēties Austrijas juridiskajā sistēmā pēc trīs gadu faktiskas un regulāras profesionālās prakses Austrijā.
Konkrētos apstākļos konkrētas, precīzi noteiktas advokāta darbības pagaidu kārtā Austrijā var veikt arī *GATS* dalībvalsts advokātu asociācijas loceklis.

**Atbildība likuma priekšā**

Advokāti, kas pārkāpj profesionālos pienākumus vai apkauno profesiju, atbild vietējās advokātu asociācijas izraudzītas disciplinārpadomes priekšā. Sodi, ko var uzlikt disciplinārpadome, var ietvert attiecīgās personas izsvītrošanu no advokātu saraksta. Otrās instances lēmumus pieņem Augstākā tiesa, kas darbojas četru personu sastāvā, kurā ietilpst divi Augstākās tiesas tiesneši un divi advokāti.
Turklāt advokātiem, protams, ir arī krimināla un civiltiesiskā atbildība.

**Advokātu asociācija, Austrijas Advokātu asociācija**

Visi konkrētas provinces advokāti, kuri ir iekļauti šīs provinces sarakstā, veido advokātu asociāciju (*Rechtsanwaltskammer*). Advokātu asociācijas ir publisko tiesību struktūras un autonomas pašregulējošas struktūras.
Federālā līmenī Austrijas advokātu intereses kopumā pārstāv Austrijas Advokātu asociācija (*Österreichischer Rechtsanwaltskammertag*). To veido Austrijas deviņas advokātu asociācijas, un tās pārstāvju sanāksmē piedalās advokātu asociāciju delegāti (http://www.rechtsanwaelte.at/).

## 5. Notāri

**Vispārīga informācija**

Notāri kā neatkarīga un objektīva justīcijas preventīvās īstenošanas institūcija sniedz pakalpojumus sabiedrībai, kas meklē juridisku palīdzību, lai nokārtotu savas privātās tiesiskās attiecības.
Viņu galvenais pienākums ir piedalīties juridiskajos procesos un sniegt juridisku palīdzību sabiedrībai. Notāri sagatavo publiskus aktus, pārvalda trešo personu īpašumu, sagatavo privātus aktus un pārstāv puses, jo īpaši ar tiesvedību nesaistītās lietās. Notāri darbojas arī kā tiesas pārstāvji bezstrīdus procedūrās. Ar viņiem kā tiesu pilnvarotajiem konsultējas par testamentu apstiprināšanas kārtību.
Notāri nodrošina mirušas personas īpašumu saglabāšanu un nodošanu tiesīgajām personām. Šā darba veikšanai ir nepieciešamas īpašas zināšanas par mantojuma tiesībām un bezstrīdus procedūrām, un tas arī nozīmē, ka sabiedrība pastāvīgi konsultējas ar notāriem, lai saņemtu palīdzību testamentu sastādīšanā un, vispārīgi runājot, lai saņemtu padomu un nodrošinātu pārstāvību mantojuma lietās.
Notāri ieņem valsts amatu, bet nav ierēdņi. Viņi uzņemas komercrisku par prakses vietas uzturēšanu, bet nevada uzņēmumu. Viņi darbojas līdzīgi kā brīvo profesiju pārstāvji, bet kā tiesu pilnvarotie ir tiesu varas amatpersonas. Notāra darbs ir pamatdarbs, un to nevar apvienot ar advokāta darbu.
Izmaiņas attiecībā uz notāru amata vietu skaitu un viņu biroju atrašanās vietām tiek veiktas ar federālā tieslietu ministra rīkojumu. Pašlaik Austrijā ir 536 notāra amata vietas (2023. gada aprīlī).
Šīs darbības galvenais juridiskais pamats ir Notāru kodekss *(Notariatsordnung (NO))*, *RGBl*. Nr. 75/1871; Likums par notariāliem aktiem (*Notariatsaktsgesetz* ), *RGBl*. Nr. 76/1871; Likums par notāru tarifiem *(Notariatstarifgesetz (NTG))*, *BGBl*. Nr. 576/1973; Likums par notāru eksamināciju (*Notariatsprüfungsgesetz (NPG))*, *BGBl*. Nr. 522/1987; Likums par tiesu pilnvarotajiem (*Gerichtskommissärsgesetz (GKG))*, *BGBl*. Nr. 343/1970; un Likums par tiesu pilnvaroto tarifiem (*Gerichtskommissionstarifgesetz(GKTG))*, *BGBl*. Nr. 108/1971.

**Apmācība**

Katram, kas ir pabeidzis tieslietu studijas (Austrijas tiesību studijas) un interesējas par notāra profesiju, ir jāatrod notārs, kurš viņu pieņems darbā un liks ierakstīt viņa vārdu notāru kandidātu sarakstā.
Ierakstīšanu notāru kandidātu sarakstā, ko uztur atbildīgā notāru palāta, ir atļauts veikt tikai tad, ja attiecīgā persona septiņus mēnešus ir veikusi tiesu praksi kā praktizējošs jurists tiesā vai prokuratūrā un ja šī persona vēl nav sasniegusi 35 gadu vecumu laikā, kad pirmo reizi tiek ierakstīta kandidātu sarakstā.
Lai varētu kārtot notāra eksāmenu, notāra kandidātam ir jāapmeklē obligātās apmācības pasākumi, ko noteikusi notāru palāta.
Notāra eksāmens ir jākārto divās daļās:
eksāmena pirmo daļu notāra kandidāts var kārtot pēc tam, kad viņš 18 mēnešus ir bijis kandidāta statusā, bet ne vēlāk kā šajā statusā pavadīta piektā gada beigās, pretējā gadījumā viņa vārdu svītro no notāra kandidātu saraksta;
eksāmena otro daļu var kārtot pēc vismaz gadu ilgas turpmākas praktiskas darbības notāra kandidāta statusā. Notāra eksāmena otrā daļa ir jānokārto, vēlākais, pirms desmitā gada beigām kandidāta statusā, pretējā gadījumā kandidāta vārdu svītro no notāra kandidātu saraksta.

**Iecelšana**

Notāru amata vietas, kas kļuvušas vakantas vai radītas no jauna, ir publiski jāizsludina, pirms tās tiek ieņemtas. Likumā (Austrijas Notāru kodeksa 6. punkts) citstarp ir paredzēts, ka pretendentiem uz notāra amatu ir jābūt:
ES vai EEZ dalībvalsts vai Šveices pilsoņiem;

veiksmīgi pabeigušiem Austrijas tiesību studijas;
nokārtojušiem notāra eksāmenu un
ir jāspēj pierādīt, ka viņi septiņus gadus ir strādājuši jurista profesijā, tostarp vismaz trīs gadus kā notāra kandidāti pēc notāra eksāmena nokārtošanas.
Tas, ka ir izpildītas šīs pamatprasības, tomēr nedod tiesības tikt ieceltam par notāru. Rekrutēšanas procesā pretendentus novērtē un sarindo notāru palāta, kurai ir attiecīgā teritoriālā jurisdikcija, un pēc tam — atbildīgās apgabaltiesas un Augstākās apgabaltiesas personāla daļu darbinieki, turklāt izšķirošs faktors ir praktiskās darbības ilgums. Gan notāru palāta, gan abas personāla daļas katra iesniedz federālajam tieslietu ministram izlases sarakstu, kurā norādīti trīs pretendenti. Lai gan šie izlases saraksti ministram nav saistoši, praksē viņš ieceļ amatā tikai tajos norādītos pretendentus.
Notārs var praktizēt līdz tā kalendārā gada 31. janvārim, kas seko viņa 70. dzimšanas dienai. Nav atļauts oficiāli pārcelt notāru uz citu notāra amatu.

**Notāru darbības uzraudzība; atbildība likuma priekšā**

Notāru darbība tiek īpaši uzraudzīta, ņemot vērā viņu pienākumus, kas saistīti ar publisku aktu sagatavošanu un darbību tiesu pilnvaroto statusā. Par notāru darbības uzraudzību atbild federālais tieslietu ministrs, tiesu varas administrācija un — tiešā veidā — notāru palātas.
Uz notāriem attiecas īpašs disciplinārlikums. Pirmajā instancē sodu par disciplinārpārkāpumiem nosaka Augstākā apgabaltiesa kā notāru disciplinārtiesa, un otrajā instancē — Augstākā tiesa kā notāru disciplinārtiesa. Visu to tribunālu sastāvā, kas izskata lietas, ir jābūt arī notāriem. Sodi, ko var uzlikt disciplinārtiesa, ietver arī atcelšanu no amata. Sodus par tīri administratīviem pārkāpumiem uzliek notāru palāta.
Papildus disciplināratbildībai notāriem ir skaidri paredzēta arī atbildība saskaņā ar krimināllikumu un civiltiesībām.
Ja notāri darbojas kā tiesu pilnvarotie, viņus krimināllikuma nolūkiem uzskata par ierēdņiem, un tāpēc viņi atbild par nelikumīgām darbībām, kas jo īpaši ietver oficiālo pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu. Viņu civiltiesiskā atbildība tiek reglamentēta citādi. Ja viņi darbojas kā tiesu pilnvarotie, uz viņiem attiecas tās pašas atbildības normas, kas uz tiesnešiem un prokuroriem. Tāpēc puses pret viņiem nevar celt tiešas prasības, bet tā vietā tām ir jāceļ prasības par kompensāciju pret valsti. Valsts var celt prasību tiesā, ja ir noticis tīšs nodarījums vai pieļauta rupja neuzmanība. Izņemot darbību tiesu pilnvaroto lomā, notāriem ir tieša civiltiesiskā atbildība pret pusēm.

**Notāru padomes, Austrijas Notāru nacionālā palāta**

Notāru padomi veido notāri, kuru prakse atrodas kādā federālajā zemē vai kuri ir ierakstīti šīs federālās zemes notāru kandidātu sarakstā. Vīnes, Lejasaustrijas un Burgenlandes federālajām zemēm ir kopīgs notariāts; tāds ir arī Tiroles un Forarlbergas federālajām zemēm.
Notāru padome atbild par profesijas cieņas un goda saglabāšanu un tās interešu pārstāvību.
Katrai notāru padomei no savu dalībnieku vidus ir jāievēl notāru palāta. Notāru palātas sastāvā ietilpst tās prezidents, kas ir notārs, un tās locekļi — seši notāri (Vīnē divpadsmit) un trīs notāru kandidāti (Vīnē seši).
Austrijas Notāru nacionālo palātu (*Österreichische Notariatskammer*) veido provinču notāru palātas. Austrijas Notāru nacionālā palāta ir pilnvarota pārstāvēt notārus, aizstāvēt viņu intereses un paust viņu bažas lietās, kas attiecas uz Austrijas notāriem kopumā vai kuru tvērums ir plašāks par atsevišķas notāru palātas darbības jomu.

**Saistītās saites**

Juridiskās profesijas, Austrija

Lapa atjaunināta: 26/10/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas pl
versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

## Juridisko profesiju veidi - Polija

Šajā vietnē sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Polijā.

### Prokurori

**Organizācija**

Turpmāk aprakstītā struktūra attiecas uz apsūdzības dienestu un citām saistītajām struktūrvienībām saskaņā ar 2009. gada 9. oktobra likumu.
Polijas apsūdzības dienesta sastāvā ietilpst:
**ģenerālprokurors;**
**Apsūdzības dienesta vispārējo struktūrvienību prokurori un militāro lietu prokurori, kuri ir pakļauti ģenerālprokuroram;**
**Valsts piemiņas institūta prokurori** un **Komisijas apsūdzībām par noziegumiem pret Polijas tautu prokurori.**
Ģenerālprokurors ir apsūdzības dienesta augstākais amats, un to ieceļ Polijas prezidents, izvēloties no kandidātu loka, ko ieteikusi Nacionālā Tiesu varas padome un Nacionālā Valsts prokuroru padome. Ģenerālprokurors sagatavo gada ziņojumus par prokuratūras darbu un iesniedz tos premjerministram.
Vispārējo struktūrvienību prokurorus un militāro lietu prokurorus ieceļ ģenerālprokurors, izvēloties no kandidātu loka, ko ieteikusi Nacionālā Valsts prokuroru padome.
Valsts apsūdzības dienesta vispārējās struktūrvienības tiek iedalītas **četros līmeņos**:
**Ģenerālprokuratūra;**
**Apelācijas prokuratūra**;
**Apgabala prokuratūra**;
**Rajona prokuratūra.**
Valsts apsūdzības dienesta militārās struktūrvienības darbojas trīs līmeņos:
Augstākā militārā prokuratūra;
Apgabala militārās prokuratūras;
Garnizonu militārās prokuratūras.
Prokurori no Valsts piemiņas institūta un Komisijas apsūdzībām par noziegumiem pret Polijas tautu darbojas šādās struktūrvienībās:
Komisijā apsūdzībām par noziegumiem pret Polijas tautu;
Komisijas apsūdzībām par noziegumiem pret Polijas tautu iecirkņos;
Lustrācijas birojā;
Lustrācijas biroja iecirkņos.
Polijas tiesību akti nošķir valsts prokurorus, kurus ieceļ ģenerālprokurors, un privātos prokurorus, kuri iesaistās kriminālprocesos un kuri saskaņā ar procesuālajiem tiesību aktiem var palīdzēt valsts prokuroriem to darbā.

Polijas tiesību akti paredz dažādas profesionālās asociācijas. To skaitā ir Nacionālā Valsts prokuroru padome, kas ietverta Ģenerālprokuratūrā, kā arī prokuroru asamblejas un apelācijas prokuratūru valdes. Tomēr šīs institūcijas pēc būtības ir stingri iekšējas un organizatoriskas; tās neuztur tīmekļa vietnes un nesniedz e-pakalpojumus.
Sīkāku informāciju par Valsts apsūdzības dienestu Polijā skatīt Ģenerālprokuratūras tīmekļa vietnē.
**Apsūdzības dienesta loma un pienākumi:**
Valsts apsūdzības dienesta galvenie uzdevumi ir **nodrošināt tiesību aktu ievērošanu un pārraudzīt apsūdzības krimināllietās**.
Proti, valsts prokurori savus pienākumus pilda:
veicot vai uzraugot pirmstiesas tiesvedību krimināllietās;
darbojoties kā valsts prokurors tiesās;
ierosinot krimināllietu un civillietu izskatīšanu, iesniedzot pieteikumus un piedaloties tiesvedībā civillietās, darba tiesību un sociālā nodrošinājuma lietās gadījumos, kad nepieciešams aizsargāt tiesiskumu, valsts intereses, īpašumu vai iedzīvotāju tiesības;
īstenojot likumā paredzētos pasākumus, lai nodrošinātu pareizu un vienotu tiesību aktu piemērošanu;
izpētot noziedzību un veicot darbības, lai apkarotu un novērstu noziedzību;
apkopojot, apstrādājot un analizējot datus no procesiem, kurus tie vadījuši vai uzraudzījuši saskaņā ar Likumu;
sadarbojoties ar iestādēm, lai novērstu noziedzīgus nodarījumus un citus likumpārkāpumus;
sadarbojoties ar starptautiskām iestādēm un piedaloties to koordinētajā tiesvedībā, lai nodrošinātu tiesību aizsardzību un noziedzības novēršanu.
Valsts prokuroru tiesības un pienākumi.
Valsts prokuroru pienākums ir darboties likuma robežās, ievērojot objektivitātes principu un nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret visiem iedzīvotājiem. Neatkarīgi no Valsts apsūdzības dienesta hierarhiskas organizācijas, valsts prokurori pilda savus amata pienākumus neatkarīgā veidā. Valsts prokurori nevar iesaistīties politikā vai veikt citu profesionālo darbību, un tiem ir pienākums pastāvīgi uzlabot savu kvalifikāciju.
Valsts prokurori galvenokārt uztur apsūdzību krimināllietās. Reizēm tie piedalās arī civillietās, jo īpaši attiecībā uz paternitātes noteikšanu, vecāku tiesību pārtraukšanu vai rīcībnespējas noteikšanu, un administratīvajās lietās parasti saistībā ar nekustamā īpašuma un būvniecības tiesībām. Katrā apgabala prokuratūrā ir valsts prokurors, kurš ir specializējies starptautiskajā sadarbībā krimināllietās.

## Vispārējās tiesas

### Organizācija

Vispārējās tiesas Polijā ir:
rajona tiesas;
apgabaltiesas;
apelācijas tiesas.
Vispārējās tiesas spriež tiesu (lietās, kas nav administratīvo tiesu, militāro tiesu un Augstākās tiesas kompetencē) un pilda citus ar tieslietām saistītus pienākumus, kas tām noteikti ar tiesību aktiem. Tiesas spriedumus pārrauga Augstākā tiesa saskaņā ar tiesību aktiem.
Rajona tiesu jurisdikcijā ietilpst viena vai vairākas pašvaldības (pamatotos gadījumos vienā pašvaldībā var darboties vairāk nekā viena rajona tiesa, piemēram, lielajās pilsētās).
Apgabaltiesa darbojas kā apelācijas tiesa rajona tiesām un īpašos gadījumos arī pirmās instances tiesa. Tās jurisdikcijā atrodas vismaz divas rajona tiesas (tās tiesas administratīvais rajons).
Ja lieta pirmajā instancē tiek izskatīta apgabaltiesā, visas pārsūdzības tiek izskatītas apelācijas tiesā. Apelācijas tiesai ir jurisdikcija pār vismaz divām apgabaltiesām (tās apelācijas apgabals).
Tiesu vada tiesas priekšsēdētājs. Viņš tiek iecelts uz noteiktu termiņu (uz četriem gadiem rajona tiesās un sešiem gadiem apgabaltiesās un apelācijas tiesās).

## Juridiskās profesijas tiesās

Polijā vispārējās tiesas spriež tiesu (lietās, kas nav administratīvo tiesu, militāro tiesu un Augstākās tiesas kompetencē) un pilda citus ar tieslietām saistītus pienākumus, kas tām noteikti ar tiesību aktiem. Tiesneši nodrošina taisnīgas tiesas spriešanu. Ar tieslietām saistītos pienākumus, izņemot taisnīgas tiesas spriešanu, pilda tiesu darbinieki un vecākie tiesu darbinieki (var veikt arī tiesneši, ja to nespēj tiesu darbinieki).

## Tiesneši

Polijas tiesību akti izšķir **profesionālus tiesnešus** un **tiesu piesēdētājus**.
Tiesneši pilda pienākumus, kas saistīti ar taisnīgas tiesas spriešanu. Tos uz nenoteiktu laiku ieceļ Polijas Republikas prezidents, ņemot vērā Nacionālās Tiesu varas padomes priekšlikumu.
Veicot savus pienākumus, tiesneši ir neatkarīgi un ir pakļauti tikai Konstitūcijai un tiesību aktiem.
Tiesu un tiesnešu neatkarību garantē **Nacionālā tiesu varas padome,** kas ir konstitucionāla institūcija.
Tiesnešu neatkarība tiek garantēta ar tiesisko imunitāti un amata aizsardzību, kā tas ir noteikts Konstitūcijā.
Tiesneši ir pakļauti disciplinārsodiem par jebkuru profesionālo pienākumu pārkāpumu. Disciplinārlietas attiecībā uz tiesnešiem izskata: pirmajā instancē – apelācijas tiesās, un otrajā instancē – Augstākajā tiesā.

## Piesēdētāji

Piesēdētāju lomu taisnīgas tiesas spriešanā nosaka Polijas Konstitūcija. Piesēdētāji ir neatkarīgi un, tāpat kā profesionālie tiesneši, pakļauti tikai un vienīgi Konstitūcijai un tiesību aktiem. Izskatot lietas, piesēdētājiem ir tādas pašas tiesības kā tiesnešiem. Tomēr atšķirībā no tiesnešiem piesēdētāji nevar vadīt tiesas procesu vai sēdi vai (principā) pildīt pienākumus ārpus tiesas procesa.
Gan civillietās, gan krimināllietās iztiesāšana parasti notiek viena tiesneša klātbūtnē, t.i., neiesaistot piesēdētājus. Tomēr abi likumi, kas ietver abus tiesvedības veidus, paredz gadījumus, kuros, ņemot vērā to sociālo nozīmi, iztiesāšanā tiek iesaistīti piesēdētāji.
Piesēdētāju ieceļ pašvaldības padome, kas darbojas attiecīgās tiesas jurisdikcijā. Piesēdētāju pilnvaru termiņš ir četri gadi.

## Tiesu darbinieki

Tiesu darbinieki tiek nodarbināti rajonu tiesās un apgabaltiesās, un tie pilda ar tiesu saistītos pienākumus, kas tiesām tiek noteikti ar likumu. Tiesu darbinieki tiek iecelti amatā no dienas, kas norādīta iecelšanas instrumentā. Tos ieceļ apelācijas tiesas priekšsēdētājs.
Civilprocesā tiesu darbinieki īsteno tiesas pilnvaras tiem uzticēto pienākumu ietvaros, ja vien likums neparedz citādi. Tomēr tiesvedībā attiecībā uz krimināllietām, sīkiem krimināpārkāpumiem un nodokļu pārkāpumiem tiesu darbinieki ir pilnvaroti sniegt ieteikumus un likumā noteiktajos gadījumos arī lēmumus un rīkojumus.

Tiesu darbinieki ir tiesas iestāžu darbinieki, kas ir tiesīgi pildīt ar tieslietām saistītos pienākumus un kas darbojas tiesu vārdā tiem piešķirtās kompetences ietvaros. Viņiem piešķirtās kompetences ietvaros tiesu darbinieki atbilstoši likumā noteiktajam ir neatkarīgi attiecībā uz tiesas lēmumu un rīkojumu būtību. Šī neatkarība nozīmē, ka to tiesiskās darbības ir organizatoriski un funkcionāli nošķirtas no citu iestāžu darbībām, lai nodrošinātu, ka viņi likumā paredzētās darbības veic neatkarīgā veidā.

Informācijas lapa par tiesu darbiniekiem. (374 Kb) en

**Tiesnešu palīgi**

Tiesnešu palīgi pilda pienākumus tiesā ar nolūku sagatavot tiesas sēdes un nodrošināt netraucētu tiesas iekšējo darbību (saistībā ar tiesas spriešanu un citiem ar tieslietām saistītiem pienākumiem). Kandidāti tiek atlasīti konkursa kārtībā.

Informācijas lapa par tiesnešu palīgiem. (374 Kb) en

**Tiesu sekretāri**

Tiesu sekretāri ir nodarbināti visās parastajās tiesās, un tie pilda pienākumus, kas saistīti ar administratīvo atbalstu tiesām un kas nav citu profesionālo grupu pienākumi, piemēram, viņi sagatavo tiesas sēžu protokolus, pārvalda tiesnešu un tiesas sekretariāta organizatorisko darbību. Viņu tiesības un pienākumus, kā arī nodarbinātības nosacījumus nosaka Tiesas iestāžu darbinieku likums un prokurors. Kandidāti tiek atlasīti konkursa kārtībā.

Informācijas lapa par tiesas iestāžu darbiniekiem. (379 Kb) en

**Juridisko profesiju organizācija**

**Advokāti**

Advokāti Polijā sniedz juridiskos pakalpojumus, kas saistīti ar iedzīvotāju tiesību un brīvību aizsardzību. Advokāti sniedz juridisko palīdzību un sagatavo juridiskus atzinumus. Viņi arī nodrošina tiesvedībā iesaistīto pušu pārstāvību krimināllietās, civillietās, ģimenes un nepilngadīgo lietās, lietās, kas saistītas darba tiesībām un sociālā nodrošinājuma jautājumiem, un tiesvedībā Augstākajā administratīvajā tiesā.

Polijā nav noteiktas profesionālās specializācijas - advokāti var brīvi izvēlēties savu specializācijas jomu. Tomēr tā kā Polijas tiesību akti paredz, ka valsts nozīmē advokātu mazturīgām personām, advokātam jāspēj sniegt juridiskos pakalpojumus dažādās tiesību jomās.

Pastāv 24 **reģionālās advokātu padomes** un **Polijas Advokātu padome**, kas darbojas valsts līmenī. Šīs profesionālās apvienības ir atbildīgas par advokātu profesionālo tiesību pārstāvību un aizsardzību, profesionālo iemaņu pilnveidošanu, advokātu-praktikantu profesionālo apmācību un profesionālās ētikas normu izstrādi un veicināšanu, kā arī to ievērošanas nodrošināšanu.

**Juridiskās datubāzes**

Sīkāku informāciju skatīt Polijas Advokātu padomes tīmekļa vietnē.

**Juriskonsulti**

Juriskonsulti sniedz juridiskos pakalpojumus komercsabiedrībām, citiem uzņēmumiem, organizatoriskām vienībām un fiziskām personām. Viņi sniedz juridisko palīdzību un sagatavo juridiskus atzinumus. Atšķirībā no advokātiem viņi var būt citu personu darbinieki. Kopš 2015. gada 1. jūlija advokātiem un juriskonsultiem ir vienādas procesuālās tiesības - juriskonsults var darboties kā aizstāvības advokāts kriminālprocesā, izņemot gadījumus, kad viņi ir citu personu algoti darbinieki. Viņi var arī rīkoties gadījumos, kas saistīti ar sīkiem kriminālpārkāpumiem, un darboties kā aizstāvības advokāts disciplinārlietās.

Juriskonsultu profesionālā apvienība sastāv no 19 **reģionālajām juriskonsultu palātām un Nacionālās juriskonsultu palātas**, kas darbojas valsts līmenī. Šīs profesionālās apvienības ir atbildīgas par juriskonsultu profesionālo tiesību pārstāvību un aizsardzību, profesionālo iemaņu pilnveidošanu, juriskonsultu-praktikantu profesionālo apmācību un profesionālās ētikas normu izstrādi un veicināšanu, kā arī to ievērošanas nodrošināšanu.

**Juridiskās datubāzes**

Sīkāku informāciju skatīt Nacionālās juriskonsultu palātas tīmekļa vietnē.

**Notāri**

**Organizācija**

Tieslietu ministrs ieceļ notārus amatā un piešķir tiem amatu, balstoties uz pieteikumu no attiecīgajām personām un pēc apspriešanās ar attiecīgās notāru palātas padomi. Tieslietu ministrs ir pilnvarots arī atlaist notārus.

Tieslietu ministrs uztur notāru reģistru un nosaka maksimālās nodevas par notāru pakalpojumiem.

Notāri veido profesionālo apvienību, kura sastāv no 11 **notāru palātām** un **Nacionālas Notāru palātas**.

**Loma un pienākumi**

Notārus ieceļ, lai tie veiktu darījumus, kuri ir jānoformē notariālā veidā (piemēram, tiesību uz nekustamo īpašumu nodošana), vai arī gadījumos, kad puses izvēlas to darīt.

Notāra profesija ir saistīta ar sabiedrības uzticēšanos. Kā personām, kas bauda sabiedrības uzticēšanos un kas rīkojas valsts vārdā, notāriem ir pienākums garantēt nekustamo īpašumu darījumu drošību.

Notāri veic šādus notāra pienākumus: sastāda notariālos aktus, mantojuma apliecības un citas apliecības, nosūta paziņojumus, raksta protokolus, sastāda protesta vēstules attiecībā uz vekseļiem un čekiem, glabā skaidras naudas līdzekļus, vērtspapīrus, dokumentus un datus datu nesējos, pēc pušu lūguma veic ierakstus un izsniedz dokumentu kopijas un izrakstus, sagatavo notariālo aktu projektus, pārskatus un citus dokumentus un veic citas darbības saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem.

Notariālas darbības, ko notārs veicis saskaņā ar tiesību aktiem, ir uzskatāmas par oficiāliem dokumentiem.

Notāri veic darbību savos privātajos notāru birojos. Notārs var darboties tikai vienā birojā, bet vienā birojā var kopīgi darboties vairāki notāri saskaņā ar noteikumiem, kas reglamentē civiltiesisko partnerību. Tādā gadījumā katrs notārs pilda savus pienākumus savā vārdā un uzņemas atbildību par darījumiem, ko tas noformē.

**Juridiskās datubāzes**

Sīkāku informāciju skatīt Nacionālās notāru palātas tīmekļa vietnē (nav pieejama angļu valodā).

**Citas juridiskās profesijas**

Polijas tiesību aktos ir paredzētas šādas juridiskās profesijas: **tiesu izpildītāji**.

**Tiesu izpildītāji**

Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem, tiesu izpildītāji ir tiesu iestāžu darbinieki. Tiem ir arī ierēdņa statuss, jo šāds statuss pats par sevi jau piešķir pietiekamu leģitimitāti to veiktajiem pienākumiem, jo tie lielā mērā aizskar iedzīvotāju tiesības un brīvības. Pirmkārt un galvenokārt šie pienākumi ietver piespiedu pasākumus, kas nepieciešami tiesas nolēmumu izpildei un konstitucionālo tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanai.

Tiesu izpildītāju pilnvaras ietver izpildes tiesvedības veikšanu civillietās.

Tiesu izpildītājus ieceļ tieslietu ministrs, izvēloties no kandidātu saraksta pēc viņu atbilstības Tiesu izpildītāju un piespiedu izpildes likumā noteiktajām prasībām. Prasības nosaka, ka kandidātam ir jābūt diplomam tiesību zinātnēs, pabeigtam stažēšanās posmam, nokārtotam tiesu izpildītāju pārbaudījumam un pabeigtam vismaz divus gadus ilgam pārbaudes laikam kā tiesu izpildītājam - praktikantam.

Tiesu izpildītāju uzraudzību veic tieslietu ministrs un tiesu priekšsēdētāji tiesās, kurās tiesu izpildītāji darbojas, kā arī tiesu izpildītāju apvienības - **Nacionālā tiesu izpildītāju padome** un **Tiesu izpildītāju palātu padomes**.
Skatīt Tieslietu ministrijas un Nacionālās tiesu izpildītāju padomes tīmekļa vietnes.

**Organizācijas, kas sniedz *pro bono* juridiskos pakalpojumus (bez maksas)**

Polijā daudzas organizācijas sniedz bezmaksas juridiskos pakalpojumus, tostarp:
**"Zilā līnija"**, kas darbojas Ģimenes, darba un sociālās politikas ministrijas paspārnē, lai cīnītos pret vardarbību ģimenēs. Sīkāku informāciju skatīt tīmekļa vietnē Zilā līnija; Ar to var arī sazināties: +48 22 668 70 00;
bezmaksas juridisko palīdzību sniedz arī **Tiesību klīnikas**, kurās darbojas studenti, kas pieder apvienībām, kuras darbojas visu galveno universitāšu juridiskajās fakultātēs Polijā.

Lapa atjaunināta: 29/11/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Portugāle

Šajā lapā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Portugālē.

**Vispārējās piekritības tiesu tiesneši un administratīvo un nodokļu tiesu tiesneši**

Kā noteikts Portugāles Konstitūcijā, tiesneši pieder pie suverēnas struktūras — tiesas.
Tiesnešiem ir saistoši tikai tiesību akti, un tie spriež tiesu cilvēku interesēs.
Vispārējās piekritības tiesu tiesnešu profesiju reglamentē Konstitūcija un Vispārējās piekritības tiesu tiesnešu statūti (*Estatuto dos Magistrados Judiciais*).
Vispārējās piekritības tiesu sistēmā atbilstīgi attiecīgo tiesu hierarhijai strādā trīs veidu tiesneši:
Augstākās tiesas (*Supremo Tribunal de Justiça*) tiesneši, kurus sauc par *Conselheiros*;
apelācijas tiesu (*Tribunais das Relações*) tiesneši, kurus sauc par *Desembargadores*;
pirmās instances tiesu tiesneši, kurus sauc par *Juízes de Direito*.
Administratīvo un nodokļu tiesu tiesnešu profesiju reglamentē Konstitūcija un Administratīvo un nodokļu tiesu tiesnešu statūti (*Estatuto dos Tribunais Administrativos e Fiscais*), un — saskaņā ar subsidiaritātes principu — Vispārējās piekritības tiesu tiesnešu statūti. Administratīvo un nodokļu tiesu sistēmā atbilstīgi attiecīgo tiesu hierarhijai strādā trīs veidu tiesneši:
Augstākās administratīvās tiesas (*Supremo Tribunal Administrativo*) tiesneši, kurus sauc par *Conselheiros*;
centrālo administratīvo tiesu tiesneši, kurus sauc par *Desembargadores*;
administratīvo apgabaltiesu un nodokļu tiesu tiesneši, kurus sauc par *Juízes de Direito*.
Lai strādātu tiesneša profesijā, jāveic trīs posmu process — pirmais solis ir atklāts konkurss, tam seko teorētiskas un praktiskas apmācības kurss Tieslietu studiju centrā (*Centro de Estudos Judiciários*), kā arī māceklība. Pēc veiksmīgas visu trīs posmu pabeigšanas kandidātus ieceļ par *Juízes de Direito*.
Tiesnešu apmācība turpinās visā karjeras gaitā.
Tiesu iestāžu augstā padome (*Conselho Superior da Magistratura*) veic pirmās instances tiesu regulāras pārbaudes, un Administratīvo un nodokļu tiesu augstā padome (*Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais*) attiecīgi pārbauda šo tiesu tiesnešus. Pēc katras pārbaudes tiesnešus novērtē pēc to nopelniem atbilstīgi kategorijām: "ļoti labi", "labi ar izcilību", "labi", "apmierinoši" un "slikti". Ja tiesnesim piešķir novērtējumu "slikti", to atstata no pienākumu izpildes un uzsāk izmeklēšanu, lai novērtētu tiesneša piemērotību amatam.
Vispārējās piekritības tiesu tiesnešus un administratīvo un nodokļu tiesu tiesnešus amatā ieceļ, norīko, pārceļ un paaugstina Tiesu iestāžu augstā padome un Administratīvo un nodokļu tiesu augstā padome; tās arī piemēro minēto tiesnešu disciplināratbildību.
Lai nodrošinātu tiesnešu neatkarību un objektivitāti, Konstitūcijā noteikts, ka praktizējoši tiesneši nedrīkst veikt citus pienākumus — publiskus vai privātus, izņemot mācību pasniegšanu vai zinātnisku izpēti tiesību jomā bez atlīdzības. Tiesnešus var pārcelt, atstatīt, atvaļināt vai atlaist tikai gadījumos, kas norādīti tiesību aktos; viņus nevar saukt pie atbildības par pieņemtajiem lēmumiem, izņemot tad, ja tiesību akti nosaka izņēmumus.
Plašāka informācija pieejama vietnēs https://www.csm.org.pt/ un https://www.cstaf.pt/.

**Valsts prokuratūras (*Ministério Público*) prokurori**

Valsts prokuratūras prokurori pārstāv valsti, izvirzot apsūdzības un aizsargājot demokrātisku tiesiskumu un likumā nostiprinātās intereses. Prokuroru darbību reglamentē atsevišķi statūti, un tie ir autonomi.
Lai personu ieceltu prokurora amatā, ir jāiztur atklāts konkurss, kuru veido zināšanu pārbaude, CV izvērtējums un psiholoģiskās atlases pārbaudījums; tos veic Tieslietu studiju centrs.
Sekmīgos prokurora amata kandidātus vispirms ieceļ par stažieriem (*auditores de justiça*). Pēc tam, kad tie ir sekmīgi pabeiguši teorētisko un praktisko apmācību Tieslietu studiju centrā, tos ieceļ par prokuroru palīgiem-mācekļiem.
Prokurora profesijai ir pieci līmeņi, kas šeit uzskaitīti hierarhijas secībā:
ģenerālprokurors (*Procurador-Geral da República*);
ģenerālprokurora vietnieks (*Vice-Procurador-Geral da República*);
ģenerālprokurora palīgs (*Procurador-Geral Adjunto*);
rajona prokurors (*Procurador da República*);
rajona prokurora palīgs (*Procurador da República Adjunto*).
Ģenerālprokuratūra (*Procuradoria-Geral da República*) ir prokuratūras dienesta augstākā iestāde, un tās priekšsēdētājs ir ģenerālprokurors. Tajā ietilpst arī Valsts prokuratūras Augstā padome (*Conselho Superior do Ministério Público*), Konsultatīvā padome, oficiālie juridiskie padomnieki un atbalsta dienesti.
Prokurorus amatā ieceļ, norīko, pārceļ un paaugstina Valsts prokuratūras Augstā padome; tā arī piemēro prokuroru disciplināratbildību.
Plašāka informācija pieejama vietnē http://www.ministeriopublico.pt/.

**Advokāti (*Advogados*)**

Advokāti ir juridiskās profesijas pārstāvji, kuri pēc reģistrēšanās Advokātu asociācijā pēc trešās personas lūguma nodrošina juridisko pārstāvību un sniedz juridiskas konsultācijas par tiesiskā regulējuma interpretāciju un piemērošanu.
Lai Portugālē praktizētu kā advokāts, nepieciešams reģistrēties Portugāles Advokātu asociācijā (*Ordem dos Advogados*).
Lai sāktu darboties advokāta profesijā, personai ir jāizpilda šādas prasības:
jāiegūst Portugāles augstskolas akadēmiskais grāds tiesību zinātnē vai universitātes līmeņa tiesību zinātnes kvalifikācija, kas iegūta ārpus Portugāles, ja šo kvalifikāciju uzskata par ekvivalentu grādam vai tā atzīta par tāda paša līmeņa kvalifikāciju;
jāveic stažēšanās 18 mēnešu garumā, ko veido apmācība divās daļās: pirmā daļa sešu mēnešu garumā un papildu apmācības daļa 12 mēnešu garumā;

jānokārto Advokātu asociācijas rakstiskais un mutvārdu eksāmens.
Ārvalstu valstspiederīgie, kuri akadēmisko grādu ieguvuši Portugālē, var reģistrēties Portugāles Advokātu asociācijā tādā pašā kārtībā kā Portugāles pilsoņi, ja šo personu valstspiederības valsts ir paredzējusi tādas pašas tiesības Portugāles pilsoņiem.
Advokātiem no citām ES dalībvalstīm, kuri vēlas pārcelties uz pastāvīgu dzīvi Portugālē, lai tur praktizētu saskaņā ar savas izcelsmes valsts profesionālo kvalifikāciju, ir jāreģistrējas Advokātu asociācijā. Šādā gadījumā šīs personas var nodrošināt juridisko pārstāvību tiesā tikai Advokātu asociācijā reģistrēta advokāta pārraudzībā. Ja šīs personas vēlas praktizēt advokāta profesijā ar tādām pašām tiesībām un pienākumiem kā Portugāles advokātiem, tām ir jāreģistrējas Advokātu asociācijā un jānokārto rakstveida un mutvārdu eksāmens portugāļu valodā.
Advokātu asociācija ir sabiedriska asociācija, kas pārstāv saskaņā ar asociācijas statūtiem advokāta profesijā praktizējošos juristus. Tās kompetencē ietilpst tiesību pieejamības nodrošināšana, profesijas prakses reglamentēšana un disciplināratbildības piemērošana advokātiem un advokātiem-stažieriem (vienīgā struktūra, kas to drīkst veikt), advokātu profesijas sabiedriskās nozīmes, cieņas un reputācijas aizsargāšana, zināšanu par tiesisko regulējumu un tā piemērošanas veicināšana.
Plašāka informācija pieejama vietnē https://portal.oa.pt/.

**Juridiskie padomnieki (*Consultores jurídicos*)**

Portugāles tiesību sistēmā nenošķir advokātus un juridiskos padomniekus.

**Juridiskie pārstāvji (*Solicitadores*)**

Juridiskie pārstāvji darbojas brīvajā profesijā, sniedzot klientiem juridiskas konsultācijas un nodrošinot juridisko pārstāvību tiesā atbilstīgi to darbību reglamentējošajos statūtos un procesuālo tiesību aktos noteiktajām pilnvarām. Viņi drīkst pārstāvēt puses tiesā, ja advokāta *(advogado)* juridiska pārstāvība nav obligāta.
Juridiskie pārstāvji var arī nodrošināt iedzīvotāju un uzņēmumu juridisko pārstāvību ārpus tiesas, piemēram, nodokļu iestādēs, notāru birojos, reģistros un publiskās pārvaldes iestādēs.
Lai sāktu darboties juridiskā pārstāvja profesijā, personai ir jāizpilda šādas prasības:
jāiegūst oficiāli atzīts akadēmiskais grāds tiesību zinātnē bez reģistrēšanās Advokātu asociācijā vai oficiāli atzīts akadēmiskais grāds pēc juridiskās pārstāvības studijām. Ārvalstu pilsoņiem no citām ES dalībvalstīm jābūt akadēmiskajai un profesionālajai kvalifikācijai, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir nepieciešama, lai darbotos šajā profesijā viņu izcelsmes valstī;
jāveic stažēšanās 12 līdz 18 mēnešu garumā;
stažēšanās laikā jāiegūst apmācības vadītāja un apmācības struktūru attiecīgas rekomendācijas un jānokārto valsts eksāmens saskaņā ar atbilstošajiem noteikumiem.
Profesijā strādājošie no citas ES vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts reģistrējas Juridisko pārstāvju kolēģijā (*Colégio dos Solicitadores*) saskaņā ar 2009. gada 4. marta Likumu Nr. 9/2009 (ar grozījumiem).
Juridisko pārstāvju un tiesu izpildītāju asociācija (*Ordem dos Solicitadores e dos Agentes de Execução — OSAE*) ir sabiedriska asociācija, kas pārstāv šo juridisko profesiju darbiniekus. Cita starpā tā atbild par disciplināratbildības piemērošanu saviem locekļiem, kā arī atzinumu sniegšanu par tiesību aktu projektiem savas kompetences ietvaros.
Plašāka informācija pieejama vietnē http://www.osae.pt/.

**Tiesu izpildītāji (*Agentes de execução*)**

Tiesu izpildītāji ir speciālisti, kuriem ir piešķirtas valsts līmeņa pilnvaras, lai veiktu izpildes pasākumus civilprocesā. Viņi ir neatkarīgi un objektīvi un nepārstāv nevienu pusi, bet ir atbildīgi par visu formalitāšu veikšanu nolēmumu izpildes nolūkā, tostarp par konfiscēšanu, dokumentu izsniegšanu, izziņošanu un konfiscētās mantas pārdošanu. Atsevišķos gadījumos viņu pienākumus var veikt tiesu amatpersona.
Tiesu izpildītājus norīko tā persona, kura vēlas panākt sprieduma izpildi, vai tiesa.
Tiesu izpildītājiem jābūt akadēmiskajam grādam juridiskās pārstāvības jomā vai tiesību zinātnē, kā arī:
jābūt Portugāles pilsoņiem;
uz tiem nevar attiekties Juridisko pārstāvju un tiesu izpildītāju asociācijas un Advokātu asociācijas statūtos noteiktie ierobežojumi;
pēdējo desmit gadu laikā tie nevar būt bijuši iekļauti oficiālajā publiskajā parādnieku sarakstā;
tiem ir jābūt sekmīgi pabeigušiem tiesu izpildītāju stažēšanos;
pēc vairāk nekā trīs gadu darbības tiesu izpildītāja amatā tiem ir jānokārto jurista palīga eksāmens un jāsaņem labvēlīgs atzinums no Juristu palīgu komisijas (*Comissão para o Acompanhamento dos Auxiliares de Justiça — CAAJ*);
tiem ir jāreģistrējas attiecīgā profesionālā asociācijā trīs gadu laikā pēc stažēšanās veiksmīgas pabeigšanas;
to rīcībā ir jābūt obligāti nepieciešamajām IT struktūrām un resursiem, kā noteikts kopsapulces apstiprinātos noteikumos.
Par profesijas reglamentēšanu atbildīgās struktūras ir Juridisko pārstāvju un tiesu izpildītāju asociācija un Specializētā tiesu izpildītāju kolēģija (*Colégio de Especialidade dos Agentes de Execução*).
*CAAJ*, kas ir neatkarīga no Juridisko pārstāvju un tiesu izpildītāju asociācijas, ir struktūra, kas atbild par tiesu izpildītāju uzraudzību un disciplināratbildības piemērošanu.
Plašāka informācija pieejama vietnēs http://www.osae.pt/ un https://caaj.justica.gov.pt/.

**Notāri (*Notários*)**

Notāri ir specializētas profesijas pārstāvji, kuriem ir pilnvaras veikt uzdevumus konkrētā juridiskā kontekstā. Tiem ir svarīga loma komercdarbībā — gan valsts līmenī, gan starptautiski.
Notāriem ir šādas pilnvaras:
sagatavot privātus līgumus un sniegt ieteikumus pusēm, pret abām pusēm izturoties taisnīgi; sagatavot oficiālus dokumentus, uzņemoties atbildību par dokumentu likumību un par sniegtajiem ieteikumiem; informēt puses par ietekmi un sekām, kuras var radīt plānotās saistības (notāru pienākums ir par to informēt);
īstenot tiesiskus darījumus, par ko puses vienojas to klātbūtnē; darījumu var tieši ievadīt oficiālā reģistrā vai, ja viena no pusēm neizpilda savus pienākumus, tos var likt izpildīt bez tiesneša iejaukšanās;
rīkoties kā mediatoriem — objektīvi un pilnīgi atbilstīgi tiesību aktiem palīdzēt pusēm nonākt pie savstarpēji pieņemamas vienošanās;
sagatavot dokumentus inventāra procedūrai un tās noteikumus, izņemot tādās lietās, par kurām nelemj inventāra procedūrā lietas rakstura vai tiesiskās vai faktiskās sarežģītības dēļ; par šādām lietām lemj tiesnesis rajona tiesā (*tribunal de comarca*), kuras jurisdikcijā ir notāra birojs, kurā procedūra ierosināta (2013. gada 5. marta Likumā Nr. 2/2013, ar ko apstiprināja inventāra procedūras tiesisko regulējumu, piešķīra notāriem šīs pilnvaras, tādējādi izveidojot dalītu pilnvaru sistēmu).
Notāru profesijas reforma un tai sekojusī nozares privatizācija nozīmē, ka notāriem ir dubulta loma: viņi ir gan valsts amatpersonas, gan brīvās profesijas pārstāvji, taču vairāk nav ierēdņi.

Kā valsts amatpersonas notāri ir Tieslietu ministrijas aizgādībā, un tai ir regulatīvās pilnvaras, kā arī pilnvaras piemērot disciplināratbildību pret notāriem. Ņemot vērā profesijas jauno brīvo statusu, kopš 2006. gada Notāru asociācija kopā ar Tieslietu ministriju reglamentē notāru darbību, nodrošinot, lai notāri ievēro ētikas kodeksu, kas uz tiem attiecas, un garantējot, lai notāri darbojas sabiedrības interesēs, kā tiem ir paredzēts; tas neietekmē ministrijas pilnvaras iejaukties, kuras ir piešķirtas ar likumu, ņemot vērā profesijas raksturu.
Plašāka informācija pieejama vietnē http://www.notarios.pt/OrdemNotarios/pt.

**Tiesas sekretāri (*Conservadores*)**

Tiesas sekretāri ir amatpersonas, kuru pienākums ir reģistrēt un publicēt juridiskus aktus un faktus attiecībā uz nekustamo un kustamo īpašumu, kuru nepieciešams reģistrēt, saimniecisko darbību un notikumiem cilvēku dzīvē. Viņu pamata uzdevums ir juridiski pārbaudīt iepriekš minētos aktus un faktus, kā arī saistītos dokumentus un nodrošināt, lai dokumentos ietvertās tiesības atbilstīgi reģistrējamajiem faktiem būtu pareizi definētas un atbilstošas tiesību aktos noteiktajai reģistrācijas kārtībai; viņi arī ir atbildīgi par šīs informācijas publicēšanu un var nolemt, vai juridisko aktu vai faktu ievadīt reģistrā.
Atkarībā no jomas, kurā viņi pilda savus pienākumus, tiesas sekretāri var būt:
**civilstāvokļa aktu reģistra sekretāri** (*conservadores do registo civil*), kuru pienākumi saistīti ar tādu juridisku faktu un aktu noteikšanu un publicēšanu, kas saistīti ar fizisku personu dzīvi. Viņu pienākumos ietilpst tādu aktu reģistrēšana kā dzimšana, laulība, nāve, adopcija un maternitātes/paternitātes noteikšana un paziņošana, ar laulības šķiršanu un laulāto atšķiršanu pēc abpusējas piekrišanas saistīto lietu organizēšana, kā arī apliecību un reģistrēto dokumentu kopiju izsniegšana;
**zemesgrāmatas sekretāri** (*conservadores do registo predial*), kuri publicē zemes un nekustamā īpašuma juridisko statusu nolūkā nodrošināt juridisko noteiktību darījumos ar nekustamajiem īpašumiem;
**transportlīdzekļu reģistra sekretāri** (*conservadores do registo de veículos*), kuru pienākumi ir saistīti ar reģistrējamā kustamā īpašuma (mehāniskie transportlīdzekļi, kuģi un gaisa kuģi) tiesību publiskošanu un kuri publicē mehānisko transportlīdzekļu un piekabju juridisko statusu nolūkā nodrošināt darījumu juridisko noteiktību;
**komercreģistra sekretāri** (*conservadores do registo commercial*), kuri publicē juridisko statusu individuālajiem komersantiem, komercuzņēmumiem, saskaņā ar civiltiesībām izveidotām sabiedrībām ar komercsabiedrību statusu, individuāliem uzņēmumiem ar ierobežotu atbildību un citām juridiskām personām, kuras jāreģistrē komercreģistrā, lai nodrošinātu darījumu juridisko noteiktību.
Lai strādātu šajā profesijā, ir jābūt Portugāles universitātē iegūtam akadēmiskajam grādam tiesību zinātnē vai līdzvērtīgai akadēmiskai kvalifikācijai. Kandidātiem arī jānokārto zināšanu pārbaudījumi un jāpiedalās sešus mēnešus ilgos kvalifikācijas celšanas kursos par tematiem, kuri attiecas uz jurisprudenci un reģistrēšanu un kuri jāpārzina tiesas sekretāriem. Pēc tam ir jāiziet gadu ilga stažēšanās un jāpiedalās atklātā konkursā. Kandidātus vērtē katrā šā procesa posmā, un tos var atskaitīt, ja viņiem neizdodas nokārtot kādu no posmiem. Pēdējais posms ir atklāts konkurss, ko rīko Reģistru un notāru institūts (*Instituto dos Registos e do Notariado*).
Reģistru un notāru institūts atbild par reģistru nodaļu darbības vadīšanu, koordinēšanu, atbalstīšanu, izvērtēšanu un uzraudzību.
Plašāka informācija pieejama vietnē https://irn.justica.gov.pt/.

**Tiesu amatpersonas (*Oficiais de Justiça*)**

Tiesu amatpersonas ir tieslietu jomas amatpersonas (*funcionário de justiça*), kuras sniedz procesuālu palīdzību tiesām vai prokuratūrām. Taču tiesu amatpersonas ir arī IT speciālisti, administrācijas, tehniskais un atbalsta personāls un apkopes darbinieki.
Lai strādātu kā tiesu amatpersona, profesionālā darbība jāsāk vienā no zemākās pakāpes amatiem, t. i., kā sekretāra palīgam (*escrivão auxiliar*) tiesā vai juridiskā asistenta palīgam (*técnico de justiça auxiliar*) prokuratūrā. Uz šiem amatiem var pretendēt personas, kuras ir pabeigušas profesionālo apmācību un ir apstiprinātas atlases procedūrā.
Tiesu amatpersonu darbību reglamentē īpaši statūti (*Estatuto dos Funcionários de Justiça*), kā noteikts 1999. gada 26. augusta Dekrētlikumā Nr. 343/1999 (ar grozījumiem). Tām ir svarīga loma starptautiskajā tiesu iestāžu sadarbībā, jo sevišķi saistībā ar Eiropas direktīvu un regulu īstenošanu.
Tieslietu administrācijas ģenerāldirekcija (*Direcção-Geral da Administração da Justiça*) ir Tieslietu ministrijas struktūra, kas atbild par tiesu amatpersonu pieņemšanu darbā, vadību un administrēšanu.
Tiesu amatpersonu padome (*Conselho de Oficiais de Justiça*) ir struktūra, kas atbild par tiesu amatpersonu profesionālo nopelnu novērtēšanu, kā arī viņu disciplināratbildības piemērošanu.
Plašāka informācija pieejama vietnē https://dgaj.justica.gov.pt/.

**Mediatori (*Mediadores*)**

2013. gada 19. aprīļa Likuma Nr. 29/2013 2. panta b) punktā mediators ir definēts kā "objektīva un neatkarīga trešā persona, kurai nav pilnvaru noteikt mediācijā iesaistīto pušu turpmāko rīcību un kura pusēm palīdz nonākt pie galīgās vienošanās strīdīgajā jautājumā". Minētais likums arī paredz Portugālē strādājošo mediatoru statusu un noteikumus par to iekļaušanu katra valsts mediācijas dienesta sarakstā; tas notiek ar atlases procedūru, kuru regulē 2010. gada 25. maija Īstenošanas rīkojums (*Portaria*) Nr. 282/2010.
Mediatoru darbs ir ļoti svarīgs, jo viņi pusēm palīdz nonākt pie vienošanās, un tas savukārt palīdz saglabāt un dažos gadījumos atjaunot sociālo saskaņu.
Portugālē ir specializēti mediatori, kuri nodarbojas ar ģimenes un darba lietām un krimināllietām. Mediācijas jomā nedarbojas NVO, taču ir privātas apvienības, kuras sniedz mediācijas pakalpojumus un nodrošina mediatoru apmācību.
Mediatoriem nav sava valsts līmeņa ētikas kodeksa, taču iepriekš minētais Mediācijas likums ietver nodaļu par mediatoru tiesībām un pienākumiem un nosaka, ka mediatoriem arī jārīkojas saskaņā ar principiem, kurus nosaka Eiropas Mediatoru rīcības kodekss un kuri ir iekļauti viņu apmācībā.
Mediatoru rīcību pārrauga valsts mediācijas dienests, kurš ir sadalīts trīs daļās, kas strādā ar civillietām, darba tiesībām un krimināllietām. Katru valsts mediācijas dienesta daļu pārvalda publiskā sektora iestāde, un tas ir norādīts iestādes dibināšanas statūtos.
Portugālē mediatori neiegūst apmācību publiskā sektora struktūrā; viņus apmāca Tiesiskuma ģenerāldirekcijas (*Direção Geral da Política de Justiça — DGPJ*) sertificētas privātas struktūras saskaņā ar 2013. gada 27. novembra Īstenošanas rīkojumu Nr. 345/2013, īpašu uzmanību pievēršot kvalitātes sistēmas ievērošanai.
Valsts mediācijas pakalpojumus pārvalda *DGPJ* ar Alternatīvas strīdu izšķiršanas biroja (*GRAL*) palīdzību. Lai arī *DGPJ* nesniedz informāciju, kā atrast mediatoru, tā piedāvā mediatoru sarakstus, un mediatorus iekļauj šajos sarakstos pēc atlases procedūras, kura ir noteikta ar 2010. gada 25. maija Īstenošanas rīkojumu Nr. 282/2010 apstiprinātajos noteikumos.
Plašāka informācija pieejama vietnē http://www.dgpj.mj.pt/.

**Tiesu administratori (*Administradores Judiciais*)**

Tiesu administratori ir atbildīgi par tādu aktu uzraudzību un koordinēšanu, kuri ir daļa no īpašās palīdzības procedūras (*processo especial de revitalização*); viņi arī pārvalda vai likvidē maksātnespējīgā parādnieka mantu maksātnespējas procesā un veic visus pienākumus, kurus nosaka statūti vai tiesību akti.
Atkarībā no procesa laikā veicamajiem uzdevumiem tiek iecelts pagaidu tiesu administrators, maksātnespējas administrators vai aizgādnis.
Tiesu administratora uzdevumi ir noteikti 2013. gada 26. februāra Likumā Nr. 22/2013.
Prasības tiesu administratoriem:

atbilstošs augstskolas grāds un piemērota profesionālā pieredze;
pabeigta tiesu administratoru sešu mēnešu stažēšanās;
sekmīgi nokārtota uzņemšanas pārbaude, kas īpaši paredzēta stažēšanās laikā iegūto zināšanu novērtēšanai;
neatrašanās situācijā, kas nav saderīga ar profesionālajiem pienākumiem;
piemērotība profesijai.
Par tiesu administratoru uzņemšanas procedūru un to darba pārraudzību ir atbildīga Juristu palīgu komisija.
Plašāka informācija pieejama vietnē https://caaj.justica.gov.pt/.

**Rūpnieciskā īpašuma aģenti (*Agente Oficial da Propriedade Industrial*)**

Rūpnieciskā īpašuma aģenti ir rūpnieciskā īpašuma jomas speciālisti, pie kuriem fiziskas un juridiskas personas vēršas savu tiesību un interešu aizsardzībai šajā jomā.
Rūpnieciskā īpašuma aģenti saskaņā ar Valsts rūpnieciskā īpašuma institūta (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*) piešķirto kompetenci bez atsevišķa pilnvarojuma savu klientu vārdā var veikt darījumus rūpnieciskā īpašuma jomā.
Piekļuvi rūpnieciskā īpašuma aģenta profesijai reglamentē 1995. gada 24. janvāra Dekrētlikums Nr. 15/95 (ar grozījumiem) un 2013. gada 25. jūlija Īstenošanas rīkojums Nr. 239/2013.
Plašāka informācija pieejama vietnē https://inpi.justica.gov.pt/.

**Organizācijas, kas sniedz juridiskos pakalpojumus *pro bono* (bez maksas)**

Tieslietu ministrija sadarbībā ar Advokātu asociāciju un vietējām iestādēm nodrošina, ka visā Portugāles teritorijā darbojas Juridisko konsultāciju biroji (*Gabinetes de Consulta Jurídica*), kuros iedzīvotāji var bez maksas saņemt juridiskas konsultācijas, ko sniedz juridiskie speciālisti. Šo biroju saraksts un kontaktinformācija ir pieejami tiešsaistē, piemēram, Tiesiskuma ģenerāldirekcijas tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 29/01/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Rumānija

Šajā lapā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Rumānijā.

## Juridiskās profesijas — ievads

Rumānijā ir šādas juridiskās profesijas:
prokurori;
tiesneši;
advokāti;
juridiskie padomnieki;
notāri;
tiesu izpildītāji;
tiesas sekretāri;
tiesas palīgi;
tiesnešu palīgi.

## Prokurori

### Organizācija

Rumānijas prokuratūru veido:
prokuratūras, kas darbojas pie apelācijas tiesām, tribunāliem, bērnu un ģimenes lietu tribunāliem un rajonu tiesām;
prokuratūras, kas darbojas pie militārajām tiesām.
Augstākā struktūra ir prokuratūra, kura darbojas pie Augstākās kasācijas tiesas un kurai ir specializētās nodaļas (Valsts korupcijas apkarošanas direkcija (*DNA*) un Organizētās noziedzības un terorisma izmeklēšanas direkcija (*DIICOT*)).
Pirmais līmenis: rajonu tiesām (176) piesaistītās prokuratūras.
Otrais līmenis: tribunāliem (42) piesaistītās prokuratūras un Bērnu un ģimenes lietu tribunālam (1) piesaistītā prokuratūra.
Trešais līmenis: apelācijas tiesām (15) piesaistītās prokuratūras.
Tiesnešu augstākā padome (*CSM*) ir centrālā iestāde, kas tiesu iestāžu sistēmā ir atbildīga par prokurora amata reglamentēšanu. Tiesnešu un prokuroru sākotnējo un turpmāko profesionālās kvalifikācijas apmācību nodrošina Valsts tiesnešu institūts (*INM*), kas ir *CSM* pārraudzībā esoša valsts iestāde ar juridiskas personas statusu. Prokuratūras dienests īsteno savas pilnvaras ar prokuratūrās strādājošo prokuroru starpniecību. Šādas prokuratūras darbojas pie visām tiesām, izņemot disciplinārlietu tribunālus.

### Apelācijas tiesām, tribunāliem vai bērnu un ģimenes lietu tribunāliem piesaistīto prokuratūru virzītais kriminālprocess

Prokuratūru institucionālā hierarhija ir šāda.
Augstākā prokuratūras iestāde ir prokuratūra, kas darbojas pie Augstākās kasācijas tiesas (Ģenerālprokuratūra), un to vada Rumānijas ģenerālprokurors. Tā koordinē 15 apelācijas tiesām piesaistīto prokuratūru darbību.
Apelācijas tiesām piesaistītās prokuratūras koordinē 43 tribunāliem (ieskaitot specializēto Bērnu un ģimenes lietu tribunālu) piesaistīto prokuratūru darbību. Katru no tām vada galvenais prokurors.
Tribunāliem piesaistītās prokuratūras koordinē 176 strādājošajām rajonu tiesām piesaistīto prokuratūru darbību; katru no tām vada pirmais prokurors.
Pirmajā (zemākajā) hierarhijas līmenī ir 176 strādājošajām rajonu tiesām piesaistītās prokuratūras, ko vada pirmie prokurori.
Augstākajai kasācijas tiesai piesaistītajā prokuratūrā darbojas divi atsevišķi specializēti departamenti. Tie ir šādi:
Valsts korupcijas apkarošanas direkcija (*DNA*), kas atbild par korupcijas lietu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības korupcijas gadījumos. To vada virsprokurors.
Organizētās noziedzības un terorisma izmeklēšanas direkcija (*DIICOT*), kas atbild par organizētās noziedzības un terorisma izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības šādās lietās. To vada virsprokurors, kurš darbojas Rumānijas ģenerālprokurora pakļautībā.

### Militārajām tiesām piesaistīto prokuratūru virzītais kriminālprocess

Kriminālprocesu, kas attiecas uz militārpersonu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, virza militārās prokuratūras, kurām juridiski ir militāru vienību statuss. Tās darbojas pie militārajiem tribunāliem, pie Bukarestes Militārā tribunāla vai Bukarestes Militārās apelācijas tiesas.

### Prokuroru funkcionālā hierarhija

Prokuroru darbā ir jāievēro likumības, objektivitātes un hierarhijas principi.
Prokurori veic savus uzdevumus saskaņā ar tiesību aktiem, ievērojot un aizsargājot personu cieņu un aizstāvot personu tiesības.
Katras prokuratūras prokurori ir pakļauti attiecīgās prokuratūras vadītājam, kurš savukārt ir pakļauts attiecīgās hierarhijā augstākās prokuratūras vadītājam.
Augstākajai kasācijas tiesai piesaistītās prokuratūras ģenerālprokurors, Valsts korupcijas apkarošanas direkcijas virsprokurors un apelācijas tiesas prokuratūras galvenais prokurors var savā pakļautībā esošos prokurorus kontrolēt vai nu tiešā veidā, vai ar īpaši norīkotu prokuroru starpniecību.

**Loma un pienākumi**

Rumānijā ir divu veidu prokurori:
Civilie prokurori, kuri izmeklē un virza lietas par civiliedzīvotāju veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem;
Militārie prokurori, kuri izmeklē un virza lietas galvenokārt par militārpersonu veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem.
Valsts prokuroru kategorijas:
Rumānijas ģenerālprokurors (Augstākajai kasācijas tiesai piesaistītās prokuratūras vadītājs);
virsprokurors (*DNA* un *DIICOT* vadītājs);
galvenie prokurori (apelācijas tiesām piesaistīto prokuratūru vadītāji);
pirmie prokurori (tribunāliem vai rajonu tiesām piesaistīto prokuratūru vadītāji);
nodaļu vadītāji (prokuratūru iekšējo nodaļu vadītāji);
departamentu vadītāji (prokuratūru iekšējo departamentu vadītāji);
biroju vadītāji (prokuratūru iekšējo biroju vadītāji);
prokurori.
Kad tas ir nepieciešams, tieslietu ministrs pēc savas iniciatīvas vai pēc *CSM* pieprasījuma var īstenot uzraudzību pār prokuroriem ar Rumānijas ģenerālprokurora, *DNA* virsprokurora vai paša tieslietu ministra īpaši norīkotu prokuroru starpniecību, lai kontrolētu:
prokuroru īstenotās pārvaldības efektivitāti;
prokuroru profesionālo sniegumu un mērķu sasniegšanu; un
to, cik kvalitatīva ir prokuroru profesionālā sadarbība ar pilsoņiem un citām ar prokuratūru darbu saistītām personām.
Šī kontrole neattiecas ne uz pasākumiem, ko prokurori var veikt kriminālprocesa ietvaros, nedz arī uz attiecīgajiem lēmumiem.
Tieslietu ministrs var pieprasīt Rumānijas ģenerālprokuroram vai attiecīgā gadījumā *DNA* virsprokuroram ziņot par prokuratūru darbību; viņš var arī sniegt norādījumus par pasākumiem, kas veicami efektīvai noziedzības novēršanai un apkarošanai.
Augstākajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra reizi gadā sniedz ziņojumu par savu darbu Tiesnešu augstākajai padomei un tieslietu ministram, kurš savukārt informē Rumānijas Parlamentu par saviem secinājumiem attiecībā uz prokuratūras ziņojumu.

**Tiesneši**

**Organizācija**

Tiesnešu augstākā padome (*CSM*) ir centrālā iestāde, kas tiesu iestāžu sistēmā ir atbildīga par tiesneša amata reglamentēšanu. Tiesnešu un prokuroru sākotnējo un turpmāko profesionālās kvalifikācijas apmācību nodrošina Valsts tiesnešu institūts (*INM*), kas ir *CSM* pārraudzībā esoša valsts iestāde ar juridiskas personas statusu.

**Loma un pienākumi**

Rumānijā tiesneši specializējas šādās lietās:
civillietas un izpildu civilās tiesvedības lietas;
krimināllietas un krimināllietu spriedumu izpildes lietas;
komerclietas (maksātnespējas lietu tiesneši);
ģimenes un bērnu tiesību lietas;
administratīvās un nodokļu/finanšu lietas;
darba tiesību strīdu un sociālās apdrošināšanas lietas;
konstitucionālo tiesību lietas;
militārās lietas.

**Juridisko profesiju organizācija: advokāti**

**Advokāti**

Centrālā iestāde, kas reglamentē advokāta profesiju, ir Rumānijas Valsts advokātu asociāciju apvienība (*UNBR*) — publisko tiesību juridiska persona, kurā ietilpst visas Rumānijas advokātu asociācijas. Tā nodrošina, ka tiesības uz aizstāvību realizē juridiski kvalificēti pārstāvji, kā arī nodrošina tajā ietilpstošo advokātu profesionalitāti, disciplīnu un goda un cieņas aizsardzību. Visas Rumānijas advokātu asociācijas ietilpst *UNBR*.

**Juridiskās datubāzes**

Informācija par advokātiem Rumānijā ir pieejama Rumānijas Valsts advokātu asociāciju apvienības tīmekļa vietnē.

**Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?**

Jā.

**Juridiskie padomnieki**

Saskaņā ar tiesību aktiem juridiskie padomnieki var veidot žudecu līmeņa asociācijas pēc viņu profesionālās darbības nozares vai interešu jomas vai arī, ja piemēroti, valsts līmeņa asociācijas, ievērojot biedrību un nodibinājumu tiesisko regulējumu. Viena no profesionālajām asociācijām, kas ir izveidota saskaņā ar minēto regulējumu, ir Rumānijas Juridisko padomnieku apvienība (*OCJR*). Tā ietver juridisko padomnieku asociācijas no visiem žudeciem. Juridiskie padomnieki tāpat var veidot citas profesionālās asociācijas. Juridisko padomnieku saraksti pēc to žudeciem ir pieejami *OCJR* pārstāvēto asociāciju tīmekļa vietnēs. Saites uz tām ir atrodamas *OCJR* tīmekļa vietnē.

**Notāri**

**Organizācija**

Saskaņā ar tiesību aktiem Rumānijas Tieslietu ministrija ir deleģējusi notāru pakalpojumu īstenošanu Valsts notāru apvienībai (*UNNP*). *UNNP* ir profesionāla apvienība, kura pārstāv notārus un kuras pienākumos ietilpst notāru profesijas organizēšana, tās dalībnieku interešu aizstāvība un profesijas reputācijas uzturēšana. Visi notāri ir tās locekļi. Notāri ir grupēti 15 palātās — katra no tām darbojas pie attiecīgās apelācijas tiesas.

**Loma un pienākumi**

Rumānijā notāri sniedz šādus juridiskos pakalpojumus:
nepieciešamo likumiskās un testamentārās mantošanas dokumentu sagatavošana;
līgumu (pirkuma līgumu, maiņas līgumu, uzturlīgumu, dāvinājuma līgumu, hipotēkas līgumu, ķīlas līgumu, izpirkumnomas un nomas līgumu) un citu aktu (dažādu institūciju pieprasītu galvojumu) noslēgšana;
uzņēmumu, biedrību un nodibinājumu statūtu sagatavošana;

dokumentu apliecināšana;
parakstu, parakstu paraugu un zīmogu apliecināšana;
citi tiesību aktos noteikti pakalpojumi.

**Citas juridiskās profesijas**

**Tiesu izpildītāji**

Tiesu izpildītāju profesionālā organizācija, kuras locekļi ir visi tiesu izpildītāji, ir Rumānijas Valsts tiesu izpildītāju apvienība (*UNEJ*), kam ir juridiskas personas statuss. *UNEJ* atbild par tiesu izpildītāju profesijas reputācijas un autoritātes uzturēšanu, un tās galvenais uzdevums ir pārstāvēt un aizstāvēt tās locekļu profesionālās intereses. Tiesu izpildītāji ir grupēti 15 palātās — katra no tām darbojas pie attiecīgās apelācijas tiesas.

*UNEJ* tīmekļa vietnē ir pieejams tiesu izpildītāju saraksts.

**Tiesas sekretāri**

Tiesnešu augstākā padome (*CSM*) ir centrālā iestāde, kas tiesu iestāžu sistēmā ir atbildīga par tiesas sekretāru darbības reglamentēšanu.
Par tiesas sekretāru sākotnējo un turpmāko profesionālās kvalifikācijas apmācību ir atbildīga Valsts tiesas sekretāru skola (*SNG*), Tiesnešu augstākās padomes pārraudzībā esoša valsts iestāde ar juridiskas personas statusu.
Rumānijas tiesu iestāžu sistēmā ir dažādu veidu tiesas sekretāri:
tiesas sēžu sekretāri;
statistikas lietveži;
pētniecības lietveži;
IT darbinieki;
arhīvu lietveži;
kancelejas sekretāri.

Plašāka informācija par šo profesiju pieejama šajā dokumentā (354 Kb) ro.

**Tiesas palīgi**

Tiesas palīgi ietilpst tiesas sastāvā pirmās instances lietās par darba tiesību un sociālās apdrošināšanas strīdiem.
Viņi piedalās tiesas apspriedēs ar ieteikuma balsstiesībām un paraksta spriedumus. Viņu nostāja tiek ierakstīta spriedumā, un attiecīgā gadījumā viņi sniedz atšķirīgas nostājas pamatojumu. Ja tiesas sastāvā ir tiesas palīgi, lietas galvenais tiesnesis var kādam no tiem uzdot sagatavot sprieduma tekstu.
Tiesas palīgus pēc Ekonomikas un sociālo lietu padomes ieteikuma ieceļ Tieslietu ministrija uz pieciem gadiem; viņiem jābūt ieņēmušiem amatu tiesu sistēmā vismaz tikpat ilgu laiku un jāatbilst visiem tiesību aktos izklāstītajiem nosacījumiem.
Pilnvaru laikā tiesas palīgiem tiek nodrošināta stabilitāte, viņus regulē tikai tiesību akti. Viņiem ir jānodod zvērests, kas tiesību aktos paredzēts tiesnešiem, un uz viņiem attiecas tās pašas tiesību normas par pienākumiem, aizliegumiem, nesavienojamību, izņēmumiem, disciplinārsodiem un iemesliem atsaukšanai no amata, kas piemērojamas tiesnešiem un prokuroriem.
Par kopējo tiesas palīgu skaitu un to norīkošanu dažādās tiesās atkarībā no darba apjoma lemj Tieslietu ministrija, izdodot rīkojumu.
Nosacījumus, kas attiecas uz kandidātu atlases un izvirzīšanas procedūru, kuru īsteno Ekonomikas un sociālo lietu padome, lai kandidātus ieteiktu Tieslietu ministrijai iecelšanai par tiesas palīgiem, kā arī nosacījumus, kas attiecas uz tiesas palīgu deleģēšanu, norīkošanu un pārcelšanu, nosaka valdības lēmumā.

**Tiesnešu palīgi**

Augstākajā kasācijas tiesā ir tiesnešu palīgu grupa, un tie piedalās tiesas sēdēs.
Tiesnešu palīgu pienākumi ir šādi:
nodrošināt, ka tiesas sēžu sekretāri un arhīvu lietveži izdara visu nepieciešamo sēžu sekmīgai norisei, un vadīt tiesas sēžu sekretāra darbu;
tiesvedības gaitā sagatavot noteiktus ziņojumus (par pārsūdzības pieņemamību pēc būtības un par kasācijas sūdzības iesniegšanu);
reģistrēt katrā lietā pušu un prokuroru sniegtos mutvārdu paskaidrojumus un tiesas piespriestos pasākumus;
sastādīt protokolus, izņemot sēžu protokolus;
piedalīties tiesas apspriedēs ar ieteikuma balsstiesībām;
pēc lietas galvenā tiesneša norīkojuma sagatavot sprieduma tekstu, ievērojot juridiskos termiņus utt.

Sīkāks apraksts par tiesnešu palīgu darbu pieejams šajā dokumentā (126 Kb) ro.

Lapa atjaunināta: 10/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Slovēnija

Šajā sadaļā sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Slovēnijā.

**Juridisko profesiju organizācija**

**Juridiskās profesijas**

Slovēnijas Republikā jebkura persona, kam ir universitātes diploms tiesībzinātnēs vai kura ir ieguvusi pirmā vai otrā cikla grādu saskaņā ar Boloņas procesu, var strādāt dažādās juridiskās profesijās, kas ietver tiesneša, prokurora, valsts advokāta, advokāta un notāra profesijā, t. i., profesijās, kuras ir tiesu sistēmas daļa.

**Prokurori**

**Organizācija**

Saskaņā ar Slovēnijas Republikas Konstitūcijas 135. pantu valsts prokurori (*državni tožilci*) **ceļ un uztur apsūdzību krimināllietās**, kā arī viņiem ir **citas likumā paredzētās pilnvaras**. Valsts prokuratūras struktūra un pilnvaras pamatā ir noteiktas Likumā par valsts prokuratūru (*Zakon o državnem tožilstvu*) un Kriminālprocesa likumā (*Zakon o kazenskem postopku*).
Slovēnijā ir **11 valsts apgabala prokuratūras** (*okrožno državno tožilstvo*) (Ceļē, Koperā, Kraņā, Krško, Ļubļanā, Mariborā, Murska Sobotā, Nova Goricā, Novo Mesto, Ptujā, Sloveņgradecā), **Specializētā valsts prokuratūra** (*specializirano državno tožilstvo*), kas darbojas visā valstī, un Slovēnijas Republikas Ģenerālprokuratūra (*Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije*) Ļubļanā.
**Specializētā valsts prokuratūra** nodarbojas ar saukšanu pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem organizētās noziedzības jomā, ekonomiskiem noziegumiem, terorismu, korupciju un citām noziedzīgām darbībām, kuru atklāšanai un kriminālvajāšanai nepieciešami īpaši organizēti un apmācīti prokurori.
Specializētās prokuratūras ietvaros darbojas atsevišķs, neatkarīgs **Īpaši pilnvarotu amatpersonu krimināvajāšanas un izmeklēšanas departaments (saukts par Īpašo izmeklēšanas departamentu)**. Valsts prokurori **Īpašajā** izmeklēšanas departamentā nodarbojas ar saukšanu pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem, ko izdarījušas policijas amatpersonas, iekšlietu aģentūru amatpersonas ar policijas pilnvarām, militārās policijas amatpersonas, Aizsardzības

ministrijas izlūkošanas un drošības dienesta amatpersonas un Slovēnijas izlūkošanas un drošības aģentūras amatpersonas. Viņi arī sniedz vadlīnijas policistiem, kas strādā šim departamentam.

**Ģenerālprokuratūra** ir valsts augstākā prokuratūra, kurā ietilpst:

augstākie virsprokurori (*vrhovni državni tožilci*) un virsprokurori (*višji državni tožilci*),

valsts prokurori pagaidu vai pusslodzes norīkojumā.

Virsprokurori piedalās pārsūdzības procesos Slovēnijas augstākās instances tiesās (*višja sodišča*). Augstākie virsprokurori piedalās Slovēnijas Republikas Augstākas tiesas (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) procesos par ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem krimināltiesību, civiltiesību un administratīvo tiesību jomā.

Ģenerālprokuratūras struktūra ir šāda:

trīs departamenti (krimināllietu departaments (*kazenski oddelek*), civillietu un administratīvo lietu departaments (*civilno-upravni oddelek*) un mācību un ekspertu uzraudzības departaments (*oddelek za izobraževanje in strokovni nadzor*)), un

Ekspertu informācijas centrs (*Strokovno informacijski center*), kura uzdevumos ietilpst sniegt ekspertu padomu fiskālos, finanšu, grāmatvedības un citos jautājumos, kad tas nepieciešams, lai nodrošinātu efektīvu valsts prokuroru pienākumu izpildi, nodrošinot valsts prokuratūras informatīvā atbalsta attīstību, vienotību un darbību.

**Loma un uzdevumi**

Valsts prokuroru galvenā loma un uzdevums ir saukt pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem. Šajā sakarā viņi atbild par:

**visu nepieciešamo pasākumu veikšanu, lai atklātu noziedzīgas darbības un sameklētu to izdarītājus, un policijas darba vadību pirmstiesas procesa laikā, kaut arī policija organizatoriski ir neatkarīga,**

**izmeklēšanas pieprasījumu iesniegšanu,**

**apsūdzības celšanu un uzturēšanu attiecīgajā tiesā un**

**pārsūdzību iesniegšanu par tiesu nolēmumiem, kas nav galīgi, un ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļu prasību iesniegšanu par galīgiem tiesu nolēmumiem** (pirmās instances tiesas nolēmuma **pārsūdzību** iesniedz valsts prokurors, kas cēla apsūdzību pirmās instances tiesā, savukārt ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļu prasības iesniedz augstākie virsprokurori).

Piemērojamie krimināltiesību akti ļauj valsts prokuroriem atsevišķos gadījumos attiecībā uz iesaisti noziedzīgos nodarījumos kriminālprocesa vietā izvēlēties alternatīvus tiesību aizsardzības līdzekļus. Tie ietver, pirmkārt, lietas nodošanu izlīguma procedūrai un nosacītu kriminālprocesa apturēšanu, ja aizdomās turētais vēlas ievērot prokurora norādījumus un veikt konkrētas prokurora noteiktas darbības. Ja izlīgums vai kriminālprocesa nosacīta apturēšana ir veiksmīga, valsts prokurors var izbeigt krimināllietu, tas ir, lieta netiek nodota tiesai. Valsts prokurors var arī ierosināt tiesai pieņemt soda rīkojumu, ar ko apsūdzētajam piespriež konkrētu ierosinātu sodu vai pasākumu bez tiesas sēdes.

Turklāt Ģenerālprokuratūra veic arī citus **pienākumus, kas neietilpst krimināltiesību materiāltiesisko normu piemērošanas jomā**. Viena no trim Ģenerālprokuratūras departamentiem, proti, civillietu un administratīvo lietu departamenta, augstākie virsprokurori var **celt prasību par tiesiskuma aizsardzību** (*zahteva za varstvo zakonitosti*) pret apelācijas tiesas nolēmumiem strīdus, bezstrīdus un cita veida civilprocesa ietvaros. Šāda ārkārtēja tiesiskās aizsardzības līdzekļa izmantošanas priekšnoteikums ir **sabiedrības interešu aizsardzība, ko var nodrošināt** tikai ģenerālprokurors. Tiesvedības puses tādējādi pašas nevar iesniegt prasību par tiesiskuma aizsardzību.

**Tiesneši**

**Organizācija**

**Tiesneši un tiesu piesēdētāji**

**Tiesnešu** (*sodniki*) statuss ir noteikts Slovēnijas Republikas Konstitūcijas 125.-134. pantā un Likumā par tiesu amatpersonām (*Zakon o sodniški službi*). Tiesneši ir amatpersonas, ko, pamatojoties uz Tiesu padomes (*Sodni svet*) priekšlikumu, amatā ievēl Nacionālā asambleja (*Državni zbor*). Tiesnešus amatā ieceļ uz neierobežotu laiku, un amatam piemērotie vecuma ierobežojumi un ievēlēšanas nosacījumi ir paredzēti normatīvajos aktos.

Lai personu varētu iecelt tiesneša amatā, tai ir jāizpilda šādas vispārīgās prasības:

personai ir jābūt Slovēnijas pilsonībai un jāpārvalda slovēņu valoda,

personai ir jābūt tiesībspējīgai un rīcībspējīgai un labā veselības stāvoklī,

personai ir jābūt vismaz 30 gadus vecai,

personai ir jābūt jurista profesionālajai kvalifikācijai, ko apstiprina Slovēnijā iegūts universitātes diploms tiesībzinātnēs, vai profesionālajam tiesību bakalaura grādam (UN) un tiesību maģistra grādam, vai līdzvērtīgai jurista kvalifikācijai, kas iegūta ārvalstīs un ko apliecina ārvalsts kvalifikācijas apliecinājums, kam pievienots atzinums par kvalifikāciju vai lēmums, ar kuru kvalifikācija atzīta nodarbinātības izpratnē, vai nostrifikācijas apliecinājums (*odločba o nostrifikaciji*),

personai ir sekmīgi jānokārto valsts eksāmens tiesībzinātnēs,

persona nedrīkst būt tiesāta par noziedzīga nozieguma izdarīšanu,

pret personu nedrīkst būt izvirzīta galīga apsūdzība, vai, pamatojoties uz apsūdzību, pret personu nedrīkst noritēt kriminālprocess saistībā ar noziedzīgu nodarījumu, kurā apsūdzība izvirzīta *ex officio*.

Pēc amata pilnvaru termiņa beigām tiesneši, kas pieņēmuši nolēmumus vai darbojušies kā tiesneši izmeklēšanas vai tiesas procesos, kuros ar spriedumu tika pārkāptas cilvēktiesības un pamatbrīvības, vairs neatbilst nosacījumiem ievēlēšanai tiesneša amatā.

Tiesnešiem ir valsts amatpersonu statuss un savu pienākumu veikšanā jāievēro Konstitūcija un normatīvie akti. Tiesneša amatu nevar savienot ar amatu citās valsts iestādēs, pašvaldību iestādēs un politisko partiju struktūrās un citiem amatiem un darbību, kā paredzēts normatīvajos aktos. Tiesnešiem nav formālas izglītības specializācijas. Juridisko jomu, kurā tiesnesis veic pamatdarbību, nosaka pēc attiecīgās tiesas iekšējās darba organizācijas, kurā dažādu veidu lietu iztiesāšanai izveido dažādas nodaļas, uz kurām tiesneši tiek norīkoti atbilstoši tiesas gada darba programmai. Tiesu padome lemj par tiesnešu paaugstināšanu amatā un tiesnešu amata pakāpes paaugstināšanu. Tiesu padome arī sniedz priekšlikumus Nacionālajai Asamblejai par tiesneša atcelšanu no amata, ja savu pienākumu izpildē tiesnesis pārkāpj Konstitūciju, pieļauj smagus normatīvo aktu pārkāpumus vai izdara tīšu noziedzīgu nodarījumu, ļaunprātīgi izmantojot dienesta pilnvaras. Tiesnešu paaugstināšana amatā Slovēnijā notiek atbilstoši tiesu darba organizācijai. Tiesneši var strādāt kā vietējās tiesas tiesneši (*okrajni sodniki*), apgabaltiesas tiesneši (*okrožni sodniki*), augstākās instances tiesas tiesneši (*višji sodniki*) vai Augstākās tiesas tiesneši (*vrhovni sodniki*).

Tiesneši pieder Slovēnijas Tiesnešu biedrībai, kas ietilpst Tiesnešu starptautiskajā asociācijā. Dalība biedrībā ir brīvprātīga.

Tiesas sastāvā var būt gan **profesionāli tiesneši** (*poklicni sodniki*), gan **tiesas piesēdētāji** (*sodniki porotniki*). Ja saskaņā ar likumu spriedums jāpieņem tiesas sastāvam, sastāvā ir profesionāls tiesnesis kā tiesas priekšsēdētājs un divi tiesas piesēdētāji kā tiesas sastāva dalībnieki, ja likumā nav noteikts citādi. Ja saskaņā ar likumu spriedums jāpieņem tiesas sastāvam, kurā ir pieci dalībnieki, tiesas sastāvā ir profesionālis tiesnesis kā tiesas priekšsēdētājs, vēl viens profesionāls tiesnesis un trīs tiesas piesēdētāji kā tiesas sastāva dalībnieki, ja likumā nav noteikts citādi. Jebkurš Slovēnijas Republikas pilsonis, kas ir vismaz 30 gadus vecs, kas ar galīgu spriedumu nav notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, par kuru apsūdzība izvirzīta *ex officio*, un kuram ir atbilstošs stāvoklis un vispārēji laba veselība juridiska amata ieņemšanai un kurš pārzina slovēņu valodu. Tiesas piesēdētāja pilnvaru termiņš ir pieci gadi, un viņus var

iecelt atkārtoti. Augstākās instances tiesas priekšsēdētājs ieceļ un atbrīvo to apgabaltiesu tiesas piesēdētājus, kuras ietilpst attiecīgās augstākās instances tiesas jurisdikcijā.

**Tiesu padome**

Tiesu padome (*Sodni svet*) ir centrālā iestāde, kas atbildīga par profesijas regulējumu.

**Tiesu padome** sastāv no 11 locekļiem.

Piecus locekļus ievēl Nacionālā asambleja, pamatojoties uz Slovēnijas Republikas prezidenta priekšlikumu, no universitātes tiesību zinātņu profesoru, advokātu un citu juristu vidus, un sešus locekļus ievēl no personu loka, ko ierosinājuši tiesneši, kas strādā tiesā uz pilnu slodzi. Padomes locekļi no sava vidus izvēlas priekšsēdētāju.

Tiesu padomes pilnvaras ir šādas.

Tiesu padomei saskaņā ar noteikumiem, kas reglamentē tiesas un tiesu amatpersonas, ir šādas pilnvaras:

1. attiecībā uz tiesu tiesnešu, priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku atlasi, iecelšanu un atcelšanu no amata:

sniegt atzinumus Augstākās tiesas priekšsēdētāja iecelšanas procedūrā,

ierosināt Nacionālajai asamblejai kandidātus iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā,

iecelt un atcelt no amata tiesu priekšsēdētājus un priekšsēdētāja vietniekus, izņemot Augstākās tiesas priekšsēdētāju,

atlasīt kandidātus tiesneša amata vakancēm,

ierosināt Nacionālajai Asamblejai kandidātus ievēlēšanai tiesneša amatā,

iecelt tiesnesi izsludinātajā tiesneša amata vietā,

sniegt pamatotu atzinumu procedūrā Augstākās tiesas priekšsēdētāja atcelšanai no amata,

informēt Nacionālo asambleju par galīgu notiesājošu spriedumu pret tiesnesi,

iesniegt priekšlikumus Nacionālajai Asamblejai par tiesneša atcelšanu no amata,

izdot deklaratīvus lēmumus par tiesneša amata pilnvaru izbeigšanu;

2. attiecībā uz citiem personāla jautājumiem saistībā ar tiesnešiem, ja tiek lemts par:

jautājumiem par valsts amatu nesavienojamību ar tiesneša amatu,

paaugstināšanu augstākā tiesas funkcijā,

ātrāku paaugstināšanu amata pakāpē, par iecelšanu vecākā tiesneša (*svetnik*) amatā vai augstākā tiesas amatā,

ārkārtas paaugstināšanu augstākā tiesas funkcijā,

apstiprinājumu vērtējumam par tiesneša neatbilstību tiesneša amatam,

priekšlikumu par tāda tiesneša pārkāpuma novēršanu, kurš uzskata, ka ietekmēta viņa neatkarība,

pārsūdzību par lēmumu iecelt tiesas amatā vai pārcelt uz citu amatu, funkciju vai vecākā tiesneša amatu un pārsūdzību par lēmumu, ar ko piešķir amata pakāpi,

tiesneša pārcelšanu,

tiesneša norīkošanu Slovēnijas Republikas Konstitucionālajā tiesā, Augstākajā tiesā, augstākās instances tiesā, apgabaltiesas specializētajā departamentā, Tiesu padomes profesionālajā dienestā, Tiesnešu apmācības centrā vai ministrijā,

atbrīvošanu no tiesneša funkciju pildīšanas,

tiesu stipendiju piešķiršanu;

3. attiecībā uz disciplinārlietām:

iecelt disciplināriestādes,

ierosināt disciplinārlietas sākšanu pret tiesnesi,

piemērot disciplinārsodu tiesnesim, ja saskaņā ar tiesību aktiem, kas reglamentē tiesu amatpersonas, viņam ir piemērots disciplinārsods par paaugstinājuma atlikšanu, algas samazināšanu vai pārcelšanu uz citu tiesu,

lemt par Augstākās tiesas priekšsēdētāja pagaidu atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas,

lemt par pārsūdzību par Augstākās tiesas priekšsēdētāja lēmumu, ar kuru tiesnesis uz laiku tiek atstādināts no amata pienākumu pildīšanas;

4. citi pienākumi:

pieņemt tiesneša amata kandidātu atlases kritērijus, pamatojoties uz ministra atzinumu, un kritērijus attiecībā uz tiesneša darba kvalitāti, lai novērtētu atbilstību amatam,

pieņemt tiesnešu ētikas kodeksu,

iecelt Ētikas un integritātes komitejas locekļus (*Komisija za etiko in integriteto*),

pieņemt norādījumus par to, kā ievēlēt personāla komiteju locekļus un rīkot vēlēšanas,

apstiprināt politiku attiecībā uz korupcijas risku un darbību konstatēšanu tiesās un uzraudzīt tās īstenošanu,

sniegt atzinumus par tiesu organizatorisko vienību sistēmu,

sniegt atzinumus procedūrā, ar kuru nosaka tiesnešu amata vietu skaitu konkrētā tiesā,

sniegt atzinumus par Augstākās tiesas gada ziņojumu par tiesu efektivitāti un lietderību un par priekšlikumu finanšu plānam tiesām,

sniegt atzinumus Nacionālajai asamblejai un ministrijai par tiesību aktiem, kas reglamentē tiesas un tiesu amatpersonas,

pieprasīt sākt procedūru par noteikumu atbilstību konstitūcijai un likumību, ja tie ir pretrunā tiesu iestāžu konstitucionālajam statusam vai konstitucionālajām tiesībām,

iesniegt pamatotus pieprasījumus veikt lietas pārbaudi,

sniegt atzinumus par apcietinājuma piemērošanu vai kriminālprocesa uzsākšanu.

Tiesu padome pieņem lēmumus ar publisku balsojumu un ar visu tās locekļu balsu vairākumu, ja vien tiesību aktos vai reglamentā nav paredzēts citādi.

Tiesu padome **pieņem lēmumus** ar divu trešdaļu visu tās locekļu balsu vairākumu šādos gadījumos:

priekšlikumi tiesnešu ievēlēšanai,

tiesnešu iecelšana amatā un paaugstināšana amatā,

tiesu priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku iecelšana un atcelšana no amata,

amata pakāpes noteikšana,

pārsūdzības par lēmumiem pārcelt vai iecelt tiesas amatā, tiesas funkcijā vai vecākā tiesneša amatā,

pārsūdzības par amata pakāpes noteikšanas lēmumu,

priekšlikumi tiesnešu atcelšanai no amata,

vērtējuma apstiprināšana par tiesneša neatbilstību tiesneša amatam,

tiesneša amata kandidātu atlases kritēriju pieņemšana,

tiesnešu darba kvalitātes kritēriju pieņemšana,
citos gadījumos, ja tas paredzēts tiesību aktos.
Tiesu padome savā reglamentā var noteikt citus jautājumus, par kuriem tā pieņem lēmumus ar divu trešdaļu visu tās locekļu balsu vairākumu.

## Advokāti

Slovēnijas Republikas Konstitūcijas 137. pantā ir noteikts, ka **advokatūra** (*odvetništvo*) ir patstāvīgs un neatkarīgs dienests tiesu sistēmas ietvaros, kura darbību regulē normatīvie akti. Likumā par advokatūru (*Zakon o odvetništvu*) paredzēts, ka savu pienākumu izpildē advokāti (*odvetniki*) sniedz juridiskās konsultācijas, pārstāv un aizstāv puses tiesās un citās valsts iestādēs, sagatavo dokumentus un pārstāv puses to tiesiskajās attiecībās. Tikai advokāts var pārstāvēt pusi tiesā un saņemt par to samaksu; atsevišķos gadījumos advokāta vietu var ieņemt advokāta palīgs.

**Par advokātu var kļūt personas, kuras atbilst šādām prasībām:**

personai ir jābūt Slovēnijas pilsonībai,
personai ir jābūt rīcībspējīgai,
personai ir jābūt turpmāk norādītajai profesionālajai kvalifikācijai, kas iegūta Slovēnijas Republikā, vai līdzvērtīgai profesionālajai kvalifikācijai, kas ir iegūta ārvalstīs un ir atzīta saskaņā ar Izglītības atzīšanas un novērtēšanas likumu:
jurista profesionālajai kvalifikācija, ko apliecina universitātes diploms,
bakalaura grāds un maģistra grāds tiesībzinātnēs,
profesionālā kvalifikācija ar maģistra grādu tiesībzinātnēs, kas iegūts Boloņas otrā cikla maģistratūras programmā,
personai ir sekmīgi jānokārto valsts eksāmens tiesībzinātnēs,
personai pēc universitātes grāda saņemšanas tiesībzinātnēs ir jāiegūst četru gadu pieredze jurista darbā, un viens no šiem gadiem pēc valsts eksāmena tiesībzinātnēs sekmīgas nokārtošanas ir jāpavada darba tiesiskajās attiecībās pie jurista, juridiskā birojā, tiesā, valsts advokatūrā, Valsts pārstāvības birojā vai notāru birojā, pamatojoties uz pilna laika darba līgumu.
personai ir jāpārvalda slovēņu valoda,
personai ir jābūt pietiekami uzticamai, lai praktizētu kā advokāts,
personas rīcībā ir jābūt advokāta praksei nepieciešamajam aprīkojumam un telpām,
personai ir sekmīgi jānokārto Slovēnijas Advokātu kolēģijas (*Odvetniška zbornica Slovenije*) zināšanu pārbaude par advokatūras tiesisko regulējumu, advokāta amata atlīdzības oficiālajām likmēm un Advokātu darbības kodeksu.

Tikai advokāts drīkst pārstāvēt apsūdzēto **kriminālprocesā**.

**Civillietās** pusi vietējā tiesā var pārstāvēt jebkura persona, kas ir pilnībā rīcībspējīga, taču tikai advokātu vai citu personu, kas ir nokārtojusi valsts eksāmenu advokātiem, var pilnvarot pārstāvēt apgabaltiesā, augstākās instances tiesā vai Augstākajā tiesā. Taču lietās par ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem pusi var pārstāvēt tikai advokāts (izņemot lietas, kurās puse vai tās likumiskais pārstāvis paši ir nokārtojuši valsts eksāmenu advokātiem).

Advokāta pārstāvība ir obligāta arī visās lietās, ko tiesa izskata saskaņā ar Garīgās veselības likumu (*Zakon o duševnem zdravju*).

Ārvalstu advokāts, kuram ir tiesības praktizēt savā izcelsmes valstī, var uzsākt praksi Slovēnijas Republikā, ievērojot Likuma par advokātiem paredzētos nosacījumus:
sniegt konkrētus advokāta pakalpojumus, kas ir saistīti ar advokāta praksi;
praktizēt kā advokāts ar savas izcelsmes valsts profesionālo nosaukumu;
praktizēt kā advokāts ar profesionālo nosaukumu “advokāts” (*odvetnik*).

Advokāta izcelsmes valsts ir valsts, kurā advokātam ir tiesības praktizēt kā advokātam ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem.

Saskaņā ar Likumu par advokātiem “advokātam no citas valsts, kura ir Eiropas Savienības dalībvalsts,” ir tiesības praktizēt kā advokātam jebkurā Eiropas Savienības dalībvalstī ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem. Ja advokāti no citām valstīm, kuras ir Eiropas Savienības dalībvalstis, izpilda normatīvajos aktos paredzētās prasības un sekmīgi nokārto zināšanu pārbaudi par Slovēnijas Republikas valsts tiesībām, tos iekļauj reģistrā par ārvalstu advokātiem, kuriem ir tiesības Slovēnijas Republikā praktizēt ar profesionālo nosaukumu “advokāts” ar visām praktizējoša advokāta tiesībām un pienākumiem. Sīkāka informācija par zināšanu pārbaudi un tās kārtību ir noteiktas Dekrētā par ārvalstu advokātu pārbaudījumiem (*Uredba o preizkusnem izpitu za odvetnike iz drugih držav*).

Advokāti drīkst reklamēt savus pakalpojumus saskaņā ar noteiktiem nosacījumiem, jo likumā ir noteiktas atļautās reklāmas formas. Advokāti var praktizēt individuāli vai juridiskajā birojā. Advokātus apvienojošā organizācija ir Slovēnijas Advokātu kolēģija (*Odvetniška zbornica Slovenije*), kurai ir savi noteikumi un statūti. Tiesības sākt advokāta praksi tiek piešķirtas līdz ar reģistrāciju Slovēnijas Advokātu kolēģijas uzturētajā advokātu reģistrā. Advokāti, kuri iegūst noteikta līmeņa specializēto profesionālo izglītību, atbilstoši īpašiem nosacījumiem var lūgt Slovēnijas Advokātu kolēģijai viņiem piešķirt specializētu advokātu statusu. Maksu par advokātu pakalpojumiem nosaka saskaņā ar advokātu honorāru oficiālo likmi, ko ar tieslietu ministra apstiprinājumu pieņem Slovēnijas Advokātu kolēģija.

**Juridiskās datu bāzes**

Advokātu profesiju reglamentējošie pamatnoteikumi angļu valodā ir pieejami Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē.

Advokātu kolēģija nodrošina meklēšanas rīku (slovēņu un angļu valodā), ar kuru var **meklēt advokātus** pēc:
vārda, uzvārda,
reģiona,
svešvalodu zināšanām un
darba jomas.

## Notāri

**Organizācija**

Slovēnijas Republikas Konstitūcijas 137. panta 2. punktā ir noteikts, ka **notāri** (*notarji*) ir valsts amatpersonas, kuru darbību regulē normatīvie akti. Likumā par notariātu (*Zakon o notariatu*) ir paredzēts, ka notāri kā amatpersonas ar publisku uzticamību saskaņā ar šī likuma noteikumiem sagatavo publiskus dokumentus par juridiskiem darījumiem un testamentus, apliecina faktus, no kuriem izriet tiesības, izsniegšanai trešām personām vai valsts iestādēm pieņem glabāšanā dokumentus, naudas līdzekļus un vērtspapīrus un pēc tiesas pieprasījuma veic pienākumus, ko tiem var deleģēt saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Notāra amatā var iecelt personas, kuras atbilst šādām prasībām:
personai ir jābūt Slovēnijas pilsonībai, citas Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts pilsonībai, Šveices Konfederācijas pilsonībai vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts pilsonībai,
personai ir jābūt tiesībspējīgai un rīcībspējīgai un labā veselības stāvoklī,

personai ir jābūt jurista profesionālajai kvalifikācijai, ko apstiprina Slovēnijā izsniegts universitātes diploms, vai tiesībzinātņu bakalaura un maģistra kvalifikācijai, vai arī līdzvērtīgai jurista kvalifikācijai, kas iegūta ārvalstīs un ko apstiprina ārvalstīs izsniegts kvalifikācijas apliecinājums, kam pievienots atzinums par kvalifikāciju, vai arī lēmums par kvalifikācijas atzīšanu nodarbinātības nolūkā vai nostrifikācijas apliecinājums,
personai ir sekmīgi jānokārto valsts eksāmens tiesībzinātnēs,
personai ir jāiegūst piecu gadu pieredze juridiskā darbā, vismaz vienu no šiem gadiem nostrādājot pie notāra un vienu — tiesā, pie advokāta vai valsts advokāta;
personai ir jābūt atzītai par uzticamu, lai praktizētu kā notārs,
personai ir jāpārvalda slovēņu valoda,
personas rīcībā ir jābūt notāra praksei nepieciešamajam aprīkojumam un telpām;
personai ir jābūt jaunākai par 64 gadiem.
Neskatoties uz iepriekšējās rindkopas 1. punktu, notāra amatā var iecelt arī personas, kam nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts pilsonības, Šveices Konfederācijas pilsonības vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts pilsonības, ievērojot juridisku un faktisku savstarpību.
Notāra amatu nevar savienot ar advokāta darbību vai jebkādu algotu amatu vai pienākumiem.
Notārs nedrīkst veikt darbības, kuras nav savietojamas ar notāra pienākumu veikšanai nepieciešamo personas cienījamo stāvokli un godīgumu vai kuras var graut uzticēšanos notāra objektivitātei vai notāra sagatavoto dokumentu ticamībai.
Notārus vakantās amata vietās ieceļ tieslietu ministrs. Pirms notāra iecelšanas amatā Slovēnijas Notāru padome (*Notarska zbornica Slovenije*) ministram sniedz atzinumu par ierosinātajiem amata kandidātiem. Notāru skaits ir ierobežots, un to nosaka pēc Tieslietu ministrijas izstrādātajiem kritērijiem. Ja notārs ir pieļāvis kādu normatīvajos aktos paredzētu pārkāpumu, notāru no amata atceļ tieslietu ministrs. Notāru profesionālā organizācija ir Notāru padome.
Saskaņā ar likumu notāriem jābūt arī Slovēnijas Notāru padomes biedriem.

**Loma un uzdevumi**

Notāri sniedz sabiedriskus pakalpojumus un, galvenokārt, **sagatavo publiskus un privātus dokumentus**, kas ir ļoti svarīgi, lai juridiskiem darījumiem nodrošinātu pienācīgu aizsardzības līmeni.
Parasti notāri izsniedz šādus publiskos dokumentus: **notariālus apliecinājumus un notāra protokolus**. Lai gan notārs var sagatavot jebkāda veida rakstisku līgumu starp pusēm, noteikta veida līgumi un noteikumi valsts uzņēmumiem ar ierobežotu atbildību un privātiem uzņēmumiem ar ierobežotu atbildību saskaņā ar Slovēnijas normatīvajiem aktiem **ir spēkā tikai tad, ja izdoti kopā ar notariālu apliecinājumu**. Notārs var arī apstiprināt testamentu. Dažreiz notāram **jāapliecina** dokumentu kopiju un parakstu autentiskums, lai nodrošinātu minēto dokumentu spēkā esamību tiesā. Notārs pieņem glabāšanā dokumentus un vērtspapīrus.

**Juridiskās datu bāzes**

Notāru padomes tīmekļa vietnē var piekļūt Slovēnijas notāru sarakstam, kurā ietverta kontaktinformācija un pamata meklēšanas rīki.
Notāru padomes pārraudzībā ir trīs reģistri, kuriem var piekļūt no Notāru padomes tīmekļa vietnes:
Fiduciāro darījumu notāru reģistrs (*register skrbniških notarjev*),
Fiduciāro līgumu reģistrs (*register skrbniških pogodb*),
Testamentu centrālais reģistrs (*centralni register oporok*).

**Citas juridiskās profesijas**

Tiesneša palīgs (*Sodniški pomočnik*) (372 Kb) en

**Valsts advokāti**

**Valsts advokāta** loma ir noteikta jaunajā Valsts advokatūras likumā, kurš stājās spēkā 2017. gada 20. novembrī un ar kuru tika būtiski reformēta Valsts pārstāvības institūcija.
Valsts advokatūra pilda profesionālus uzdevumus īpašuma tiesību un citu valsts tiesību un interešu aizsardzības jomā, īstenojot juridisko pārstāvību Slovēnijas Republikas tiesās un administratīvajās iestādēs, ārvalstu tiesās un ārvalstu šķīrējtiesās, kā arī starptautiskajās tiesās un starptautiskajās šķīrējtiesās; tā arī nodrošina juridiskas konsultācijas, strīdu izšķiršanu mierīgā ceļā pirmstiesas procedūrās un veic citus uzdevumus, kas noteikti šajā vai citos likumos.
Valsts advokātu pienākumus pilda valsts ģenerāladvokāts un ģenerāladvokāta vietnieks ierēdņu statusā un vecākie valsts advokāti, valsts advokāti un valsts advokātu kandidāti, kuriem saskaņā ar jauno likumu ir civildienesta ierēdņu statuss. Lai novērstu politisku iecelšanu amatā, valsts ģenerāladvokāta un vecāko valsts advokātu atlases procedūrā paredzēts atzinums, ko sniedz Komisija kandidātu piemērotības novērtēšanai, kurā darbojas neatkarīgi eksperti.
Valsts ģenerāladvokātu ieceļ Slovēnijas Republikas valdība, pamatojoties uz tieslietu ministra argumentētu priekšlikumu, pēc Komisijas kandidātu piemērotības novērtēšanai atzinuma saņemšanas. Valsts ģenerāladvokāta vietnieku pēc valsts ģenerāladvokāta priekšlikuma ar tieslietu ministra piekrišanu ieceļ Slovēnijas Republikas valdība; vietnieks jāieceļ no vecāko valsts advokātu vidus. Gan valsts ģenerāladvokāta, gan viņa vietnieka pilnvaru termiņš ir 6 gadi ar iespēju amatā iecelt atkārtoti. Vecākā valsts advokāta, valsts advokāta un valsts advokāta kandidāta pienākumu pildīšanai ir jādibina darba attiecības, kurās papildus Valsts advokatūras likumā (*Zakon o državnem odvetništvu*) paredzētajiem īpašajiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem nosacījumiem, kas paredzēti likumā, ar kuru regulē civildienesta ierēdņu sistēmu.
Pildot juridiskās pārstāvības pienākumus konkrētā lietā, valsts advokāts ir neatkarīgs.

**Citas saites**

Informācija par juridiskajām profesijām Slovēnijas Republikas Ģenerālprokurora tīmekļa vietnē
Informācija par juridiskajām profesijām
Informācija par juridiskajām profesijām Slovēnijas Tiesu varas tīmekļa vietnē
Informācija par juridiskajām profesijām Slovēnijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē
Informācija par juridiskajām profesijām Slovēnijas Notāru padomes tīmekļa vietnē
Informācija par juridiskajām profesijām Valsts advokatūras tīmekļa vietnē

Lapa atjaunināta: 07/01/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Slovākija**

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Slovākijā.

# Juridiskās profesijas — ievads

## Prokurori

### Organizācija

Slovākijas Republikas prokuratūra ir neatkarīga valsts iestāde, ko vada **ģenerālprokurors**. Savu pilnvaru ietvaros prokuratūra aizsargā privātpersonu, juridisko personu un valsts tiesības un likumīgās intereses.

Slovākijas Republikas prokuratūrai ir paredzēta atsevišķa budžeta sadaļa valsts budžetā.

Prokuratūras un ģenerālprokurora statusu un uzdevumus nosaka **Slovākijas Republikas konstitūcija** (149. pants) un **Likums Nr. 153/2001 par prokuratūru**, kurš reglamentē arī ģenerālprokurora un citu prokuroru pilnvaras. Minētais likums reglamentē arī prokuratūras organizāciju un pārvaldību. Prokuroru statuss, tiesības un atbildība ir noteikta **Likumā Nr. 154/2001 par prokuroriem un prokuroru mācekļiem**.

### Hierarhiska uzbūve

Tā kā prokuratūra ir tiesībaizsardzības iestāde, tās uzbūvē ir jāievēro hierarhijas princips. Tādējādi tiek nodrošināta vienotība likumu un citu vispārpiemērojamu tiesību aktu, kā arī sodu politikas piemērošanā.

Prokuratūrā pastāv prokuroru hierarhija, un viņi visi ir pakļauti ģenerālprokuroram.

### Pilnvaras

Prokuratūrai ir šādas pilnvaras:

veikt kriminālvajāšanu pret personām, ko tur aizdomās par noziedzīgiem nodarījumiem, un uzraudzīt likuma ievērošanu līdz kriminālvajāšanas sākšanai atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem un pirmstiesas procesā;

nodrošināt, ka brīvības atņemšanas vietas un apstākļi, kādos tur personas, kam brīvība ir atņemta vai ierobežota ar tiesas vai citas pilnvarotas valsts iestādes lēmumu, atbilst likuma prasībām;

īstenot savas pilnvaras tiesas procesos;

tiesas procesos pārstāvēt valsti atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem;

uzraudzīt likumu ievērošanu valsts pārvaldes iestādēs likumā noteiktajā apmērā;

īstenot savas pilnvaras starptautiskas sadarbības ietvaros atbilstoši apmēram, kāds ir noteikts attiecīgajos tiesību aktos, likumā noteiktā kārtībā izsludinātos starptautiskos līgumos un juridiski saistošos ES tiesību aktos;

piedalīties tādu pasākumu sagatavošanā un īstenošanā, kuru mērķis ir novērst likumu un citu vispārpiemērojamu tiesību aktu pārkāpumus;

palīdzēt novērst noziedzības cēloņus un to veicinošus apstākļus, kā arī novērst un apkarot noziedzību;

palīdzēt gatavot tiesību aktus (iesaistīties likumdošanas procesā);

veikt citus uzdevumus, kuri ir noteikti konkrētā likumā vai tiesību aktā vai arī likumā noteiktā kārtībā izsludinātā starptautiskā līgumā.

### Pienākumi

Ģenerālprokurors un pārējie prokurori pilda visus pienākumus, kuri ietilpst prokuratūras pilnvarās, un šo pienākumu pildīšanā izmanto visus pieejamos likumīgos līdzekļus. Prokuroru pienākumi ir šādi:

īstenot (atbilstoši savai zināšanai un pēc labākās pārliecības) Slovākijas Republikas konstitūciju, konstitucionālos un citus likumus, likumā noteiktā kārtībā izsludinātus starptautiskos līgumus un citus vispārpiemērojamus tiesību aktus;

ievērot un aizsargāt cilvēka cieņu un cilvēktiesības un pamatbrīvības un nepieļaut nekāda veida diskrimināciju;

aizsargāt sabiedrības intereses;

savā rīcībā izrādīt iniciatīvu, ievērot taisnīgumu un objektivitāti, nepieļaut lieku vilcināšanos.

### Hierarhija

Slovākijas Republikas prokuratūras **organizatoriskajā sistēmā** ietilpst turpmāk minētās **iestādes**.

**Ģenerālprokuratūra** ir augstākā iestāde un atrodas prokuratūru sistēmas augšgalā. Ģenerālprokuratūras sastāvā ietilpst:

**Specializētā prokuratūra**, kas izveidota korupcijas un organizētās noziedzības gadījumu izmeklēšanai un kriminālvajāšanai;

**apgabala prokuratūras** (8), kuru pakļautībā darbojas attiecīgā apgabala rajonu prokuratūras; un

**rajona prokuratūras** (55).

Ģenerālprokuratūras galvenā pārvalde atrodas Bratislavā.

Zemāko līmeņu prokuratūru galveno pārvalžu izvietojums un **jurisdikcijas teritoriālās robežas** atbilst attiecīgo tiesu iestāžu izvietojumam un jurisdikcijas robežām. Tomēr to galveno pārvalžu izvietojums un jurisdikcijas teritoriālās robežas nesakrīt ar valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu.

Prokurori pilda savu pienākumus **valsts civildienesta attiecību ietvaros**, kas tiek izveidotas, ieceļot viņus amatā. Prokurorus **prokurora amatā bez termiņa ierobežojuma** ieceļ ģenerālprokurors. Prokuroriem, stājoties amatā, jādod beznosacījumu zvērests.

### Kvalifikācijas prasības

Prokuroriem ir jābūt **Slovākijas valstspiederīgajiem** un jāatbilst tālāk norādītajām **prasībām**, proti, tiem:

stājoties amatā, jābūt vismaz 25 gadus veciem;

jābūt ieguvušiem maģistra grādu tiesību zinātnēs juridiskajā fakultātē kādā no Slovākijas Republikas augstskolām vai atzītu diplomu par ārvalsts augstskolā iegūtu maģistra grādu tiesību zinātnēs; ja prokurors ir vispirms ieguvis bakalaura grādu un pēc tam maģistra grādu, abiem grādiem jābūt iegūtiem tiesību zinātnēs;

jābūt pilnībā tiesībspējīgiem un rīcībspējīgiem, un veselības stāvoklim jābūt piemērotam prokurora pienākumu veikšanai;

jābūt bez kriminālas sodāmības un ar nosvērtu raksturu, kas ļauj pienācīgi pildīt prokurora pienākumus;

teicami jāpārvalda slovāku valoda;

jābūt pastāvīgai dzīvesvietai Slovākijas Republikā;

nav atļauts būt par politiskas partijas vai politiskas kustības biedriem;

jānokārto prokurora eksāmens;

sekmīgi jāiztur atlases procedūra, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi;

rakstveidā jāpiekrīt iecelšanai prokurora amatā konkrētajā prokuratūrā.

**Prokurora eksāmenam** drīkst pieteikties vienīgi **prokurora mācekļi**. Prokurora mācekļu vakances aizpilda, pamatojoties uz atlases eksāmena rezultātiem. Saskaņā ar likumu par prokurora eksāmenu uzskata arī **tiesas speciālistu, advokātu un notāru kvalifikācijas eksāmenus**.

Paaugstināšana par virsprokuroru vai iecelšana vēl augstākā amatā notiek, vienīgi pamatojoties uz **atlases procedūru un pēc apspriešanās ar Prokuroru padomi**.

Prokuroru var uz laiku pārcelt uzdevumu pildīšanai citā prokuratūrā tikai ar paša prokurora piekrišanu. Bez prokurora piekrišanas prokuroru var uz laiku pārcelt uzdevumu pildīšanai citā prokuratūrā ne ilgāk kā uz 60 dienām 1 kalendārā gada laikā, ja tas ir nepieciešams, lai attiecīgā prokuratūra varētu pienācīgi pildīt savus uzdevumus.
Prokurorus var pārcelt uz citu prokuratūru tikai tad, ja viņi piekrīt pārcelšanai, piesakās pārcelšanai vai pārcelšana tiek piemērota kā disciplinārsods.
Ģenerālprokurors var **uz laiku atstādināt no amata** prokuroru, ja tas ir apsūdzēts par tīšu noziedzīgu nodarījumu vai noziedzīgu nolaidību prokurora pienākumu pildīšanā vai ja pret prokuroru ir sākta disciplinārlieta par rīcību, kuras dēļ draud atcelšana no prokurora amata.
Civildienesta attiecības ar prokuroru var **izbeigt** vienīgi likumā noteiktajos gadījumos.

**Uzdevumi un pienākumi**

Prokurors uzrauga likuma ievērošanu gan līdz apsūdzības uzrādīšanai, gan pirmstiesas procesā. Pildot savus uzraudzības pienākumus, prokuroriem ir tiesības:
dot saistošus rīkojumus policistiem līdz kriminālprocesa sākšanai, kriminālizmeklēšanas un saīsinātās procedūras kriminālizmeklēšanas laikā, kā arī noteikt termiņus lietas izskatīšanai; visi norādījumi ir jāpievieno attiecīgajai lietai;
pēc kriminālvajāšanas sākšanas pieprasīt lietas, dokumentus, materiālus un ziņojumus par policijas izmeklēšanas statusu, lai noteiktu, vai policija ir sākusi kriminālvajāšanu nekavējoties un rīkojas atbilstoši;
piedalīties policijas darbībās, veikt atsevišķas izmeklēšanas darbības vai veikt visu izmeklēšanas vai saīsinātās procedūras izmeklēšanas procesu, pieņemt lēmumu lietā; to darot, prokuroram jārīkojas saskaņā ar likumu; sūdzības par prokurora lēmumiem var iesniegt tāpat kā sūdzības par policijas lēmumiem;
nosūtīt lietu atpakaļ policijai papildizmeklēšanai un noteikt termiņu papildizmeklēšanas pabeigšanai; prokurors informē gan apsūdzēto, gan cietušo par lietas nodošanu papildizmeklēšanai;
atcelt nelikumīgus vai nepamatotus policijas lēmumus un aizstāt tos ar saviem lēmumiem; prokurors var pieņemt lēmumu izbeigt kriminālvajāšanu vai nosūtīt lietu citai iestādei 30 dienu laikā; ja prokurors aizstāj policijas lēmumu ar savu lēmumu un šādas rīcības pamatā nav sūdzība, ko iesniegusi persona, kurai ir tiesības iesniegt sūdzību, prokurora lēmumu vai policijas lēmumu var pārsūdzēt; prokurors drīkst arī izdot saistošus norādījumus sākt izmeklēšanu vai saīsinātās procedūras izmeklēšanu;
atņemt policijas darbiniekam lietu un panākt tās nodošanu citam policijas darbiniekam vai darbiniekiem;
veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka izmeklēšanu vai saīsinātās procedūras izmeklēšanu par noziedzīgu nodarījumu, ko pastrādājusi persona no bruņotiem drošības spēkiem, veic policijas izmeklētājs; pirms šādu pasākumu veikšanas prokurors noskaidro iekšējās izmeklēšanas biroja vadītāja viedokli; prokurors var šādi rīkoties arī tad, ja izmeklēšanu vai saīsinātās procedūras izmeklēšanu veic par muitas amatpersonu pastrādātiem noziedzīgiem nodarījumiem.
Vienīgi **prokuroram** ir tiesības:
celt apsūdzību;
noslēgt ar apsūdzēto vienošanos par vainas atzīšanu un sodu un ierosināt tiesai apstiprināt šādu vienošanos;
uz laiku apturēt kriminālvajāšanu;
izbeigt vai pagaidām pārtraukt kriminālvajāšanu;
apstiprināt izlīgumu vai pirmstiesas izlīgumu un izbeigt kriminālvajāšanu;
izdot rīkojumu par apsūdzētā mantas arestu un noteikt mantu, kurai arestu nepiemēro, vai atcelt šādu arestu;
nodrošināt cietušā prasību, atcelt to pilnībā vai daļēji vai izslēgt no tās kādu punktu;
izdot rīkojumu par līķa ekshumāciju;
ja kriminālvajāšanas sākšanai pret personu vai tās apcietināšanai ir jāsaņem piekrišana no Slovākijas Republikas Nacionālās padomes, Slovākijas Republikas Tieslietu padomes, Konstitucionālās tiesas vai Eiropas Parlamenta, lūgt šādu piekrišanu no attiecīgās iestādes;
lūgt tiesu izdot rīkojumu par apsūdzētā apcietināšanu vai apcietinājuma termiņa pagarināšanu;
lūgt izsniegt rīkojumu par apsūdzētā izdošanu no ārvalsts;
veikt sākotnējo izmeklēšanu izdošanas procesā, ja vien likumā nav noteikts citādi;
pēc kompetentas ārvalsts iestādes pieprasījuma lūgt tiesu izdot rīkojumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa noteikšanu pār tādas personas mantu, pret kuru ārvalstīs tiek veikta kriminālvajāšana, vai to mantas daļu, kura atrodas Slovākijas Republikas teritorijā.
Īstenojot savas **uzraudzības pilnvaras attiecībā uz likuma ievērošanu brīvības atņemšanas vietās, kur ir ievietotas personas, kam brīvība ir atņemta** vai ierobežota, prokuroriem jānodrošina, lai šādas personas tiktu turētas tādās vietās vienīgi saskaņā ar tiesas nolēmumu vai citas pilnvarotas valsts iestādes lēmumu un ka attiecīgās vietas atbilst likumu un citu vispārpiemērojamu tiesību aktu prasībām.
Civilprocesā prokuroram ir tiesības:
**lūgt ierosināt civilprocesu šādos nolūkos:**
lai piemērotu nepilngadīgā noziedznieka aizsardzības rehabilitāciju personai vecumā no 12 līdz 14 gadiem, ja šī persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas saskaņā ar Krimināllikumu sodāms ar mūža ieslodzījumu;
lai pasludinātu streiku vai lokautu par nelikumīgu;
lai pasludinātu valsts īpašuma atsavināšanu par nelikumīgu saskaņā ar Likumu par līdzekļu izcelsmi privatizācijas gadījumā, Likumu par nosacījumiem valsts īpašuma atsavināšanai citām personām vai Likumu par valsts īpašuma pārvaldīšanu;
lai pārbaudītu administratīvas iestādes pieņemta lēmuma likumību lietās, kur prokurora iesniegtais iebildums ir noraidīts;
lai atsauktu nelikumīgu pašvaldības lēmumu, ja pašvaldība nav reaģējusi uz prokurora iebildumu un nav atsaukusi savu lēmumu;
**iejaukties bezstrīdus civilprocesos, izņemot laulības šķiršanu. Ja laulības šķiršanas process ir apvienots ar procesu par laulāto attiecībām ar viņu nepilngadīgajiem bērniem pēc laulības šķiršanas, šajā procesa daļā prokurori drīkst iejaukties.**
**Civilstrīdu tiesvedībā prokurori drīkst:**
**izvirzīt apsūdzību gadījumos, kad valsts vēlas atgūt nelikumīgi piesavinātus līdzekļus, kad ir jānosaka īpašumtiesības, kad ir pārkāpti vispārpiemērojama tiesību akta noteikumi vai kad to paredz konkrēts likums;**
**iesaistīties atklātā tiesvedībā tādās lietās, kur kāds no lietas dalībniekiem ir valsts, valsts nodibināta juridiska persona, valsts uzņēmums, valstij daļēji piederoša juridiska persona, pašvaldība vai augstāka līmeņa administratīvi teritoriālā vienība, vai arī lietās par atbildību par zaudējumiem, kas ir nodarīti, īstenojot valsts pilnvaras.**
Pārraugot to, kā valsts pārvaldes iestādes ievēro likumus un citus vispārpiemērojamus tiesību aktus, prokuroram ir tiesības **pārbaudīt** šādu aktu un rīcības **likumību**:
valsts pārvaldes iestāžu izdoti vispārpiemērojami tiesību akti;
valsts pārvaldes iestāžu izdoti iekšēji administratīvie noteikumi, kuru mērķis ir nodrošināt valsts pārvaldes uzdevumu izpildi;
lēmumi, kas konkrētos gadījumos pieņemti valsts pārvaldes jomā;
rīcība, ko valsts administratīvās iestādes īstenojušas, izdodot noteikumus un lēmumus valsts pārvaldes jomā.

### Tiesneši

**Organizācija**

**Tiesas darbinieki**

Galvenais administratīvais asistents (382 Kb) sk

Tiesas sekretārs (295 Kb) sk

Vecākais tiesas ierēdnis (460 Kb) sk

Augstākās tiesas tiesneša palīgs (291 Kb) sk

### Advokāti

**Juridiskās datubāzes**

Papildu informāciju sk. Slovākijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē.

### Juristi / juridiskie konsultanti

**Juridiskās datubāzes**

Papildu informāciju sk. Slovākijas Juridiskās palīdzības centra tīmekļa vietnē.

### Notāri

Notāriem Slovākijas Republikā ir jābūt **augstākajai izglītībai tiesību zinātnēs**.

**Notāra uzdevums ir īstenot preventīvo justīciju un izdot apliecinātus oficiālus dokumentus**.

Notāru darbību pārrauga Tieslietu ministrija.

Notāriem jābūt Slovākijas Republikas **Notāru palātas** biedriem.

**Juridiskās datubāzes**

**Notāru palātas** tīmekļa vietne nodrošina tikai iekštīkla atbalstu notāriem. Piekļuve ir **bezmaksas**, bet meklējamās informācijas apjoms ir ierobežots.

Datubāze nodrošina piekļuvi:

publiskajiem reģistriem,

notāru sarakstam (kontaktinformācija, pārvaldītās valodas, darbalaiks),

tiesību aktiem.

Lapa atjaunināta: 16/05/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

## Juridisko profesiju veidi - Somija

Šajā lappusē ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Somijā.

### Juridiskās profesijas. Ievads

Juridiskās profesijas Somijā ir tiesu tiesneši, valsts prokurori, valsts juridiskās palīdzības juriskonsulti, advokāti, licencēti juridiskie konsultanti, valsts notāri un tiesu izpildītāji.

### Prokurori

**Organizācija**

Valsts prokuratūrā strādā aptuveni 550 darbinieki. No tiem apmēram 400 ir prokurori. Papildus prokuroriem prokuratūra nodarbina vēl 150 cilvēkus dažādos palīgpersonāla un ekspertu amatos.

Valsts prokuratūra sastāv no **Ģenerālprokuratūras**, kas ir centrālā pārvaldes iestāde, un **pieciem prokuratūras apgabaliem**, proti, Dienvidsomija, Rietumsomija, Ziemeļsomija, Austrumsomija un Olande. Valsts prokuratūrai ir 34 nodaļas visā Somijā.

Valsts prokuratūru vada **ģenerālprokurors kā augstākais prokurors valstī**.

Ģenerālprokuratūra atbild par Valsts prokuratūras centralizēto pārvaldi, tās darbības vadīšanu un uzraudzību, kā arī par Valsts prokuratūras darbību kopumā. Faktiskais prokuratūras darbs notiek prokuratūras apgabalos.

Valsts prokuratūra darbojas Tieslietu ministrijas administratīvā pārraudzībā.

**Uzdevumi**

Neatkarīgā Valsts prokuratūra ir valsts iestāde un tiesu varas sistēmas sastāvdaļa. Tās uzdevums ir nodrošināt kriminālatbildību, proti, par noziegumu jāsaņem likumā noteiktais sods. Prokurori pieņem lēmumus neatkarīgi un ir neatkarīgas tiesu varas sistēmas amatpersonas.

Kriminālprocesā valsts prokurors ir nozīmīgākais no iesaistītajiem valsts pārstāvjiem, jo piedalās visos procesa posmos no pirmstiesas izmeklēšanas līdz tiesvedībai. Prokurors var arī uzlikt naudas sodu par mazāk smagiem nodarījumiem.

Prokurora pienākumi saistās galvenokārt ar **kriminālvajāšanu** un **tiesvedību**. Kriminālvajāšanas posmā valsts prokurori lemj par lietas nodošanu tiesai uz izvirzītās apsūdzības pamata. Tiesvedības laikā valsts prokurora pienākums ir pierādīt, ka apsūdzētais ir pastrādājis nodarījumu, kurā tas ir apsūdzēts.

Valsts prokurori arī nodrošina to, ka pirmstiesas izmeklēšanu veic pietiekami rūpīgi. Sarežģītākās krimināllietās prokurors iepazīstas ar lietu jau pirmstiesas izmeklēšanas sākumā un pēc galvenā izmeklētāja ierosinājuma var arī noslēgt pirmstiesas izmeklēšanu, kamēr apsūdzība vēl nav izvirzīta.

Prokurora dalība pirmstiesas izmeklēšanā ir īpaši svarīga, ja par nozieguma izdarīšanu tur aizdomās policijas darbinieku. Tādā gadījumā arī pirmstiesas izmeklēšanu vada prokurors.

**Juridiskās datubāzes**

Plašāku informāciju var atrast Valsts prokuratūras tīmekļa vietnē.

### Tiesneši

**Organizācija**

Somijā lielāko daļu tiesu spriedumu pieņem profesionāli tiesneši. Apgabaltiesās ir arī tiesu piesēdētāji. Tiesneši ir neatkarīgas tiesu varas sistēmas dalībnieki. Tie ieņem amatus Augstākajā tiesā, apelācijas tiesās un apgabaltiesās, Augstākajā administratīvajā tiesā un administratīvajās tiesās, kā arī Apdrošināšanas tiesā, Darba tiesā un Tirgus tiesā. Tiesneši ir valsts amatpersonas, un tos nevar atbrīvot no amata. Tiesnesi var uz laiku atcelt no amata tikai ar tiesas spriedumu. Turklāt, lai pārceltu tiesnesi citā amatā, ir nepieciešama tā piekrišana.

**Centrālās valdības valsts ierēdņu likuma** 12. nodaļā tiesnešiem kā civildienesta ierēdņiem ir noteiktas atsevišķas tiesību normas. Saskaņā ar šo likumu tiesnešiem nepiemēro noteikumus, kas regulē citu civildienesta ierēdņu atvaļinājumu, aizrādījumu izteikšanu tiem, nodarbinātību pagaidu darbā un atbrīvošanu no amata. Saskaņā ar Centrālās valdības valsts ierēdņu likumu tiesnesim ir jāatkāpjas no amata, ja viņš ir sasniedzis likumā noteikto pensijas vecumu (tiesnešiem tas ir 68 gadi) vai ir kļuvis pilnībā darbnespējīgs.

**Uzdevumi**

**Tiesneši**

Lai kļūtu par tiesnesi, ir nepieciešams **akadēmiskais grāds tiesību zinātnēs** un **gadu ilga stažēšanās** pirmās instances tiesā. Turpmākie pakāpieni ceļā uz tiesneša profesiju parasti ir **vecākā sekretāra** amats apelācijas tiesā, kam seko iecelšana par tiesnesi apgabaltiesā vai apelācijas tiesā. Nākotnē kandidātiem tiks nodrošināta īpaša apmācība. Apelācijas tiesa izsludina vakances, un Tiesnešu iecelšanas padome novērtē pretendentu piemērotību. Tiesnešus ieceļ valsts prezidents.

**Tiesu piesēdētāji**

**Apgabaltiesās** ir arī tiesu piesēdētāji, kas noteiktās lietās piedalās lēmumu pieņemšanā. Tiesu piesēdētājus izmanto galvenokārt **krimināllietās**, bet tie var piedalīties arī **civillietās** un **strīdos starp īriekiem un namīpašniekiem**. Apgabaltiesā lietu izskata viens pastāvīgais tiesnesis, kas darbojas kā tiesas priekšsēdētājs, un trīs tiesu piesēdētāji. Tiesu piesēdētāji ir ar neatkarīgām pilnvarām. Ja nepieciešams, lēmumu pieņem balsojot, un spriedumu nosaka vairākuma viedoklis. Neizšķirta balsojuma gadījumā krimināllietā tiek lemts par labu atbildētājam, bet civillietā izšķirošā balss pieder tiesas priekšsēdētājam. Tiesu piesēdētājus uz četru gadu termiņu ieceļ pašvaldību padomes. Katrā pašvaldībā jābūt vismaz diviem tiesu piesēdētājiem; lielās pašvaldībās to ir daudz vairāk. Tiesu piesēdētājiem pēc iespējas precīzāk jāpārstāv vecuma grupu, dzimumu, valodu un profesiju struktūra pašvaldībā.

Tiesu piesēdētājam jābūt **Somijas pilsonim**. Par tiesu piesēdētājiem nevar iecelt personas, kas ir jaunākas par 25 gadiem vai vecākas par 63 gadiem. Personas, kas ieņem oficiālus amatus tiesās vai labošanas iestādēs, kā arī prokurori, advokāti un policisti nedrīkst kļūt par tiesu piesēdētājiem. Tiesu piesēdētāji pirms stāšanās amatā nodod tiesneša zvērestu vai svinīgu solījumu.

Katru tiesu piesēdētāju ir plānots piesaistīt lietas izskatīšanai aptuveni reizi mēnesī jeb 12 reizes gadā. Apgabaltiesa maksā tiesu piesēdētājiem atalgojumu par piedalīšanos lietas izskatīšanā un atlīdzina tiem negūtos ienākumus.

**Valsts juridiskās palīdzības juriskonsulti**

**Organizācija**

Valsts juridiskās palīdzības juriskonsulti ir juristi vai advokāti, kas strādā Valsts juridiskās palīdzības birojos. Tie ir valsts amatpersonas, ko ieceļ amatā Tieslietu ministrs. Juridiskās palīdzības birojus pārvalda Tieslietu ministrija.

Lai varētu kļūt par valsts juridiskās palīdzības juriskonsultu, ir nepieciešams maģistra grāds tiesību zinātnēs (*oikeustieteen kandidaatti* vai *oikeustieteen maisteri*) un atbilstoša pieredze advokāta vai tiesas darbā. Daudziem valsts juridiskās palīdzības juriskonsultiem ir arī goda nosaukums *varatuomari* (tiesību zinātņu maģistrs ar praksi tiesas darbā).

Valsts juridiskās palīdzības juriskonsultu uzdevums ir piedalīties tiesas sēdēs. Savā darbībā tiem ir jāievēro advokātu profesionālās ētikas noteikumi. Tāpēc Somijas Advokātu kolēģijai ir tiesības piemērot tiem disciplinārsodus. Vairāk nekā puse no valsts juridiskās palīdzības juriskonsultiem Somijā ir Advokātu kolēģijas biedri. Pildot savus uzdevumus, valsts juridiskās palīdzības juriskonsulti ir neatkarīgi no citiem procesa dalībniekiem.

**Advokāti**

Tikai Somijas Advokātu kolēģijas biedriem ir tiesības izmantot profesionālos amata nosaukumus ***asianajaja*** un (zviedru valodā) ***advokat***. Personām, kuras vēlas kļūt par **Somijas Advokātu kolēģijas** biedriem, ir jāatbilst šādām prasībām:

**maģistra grāds tiesību zinātnēs (*LL.M*)**, kas dod tiesības ieņemt **tiesu varas amatu**;

godprātīga cilvēka reputācija;

vairākus gadus ilga pieredze juridiskā profesijā un citos tiesu varas amatos;

jānokārto īpašs eksāmens par juridiskās profesijas un profesionālās ētikas pamatiem;

rīcības brīvība un neatkarība, ņemot vērā vienīgi sava klienta intereses, bet nepakļaujoties valdības vai citu personu ietekmei;

atkarībā no situācijas — dažādas citas prasības.

**Advokātu pienākumi un to darba uzraudzība**

Advokāta atbildība principā neatšķiras no citu pilsoņu kriminālatiesiskās vai civiltiesiskās atbildības. Tomēr katram advokātam ir jāiegādājas civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polise, kas kompensēs visus zaudējumus, izņemot tos, kas nodarīti tīši vai rupjas nolaidības rezultātā. Advokātu kolēģija ir izveidojusi kompensāciju fondu, lai segtu zaudējumus, ko izraisījušas noziedzīgas advokātu darbības.

Turklāt advokātam ir arī profesionāla atbildība. Advokātu kolēģijas padomei jānodrošina, ka advokāti, pildot savus pienākumus, ievēro profesionālo ētiku. Ja ir noticis ētikas pārkāpums, Advokātu kolēģija ierosina disciplinārlietu, parasti tad, ja ir saņemta rakstiska sūdzība vai brīdinājums. Par pieņemtajiem lēmumiem Advokātu kolēģija informē tieslietu kancleru, un tas var pārsūdzēt šos lēmumus Helsinku Apelācijas tiesā.

**Somijas Advokātu kolēģija** ir publisko tiesību organizācija, kuras darbību reglamentē 1958. gada Likums par advokātiem. Iepriekš tā ar tādu pašu nosaukumu darbojās reģistrētas apvienības statusā. Abu organizāciju biedri ir un vienmēr ir bijuši advokāti.

Advokātu kolēģijā ir aptuveni 1850 biedru, ko sauc par advokātiem (somu valodā — *asianajaja*; zviedru valodā — *advokat*). Juridiskajās firmās strādā aptuveni 600 štata advokāti. Apmēram 120 advokāti strādā par valsts juridiskās palīdzības juriskonsultiem. Juridiskās palīdzības birojos strādā arī vairāk nekā 100 juriskonsulti, kas nav Advokātu kolēģijas biedri.

Juristi, kas ir saņēmuši disciplinārsodu un izslēgti no Advokātu kolēģijas, var tomēr darboties savā profesijā, bet ar citu amata nosaukumu. Taču šādam juristam savā darbā nav jāievēro advokāta pienākumi, un tā darbību neuzrauga Advokātu kolēģija.

Par advokātu var atzīt Somijas vai citas Eiropas Ekonomikas zonas valsts pilsoni, kas ir sasniedzis 25 gadu vecumu, ja ir zināms, ka šī persona ir godprātīga un piemērota advokāta profesijai citu rakstura īpašību un dzīvesveida ziņā. Personai ir jāatbilst prasībām par akadēmisko izglītību, kas Somijā ir noteiktas tiesu varas amatiem, jābūt apguvušai advokāta praksē nepieciešamās prasmes un ieguvušai pieredzi advokāta darbā. Turklāt tā nedrīkst būt bankrotējusi, un tai ir jābūt pilnībā tiesībspējīgai.

Saskaņā ar starptautiskajām saistībām, kas ir stājušās spēkā Somijā, par advokātu var atzīt personu, kurai nav akadēmiskās izglītības un darba pieredzes, ko prasa Somijā, bet kura ir ieguvusi advokāta profesionālo kvalifikāciju kādā no Eiropas Ekonomikas zonas valstīm. Tādos gadījumos pretendentam Somijas Advokātu kolēģijas eksāmenā jāpierāda, ka tam ir pietiekamas zināšanas par Somijas tiesību aktiem un advokāta darbu Somijā.

Personu, kura ir ieguvusi advokāta profesionālo kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, var atzīt par advokātu arī bez eksāmena. Par advokātu bez eksāmena kārtošanas personu var atzīt tad, ja pretendents Somijas Advokātu kolēģijas pārvaldītā reģistrā vismaz trīs gadus ir bijis reģistrēts ar savā mītnes dalībvalstī iegūto profesionālo nosaukumu, būdams kvalificēts advokāta darbam citā dalībvalstī (ES reģistrs). Turklāt šādai personai ir jāpierāda, ka tā ir regulāri darbojusies advokāta profesijā Somijā vismaz minētajā laikposmā.

**Juridiskās datubāzes**

Plašāku informāciju var atrast Somijas Advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē.

**Licencēts juridiskais konsultants**

Licencēts juridiskais konsultants ir jurists, kam Juridisko konsultantu padome ir izsniegusi licenci, kas ļauj tam darboties kā juridiskajam konsultantam. Licencētiem juridiskajiem konsultantiem ir jāievēro profesionālā rīcības kodeksa noteikumi, kas sakrīt ar noteikumiem, kuri ir iekļauti rīcības kodeksā tiem, kuri piedalās tiesvedībā kā konsultanti vai tiesu advokāti. Tāpēc licencētu juridisko konsultantu darbu uzrauga Somijas Advokātu kolēģijas Uzraudzības padome, Juridisko konsultantu padome un tieslietu kanclers.

**Juridiskās datubāzes**

Plašāka informācija par juridisko konsultantu sarakstu ir pieejama Somijas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

**Valsts notāri**

Somijā valsts notāru darbu reglamentē tiesību akti. Valsts notāri strādā pašvaldību kancelejās un tiesu apgabalu birojos. Lai varētu kļūt par notāru, ir nepieciešams maģistra grāds tiesību zinātnēs (*oikeustieteen kandidaatti* vai *oikeustieteen maisteri*).

Somijas valsts notāru pienākumi lielā mērā sakrīt ar notāru pienākumiem citās Eiropas valstīs un ASV, taču pastāv arī būtiskas atšķirības. Somijā valsts notārs vienmēr ir valsts amatpersona. Taču valsts notārs nav pilna laika amats. Lielākā daļa amatpersonu, kuras pilda valsts notāra pienākumus, ir apgabala lietveži, kuri strādā pašvaldību kancelejās. Tā kā civiltiesiskās attiecībās līgumu noslēgšanas veids nav stingri noteikts, Somijā valsts notāra apstiprinājums nav obligāti nepieciešams, lai līgums būtu spēkā. Vienīgais civiltiesiskā līguma veids, kas Somijā ir obligāti jāapstiprina notāram, ir nekustamā īpašuma īpašumtiesību nodošanas līgums.

Valsts notāri cita starpā apliecina arī parakstus, izziņu un dzīves gājumu kopijas. Valsts notāri var apliecināt dokumentus arī ar *apostille*, kas ir apliecinājums, ka konkrētā dokumenta parakstītājs ieņem dokumentā norādīto amatu un ir pilnvarots izdot attiecīgo dokumentu.

**Citas juridiskās profesijas**

**Piespiedu izpildes iestādes**

Somijas Valsts piespiedu izpildes iestāde ir Tieslietu ministrijas padotības iestāde, kas atbild par likumiskas piespiedu izpildes uzdevumu neatkarīgu nodrošināšanu. Piespiedu izpilde ietilpst tiesu varas sistēmā un balstās uz tiesību aktiem. Piespiedu izpildes uzdevumi ietver parādu piedziņu, izlikšanu no telpām un nodrošinājuma līdzekļu noteikšanu. Piespiedu izpildes iestāde rīkojas objektīvi un ņem vērā gan kreditora, gan parādnieka intereses. Valsts piespiedu izpildes iestādei ir **64 biroji visā Somijā**.

Tiesu izpildītājs jeb piedziņas inspektors ir vienots nosaukums, ar kuru apzīmē valsts amatpersonas, kuras **īsteno piespiedu izpildi**. Tiesu izpildītājam ir neatkarīgas pilnvaras īstenot piespiedu izpildi.

Saskaņā ar tiesību aktiem tiesu izpildītāji ir:

Vispārējās piedziņas nodaļas piedziņas inspektori;

Liela apmēra piedziņas nodaļas un Īpašās piedziņas nodaļas vecākie piedziņas inspektori,

kuri atskaitās vecākajiem piedziņas inspektoriem un

galvenajiem piedziņas inspektoriem;

Olandē minētajiem amata nosaukumiem atbilst vecākais piedziņas inspektors un provinces vecākais piedziņas inspektors.

Saskaņā ar tiesību aktiem par tiesu izpildītājiem uzskata arī Somijas Valsts piespiedu izpildes iestādes ģenerāldirektoru un tā vietnieku.

Valsts piespiedu izpildes iestādē strādā arī amatpersonas ar citiem amata nosaukumiem, piemēram, padomnieks ekonomikas jautājumos, speciālists, administratīvo tiesu izpildītājs un vecākais administratīvo tiesu izpildītājs.

Lielāko daļu prasību par piespiedu izpildi nokārto, izmantojot **Vispārējās piedziņas nodaļas** elektroniskos atgūšanas rīkus, tāpēc nav nepieciešamības tikties ar parādnieku klātienē.

**Piecas reģionālās liela apmēra piedziņas nodaļas** savās attiecīgajās teritorijās atbild, piemēram, par konfiscētā īpašuma pārdošanu (apķīlāšanu) un citiem sarežģītākiem piespiedu izpildes uzdevumiem.

Īpašās piedziņas nodaļa veic piespiedu piedziņas uzdevumus, kas ir laikietilpīgi un saistīti ar padziļinātu izmeklēšanu. Tā arī sadarbojas ar citām aģentūrām un apkaro ēnu ekonomiku un ekonomiskos noziegumus.

Valsts piespiedu izpildes iestādes **Centrālā pārvalde** atbild par piespiedu izpildes dienesta administratīvo uzraudzību, attīstību un kontroli. Centrālā pārvalde atbild arī par iestādes darbību un tās rezultativitāti kopumā.

Iestādes Centrālā pārvalde nenodarbojas ar atsevišķiem piespiedu izpildes uzdevumiem; katra piedziņas nodaļa veic savu darbu neatkarīgi. Katra atsevišķā piespiedu izpildes lieta ir tai nozīmētā tiesu izpildītāja / piedziņas inspektora jurisdikcijā, un Centrālā pārvalde nevar, piemēram, pārskatīt atsevišķā piespiedu izpildes lietā pieņemtos lēmumus.

Plašāka informācija ir pieejama Somijas Valsts piespiedu izpildes iestādes tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 21/09/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

**Juridisko profesiju veidi - Zviedrija**

This section provides you with an overview of the legal professions in Sweden

Prokurori

Tiesneši

Advokāti

Notāri

Citas juridiskās profesijas

**Juridiskās profesijas – ievads**

**Prokurori**

**Organizācija**

Prokuratūras dienests Zviedrijā sastāv no **Prokuratūras iestādes** (*Åklagarmyndigheten*) un **Ekonomisko noziegumu izmeklēšanas iestādes** (*Ekobrottsmyndigheten*). Abas iestādes ir tieši pakļautas valdībai (Tieslietu ministrijai). Prokuratūru vada ģenerālprokurors (*Riksåklagare*), savukārt Ekonomisko noziegumu izmeklēšanas iestādi – ģenerāldirektors (*generaldirektor*). **Ģenerālprokurors** (*Riksåklagare*) ir visaugstākā ranga prokurors valstī un vada visu prokuratūras dienestu, kā arī ir atbildīgs par Prokuratūras darbu.

Ģenerālprokurors ir atbildīgs par tiesību attīstību, darbībām Augstākajā tiesā un administratīviem uzdevumiem. **Vecākie prokurori** ir atbildīgi par īpašām prokuratūras dienesta jomām. Ģenerālprokurors ieceļ prokurorus, kuru darbs ir organizēts pa prokuratūras apgabaliem, kuros tie ieņem **apgabala prokurora amatu**. Daži apgabala prokurori ir specializējušies noteiktās jomās. Kopā ir 32 apgabala prokuroru biroji. Ir arī trīs starptautiski un četri valsts līmeņa prokuroru biroji, kas strādā ar noteikta veida lietām. Katru apgabala prokuroru biroju vada **galvenais prokurors**.

Visi prokuratūras dienesta prokurori ir pilnīgi neatkarīgi savos lēmumos – tas nozīmē, ka augstāka ranga prokurors nevar lemt par to, kādi lēmumi lietā būtu jāpieņem prokuroram, kas viņam ir pakļauts. Lai kļūtu par prokuroru ir nepieciešama Zviedrijas pilsonība. Pamatnosacījums prokurora amata ieņemšanai ir augstākā juridiskā izglītība Zviedrijas tiesībās un pabeigta praktiskā apmācība, kas nozīmē, ka persona divus gadus ir strādājusi par ierēdni apgabaltiesā vai administratīvajā tiesā. Atsevišķos gadījumos juridisko izglītību, kas iegūta kādā citā Skandināvijas valstī, var uzskatīt par līdzvērtīgu. Prokurori vispirms deviņus mēnešus strādā kā **apmācāmie prokurori**; šajā laikā prokuroram tiek piešķirts mentors, kas palīdz veikt darba pienākumus. Pēc tam prokurors iziet divus gadus ilgu apmācību, strādājot par prokuroru, pirms viņš tiek iecelts par apgabala prokuroru.
Ir trīs prokuratūras **attīstības centri**, kas atrodas Stokholmā, Gēteborgā un Malmē, kurus vada vecākais prokurors. Šo attīstības centru uzdevums ir izstrādāt metodoloģiju un veikt tiesību pilnveidošanas darbu attiecīgā krimināltiesību jomā, kā arī būt par zināšanu centriem savā atbildības jomā. Tie veic arī juridiskā darba pēcizpēti un uzraudzību: piemēram, visas sūdzības par prokuratūras lēmumiem izskata attīstības centri.

**Uzdevumi un pienākumi**

Prokuroram ir **trīs galvenie pienākumi**:
vadīt noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu;
lemt par apsūdzības izvirzīšanu;
piedalīties tiesas procesā.
Prokurors vada tādu noziedzīgu nodarījumu sākotnējo izmeklēšanu, kurus neuzskata par nenozīmīgiem, ja ir pietiekams pamats par noziedzīgu nodarījumu turēt aizdomās noteiktu personu. Prokurors var vadīt izmeklēšanu arī citās lietās, ja pastāv īpaši iemesli. Vadot iepriekšējo izmeklēšanu, prokuroram ir pienākums nodrošināt, ka noziedzīgais nodarījums tiek izmeklēts vispiemērotākajā veidā. Mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu veic policija. Ja iepriekšējo izmeklēšanu vada prokurors, viņam izmeklēšanā palīdz policija. Prokurors pastāvīgi uzrauga izmeklēšanu un pieņem lēmumus par nepieciešamajām izmeklēšanas darbībām un citus nepieciešamos lēmumus. Kad iepriekšējā izmeklēšana ir pabeigta, prokurors lemj par tiesvedības uzsākšanu. (Tas attiecas arī uz iepriekšējo izmeklēšanu, kuru veic policija).
Vēl viens būtisks prokurora darba aspekts ir lietu sagatavošana un piedalīšanās tiesas procesā. Izvirzot apsūdzību un aprakstot noziedzīgo nodarījumu, prokurors nosaka pamatu kriminālprocesam tiesā. Lielākā daļa prokuroru vismaz vienu vai divas dienas nedēļā pavada tiesā.
Ģenerālprokurors ir vienīgais prokurors, kuram ir atļauts uzsākt tiesvedību un piedalīties tiesvedībā Augstākajā tiesā. Viņš vai viņa var iecelt arī Ģenerālprokurora biroja prokurora vietnieku vai iecelt citu prokuroru, lai tas Augstākajā tiesā pārstāvētu ģenerālprokuroru.

**Juridiskās datubāzes**

Papildu informācija par prokuroriem ir publiski pieejama Prokuratūras tīmekļa vietnē.

## Tiesneši

**Organizācija**

**Pastāvīgos tiesnešus** (*ordinarie domare*) ieceļ valdība pēc neatkarīgas valsts padomdevējas struktūras – Tiesnešu ierosināšanas padomes (*Domarnämnden* ) ieteikuma. Principā nevienu pastāvīgo tiesnesi nevar atcelt no amata, izņemot tādus apstākļus, kas īpaši noteikti konstitucionālajā aktā par valdību ( *regeringsformen*).
Lai kļūtu par tiesnesi ir nepieciešama Zviedrijas pilsonība. Lai varētu kļūt par tiesnesi ir jāiegūst augstākā juridiskā izglītība Zviedrijā. Atsevišķos gadījumos juridisko izglītību, kas iegūta kādā citā Skandināvijas valstī, var uzskatīt par līdzvērtīgu. Lielākā daļa pastāvīgo tiesnešu strādā kā apgabaltiesas vai administratīvās tiesas tiesneši, vai kā tiesneši apelācijas tiesās vai administratīvajās apelācijas tiesās. Apelācijas tiesu vai administratīvo apelācijas tiesu vada priekšsēdētājs (*president*), bet apgabaltiesu vai administratīvo tiesu — galvenais tiesnesis (*lagman*). Augstākās tiesas un Augstākās administratīvās tiesas tiesnešus dēvē par **augstajiem tiesnešiem** (*justitieråd*).
Daudzas personas, kas tiek ieceltas par pastāvīgajiem tiesnešiem, ir īstenojušas tradicionālu karjeru, kuras laikā tās divus gadus ir pavadījušas kā **ierēdņi apgabaltiesā** (329 Kb) sv vai administratīvajā tiesā (281 Kb) sv un pēc tam ir pieteikušies uz tiesneša palīga amatu (*fiskal*) apelācijas tiesā vai administratīvajā apelācijas tiesā. Vismaz vienu gadu pavadījušam šādā tiesā, **apmācāmajam tiesnesim** ir vismaz divus gadus jānostrādā par tiesneša palīgu apgabaltiesā vai administratīvajā tiesā. Pēc tam seko viens gads, kurā persona strādā par tiesneša vietas izpildītāju apelācijas tiesā vai administratīvajā apelācijas tiesā. Pēc sekmīga šā posma pabeigšanas apmācāmo tiesnesi ieceļ par asociēto apelācijas tiesnesi apelācijas instances tiesā vai administratīvajā apelācijas tiesā. Tiesnešu palīgi un asociētie tiesneši **nav pastāvīgie tiesneši**, taču var strādāt tiesā. Tiesās strādā arī virkne **par dokumentu sagatavošanu atbildīgo juristu** (280 Kb) sv un **referentu** (281 Kb) sv.
Ikvienā apgabaltiesā, apelācijas instances tiesā, administratīvajā tiesā un administratīvajā apelācijas tiesā ir vairāki **tiesas piesēdētāji** (*nämndemän*). Tiesas piesēdētājus amatā uz četriem gadiem ieceļ
tās pašvaldības padome, kas atrodas apgabaltiesas teritoriālajā piekritībā;
tā apgabala padome, kas atrodas administratīvās tiesas, administratīvās apelācijas tiesas vai apelācijas instances tiesas teritoriālajā piekritībā.
Piedaloties balsošanā saistībā ar tiesas debatēm katram no tiem ir viena balss.

**Juridiskās datubāzes**

Papildu informācija par tiesnešiem un tiesu piesēdētājiem ir atrodama Zviedrijas tiesu tīmekļa vietnē. Papildu informācija, jo īpaši par tiesnešiem, ir pieejama Zviedrijas Tiesnešu biedrības tīmekļa vietnē.

## Juridisko profesiju organizācija: juristi

**Advokāti**

Saskaņā ar Zviedrijas tiesību aktiem tikai Zviedrijas Advokātu kolēģijas (*Sveriges Advokatsamfund*) biedri drīkst izmantot profesionālo nosaukumu „ ***advokat***" (advokāts). Priekšnoteikumi, lai kļūtu par **kolēģijas biedru** ir šādi:
personai ir jābūt Zviedrijas vai citas ES vai EEZ valsts, vai arī Šveices pastāvīgajam iedzīvotājam;
personai ir jābūt sekmīgi nokārtojušai jurista kvalifikācijas eksāmenu, kas ļauj tai kļūt par tiesnesi –Zviedrijā tas nozīmē LL M grāds tiesību zinātnē;
personai ir vismaz trīs gadu profesionālā pieredze juridiskā darbā un pieteikuma iesniegšanas brīdī persona ir praktizējošs jurists;
persona ir pabeigusi Zviedrijas Advokātu kolēģijas obligātos mācību kursus un nokārtojusi eksāmenu;
personai ir laba reputācija un tā arī citādi ir piemērota advokāta profesijai.
Īpaši noteikumi attiecas uz pretendentiem no ES vai EEZ valstīm un Šveices, kuriem jāizpilda visas vajadzīgās prasības par apmācību, lai kļūtu par advokātu savā valstī.
Zviedrijas Advokātu kolēģijas padome pieņem lēmumu par personas uzņemšanu advokatūrā.
Zviedrijas Advokātu kolēģiju nodibināja 1887. gadā, pamatojoties uz individuālu iniciatīvu, un 1948. gadā, kad stājās spēkā jaunais  Procesuālais kodekss, tā ieguva oficiālu statusu. Kolēģijai šobrīd ir vairāk nekā 4700 biedru.
Kolēģijas darbību regulē gan Procesuālā kodeksa noteikumi, gan kolēģijas statūti, ko apstiprina valdība. Kolēģijai, kuras darbību reglamentē privāttiesības, ir šādi mērķi:

saglabāt augstus ētiskos un profesionālos juridiskās profesijas standartus;
uzraudzīt tiesību attīstību un nodrošināt, lai šajā kontekstā tiktu izmantota kolēģijas pieredze;
aizsargāt biedru vispārējās profesionālās intereses un sekmēt sadarbību un vienprātību biedru vidū.
Kolēģijai ir arī daži publiski uzdevumi. Saskaņā ar Procesuālo kodeksu tai ir piešķirti administratīvi uzdevumi, tādēļ tā var rīkoties kā valsts iestāde, galvenokārt disciplinārlietās.
Kolēģijas darbību regulējošo noteikumu mērķis ir kvalitatīvas palīdzības un konsultāciju sniegšana personām, kam nepieciešama juridiskā palīdzība.
Saskaņā ar Procesuālo kodeksu biedriem ir pienākums ievērot profesionālās ētikas kodeksu un tos uzrauga un to darbību reglamentē kolēģija un tieslietu ministrs. Advokātu darbu uzrauga Advokātu kolēģijas disciplinārlietu komiteja. Ja disciplinārlietu komiteja uzskata, ka advokāts ir pārkāpis profesionālās ētikas kodeksu, komiteja var piemērot disciplināras sankcijas attiecīgajam biedram.

**Juridiskās datubāzes**

Sīkāku informāciju skatiet Zviedrijas Advokātu kolēģijas vietnē.

**Juriskonsulti / juridiskie padomnieki**

Nav noteikta prasība, ka **juridiskajam padomniekam** tiesas procesā būtu jābūt advokātam, bet tiesai attiecīgais juridiskais padomnieks ir jāuzskata par piemērotu. Tomēr tikai advokātu var iecelt par personas aizstāvi krimināprocesā.

## Notāri

**Organizācija**

Izņemot **publisko tiesību notārus** (sk. turpmāk), Zviedrijā nav īpaša veida notāru.
Notārs ir persona, ko ieceļ apgabala administratīvā pārvalde (*länsstyrelsen*). Notāram jābūt juristam, jāprot zviedru valoda un jābūt piemērotam profesijai arī citā ziņā.

**Uzdevumi un pienākumi**

**Juridiskās datubāzes**

Nav publiski pieejamu katalogu un/ vai tīmekļa vietņu, kas attiecas uz šo profesiju.
Tomēr dažās apgabalu administratīvo pārvalžu vietnēs ir informācija par notāriem.
Notāra uzdevums ir sniegt sabiedrībai dažādus pakalpojumus, piemēram:
apliecināt parakstus, kopijas, tulkojumus un citas ziņas par dokumentu saturu;
liecināt tiesā noteiktās lietās;
uzraudzīt izlozes;
citu pārbaužu vai eksāmenu beigās sniegt ziņojumu par saviem novērojumiem;
saņemt deklarācijas par juridiska vai ekonomiska rakstura apstākļiem un nodot šīs deklarācijas trešai pusei;
apstiprināt, ka iestāde vai persona ir pilnvarota veikt noteiktus pasākumus;
izsniegt apliecinājumus saskaņā ar 1961. gada 5. oktobra Hāgas konvenciju par ārvalstu publisko dokumentu legalizācijas prasības atcelšanu (*apostille*).

**Juridiskās datubāzes**

Nav publiski pieejamu tīmekļa vietņu, kas attiecas uz šo profesiju.
Tomēr dažās apgabalu administratīvo pārvalžu vietnēs ir informācija par notāriem.

## Citas juridiskās profesijas

Izpildes iestāde (*Kronofogdemyndigheten*) ir atbildīga par parādu piedziņu un citu saistību piespiedu izpildi. Iestāde nodarbina **tiesu izpildītājus** (*kronofogde*) un nodrošina, ka piedziņa notiek tiesiskā veidā. Ir iespējams iziet praktisko apmācību, lai kļūtu par tiesu izpildītāju Zviedrijā. Lai uzsāktu apmācību personai ir jābūt Zviedrijas pilsonim ar augstāko juridisko izglītību vai līdzvērtīgu kvalifikāciju un ar darba pieredzi tiesas ierēdņa amatā. Tiesas ierēdņa darba pieredzi var aizstāt ar īpaši noteiktu apmācības periodu pašā Izpildes iestādē vai, piemērojot izņēmuma procedūru.

Lapa atjaunināta: 09/11/2020
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

# Juridisko profesiju veidi - Anglija un Velsa

Šī lapa sniedz pārskatu par dažām no galvenajām juridiskajām profesijām Apvienotās Karalistes Anglijas un Velsas jurisdikcijā. Šeit ietvera informāciju par tiesnešiem, prokuroriem un dažāda veida advokātiem.

## Tiesu vara

Anglijas un Velsas tiesu iekārtā dažāda statusa tiesneši gan pilnas slodzes, gan nepilnas slodzes amatos notur tiesas sēdes dažādās Anglijas un Velsas tiesās un tribunālos. Informāciju par tiesu iekārtu Anglijā un Velsā varat atrast Anglijas un Velsas tiesu iekārtas tīmekļa vietnē.

**Pilnas slodzes tiesneši**

**Lords galvenais tiesnesis** (*Lord Chief Justice*) ir Anglijas un Velsas tiesu sistēmas vadītājs un Anglijas un Velsas tiesu priekšsēdētājs. Šo funkciju Lords galvenais tiesnesis 2006. gada 3. aprīlī pārņēma no Lorda kanclera (*Lord Chancellor*) saskaņā ar 2005. gada Konstitūcijas reformas likumu. Lords galvenais tiesnesis ir arī krimināls justīcijas vadītājs.
**Nodaļu vadītāji** – četri augstākie tiesneši vada pārējās jurisdikcijas: Apelācijas tiesas priekšsēdētājs (*Master of the Roles*) civillietās; Karalienes troņa tiesas priekšsēdētājs (*the President of the Queen's Bench Division*); Ģimenes lietu tiesas priekšsēdētājs un Augstās tiesas kanclers (*Chancery*). Plašāku informāciju skatiet Anglijas un Velsas tiesu iekārtas tīmekļa vietnē.
**Apelācijas tiesas lordi** (*Lords Justices of Appeal*) spriež tiesu Apelācijas tiesā, kurā izskata gan krimināllietas, gan civillietas.
**Augstās tiesas tiesneši** (*High Court Judges*) spriež tiesu Augstajā tiesā, kurā izskata vissarežģītākās civillietas. Viņi izskata arī īpaši smagas un sensitīvas krimināllietas Kroņa tiesā (*Crown court*) (piemēram, slepkavības).
**Iecirkņa tiesneši** (*Circuit judges*) parasti izskata krimināllietas, civillietas un ģimenes lietas.
**Apgabaltiesneši** (*District Judges*) izskata civillietas. Lielākā daļa darba notiek palātās (nevis atklātās tiesas sēdēs). Viņiem arī ir pilnvaras iztiesāt jebkuru prasību rajona tiesā, ja sankcija nepārsniedz noteiktu finansiālo robežu (ko laiku pa laikam pārskata), lietas, kuras pārsniedz šo limitu, parasti iztiesā iecirkņa tiesnesis. Apgabaltiesnešu pārziņā atrodas vairāk par 80 procentiem visu apstrīdēto civilprāvu Anglijā un Velsā.

**Apgabaltiesneši (miertiesās)** *District Judges (magistrates' courts*) notur tiesas sēdes miertiesās un izskata miertiesām piekritīgās lietas (skat. zemāk.). Taču viņi jo īpaši palīdz lietās, kurās izskata garākus un sarežģītākus jautājumus.
**Augstās tiesas rīkotāji un reģistratori** (*High Court Masters and Registrars*) ir procesuāli tiesneši, kas izskata lielāko daļu uzņēmējdarbības civillietu Augstās tiesas Kancelejas (*Chancery division*) un Karalienes troņa tiesas nodaļā (*Queen's Bench division*).
**Nepilnas slodzes tiesneši**
Nepilnas slodzes tiesnešus parasti norīko uz laiku, kas nav mazāks par pieciem gadiem, ievērojot attiecīgo minimālā vecuma robežu. Galvenie nepilnas slodzes tiesnešu veidi ir šādi:
**Augstās tiesas tiesnešu vietnieki** (*Deputy High Court Judges*), kuri notur sēdes vienā vai vairākās Augstās tiesas nodaļās.
**Reģistrētāji** (*Recorders*), kuriem ir līdzīga piekritība kā iecirkņa tiesu tiesnešiem, tomēr viņi pārsvarā izskata mazāk sarežģītas vai mazāk nopietnas lietas tiesā.
**Apgabaltiesas tiesnešu vietnieki** (*Deputy district judges*), kuri izskata lietas apgabaltiesās un Augstās tiesas apgabala reģistros. Viņi izskata apgabaltiesnešu piekritībā esošās visvienkāršākās lietas.
**Apgabaltiesas tiesnešu vietnieki (Miertiesās)** (*Deputy District Judges (Magistrates' Courts)*) veic līdzīgu darbu, kā attiecīgie pilnas slodzes kolēģi.
**Augstās tiesas rīkotāju un reģistratoru vietnieki** (*Deputy high court masters and registrars*) veic līdzīgu darbu, kā attiecīgie Augstās tiesas pilnas slodzes kolēģi.
**Tribunālu tiesneši**
Tribunāli izskata aptuveni 800 000 lietu gadā par daudz un dažādiem jautājumiem, piemēram, strīdus par nodokļiem, pensijām, vai imigrācijas jautājumus. Tribunālos parasti sēdes notiek speciālistu grupā, kurā piedalās juridiski kvalificēts tribunāla priekšsēdētājs vai tiesnesis, kuram palīdz specifiskās jomās kompetenti darba grupas locekļi. Tribunālā nav zvērināto, un tribunāla tiesnesim nav pilnvaru apcietināt zaudētāju pusi. Viņu galvenais uzdevums ir iztiesāt lietu, lai panāktu veiksmīgu problēmu risinājumu un, dažos gadījumos, pieņemt lēmumu par uzvarētājai pusei piešķiramās kompensācijas vai atlīdzības apjomu.
**Miertiesneši**
Miertiesneši (magistrates), kuri ir pazīstami arī kā samierināšanas tiesneši (justices of the peace) jeb 'JPs', izskata aptuveni 95 procentus no visām Anglijas un Velsas krimināllietām. Ir vairāk nekā 30 000 miertiesnešu, kas veic darbu vietējā mērogā un parasti notur sēdes vismaz 26 pusslodzes darba dienas gadā. Viņiem nav jābūt jurista izglītībai un viņi par darbu nesaņem samaksu.
Parasti viņi lietas izskata koleģiāli trīs tiesnešu sastāvā, no kuriem viens ir apmācīts veikt priekšsēdētāja pienākumus, un kurš vada pārējos un runā viņu vārdā. Kolēģijai vienmēr palīdz juridiski kvalificēts ierēdnis, kurš konsultē viņus par tiesību un procedūras jautājumiem.
Miertiesneši izskata relatīvi mazāk smagas krimināllietas. Tas ietver sīkas zādzības, krimināla rakstura kaitējumus, sabiedriskās kārtības traucējumus un ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus. Tāpat viņi izskata virkni jautājumu, kas skar ģimenes un bērnus, vai licencēšanas pieteikumus.

## Prokurori

**Organizācija**
Kroņa prokuratūras dienests (*Crown Prosecution Service, CPS*) ir neatkarīga iestāde, kas ir atbildīga par policijas izmeklētu krimināllietu ierosināšanu tiesā Anglijā un Velsā. To pārrauga ģenerālprokurors, kas atskaitās Parlamentam par dienesta darbu. Anglija un Velsa ir iedalīta 42 prokuratūras zonās, katrā no tām ir savs galvenais kroņa prokurors (*chief crown prosecutor*). Turklāt pastāv arī četri specializēti valsts departamenti: organizētās noziedzības, īpašo noziegumu, pretterorisma un krāpšanas kriminālvajāšanas dienests. Tālruņa uzziņu dienests „*CPS Direct*" sniedz konsultācijas un paziņo lēmumus policistiem ārpus dienesta darba laika visā Anglijas un Velsas teritorijā.
Dienesta darbu vada Valsts prokuratūras direktors (*Director of Public Prosecutions, DPP*), kas pieņem lēmumus sarežģītās un sensitīvās lietās un konsultē policiju ar krimināllietām saistītos jautājumos. Valsts prokuratūras direktors ir atbildīgs par apsūdzībām un lietām, ko ierosinājis dienests, un atskaitās ģenerālprokuroram.
Kroņa prokuratūras dienests nodarbina prokurorus un prokuroru palīgus, kā arī darbiniekus, kas izskata konkrētas lietas, un administratorus. Kroņa prokurori (*Crown prosecutors*) ir pieredzējuši zemāko instanču tiesu advokāti vai juristi (*barristers, lawyers*), kas ir atbildīgi par krimināllietu ierosināšanu valsts vārdā. Prokuroru palīgi izskata un pārstāv atsevišķas lietas miertiesās.
**Loma un pienākumi**
Kroņa prokuratūras dienesta darbinieki:
sniedz konsultācijas policijai un izskata pierādījumus lietās, kurās iespējams jāuzsāk kriminālvajāšana;
lemj par apsūdzību (visās lietās, izņemot maznozīmīgas lietas), ja ir nolemts uzsākt kriminālvajāšanu;
sagatavo lietas un iesniedz tās tiesā.
Kroņa prokurori tiek uzskatīti par civilierēdņiem, un viņus pieņem darbā, rīkojot atklātu konkursu. Lai varētu kandidēt uz šo amatu, kandidātam jābūt:
advokātam (*solicitor*), kam ir tiesības strādāt Anglijā un Velsā, ar spēkā esošu prakses sertifikātu; vai
Anglijas advokātu kolēģijas (*English Bar*) atzītam augstāko instanču tiesu advokātam (*barrister*), kas ir pabeidzis mācības (praksi);
Eiropas Ekonomikas Zonas vai Apvienotās Karalistes pilsonim. Advokātiem, kuri ir ieguvuši izglītību ārpus Anglijas un Velsas, pirms stāšanās amatā ir jānokārto advokātu pārkvalifikācijas pārbaudījums.

## Juridisko profesiju organizācija: Advokāti

**Augstāko instanču tiesu advokāti (*Barristers, Advocates*)**
Advokātu padome (*Bar Council*) ir visu Anglijas un Velsas augstāko instanču tiesu advokātu pārvaldes iestāde. Tā tika izveidota ar mērķi pārstāvēt šīs profesijas pārstāvju intereses, formulēt un ieviest galvenās politikas iniciatīvas un uzturēt spēkā Advokātu kolēģijas standartus, godu un neatkarību. Saskaņā ar 2007. gada Likumu par juridiskajiem pakalpojumiem (*Legal Services Act 2007*), tās uzdevums reglamentēt profesiju ir deleģēts neatkarīgai Advokātu standartu padomei (*Bar Standards Board*). Augstāko instanču tiesu advokāti ir neatkarīgi specializēti juridiskie padomnieki un tiesas advokāti. Pārsvarā viņi ir pašnodarbinātas personas un strādā kopā grupās birojos, ko dēvē par „kamerām" (*chambers*), kurās viņi ir „īrnieki" (*tenants*). Šie advokāti pārsvarā ir mācījušies sniegt tiesas advokāta pakalpojumus, proti, viņi ir apmācīti savu klientu pārstāvēšanai augstāku instanču tiesās. Augstāko instanču tiesu advokāti daudz laika velta konsultējot klientus un izpētot lietas, kā arī pētot savu profesionālo jomu. Aptuveni 10 procenti praktizējošo augstāko instanču tiesu advokātu ir Karaliskie padomnieki (*Queen's Counsel, QCs*), kuri nodarbojas ar vissvarīgākajām un vissarežģītākajām lietām.
**Juriskonsulti (juridiskie padomnieki) (*Solicitors*)**
Juriskonsulta uzdevums ir nodrošināt klientiem (sabiedrības locekļiem, uzņēmumiem, brīvprātīgām organizācijām, labdarības organizācijām u.tml.) prasmīgas juridiskās konsultācijas un pārstāvību, tostarp pārstāvību tiesā. Viņu darba specifika ir ļoti dažāda. Vairums juriskonsultu strādā privātpraksē, kas ir juriskonsultu sabiedrība, kas piedāvā savus pakalpojumus klientiem. Viņiem var būt vispārīgā prakse vairākās tiesību jomās, vai arī viņi var specializēties vienā jomā. Citi strādā kā štata juriskonsulti valsts un pašvaldības iestādēs, Kroņa prokuratūras dienestā, miertiesās, komerciālās vai rūpnieciskās organizācijās, vai citās iestādēs. Juriskonsulti var izvēlēties, kāda vide viņiem ir vispiemērotākā.

Pārsvarā juriskonsulti sniedz juridiskas konsultācijas klientiem. Gadījumā, ja viņu klientiem pēc tam ir nepieciešama pārstāvība Anglijas un Velsas augstāko instanču tiesās, parasti juriskonsults uzdos augstāko instanču tiesu advokātam šīs lietas vadīšanu tiesā. Augstāko instanču tiesu advokāts ne vienmēr ir nepieciešams, jo atbilstoši augsti kvalificētiem juriskonsultiem ir audiences tiesības (proti, viņiem ir tiesības pārstāvēt klientus) augstāko instanču tiesās.
Anglijā un Velsā juriskonsultus pārstāv Juristu biedrība (*Law Society*). Tās pienākumi ir plaši un aptver pārrunas ar profesijas regulatoriem, valdību un citām institūcijām, lobēšanas pasākumus, un citus pienākumus, piemēram mācību un konsultāciju jomā. Juristu biedrība pastāv ar mērķi palīdzēt, aizsargāt un popularizēt juriskonsultu profesiju visā Anglijā un Velsā.
Juriskonsultu regulējošā iestāde (*Solicitors Regulation Authority, SRA*) nodarbojas ar visām reglamentējošajām un disciplinārām lietām, kā arī nosaka, uzrauga un ievieš juriskonsultu standartus Anglijā un Velsā. Iepriekš to sauca par Juristu biedrības reglamentējošo pārvaldi (*Law Society Regulation Board*), un šī iestāde darbojas vienīgi sabiedrības interesēs.
Juridisko sūdzību birojs (*Office for Legal Complaints*) kalpo personām, kas vēlas iesniegt sūdzību par juriskonsultu (*solicitor*). Šī neatkarīgā un objektīvā struktūra, kuras iepriekšējais nosaukums bija "Juridisko reklamāciju dienests" (*Legal Complaints Service*), rīkosies, lai ātri un efektīvi atrisinātu problēmas.

**Notāri**

Notāri ir trešā un vecākā juridisko profesiju nozare Anglijā un Velsā. Pilnvarojuma birojs (*Faculty Office*) ieceļ notārus amatā un piešķir pilnvaras praktizēt kā notāram (pirmo reizi to izdarīja Kenterberijas arhibīskaps 1279. gadā); notāru profesijas regulators savukārt ir Pilnvarojuma tiesa (*Court of Faculties*). Notāri veido tiltu starp civiltiesībām un vispārējām tiesībām.
Visiem notāriem ir juridiskā izglītība, un lai gan lielākā daļa notāru var būt arī juriskonsulti, notāra kvalifikāciju iegūst neatkarīga un atsevišķa eksāmena rezultātā. Lai kļūtu par notāru un iegūtu notāra kvalifikāciju ir nepieciešams sekmīgi pabeigt notariāta prakses kursu, ko pasniedz Londonas Universitātes koledža. Kad ir saņemta kvalifikācija, notāri var praktizēt visā Anglijā un Velsā, un visiem notāriem ir vienādas pilnvaras. Papildus notariālo aktu un dokumentu sagatavošanai notāri var konsultēt par jautājumiem saistībā ar testamentiem, mantošanu, īpašuma pārvaldīšanu un īpašuma atsavināšanu. Jau gadsimtiem ilgi notāru darbību atzīst visā pasaulē, un pateicoties tam ir iespējama pilsoņu un darījumu brīva aprite. Šādā veidā notāri veicina tirdzniecību un atvieglo iedzīvotāju dzīvi, ļaujot viņiem brīvi nodoties savām ikdienas gaitām un darījumiem, par saprātīgām cenām un bez nepamatotas kavēšanās.
Notāram ir oficiāls amata zīmogs, un notariāliem aktiem Anglijā un Velsā ir pierādošs spēks. Notariālos aktus sagatavo kā privātus un publiskus dokumentus. Pēdējos arī dēvē par oriģināliem notariāliem aktiem (notarial acts in authentic form). Notariālos aktus, uz kuriem ir notāra paraksts un oficiālais zīmogs, atbildīgie tiesu sistēmas darbinieki atzīst kā pierādījumus visās pasaules valstīs.
Uz notāriem attiecas līdzīgi profesionālie noteikumi, kā uz juriskonsultiem, un viņiem ik gadu ir jāatjauno savs prakses sertifikāts, kā arī ir jābūt apdrošinātiem pret profesionālās atbildības un profesionālo kļūdu risku. Lai atjaunotu prakses sertifikātu, ir jāievēro minētie noteikumi. Notāru amatā ieceļ katru individuāli un tas ir amats, kas ir saistīts ar konkrētu personu. Notāru biedrība (*Notaries Society*) ir organizācija, kas pārstāv aptuveni 800 publiskos notārus. Notāru rakstvežu biedrība (*The Society of Scrivener Notaries*) ir sena ģilde, kas pārstāv aptuveni 30 notārus rakstvežus, kuri praktizē galvenokārt Londonas centrā un kurus amatā ieceļ Rakstvežu sabiedrība (*Scriveners Company*)

**Patentu un preču zīmju advokāti**

Patentu un preču zīmju advokāti ir specializējušies padomdevēji intelektuālā īpašuma jomā. Viņi sniedz juridiskas konsultācijas klientiem šajā jomā, jo īpaši attiecībā uz patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem un autortiesībām. Viņi arī pārstāv klientus specializētajās intelektuālā īpašuma tiesās (daži iegūst papildu tiesības, saņemot "pārstāvja tiesā" (*litigator*) kvalifikāciju).Lielākā daļa patentu un preču zīmju advokātu strādā privātpraksē. Daudzi strādā specializētos juridiskos birojos, taču daži strādā kopā ar juriskonsultiem (*solicitors*). Turklāt liela daļa šīs profesijas pārstāvju strādā nozares uzņēmumos.
Patentu advokāti un preču zīmju advokāti, kas ir ieguvuši "pārstāvja tiesā" kvalifikāciju, intelektuālā īpašuma tiesību lietās var pārstāvēt savus klientus tiesā tāpat kā juriskonsulti (*solicitors*), tai skaitā uzdot vest lietu augstāko instanču tiesu advokātam (*barrister*). Patentu advokātu institūts (*Chartered Institute of Patent Attorneys – CIPA*) pārstāv patentu advokātus visā Apvienotajā Karalistē. Tā loma ir sadarboties ar valdību attiecībā uz tiesību aktiem intelektuālā īpašuma jomā, nodrošināt izglītošanās un apmācības iespējas patentu advokātiem un praktikantiem un sadarboties ar profesiju regulējošajām institūcijām. CIPA mērķis ir veicināt intelektuālā īpašuma tiesības un intelektuālā īpašuma jomas profesiju intereses. Preču zīmju advokātu institūts (*Institute of Trade Mark Attorneys – ITMA*) pārstāv preču zīmju advokātus un šīs profesijas intereses visā Apvienotajā Karalistē. Tā pienākumos ir lobēšana un sarunas ar valdību, neatkarīgo regulatīvo institūciju (*IPReg*) un citām attiecīgajām organizācijām. Tas nodrošina vajadzīgo izglītību, apmācību un sniedz padomus preču zīmju advokātiem un ir atbildīgs par profesijas interešu un intelektuālā īpašuma tiesību veicināšanu. Intelektuālā īpašuma regulatīvā padome (*Intellectual Property Regulation Board – IPReg*) nodarbojas ar visiem regulatīvajiem un disciplinārajiem jautājumiem, kā arī nosaka, uzrauga un īsteno standartus, kas piemērojami patentu un preču zīmju advokātiem visā Apvienotajā Karalistē. Tā darbojas publiskajās interesēs un uztur likumā paredzētos patentu advokātu un preču zīmju advokātu reģistrus, kuros iekļauti gan atsevišķi advokāti, gan apvienības.

**Citas juridiskās profesijas**

Izņemot tos darbiniekus, kuri strādā miertiesās, ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem lielākajā daļā Anglijas un Velsas tiesu nav jābūt ar juridisku izglītību. Viņi ir ierēdņi, kas nodarbojas ar administratīvām lietām un palīdz tiesnešiem. Viņi nevar sniegt juridiskas konsultācijas. Kā ierēdņiem, visiem tiesas darbiniekiem darba devējs ir **Viņas Majestātes Tiesu un tribunālu dienests**.
Papildu informācija par tiesu darbinieku kategorijām atrodama šeit (456 Kb)en.
Miertiesās ierēdņa loma ir savādāka. Miertiesnešiem nav juridiskās izglītības un viņi paļaujas uz konsultācijām, kuras viņiem sniedz juridiski izglītoti konsultanti, un tie var būt divu veidu: **tiesnešu konsultanti** (*justices' clerks*) un **juridiskie padomnieki** (*legal advisers*)(vai **tiesas sekretāri** (*court clerks*)).
Tiesnešu konsultanti ir miertiesnešu galvenie juridiskie konsultanti. Viņi ir advokāti (augstāko instanču tiesu advokāti vai juriskonsulti), kuriem ir vismaz piecu gadu ilga atbilstoša pieredze. Viņi konsultē miertiesnešus par tiesību un procedurāliem jautājumiem gan tiesas, gan ārpustiesas jautājumos. Viņi ir atbildīgi arī par juridisko padomnieku vadību un apmācībām, par sniegto juridisko pakalpojumu kvalitāti un par kompetentu juridisko konsultāciju nodrošināšanu savā jomā.
Juridiskie padomnieki piedalās tiesas sēdēs un konsultē miertiesnešus par tiesībām, tiesu praksi un procedurāliem jautājumiem. Viņiem arī ir juridiskā izglītība (parasti juriskonsulta vai augstāko instanču tiesu advokāta izglītība).
Augstās tiesas pavēstes tagad izpilda **Augstās tiesas lēmumu izpildes ierēdņi** (*high court enforcement officers*), kurus Lords Kanclers vai viņa pilnvarotā persona ieceļ un nosūta uz attiecīgajiem apgabaliem. Viņi ir atbildīgi par tiesas rīkojumu izpildi, atgūstot naudas parādus saskaņā ar Augstās tiesas spriedumu, vai apgabaltiesas spriedumu, kas nodots Augstajai tiesai. Viņi var apķīlāt un pārdot mantas, lai segtu parāda summu. Viņi arī veic un pārrauga īpašuma valdījumu un mantu atgūšanu.
**Apgabaltiesas tiesu izpildītāji** (*County court bailiffs*) ir ierēdņi, kurus nodarbina Viņas Majestātes Tiesu dienests, un viņi nodarbojas ar tiesas spriedumu un /vai apgabaltiesās pieņemtu vai reģistrētu rīkojumu izpildes nodrošināšanu. Viņi ir ierēdņi, kas izpilda rīkojumus par izpildi, atgūst zemi saskaņā ar rīkojumu par īpašuma valdījumu un atgūst mantas saskaņā ar rīkojumu par mantu atgriešanu. Noteikumi attiecībā uz tiesu izpildītājiem, kas nodrošina rīkojumu izpildi,

ir izklāstīti 1984. gada Likuma par apgabaltiesām 85. - 111. pantā. Piespiedu izpildes kārtība ir noteikta Civilprocesa noteikumos. Bez tam, apgabaltiesu tiesu izpildītāji veic citus pienākumus, tai skaitā uzticēto dokumentu un rīkojumu personīgu nogādāšanu adresātam. Noteikumi par dokumentu nodošanu ir izklāstīti Likuma par apgabaltiesām 118. līdz 122. pantā.

**Sertificēti tiesu izpildītāji** (*Certificated bailiffs*) ir privāti tiesu izpildītāji, kas ir sertificēti saskaņā ar Noteikumiem par īpašuma atsavināšanu izīrēšanai, un kurus ir pilnvarojis apgabaltiesas tiesnesis rajona tiesā. Atsavināšana izīrēšanai attiecas uz nomnieka mantas apķīlāšanu, kuru veic īpašnieks, lai nodrošinātu nenomaksātās nomas maksas samaksu bez tiesas iejaukšanās. Saskaņā ar vairākiem citiem likumiem sertificētiem tiesu izpildītājiem ir atļauts piedzīt arī citus specifiskus parādus, piemēram, pašvaldību nodokļus un ārējos maksājumus.

**Saites**

Kroņa prokuratūras dienests,
Pilnvarojuma birojs,
Notāru biedrība,
Anglijas un Velsas tiesu iekārta,
Juristu biedrība,
Juriskonsultu regulējošā iestāde,
Juridisko sūdzību birojs,
Juridisko pakalpojumu komisija,
Patentu advokātu institūts;
Preču zīmju advokātu institūts,
Intelektuālā īpašuma regulatīvā padome,
Viņas Majestātes Tiesu un tribunālu dienests.

Lapa atjaunināta: 30/06/2017

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

## Juridisko profesiju veidi - Ziemeļīrija

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par juridiskajām profesijām Apvienotās Karalistes Ziemeļīrijas jurisdikcijā.

### Juridiskās profesijas – ievads

Juridiskās profesijas Ziemeļīrijā ietver:
tiesnešus;
prokurorus;
tiesu advokātus (*barristers*);
juriskonsultus (*solicitors*).

### Juridisko profesiju organizācija – tiesneši

Ziemeļīrijas jurisdikcijā ir šādi tiesnešu amati:
lords–galvenais tiesnesis (*Lord Chief Justice*) – vada tiesu sistēmu;
Apelācijas tiesas lordi (*Lord Justices of Appeal*);
Augstās tiesas tiesneši (*High Court Judges*);
Augstākās tiesas ierēdņi (*Masters of the Supreme Court*);
miertiesu tiesneši (*County Court Judges*);
apgabaltiesneši (grāfistes tiesa);
apgabaltiesneši (miertiesa);
miertiesneši, kas nav profesionāli tiesneši (*Lay Magistrates*);
amatpersonas, kas izmeklē nāves cēloni (*coroners*).

### Juridisko profesiju organizācija – prokurori

**Organizācija**

Ziemeļīrijas Prokuratūras dienests (*Public Prosecution Service for Northern Ireland*) ir galvenā kriminālvajāšanu veicošā iestāde Ziemeļīrijā. Papildus lēmumu pieņemšanai par kriminālvajāšanas veikšanu tādās lietās, ko izmeklējusi Ziemeļīrijas policija, tas izvērtē arī lietas, ko izmeklējušas citas iestādes, piemēram, Viņas Majestātes Ieņēmumu un muitas dienests (*HM Revenue and Customs*).

Prokuratūras dienestu vada Ziemeļīrijas prokuratūras direktors. Pastāv arī prokuratūras direktora vietnieka amats. Direktora vietniekam ir tādas pašas pilnvaras kā direktoram, taču viņam tās ir jāīsteno direktora vadībā un padotībā. Personas abos amatos publiski ieceļ ģenerālprokurors.

Prokuratūras dienests ir valdības departaments, kas nav ministrija (*non-ministerial government department* – institucionāla vienība, kuras darbība nav pakļauta tiešai politiskai kontrolei). Saskaņā ar 2002. gada Tiesiskuma likumu (*Justice (Northern Ireland) Act 2002*) direktoram savi uzdevumi ir jāpilda neatkarīgi no jebkuras citas personas. 2002. gada Tiesiskuma likumā noteikts, ka direktoram un ģenerālprokuroram (*Attorney General*) ir regulāri savstarpēji jāapspriežas par visiem jautājumiem, par kuriem ģenerālprokurors ir pārskatatbildīgs Ziemeļīrijas asamblejai. Pašlaik vairāki ar prokuratūru saistīti jautājumi ir palikuši Apvienotās Karalistes parlamenta kompetencē. Pienākumus attiecībā uz šiem jautājumiem īsteno Ziemeļīrijas ģenerāladvokāts (*Advocate General for Northern Ireland*).

**Loma un pienākumi**

Prokuratūras dienesta galvenais uzdevums ir lemt par to, vai ir jāveic personu kriminālvajāšana par noziedzīgiem nodarījumiem un kāda būtu pareizā apsūdzība.

Prokuratūras dienests ir arī atbildīgs par apsūdzības uzturēšanu tiesā. Prokurors tiesā sniedz pierādījumus Kroņa (valsts) vārdā. Prokurori izsauc un nopratina apsūdzības lieciniekus un nopratina pretējās puses lieciniekus. Noslēgumā viņi valsts vārdā apkopo pierādījumus tiesai.

### Juridisko profesiju organizācija – juristi

**Tiesu advokāti (*Barristers, Advocates*)**

Ziemeļīrijā tiesu advokāti ir iedalīti vecākajos padomniekos (*senior counsel*; viņi tiek saukti arī par Karalienes padomniekiem (*Queen's Counsel*)) un jaunākajos padomniekos (*junior counsel*). Advokātu kolēģija (*bar*) ir institūcija, kurā apvienojušies profesionāli tiesu advokāti, kam ir pieredze tiesvedībā; sabiedrības locekļiem šī institūcija ir pieejama ar juriskonsultu (*solicitors*) starpniecību, taču atsevišķos gadījumos tā ir tieši pieejama profesionāļiem.

Ziemeļīrijas Advokātu kolēģija ir neatkarīgu tiesu advokātu apvienība, kas darbojas Advokatūras bibliotēkas (*Bar Library*) ēkā Belfāstā. 2012. gada 1. septembrī Ziemeļīrijā bija gandrīz 600 praktizējošu tiesu advokātu.

**Juriskonsulti (*solicitors*)**

Ziemeļīrijā juriskonsultu izglītību, atskaites, disciplīnu un profesionālo uzvedību reglamentē Juristu biedrība (*Law Society*). Juristu biedrības uzdevums ir nodrošināt sabiedrībai sniegto pakalpojumu neatkarību, ētiskos standartus, profesionālo kompetenci un kvalitāti. Juriskonsulti var specializēties noteiktā jomā vai arī darboties dažādās tiesību nozarēs.

**Notāri**

Ziemeļīrijā visiem juriskonsultiem ir arī zvērinātam notāram līdzīgs statuss (*commissioners for oaths*). Tas nozīmē, ka viņi var apliecināt oficiālus dokumentus (tos, ko nav sagatavojuši viņi paši vai pretējā puse lietā).

Turklāt daži juriskonsulti ir valsts notāri (*notaries public*), kas nozīmē to, ka viņi var apliecināt dokumentus izmantošanai ārvalstīs. Informāciju par šiem notāriem var atrast Ziemeļīrijas Juristu biedrības tīmekļa vietnē.

**Patentu un preču zīmju advokāti**

Patentu un preču zīmju advokāti ir specializējušies padomdevēji intelektuālā īpašuma jomā. Viņi sniedz juridiskas konsultācijas klientiem šajā jomā, jo īpaši attiecībā uz patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem un autortiesībām. Viņi arī pārstāv klientus specializētajās intelektuālā īpašuma tiesās (daži, iegūstot papildu tiesības pēc "pārstāvja tiesā" (*litigator*) kvalifikācijas iegūšanas).

Lielākā daļa patentu un preču zīmju advokātu darbojas privātpraksēs. Daudzi strādā specializētos juridiskos birojos, taču daži strādā kopā ar juriskonsultiem (*solicitors*). Turklāt liela daļa šīs profesijas pārstāvju strādā nozares uzņēmumos.

Patentu advokāti un preču zīmju advokāti, kas ir ieguvuši "pārstāvja tiesā" kvalifikāciju, intelektuālā īpašuma tiesību lietās var pārstāvēt savus klientus tiesā tāpat kā juriskonsulti (*solicitors*), tai skaitā uzdot vest lietu tiesu advokātam (*barrister*).

Patentu advokātu institūts (*Chartered Institute of Patent Attorneys – CIPA*) pārstāv patentu advokātus visā Apvienotajā Karalistē. Tā loma ir sadarboties ar valdību attiecībā uz tiesību aktiem intelektuālā īpašuma jomā, nodrošināt izglītošanās un apmācības iespējas patentu advokātiem un praktikantiem un sadarboties ar profesiju regulējošajām institūcijām. *CIPA* mērķis ir veicināt intelektuālā īpašuma tiesības un intelektuālā īpašuma jomas profesiju intereses.

Preču zīmju advokātu institūts (*Institute of Trade Mark Attorneys – ITMA*) pārstāv preču zīmju advokātus un šīs profesijas intereses visā Apvienotajā Karalistē. Tā pienākumos ir lobēšana un sarunas ar valdību, neatkarīgo regulatīvo institūciju (*IPReg*) un citām attiecīgajām organizācijām. Tas nodrošina vajadzīgo izglītību, apmācību un sniedz padomus preču zīmju advokātiem un ir atbildīgs par profesijas interešu un intelektuālā īpašuma tiesību veicināšanu.

Intelektuālā īpašuma regulatīvā padome (*Intellectual Property Regulation Board – IPReg*) nodarbojas ar visiem regulatīvajiem un disciplinārajiem jautājumiem, kā arī nosaka, uzrauga un īsteno standartus, kas piemērojami patentu un preču zīmju advokātiem visā Apvienotajā Karalistē. Tā darbojas publiskajās interesēs un uztur likumā paredzētos patentu advokātu un preču zīmju advokātu reģistrus, kuros iekļauti gan atsevišķi advokāti, gan apvienības.

**Citas juridiskās profesijas**

**Tiesas ierēdņi**

Tiesas ierēdņiem (*Court Clerks*) un citiem darbiniekiem Ziemeļīrijas tiesās nav jābūt ar juridisko izglītību; viņi ir ierēdņi, kas nodarbojas ar administratīviem jautājumiem.

**Tiesas ierēdņi** nodrošina, lai tiesnešiem būtu visi dokumenti, kas viņiem vajadzīgi lietas izskatīšanas vadīšanai tiesā, protokolē tiesneša lēmumu lietā un sniedz jebkādu citu tiesnešiem nepieciešamo administratīvo atbalstu. Tiesas darbinieki var sniegt konsultācijas par tiesas procedūrām, bet viņi nevar sniegt juridiskas konsultācijas vai ieteikt, kā tiesvedības pusēm būtu jārīkojas. Visus tiesu darbiniekus ierēdņa statusā nodarbina Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienests (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*), kas ir Ziemeļīrijas Tieslietu ministrijai padota institūcija.

**Tiesu izpildītāji**

**Tiesu izpildītāji** (*enforcement officers*) ir ierēdņi, kurus nodarbina Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienests. Viņi ar Spriedumu piespiedu izpildes biroja (*Enforcement of Judgments Office*) starpniecību nodarbojas ar spriedumu izpildi civillietās. Šis birojs izpilda miertiesu un grāfistes tiesu (tostarp maza apmēra prasību tiesu), kā arī Augstās tiesas spriedumus civillietās. Tiesību normas, kas reglamentē spriedumu izpildi, ir noteiktas 1981. gada Spriedumu izpildes (Ziemeļīrija) rīkojumā, ko groza ar 1981. gada Spriedumu izpildes (Ziemeļīrija) noteikumus.

**Noderīgas saites**

Prokuratūras dienests

Ziemeļīrijas Advokātu kolēģija

Juristu biedrība

Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienests

Lapa atjaunināta: 03/10/2018

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas en versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

## Juridisko profesiju veidi - Skotija

Šajā vietnē sniegts pārskats par galvenajām juridiskajām profesijām Apvienotajā Karalistē, kas atrodas Skotijas jurisdikcijā. Šeit ir iekļauta informācija par tiesnešiem, prokuroriem un advokātiem.

**Tiesneši**

Skotijā tiesnešu profesija nav speciāli izdalīta. Par tiesnešiem var kļūt tikai pieredzējuši **zemāko instanču tiesu advokāti** (*solicitors* jeb juriskonsulti) un **augstāko instanču tiesu advokāti** (*barristers*). Skotijas jurisdikcijā ir šādi tiesu amatpersonu amati:

Augstākās civillietu tiesas Lords-priekšsēdētājs;

Lordu tiesas sekretārs;

galvenie šerifi, kuri pārvalda kādu no sešiem Skotijas šerifa apgabaliem;

Augstākās civillietu tiesas tiesnešus sauc par Tiesas kolēģijas senatoriem;

Augstās Justīcijas tiesas tiesnešus sauc par justīcijas Lordiem-komisāriem;

šerifi;
nepilna laika šerifi parasti aizvieto pastāvīgos šerifus;
miertiesneši ir neprofesionāli tiesneši, kas izskata lietas vienpersoniski vai koleģiāli trīs personu sastāvā, piedaloties sekretāram ar juridisko kvalifikāciju vai miertiesas juridiskajam padomniekam.

**Prokurori**

**Organizācija**

Skotijā Prokuratūras (*Crown Office and Procurator Fiscal Service*) pienākumos ietilpst visas apsūdzības. Dienestu vada **Lords-advokāts**, kurš vienlaicīgi ir arī Skotijas valdības ministrs, un viņa vietnieks – ģenerāladvokāts.

Tikai Prokuratūra ir atbildīga par **apsūdzības uzturēšanu** par noziedzīgiem nodarījumiem, pēkšņas vai aizdomīgas nāves gadījumu **izmeklēšanu**, kā arī **sūdzībām** par policijas rīcību.

1998. gada Skotijas likumā (48. pantā) paredzēts, ka Lords advokāts (rīkojoties kā Skotijas Kriminālās apsūdzības un nāves gadījumu izmeklēšanas sistēmas vadītājs) pieņem savus lēmumus patstāvīgi un bez ārējas citu personu ietekmes.

Par prokuroriem var kļūt tikai kvalificēti juristi vai advokāti.

**Loma un pienākumi**

Policijas (vai citas īpašās ziņošanas aģentūras, piemēram, Viņas Majestātes Ieņēmumu un muitas dienests) veic sākotnējās noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas darbības un iesniedz ziņojumu vietējam prokuroram. Prokurors izvērtē ziņojumu un izlemj, vai sabiedrības interesēs veikt atbilstošas darbības. Pieņemot lēmumu, prokurors izvērtē, vai ir savākts pietiekami daudz pierādījumu, un pozitīvas atbildes gadījumā izlemj piemērojamās darbības, t.i., celt apsūdzību, piemērot tiešus soda mērus (piemēram, soda naudu), vai neveikt nekādas darbības. Ja lietu jāizskata zvērinātajiem, pirms pieņemt lēmumu par apsūdzības celšanu, prokurors nopratina lieciniekus, kā arī ievāc un caurskata tiesu medicīnas ekspertīzes atzinumus un citus pierādījumus. Pēc tam prokurors ziņo Karaliskajam apsūdzētājam, kurš izlemj par apsūdzības uzturēšanu.

**Juridisko profesiju organizācija: Advokāti**

**Augstāko instanču tiesu advokāti (*barristers*)**

Advokāti ir **Skotijas Advokātu padomes** biedri. Tiem ir tiesības darboties visās Skotijas tiesās, tomēr galvenokārt to darba pienākumos ietilpst piedalīšanās augstāko instanču tiesu (Augstākās civillietu tiesas un Augstās Justīcijas tiesas) sēdēs un eksperta viedokļa sniegšana par juridiskiem jautājumiem. Vecākos advokātus sauc par Karalienes Advokātiem (*Queen's Counsel*). Visi advokāti ir Advokātu kolēģijas biedri.

**Zemāko instanču tiesu advokāti (*solicitors* jeb juriskonsulti)**

**Juriskonsulti** ir visplašāk pārstāvētā juridiskā profesija. Tie var sniegt padomus jebkādos juridiskos jautājumos un pārstāvēt savus klientus tiesā. Juriskonsulti ir Skotijas Juristu biedrības biedri, un tā pārstāv juriskonsultu profesijas intereses un sabiedrības intereses attiecībā uz šo profesiju.

**Skotijas Juristu biedrības biedri** ir arī juriskonsulti-advokāti. Tie, tāpat kā advokāti (skatīt iepriekš), var piedalīties Augstākās civillietu tiesas un Augstās Justīcijas tiesas sēdēs.

**Notāri**

Notāri ir juriskonsulti, kuri nodarbojas ar noteiktu darījumu reģistrēšanu un noteiktu juridisku dokumentu parakstīšanu. Tā nav atsevišķa juridiska profesija.

**Patentu un preču zīmju advokāti**

Patentu un preču zīmju advokāti ir intelektuālā īpašuma jomā specializējušies padomdevēji. Viņi sniedz juridiskas konsultācijas klientiem šajā jomā, jo īpaši attiecībā uz patentu, preču zīmju, dizainparaugu un autortiesību reģistrāciju un ar tiem saistītu pārkāpumu sodīšanu, kā arī attiecībā uz citiem intelektuālā īpašuma jomas jautājumiem, tostarp autortiesību aizsardzību. Atšķirībā no vispārīgākajām civiltiesībām un krimināltiesībām, intelektuālā īpašuma materiālās tiesību normas ir piemērojamas visā Apvienotajā Karalistē. Tiesvedība par intelektuālā īpašuma tiesībām Skotijā parasti jāveic Augstākajā civillietu tiesā, jo tai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz patentiem un vairumu citu reģistrēto intelektuālā īpašuma tiesību (īpaši Kopienas preču zīmēm un Kopienas dizainparaugiem). Tajā darbojas arī vairāki īpaši norīkoti intelektuālā īpašuma lietu tiesneši, un šīm lietām tiek piemēroti īpaši lietu pārvaldības noteikumi. Patentu lietu advokāti un preču zīmju advokāti var tieši pārstāvēt savus klientus Patentu apgabaltiesā un, pārsūdzot Apvienotās Karalistes Intelektuālā īpašuma biroja lēmumus, - Anglijas un Velsas Augstajā tiesā. Patentu lietu advokāti, kas ir kvalificēti piedalīties tiesvedībā, var tiesāties Augstajā tiesā Londonā, bet patentu lietu advokātiem un preču zīmju advokātiem pašlaik nav tiesību klientus pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesvedībā Skotijas tiesās. Līdz ar to pašlaik Skotijā tiesāšanos intelektuālā īpašuma lietās uzņemas intelektuālā īpašuma jomā specializēti juriskonsulti, kuri nereti sadarbojas ar patentu lietu un preču zīmju advokātiem.

Lielākā daļa patentu lietu un preču zīmju advokātu Skotijā strādā specializētos juridiskos birojos, taču daži strādā arī nozares uzņēmumos.

Patentu lietu advokātu reģistrētais institūts (*Chartered Institute of Patent Attorneys – CIPA*) pārstāv patentu lietu advokātus visā Apvienotajā Karalistē. Tā loma ir sadarboties ar valdību attiecībā uz tiesību aktiem intelektuālā īpašuma jomā, nodrošināt izglītošanās un apmācības iespējas patentu lietu advokātiem un praktikantiem un sadarboties ar profesiju regulējošajām institūcijām. *CIPA* mērķis ir veicināt intelektuālā īpašuma tiesības un intelektuālā īpašuma jomas profesiju intereses.

Preču zīmju advokātu institūts (*Institute of Trade Mark Attorneys – ITMA*) pārstāv preču zīmju advokātus un šīs profesijas intereses visā Apvienotajā Karalistē. Tā pienākumos ir lobēšana un sarunas ar valdību, neatkarīgo regulatīvo institūciju (*IPReg*) un citām attiecīgajām organizācijām. Tas nodrošina vajadzīgo izglītību, apmācību un sniedz padomus preču zīmju advokātiem un ir atbildīgs par profesijas interešu un intelektuālā īpašuma tiesību veicināšanu.

Intelektuālā īpašuma regulatīvā padome (*Intellectual Property Regulation Board – IPReg*) nodarbojas ar visiem regulatīvajiem un disciplinārajiem jautājumiem, kā arī nosaka, uzrauga un īsteno standartus, kas piemērojami patentu un preču zīmju advokātiem visā Apvienotajā Karalistē. Tā darbojas sabiedrības interesēs un uztur likumā paredzētos patentu advokātu un preču zīmju advokātu reģistrus, kuros iekļauti gan atsevišķi advokāti, gan apvienības.

**Citas juridiskās profesijas**

**Šerifa palīgi** un **tiesas ziņneši** ir tiesas amatpersonas, kuras Skotijā atbild par dokumentu oficiālu nodošanu un tiesas rīkojumu izpildi. Gan tiesas ziņnešus, gan šerifa palīgus algo privātās struktūras, un par to pakalpojumiem iekasē sekundārajos tiesību aktos noteiktās maksas.

Ar Skotijas 2007. gada Likuma par bankrotu un uzticamību 60. pantu tiks likvidēti tiesas ziņnešu un šerifa palīgu amati un to vietā izveidoti jauni **tiesu izpildītāju** amati. Augstākās civillietu tiesas Lords-priekšsēdētājs piešķirs tiesu izpildītājiem to pilnvaras, pamatojoties uz jaunveidojamās Skotijas Civillietu spriedumu izpildes komisijas rekomendācijām.

**Saites**

Skotijas prokuratūra, Advokātu kolēģija, Skotijas Juristu biedrība, Skotijas Juridisko centru apvienība; Patentu lietu advokātu reģistrētais institūts, Preču zīmju advokātu institūts, Intelektuālā īpašuma regulatīvā padome

Lapa atjaunināta: 10/11/2014

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.